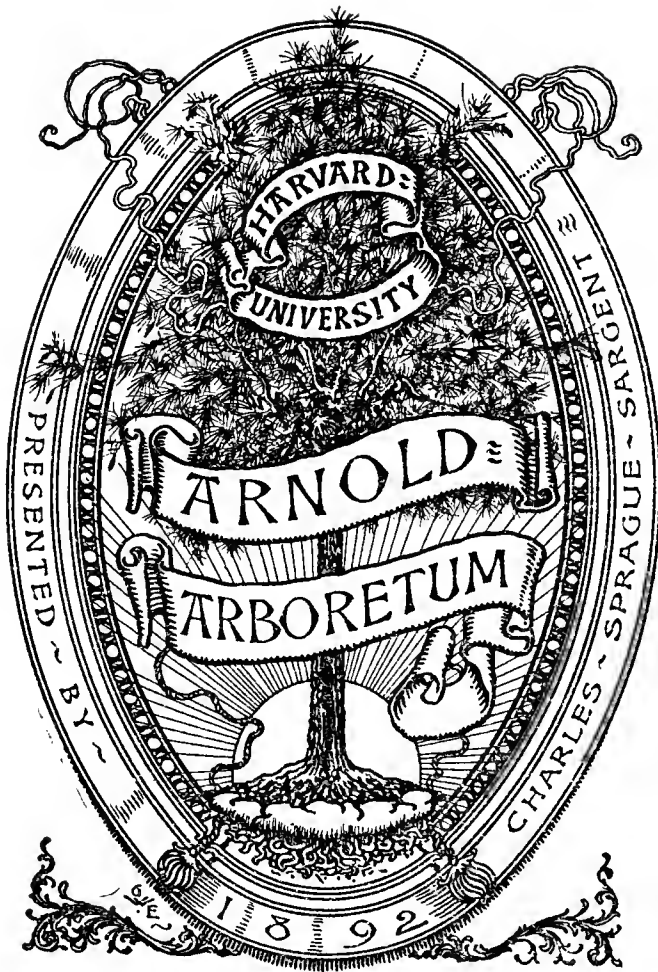
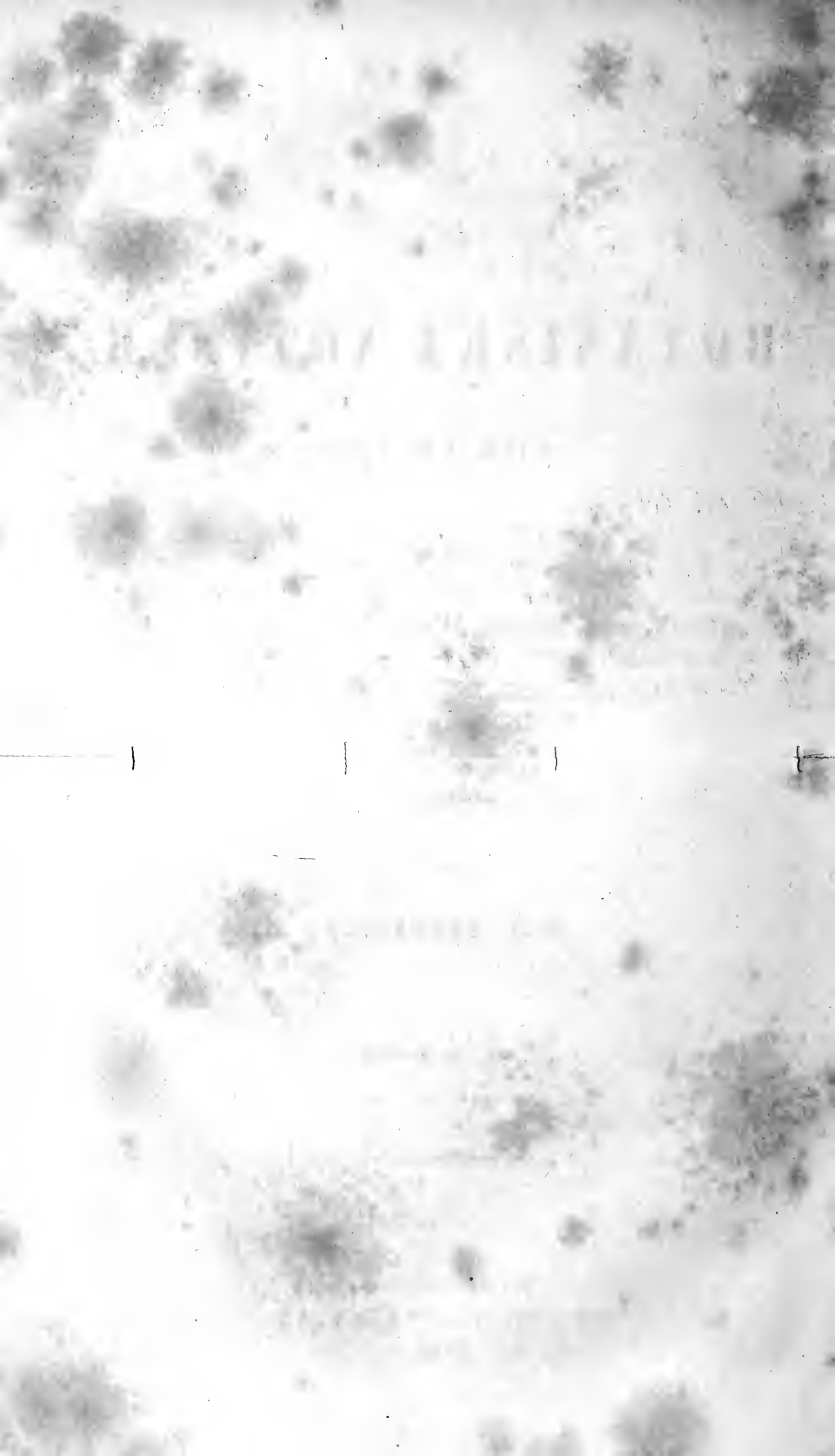

Per Swed
B-1

NYA

BOTANISKA NOTISER

FÖR ÅR 1853

MED BITRÄDE AF

HRR AFZELIUS, C. A. AGARDH, ANDERSSON, BEURLING, BJÖRNSTRÖM,
M. M. FLODERUS, HAMNSTRÖM, LINDEBERG, MATHESIUS, MÜLLER,
W. NYLANDER, NYMAN, SANDAHL, SCHIMPER, WALLMAN,
WESTERLUND och ÅNGSTRÖM

UTGIFNE

AF

K. F. THEDENIUS.

MED EN PLANCH.

STOCKHOLM,
PÅ UTGIFVARENS FÖRLAG,
1853.

ROTTEN TOMATO

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

I N N E H Å L L.

I. Original-Afhandlingar.

	Sid.
Agardh, C. A.: Notis om <i>Calothrix Wrangelii</i>	145.
a Beurling, P. J.: <i>Caricum Scandinaviæ conspectus, commen-</i> <i>tariis illustratus</i>	53.
a » » <i>Conspectus Cyperacearum Scandinaviæ</i>	52.
a » » <i>Conspectus Onagrearum Scandinaviæ</i>	184.
a » » <i>Luzularum Scandinaviæ conspectus</i>	54.
a » » <i>Species Scandinaviæ generis Thalictri L.</i>	55.
a » » <i>Synopsis specierum scandinavicarum generis</i> <i>Potamogeton L.</i>	88.
Björnström, F. J.: <i>Bidrag till kännedomen om Stockholms</i> <i>skärgårdsflora</i>	113.
Floderus, M. M.: <i>Pleurospermum austriacum Hoffm., en ny</i> <i>svensk växt</i>	177.
Müller, D.: <i>Något om Genitaliernas retlighet hos Composit-</i> <i>teerna</i>	119.
Nylander, W.: <i>Animadversiones circa lichenes quosdam Scan-</i> <i>dinavicos</i>	179.
» » <i>Collectanea lichenologica in Gallia meridionali</i> <i>et Pyrenæis</i>	151.
» » <i>Observationes adhuc nonnullæ ad Synopsin Li-</i> <i>chenum Holmiensium</i>	92.
» » <i>Om G. Thuret's iakttagelser öfver Fucaceer-</i> <i>nas befruktning</i>	90.
Sandahl, O. T.: <i>Strödda morfologiska anteckningar</i>	81.
Schimper, J. W. P.: <i>Thedenia, ett nytt växtslägte</i>	49.
Wallman, J.: <i>Om Nitella Stenhammariansa eller nidifica</i>	1.
Westerlund, C. A.: <i>Botaniska anteckningar sommaren 1853</i>	165.
Ångström, J.: <i>Några anmärkningar till afhandlingen: »De</i> <i>svenska arterna af Sparganium af P. J.</i> <i>Beurling»</i>	147.

II. Litteratur-Öfversigt.

Agardh, J. G.: <i>De cellula vegetabili fibrillis tenuissimis con-</i> <i>texta</i>	130.
Anderson, N. J.: <i>Register öfver de till Kongl. Vetenskaps-</i> <i>Akademien af J. E. Wikström afgifna</i> <i>årsberättelser i Botanik för åren 1820—</i> <i>1838</i>	65.
Areschoug, F. W. C.: <i>Revisio Cuscutarum Sueciæ</i>	132.
De Candolle: <i>Prodromus systematis naturalis regni vegetabilis.</i> <i>Pars XIII, Sect. 1</i>	186.
Fries, E.: <i>Herbarium normale plantarum rariorum et critica-</i> <i>rum Sueciæ. Fasc. XIV</i>	141.
Fries, Th.: <i>Lichenes Sueciæ Exsiccati. Fasc. XII</i>	56.
Grenier et Godron: <i>Flore de France, Tome II</i>	170.
Hartman, C. J.: <i>Svensk och Norsk Excursions-Flora, Phane-</i> <i>rogamer och Ormbunkar. 2:a uppl.</i>	100.
Larsson, L. M.: <i>Plantarum vascularium in Vermlandia ferri-</i> <i>montana sponte nascentium synopsis</i>	61.
Reichenbach: <i>Icones Floræ germanicæ et Helvicæ. Vol. XIII</i> <i>et XIV</i>	123.

	Sid.
<i>Wall, W. A.</i> : Westmanlands Flora, innefattande provinsen Westmanlands vilda Phanerogamer och Fi- lices	60.
<i>Wikström, J. E.</i> : Årsberättelse om Botaniska arbeten och upptäckter för år 1849	5.
Öfversigt af Kongl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar. Arg. 9, h. 3—8 p. 14. — h. 9—10	38.
» 10, h. 1—2 p. 38. — h. 3—4.	101.

III. Skandinaviska Florans Novitier.

<i>Agaricus</i> (Fl.) <i>abruptus</i> Fr. 18. — <i>Agrimonia odorata</i> Mill.	43.
<i>Arthonia patellulata</i> Nyl. 95. — <i>Betula fruticosa</i> Pall.	63.
<i>Biatora fuscorubens</i> Nyl. 183. — <i>Calamagrostis acutiflora</i> (Schrad.)	15.
<i>Carex hæmatolepis</i> Drej. 14. — <i>Cuscuta Epithymum</i> Murr.	139.
<i>Cuscuta Ligustri</i> Aresch. 138. — <i>C. Trifolii</i> Babingt.	140.
<i>Euphrasia salisburgensis</i> Funk 44. — <i>Hydnum</i> (Apus) <i>ful-</i> <i>gens</i> Fr.	19.
<i>H.</i> (Apus) <i>geogenium</i> Fr. 19. — <i>Lecidea acervulata</i> Nyl.	183.
<i>L. Dovrensis</i> Nyl. 182. — <i>L. nigritula</i> Nyl.	99.
<i>Matricaria discoidea</i> DC. 24. — <i>Nitella polysperma</i> Kütz.	68.
<i>Pleurospermum austriacum</i> Hoffm.	177.
<i>Polyporus</i> (Caseosus) <i>Spongia</i> Fr.	18.
<i>P.</i> (Fomes) <i>eipteleus</i> Fr. 18. — <i>P. l. Polystictus leporinus</i> Fr.	19.
<i>P. l. P. vulpinus</i> Fr. 18. — <i>Sparganium oligocarpon</i> Ångstr.	149.
<i>Thedenia suecica</i> Schimp. (med planch)	66.
<i>Tilia platyphylla</i> Scop. 25. — <i>Verrucaria virens</i> Nyl.	181.

IV. Strödda Underrättelser.

Annons	80, 112, 175.
Botaniska Sällskapet i Göteborg	30.
Curiosum	191.
En ny Sjäddrottning	192.
Exsiccatsamling af <i>Mentha</i> -arter	78.
Farmaceutisk Botanik	78.
För yngre Botanister	71.
<i>Hedera Helix</i> , ett träd på Halleberg	70.
Hoppes method att inlägga växter för herbarium	44, 73.
Inbjudning till aktieteckning för erhållande af fjellväxter.	189.
Libanons Cedrar	79.
Lichenologiskt	109.
Natursjelftryck	190.
Nyligen aflidna Botanister: Leop. v. Buch 77. — A. E. Lindblom	78.
L. E. Scharer 77. — A. F. Wiegmann	78.
Något om Lycopodiernas utvecklingshistoria	173.
Om Botaniska Reseföreningen	26, 108, 174.
Parasiter i Menniskotänder	77.
Resande Botanister: F. W. C. Areschoug	109, 174.
F. Björnström 109, 174. — M. M. Floderus	109, 174.
R. F. Fristedt 175. — N. C. Kindberg	175.
L. M. Larsson 175. — C. O. Lovén 175. — K. Lönnroth	175.
C. F. Nyman 175. — W. Stenhammar.	175.
Rättelse till Nerikes Flora af C. O. Hamnström	48.
Rättelser till denna årgång	192.
<i>Spartium Scoparium</i> funnen inom Stockholmsflorans område	111.
Säckträdet	191.
Öfversigt af den periodiska botaniska litteraturen	79.

NYA

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 1 & 2.

K. F. THEDENIUS.

Jan. — Febr.

1853.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH. WALLMAN: Om *Nitella Stenhammariana* eller *nidifica*. LITT.-ÖFVERS.: I. E. WIKSTRÖM: Årsberättelse om Botaniska arbeten och upptäckter för år 1849. — Öfversigt af Kongl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar. Nionde årgången, häft. 3—8. SKAND. FLORANS NOVITIER: *Matricaria discoidea* DC. — *Tilia platyphylla* Scop. STRÖDDA UNDERR.: Om botaniska Reseföreningen. — Botaniska sällskapet i Götheborg.

Original-Ahandling.

Om *Nitella Stenhammariana* eller *nidifica* af Joh. Wallman.

Framlidne Doctor Hartman yttrar i sin Flora, att släktet *Chara* i Sverige är föga studerad i naturen. Den växtart, som är föremål för förevarande uppsats, är ett tillräckligt bevis för riktigheten af denna anmärkning. Redan i Gothl.-resan (sid. 215) antydd, har den för 36 år sedan i ett offentligt svenskt botaniskt arbete blifvit så noggrant beskrifven, att ingen, som deraf tagit kännedom, bort kunna misstaga sig om detta species. Emedlertid synes det, att dömma utaf våra botaniska skrifter och växksamlingar, vara af de flesta misskändt, för att icke säga alldeles okändt. Jag har derföre ännu en gång velat fästa uppmärksamheten på denna lika sällsynta, som distinkta art, hvilken, utom sin serie (*N. glomerata*, *prolifera* och *polysperma*) icke har några affiniteter, minst med *N. flexilis* eller *synearpa* och dess underspecies.

De flesta Niteller förekomma under tvenne hufvudformer: en *utvecklade* (*evoluta*) och en *sammanträngd* (*glomerata* s. *nidifica*) med fruktifikationen liksom sammangyttrad och hopad i täta hufvuden eller smånystan.

Emellan dessa former, ehuru till utseendet afvikande, är icke någon väsendtlig olikhet. När basalfalangen, under kransstrålarnes klynnedelning, är förlängd, skilja sig de fruktbärande radierna och kransen får ett enklare och glesare utseende; men när ett motsatt förhållande inträffar, basalfalangen är mycket kort och strålens delning, der frukten har sin plats, börjar genast ofvanföre basen, så hopas nötter och antheridier i massor vid verticillens botten. Samma förhållande eger rum på ett annat sätt, då någon af stjelkens grenar (rami l. ramuli), hvilka hos Charerna aldrig utgå från stjelkens mellanstånd (interstitia), utan alltid i verticillens axill, jemsides med kransstrålarne (radii), och derföre med mindre uppmärksamhet kunna förvexlas med dessa — äro utdragna och i spetsen bära en krans af fruktbärande strålar med förkortad basalfalang.

Dessa afvikelser, hvilka endast bero af kvantitativa olikheter, äro så vanliga, att de hos somliga species blifva normala, såsom den nidifika formen hos *Nitella capitata*, *tenuissima* var. *batrachosperma*, *Stenhammariana* m. fl., och således lika litet böra anses såsom monstrositeter, som distinktiva kännetecken, då de i visst afseende äro regelbundna och gemensamma för flera olika arter.

Linné, på anförda ställe, är, mig veterligen, den första, som nämner ifrågavarande art; men i *Flora Suecica* har han, som synonymien visar, förvexlat den med sin *Ch. flexilis*, liksom *Ch. vulgaris*, ett kollektivspecies. Långt senare (1778) finnes växten, under namn af *Conferva nidifica*, afbildad i *Flora Danica*, så att man mera af växtstället, än öfriga omständigheter kan med visshet sluta hvilken art Müller verkligen haft för sig. Före 1813, då jag var sysselsatt med utarbetandet af en *Flora Ostrogothiæ et adjacentis Smolandiaæ*, hvilken ännu finnes i manuscript i Östgötha Naturhistoriska sällskaps bibliothek, blefvo tvenne Charer mig tillsända från Kalmare läns skärgård, nemligen den ifrågavarande och *Ch. crinita*. Jag upptog båda såsom egna och nya arter i min Flora: den förre under namn af *translucens* och den senare såsom *Stenhammariana* efter tvenne utmärkta botanister, bröderna Karl och Chr. Stenhammar; men sedan jag öfvertygat

mig, att Vaillants *Chara translucens major flexilis* hör till en helt annan art, och Wallroth (1815) förekommit mig genom publicerandet af sin *Ch. crinita*, antog jag i Liljebl. Flora Ed. 3 s. 686 för den senare Wallroths namn och öfverflyttade benämningen *Stenhammariana* till den förra. Om prioriteten tillkommer: icke den, som lösligen framkastar en art utan distinktiva karakterer eller utredning, utan den som först bestämmer densamma, så bör den icke kunna bestridas förf. i Liljeblads Flora 3 Ed.; men derom lönar icke mödan att tvista. Benämningen *nidifica* är likväl af skäl, som förut anfördes, så otjenlig, att den bör utbytas, helst den af serskilda författare blifvit hänförd till *Nitella syncarpa nidifica*, *N. mucronata* var. *heteromorpha* (af Reichenb.), *N. Braunii*, ett afrikanskt species, beslägtadt med *N. gracilis*, i Hornemans herb., *N. glomerata* (Gays herb.), *N. polysperma*, m. fl. Den som icke vill låta benämningen *Stenhammariana* gälla, kan antaga en annan: *marina*, så mycket mera passande, som denna art aldrig blifvit funnen utom hafvet och är den enda *Nitella*, som annat än undantagsvis (t. ex. *flexilis* och *gracilis*) förekommer i Europas haf och hafsvikar.

Nitella Stenhammariana och *flexilis* höra till tvenne mycket väl skilda sektioner inom sitt slägte: den förra till en sektion, hvars kännetecken är: *axis radii primarii usque ad apicem verticilli protensus, ad genicula inferiora per intervalla radiis minoribus inæqualibus in modum bractearum stipatus*; den senare till en annan sektion: *radio-rum axi regulariter diviso, furcis subæqualibus*.

Inom sin sektion hörer *N. flexilis* och *N. syncarpa* med dess underarter till underafdelningen: *radiis simpliciter (semel) divisis, 2—3 furcatis, præter punctum divisionis, omnino etiam apice continuis*; hvilka karakterer mer än tillräckligt skilja denna grupp från *N. Stenhammariana*, som har: *radii primarii et secundarii (minores s. bracteæ) pluries articulati, apice obtusissimi vel mucrone articulatim inserto terminati*. Den, som behagar fästa uppmärksamhet vid dessa å båda sidor konstanta förhållanden, bör icke kunna misstaga sig eller förvexla *N. Stenhammariana* med

någon af de öfriga *svenska* arter. Artkännetecknet är i korthet följande:

N. Stenhammariana (marina) solitaria, caule mox a basi verticillato, haud raro inter verticillos articulato; verticillis 6—8 radiatis, *sterilibus simplicissimis*, fertilibus internodio basali abbreviato, ad genicula 1—2 infima radiis 3 minoribus s. bracteis simplicibus, inæqualibus, sæpe arcuatis stipatis: *omnibus pluries articulatis*, apice dilatatis («superne latioribus» L.), obtusissimis, vel mucrone articulatim inserto instructis; nuculis geminatis aggregatisve, demum subglobosis (castaneis), 7—8-striatis, striis subhorizontalibus, argutis; coronula acuta, in umbilicum vel papillulam desinente; antheridiis nuculæ a latere annexis, vel epigynis, paucioribus. Monoica.

Chara caulium articulis inermibus, diaphanis, superne latioribus. Linn. et Gothl. p. 215.

Conferva nidifica filamentis simplicibus, apice fasciculatis (?), proliferis. Flor. Dan. Tom. V pag. 8 t. 761.

Chara Stenhammariana Wallm. in Lilj. Fl. Ed. 3.

Chara nidifica Bruzel. Ch. 17.

Nitella nidifica Ag. System. alg. *Nitella intricata* Ag. pr. p.

Chara nidifica Rupr. Beytr. s. 8.

I Östersjöns vikar sporadiskt och enstaka; vid Östergötlands, Kalmare läns och Gothlands kuster icke sällsynt. Vid Norrska kusten, t. ex. Vauerkilen utanför Hvalöarne! (Schübeler), Danmark vid Fyen och Seland (Hornem. och Ag. herb.), Ryska Östersjökusten vid Kauggern (Fleischer); utanför Reval uppkastas den af vågorna till stranden (Baer). Jfr. Ruprecht l. c. — Utom Norden är denna art ännu icke funnen, och den synes inom Sverige inskränka sig till de anförda trakter af kusten; åtminstone har jag icke sett specimina från andra trakter*). Öfriga uppgifna växtställen torde bero på förvexling med former af *N. flexilis* och *opaca*, såsom förhållandet är med exemplar från Roslagen, Gestrikland och Helsingland, hvilka blifvit

*) Sedan denna afhandling redan blifvit insänd, har Förf. från Utg. af Botaniska Notiser. erhållit genuina specimina af denna *Nitella*, samlade af Hr G. L. Sjögren i en hafsvik vid Marieberg inom Grödinge socken i Södertörn.

mig tillsända. Den växer också aldrig utom hafvet. Denna art är en af de sällsyntaste Europeiska växter och en prydnad för Sveriges Flora.

Växten är af olika storlek, från 3 till 6 tum långd och deröfver: växer på något grund sandbotten och vegeterar i medlet af sommaren. I färska tillståndet är den ljust gulgrön af behaglig färg, efter torkningen mörk, ofta dragande i brunt och oljeglänsande. Kransgrenarne variera från 6 till 8; de sterila alltid enkla; de fertila med smärre olikstora små strålar, hvilka såsom brakteer innesluta fröredningsdelarne; alla strålar och småstrålar och stundom äfven stjelkens mellanstånd med många leder, de förra i spetsen breda, trubbiga, nästan tvärstympade eller rundade, ofta försedda med en ledadt infästadt mukron. Antheridierna små, färre än nötterna; de senare vanligen tvenne parvis, men äfven hopade, omsider nästan klotrunda, mörkt kastanjebruna, med något horisontala, upphöjda strimmor. Örten är sambyggare. Den är närmast *Ch. glomerata* Br. och utgör, jemte denna samt prolifer, polysperma, glomerulifera Rupr. och borealis en egen, typisk och distinkt series bland Nitellerna.

Litteratur-Öfversigt.

1. *Årsberättelse om Botaniska arbeten och upptäckter för år 1849*, till Kongl. Vetenskaps-Akademien afgifven den 31 Mars 1850, af Joh. Em. Wikström. Stockholm 1852, pp. XX, 463. *Bihang till den Botaniska Årsberättelsen för år 1849*. Stockholm 1852, pp. 30. (2 R:dr 16 sk. B:ko.)

Denna nyligen utkomna årsberättelse liknar fullkomligt sina många föregångare, hvilkas anordning är så känd både inom och utom fäderneslandet, att en ny dels utkommande blott behöfver anmälas, för att man skall veta, att författaren ånyo gjort sig förtjent af det rättvisligen aldrig uteblifna berömmet för utgifvandet af en med största omsorg, reda och opartiskhet sammanskrifven och för oss numera nästan oumbärlig berättelse om vetenskapens framsteg under ett nyligen förflutet år.

Att endast i korthet omnämna allt hvad den innehåller skulle redan upptaga för mycket rum i denna lilla tidskrift, och torde äfven med skäl anses öfverflödigt då hvarje skandinavisk växtälskare säkerligen förskaffar sig tillfälle att se det i sjelfva boken; men då det vore en förlust för Botaniska Notiser, att icke få åtminstone med några ord omnämna hvad som är af mesta intresset för bearbetarne af fäderneslandets Flora, tillåta vi oss några utdrag, ehuru det är ganska svårt att bland allt det intressanta utvälja det mest tjenliga.

Af *De Candolles Prodromus Systematis naturalis regni vegetabilis* utgafs år 1849 sednare afdelningen. Uti densamma afhandlas familjerna *Phytolaccaceæ*, *Salsolaceæ* (*Chenopodeæ*), *Basellaceæ*, *Amarantaceæ* och *Nyctaginaceæ*. Då denna del af det värderika arbetet redan är i korthet anmäld i Botaniska Notiser för år 1850 p. 22, torde endast följande behöfva tilläggas till hvad derstädes finnes upptaget: *Atriplex calotheca* Rafn. antages som egen art; till *A. hastata* L. hänföres *A. latifolia* Wg.; för *A. angustifolia* Sm. begagnas namnet *A. patula* L.; *Halimus pedunculatus* och *portulacoides* föras till släktet *Obione*, som innehåller 35 arter. Af *Lophiocarpus polystachyus* Turcz. bildas ett nytt släkte: *Wallinia*, till minne af Biskopen i Götheborg Georg Wallin, under hvars præsidium P. Ugly (icke »J. Uggla») år 1729 i Upsala utgaf en disputation med titel: »Γάμος γύτων sive Nuptiæ arborum.»

Ett annat arbete, med systemål att lemna en allmän öfversigt af alla nya fanerogama växtsläkten och arter, som beskrifvits under det löpande året, har börjat utgifvas i Leipzig af D:r G. G. Walpers under titel *Annales Botanices systematicæ*. Första tomen utkom 1849 och upptager de växter, som blifvit beskrifna under åren 1846 och 1847. Prof. Wikström yttrar härom: »Detta arbete är ett ganska nyttigt företag, emedan man derigenom erhåller en öfversigt af de årligen beskrifna växter, fastän författaren utan tvifvel saknat tillfälle att se flera smärre skrifter, innehållande växtbeskrifningar.»

Om *Svamparne* hafva förtjenstfulla arbeten dels nya utgifvits, dels blifvit fortsatta af *Hussey*, *Berkeley*, *Rabenhorst* och *Tulasne*; samt om *Algerna* af *Kützing*.

Landsborough, Harvey, Nägeli, Wigand, Perty och *Rabenhorst*, och för dem redogöres.

Utur *Alex. Brauns* öfversigt af Schweiziska arterna af släktet *Chara* lemnas en uppställning af arterna, jemte deras synonymer, likasom ur samma förf. afhandlingar om Australiens, Södra Polartrakternas, Ostindiens och Söderhafsoarnes *Characeæ*.

Om *Lichenerna* har efter vanligheten obetydligt under året blifvit skrifvet. Uti Årsb. förekommer endast ett utdrag af *Schærers* uti Tidskr. *Flora* införda öfversigt af de Europeiska släktena, en anmälan om fortsättningen af *Schærers* »*Lichenes helvetici exsiccati*» och tvenne mindre afhandlingar af *Link* och *v. Holle*.

Rörande *Bladmossorna* omnämnas de häften, som under året utkommit af *C. Müllers* Synopsis och *Bruehs*, *Schimpers* och *Gümbels* *Bryologia europæa*, hvilken redogörelse icke lämpar sig för ett kort utdrag; samt 3:ne mindre afhandlingar. Uti den ena af dem (af anonym förf.) påstås ånyo, att *Hypnum præcox* endast är en på torr grund växande form af *H. strigosum*, samt att många som arter antagna mossor torde vid närmare granskning befinnas endast vara varieteter af andra arter.

För *Wigands* i *Botanische Zeitung* införda afhandling om *Ormbunkarnes* utvecklingshistoria redogöres utförligt äfvensom öfriga rörande dessa växter under året utkomna arbeten af *Schacht*, *Kunze* och *Liebman* omnämnas.

Om *Gräsen* hafva flera förf. skrifvit och för deras skrifter redogöres, t. ex. för *v. Schlechtendals* och *Hochstetters* om gräsens blommor, *Casasecas* och *Payens* om sockerröret, *v. Schlechtendals* och *N. v. Esenbecks* om *Panicum Crus Galli* och de arter af släktet, som stå närmast; äfvensom det omnämnes, att *Townsend* beskrifvit en ny art *Glyceria*: *G. hybrida*, nära besläktad med *G. fluitans* och *plicata*, samt att *Glyceria aquatica* *Wg.* (*G. spectabilis* *M. K.* *Poa aquatica* *L.*) är skadlig, ja stundom dödande, för hornboskap, af samma orsak som ung och färsk klöfver är det, neml. att, då den hastigt och i mängd ätes af boskapen och denna straxt förut eller under ätandet druckit, en så stor mängd gaser utvecklas i magen, att djuren deraf kunna förstöras.

Vidare redogöres för *v. Schlechtendals* afh. om Mexicos *Cyperaceer*, för *Schnizleins* om det nya släktet *Zebrina* (*Tradescantia zebrina* Hort.), och för utkomna fortsättningen af *v. Martii* stora verk om *Palmera*.

För *Amaryllideæ* omnämnes *Morrens* afh. om arterna af släktet *Alströmeria*, samt att Biografier öfver Alströmerska familjens märkvärdigaste män derstädes lemnas; för *Pandaneæ*: *Hookers* afh. om Elfenbensträdet, samt för *Orchideæ*: *Links* i Bot. Zeit. intagne anmärkningar om Orchidéernas byggnad, hvaruti L. ogillar *Browns* och *Lindleys* åsigt, att ståndarne egentligen äro 3 hos dessa växter. L. tror att endast en verklig ståndare finnes och de två sidosträngarne äro saftförande organer. Icke en gång *Cypripedium* tillerkännes flere än 1 ståndare, ty könpelaren delar sig blott i två grenar, hvaraf hvardera bär ett knapprum med 2 pollenmassor. De af *Reichenbach* d. y. i Bot. Zeit. beskrifna nya arterna af sl. *Orchis* omnämnas.

Hvad som under året blifvit utgifvet rörande *Hydrocharideæ*, *Typhaceæ*, *Balanophoreæ*, *Ranunculaceæ* och *Nymphaeaceæ* omnämnes. Rörande *Victoria regie* första blommande i Europa finnes en utförlig berättelse.

Den i Bot. Zeit. förekommande uppgiften, att blomskärmar, hvilka eljest äro högst sällsynta på *Crucifereæ*, träffats på vid Berlin odlade stånd af *Cheiranthus Cheiri*, och att de äro vanliga på några *Cardaminearter* (*C. picta*, *laxa*, *ovata* och *nasturtioides*) samt på *Sisymbrium curtisiliquum*, är det enda som anföres rörande denna familj.

Om *Bixaceæ*, *Malvaceæ*, *Elæocarpeæ*, *Camellieæ*, *Oxalideæ*, *Tropæoleæ*, *Hamamelideæ* och *Ochnaceæ* hafva arbeten blifvit utgifna.

Under *Leguminosæ* lemnas utdrag ur *Batkas* afh. om de *Cassia*-arter, som gifva *Sennablad*. Då dessa tillhöra en egen afdelning af släktet, utmärkt genom frukternas egna form, samt olika beskaffade skiljeväggar och frön, så föreslås att deraf bilda ett eget släkte: *Senna*. För Farmakologer äro dessa utdrag af värde.

Under *Myrtaceæ* omnämnas *Th. Andersons* anmärkningar om en ny *Mannasort* från nya Syd-Wales, erhållen af *Eucalyptus dumosa*. Den utsvettar från bladen, som derigenom blifva beklädda af denna manna, och gör att

hela trakten, der de växa, lyser hvit. Som bekant är fås en annan sort mauna af Eucal. mannifera. Båda sorterna skola icke innehålla Mannit.

Om *Cucurbitaceæ*, *Cactææ*, *Umbelliferæ*, *Loranthaceæ* och *Caprifoliaceæ* hafva flere mindre skrifter utkommit.

Flere arbeten hafva under året utkommit om de officinela *Rubiaceæ*, ss. *Cinchona*, *Cascarilla*, *Cephaëlis* m. fl. Om kräkroten innehåller Årsb. interessanta uppgifter, hvilka dock äro för vidlöftiga att här intaga.

Hvad som finnes upptaget rörande utkomna arbeten om *Gesneriaceæ*, *Compositæ*, *Ericaceæ*, *Lentibulariææ*, *Primulaceæ*, *Apocynææ*, *Gentianææ* och *Boragineææ* angår icke svenska Floran. Under *Solanææ* nämnes att *Klotzsch* beskrifvit en ny art *Solanum* med ätliga stjelknölar: *S. edule*, men hvars nölar hvarken äro så talrika eller smakliga, som den vanliga *Potatesens*. Möjligen kunna de blifva det genom odling. Dock förminskas förhoppningarne på en blifvande nytta af växtens allmännare odling, genom den upplysning, som *Jühlke* lemnat i *Allgem. Garten-Zeitung* för 1849 № 45, att rötterna innehålla *Solanin* i myckenhet.

Att *S. tuberosum* (vanlig potates) blifvit funnen vild i skogar vid Santa Fé de Bogota och Nya Granada, mellan Lima och hafskusten af Peru, i Chile och Mexico, förtjenar tvifvelsutän här omnämnas.

Om *Labiataæ* är obetydligt utgifvet under året. Den växt, som lemnar den välkända parfumen Patchouli, har blifvit beskrifven af *W. J. Hooker* under namnet *Pogostemon Patchouli*, efter exemplar odlade i Kew. Den härstammar från Bengalen.

Familjerna *Plantagineææ*, *Nyctagineææ*, *Thymeleææ* och *Amarantaceææ* hafva blifvit ytterligare bearbetade. De till *Chenopodiaceææ* hörande växterna *Boussingaultia baselloides* och *Basella tuberosa*, hvilka hafva ätbara rötter och därför förtjena odlas, omnämnas i korthet.

Växter bland *Burseriaceææ*, som lemna sorter af Myrrha och *Bdellium* (*Balsamodendron*-arter), hafva blifvit granskade af *Stocks*.

De till *Moreææ* hörande växtsläktena, som bildats af

det gamla släktet *Ficus*, hafva blifvit studerade af Miquel, serdeles de afrikanska arterna.

Wimmers i »Regensb. Flora» förekommande afhandling om Schlesiens *Salices* omnämnes, äfvensom hans åsigt om Pilarternas stora förmåga att hybridisera, hvarigenom, enligt hans tro, många former uppkommit, som andra ansett utgöra egna arter. Sådana äro *Salix ambigua*, *angustifolia*, *acuminata*, *cuspidata*, *undulata*, *hippophæfolia*, *mollissima*, *rubra* m. fl.

För *Coniferæ* anföras Antoine's monografi öfver hela familjen, samt Hookers afhandling om *Cedrus Deodara*.

Under afdelningen »Floror» omnämnas 47 dithörande, under året utgifna, utländska arbeten.

Om de inom Skandinavien mest kända och begagnade torde följande böra anföras: Af *Reichenbachs Icones Floræ germanicæ* utkommo de båda sista dekaderna af elfte Centurien samt hela tolfte Centurien innehållande slutet af Amentaceæ, samt Betulineæ, Cupuliferæ, Urticeæ, Dipsaceæ och Valerianæ. — Öfver norra och medlersta Tyskland har Garcke utgifvit en Flora, äfvensom Patze, E. Meyer och Elkan en sådan öfver provinsen Preussen, men ur dessa arbeten innehåller Årsb. inga utdrag. Redogörelsen för G. F. W. Meijers Flora Hanoverana excursoria är deremot utförligare och upptager nära 20 sidor. Detta sednare arbete anser Prof. Wikström förtjena stor uppmärksamhet för sin grundlighet. Då det eges af många bland våra yngre botanister torde dock något utdrag härstädes vara öfverflödigt.

Utur de af Schultz i Regensb. Flora införda anmärkningar om franska och tyska växter meddelar Årsb. bland annat, att *Potamogeton spathulatus* Schrad. anses vara en bastard af *Pot. oblongus* och *rufescens*, samt *Carex fulva* af *C. flava* och *Hornschuchiana*. Af Ledebours Flora Rossica har nionde fascikeln utkommit under år 1849. Den innehåller slutet af Personatæ samt Verbenaceæ, Labiatæ och Plantagineæ. Såsom form af *Euphrasia officinalis* anses *E. Salisburgensis* Funk. *Rhinanthus minor* Ehrh. indrages. *Mentha sativa* L. föres under *M. arvensis*, *M. lapponica* Wg. anses som art.

Många af de Floror, som under 1849 dels blifvit

fortsatta, dels fullständigt utkommit, äro af stor vigt för vetenskapen och afhandla flere förut föga kända länders vegetation. Likaledes hafva flere förtjensfulla botaniska läroböcker utkommit, t. ex. de af Schleiden, Mohl, Richter, Reichenbach och Lindley utgifna, äfvensom arbeten af växtgeografiskt, växtanatiskt och växthistoriskt innehåll.

Bland under året aflidne utländska botanister som omnämnas i Årsb. äro följande namn bekanta inom Sverige: L. Trattinnick, E. Forster, I. L. A. Loiseleur-Deslongchamps, St. Endlicher, I. S. Presl, F. C. Rudolphi, I. C. von Hoffmannsegg, W. T. Aiton, C. Lyell, W. D. I. Koch, C. Ehrenberg, E. W. Martius och A. I. Corda.

Redogörelsen för Svenska Botaniska arbeten och upptäckter för år 1849 är serdeles utförlig. Fäderneslandets botanister hafva säkerligen redan länge varit bekanta med de flesta af dessa arbeten och afhandlingar, hvaraf tjugufyra återfinnas i årgången 1849 af denna tidskrift, sex uti »Öfversigt af Kongl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar», två uti Kongl. Vetenskaps-Akademiens Handlingar, sju uti »Forhandlingar ved de Skandinaviske Naturforskernes femte Möde», samt en utgörande ett bihang till Årsberättelsen. De öfriga (8) äro särskildt tryckta. Under rubriken »Naturligt växtsystem» omnämnas Anderssons Atlas öfver den skandinaviska Florans naturliga familjer; om Algæ upptagas: J. G. Agardhs »Algologiska Bidrag» och E. Fries's »Anmärkningar om en vattenalg» (*Conferva Ægagropila*); om Musci: Utgifvarens »Observationes de enervibus Scandinaviæ speciebus generis *Andreææ*»; om Najades: E. Fries's »Underrättelser om *Najas flexilis*, funnen i Sverige»; om Cyperaceæ: Anderssons »Cyperaceæ Scandinaviæ»; »Anmärkningar om arter af *Carex*» och »Bidrag till kännedomen om *Carex ampullacea* och *vesicaria*»; om Gramineæ: J. G. Agardhs »Anmärkningar öfver Gräsens blommor», Anderssons »Om *Catabrosa algida*» och Ångströms »Iakttagelser om arter af *Poa*»; om Typhaceæ: E. Fries's »Anmärkningar öfver *Sparganium natans* L.»; om Compositæ: E. Fries's »Bidrag till kännedomen om släktet *Hieracium*» och Anderssons »Öfversigt af inledningen till Fries's *Symbolæ ad Historiam Hieraciorum*»; om Urticeæ: C. Hartmans »Beskrifning om *Mercurialis Ladanum*»; om

Amentaceæ: Anderssons »Uppgifter om de nyaste åsigterna om de europeiska arterna af *Betula*», samt om Salicineæ: C. A. Agardhs »Afhandling om *Salix daphnoides* Vill».

Till afdelningen »Flora» räknas de under året utkomna: Prof. Fries's »Summa vegetabilium Scandinaviæ, Pars posterior», samt »Underrättelser om nya skandinaviska växter», C. J. Hartmans »Handbok i Skandinaviens Flora, femte upplagan», C. Hartmans »Anteckningar vid de skandinaviska växterna, i Linnés herbarium», samt C. F. Nymans »Iakttagelser om Svenska växter», »Svenska växtslägt-beskrifningar» och föredrag »Om Siciliens Flora, särdeles med hänsyn till Skandinaviens». För dessa arbeten redogöres mer eller mindre utförligt. Utförligast och föga kortare än sjelfva afhandlingen är redogörelsen för den uti Kongl. Vetenskaps-Akademiens Handlingar intagna början till C. Hartmans vigtiga beskrifning om Linnés herbarium.

De under året inom Sverige utkomna Botaniska Läroböckerna anföras, neml. J. G. Agardhs »Naturkunnighetens första grunder, andra upplagan», C. F. Nymans »Botanikens första grunder för begynnare» och O. Hammars »Anmärkningar rörande Carpologien».

Utom de växtgeografiska afhandlingar, som förekomma uti denna tidskrifts årgång 1849, omnämnas N. J. Anderssons »Tabell öfver samtida observationer om svenska växter 1847» samt C. Sundevalls »Iakttagelser om den i Sverige nordligaste gräns för Bokträdet's odling».

För de under året utkomna Växtfysiologiska afhandlingarne: »Några ord öfver hybrida växter», af E. Fries, och »Om växternas stipler» samt »Om naturen och betydelsen af de organer, som förekomma hos Algerna» af J. G. Agardh, redogöres utförligt.

Bidrag till Botanikens Historia äro: J. A. Holmströms »Utkast till svenska Florans Litteratur-Historia», N. J. Anderssons »Underrättelser om Svensk Botanik», C. Hartmans »Underrättelser om Linnés växtsamlingar», E. Fries's »Anmärkningar om *Burseri Herbarium*», Underrättelser om Botaniska Rese-understöd för år 1849, Botanisters befordringar, samt Biografier öfver C. J. Hartman, som afled den 28 Augusti 1849 och G. Torssell, som afled den 5 Februari samma år.

Trenne svenska skrifter rörande Trädgårds-skötseln hafva under året utkommit.

Uti ett tillägg till Årsberättelsen redogöres för sjunde tomen af Bertolonis »Flora italica», samt för fjerde och femte häftena af »Linnæa», 22 bandet, hvaruti bland annat förekommer en monografi af E. Meyer, öfver släktet *Luzula*, och en uppgift på de växter, som Doktor A. Regnell samlat i Brasilien och skickat till Europa för att bestämmas och derefter öfverlemnas till Kongl. Vetenskaps-Akademien i Stockholm. Bland dessa växter, som familjewis blifvit bestämda af flere olika botanister, neml. Bentham, Miquel, Sonder, Schauer, Grisebach, C. H. Schultz, Kunze och Hampe, förekomma många nya arter.

Sluteligen åtföljes Årsberättelsen af ett »Bihang», innehållande botaniska anteckningar under en på Kongl. Vetenskaps-Akademiens bekostnad företagen resa till och i Jemtland under år 1850, af R. W. Hartman. Då dessa anteckningar innehålla många tillägg till kännedomen om Jemtlands kryptogam-vegetation torde de bästa fynden här böra anföras. I Färila socken i Helsingland träffades *Grimmia elatior* Br. & Sch.; i Öfver-Hogdal nära Jemtlandsgränsen: *Hypnum sarmentosum* Wg; på Åreskutan: *Jungermannia Hornschuchiana*, *J. Taylori*, *laxifolia*, *Hypnum sarmentosum*, *Alicularia compressa*, *Bryum cucullatum*, *Racomitrium sudeticum*, *Andreæa obovata*, *Cetraria tristis*, *Hypnum fimbriatum*, *Leskea intricata*, *Mnium rostratum*, *serratum* och *spinosum*, samt *Trichostomum longirostre*. Inalles träffades 43 mossarter, som icke förut varit anmärkta på Åreskutan. Hela antalet utgör nu 207. — På Snasahögen träffades *Carex rariflora*, som icke förut blifvit funnen i Jemtland, samt bland mossor: *Hypnum umbratum*, *fimbriatum*, *sarmentosum*, *trifarium*, *arcticum*, *apiculatum*, *loreum* och *badium*, *Leskea chrysea* och *L. incurvata*, *Mnium orthorhynchum*, *spinosum*, och *serratum*, *Bryum acuminatum*, och *julaceum*, *Dissodon Frölichianus*, *Grimmia spiralis*, *Racomitrium sudeticum*, *Dicranum falcatum*, *Andreæa obovata*, *Alicularia compressa*, *Scapania subalpina*, *Jungermannia alpestris* och *Sauteria alpina*.

Ehuru sednare delen af den nästföregående Årsberättelsen icke ännu utkommit, hoppas man densamma icke skall uteblifva, emedan en lucka i annat fall skulle uppkomma uti serien af de Botaniska Årsberättelserna, hvilken vore så mycket obehagligare, som de svenska skrifterna för icke mindre än fyra år derigenom skulle förbigås.

2. *Öfversigt af Kongl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar.* Årg. 9, Häft. 3—8.

Uti Botaniska Notiser för föregående år redogjordes för de båda första häftena af Kongl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar för 1852. — Uti tredje häftet förekommer en kort afhandling af Mag. C. J. Lindeberg, innefattande anmärkningar öfver tvenne af honom under excursioner uti norra Hallands och Bohusläns skärgårdar, somrarne 1849—1851 funna nya svenska växter och beskrifningar öfver tvenne andra dylika. Då ett utdrag härstädes kan hafva sin plats meddelas det ordagrannat:

»1. *Tilia platyphylla* Scop. *) Grenier et Godron, Flore de France p. 285.

In insulis Bahusiæ Ödön et Helsö extra Strömstad.

2. *Agrimonia odorata* Miller. *) Ab A. *Eupatoria* L., cui habitu simillima est, facile dignoseitur racemo brevior, tubo calycis brevior, *hemisphærico-campanulato, lævi v. ad basin tantummodo sulcato*, spinis exterioribus *divaricatis* foliisque subtus papuloso-glandulosis.

Ab Agr. *Eupatoria procera* Fr. Mant. III, quæ locis nonnullis Sueciæ antea lecta est, hæcce planta longe discrepat. Cnfr. l. c. p. 37.

In insulis Bahusiæ Koön, Brännö, cet. et ad Hinselholmen extra Gothoburgum.

3. *Carex hæmatolepis* Dr.

Spica mascula unica v. 2—3; *spicis femineis* 2—3, cylindrico-clavatis oblongisve densifloris, apice sæpe mascu-

*) Kännetecken för *Tilia platyphylla* Scop. och *Agrimonia odorata* Miller återfinnas längre fram i denna tidskrift, under rubriken: *Skandinaviska Florans Novitier.*

lis, exserte pedunculatis, erectis v. denique nutantibus, ima sæpe e basi culmi egrediente; *pedunculis* elongatis, lævibus v. apice asperulis; *fructibus* rotundato-ellipticis obovatisve, extus convexiusculis, obsolete nervosis; *squamis* obsolete triplinerviis, sæpissime in cuspidem serrulatam productis, fructus obtegentibus; *bracteis* planis erectiusculis, imis foliaceis vaginantibus, summis reductis auriculato-amplexantibus, spicas masculas subæquantibus; *culmis* 1—2 spithamæis, strictis, inferne lævibus, superne asperulis, basi foliatis, vaginis efibrillosis; *foliis culmeis* 1—2 explicatis, planis, apicem versus carinatis margine plano subrevolutis, rigidis, arcuato-deflexis; *foliis stolonum* strictis, carinatis margine planis, apicem versus parum revolutis, culmum superantibus; *radice* longe stolonifera.

A *Carice salina* Wg. (*Carice salina-mutica* Fr. S. V. S.), cui proxima, spicis *magis distantibus*, pedunculis *longioribus lævioribusque*, squamis ut plurimum *serrulato-cuspidatis* culmisque *lævioribus* facile diversa.

Hab. ad litora maris occidentalis in insulis *Särö*, *Hisingen*, *Instön*, cet. copiosa.

4. *Calamagrostis acutiflora* (Schrad.).

Panicula erecta, sub anthesi patente, deflorata spicæforme-contracta; *valvis* lineari-lanceolatis subulatis, fructiferis clausis, glumellâ tertia fere parte longioribus; *pilis* glumella brevioribus v. eam subæquantibus; *arista* prope basin glumellæ inserta, subgeniculata, valvas sæpius superante; *culmis* simplicibus, strictis, 3-nodosis, 3—4-pedibus, superne plus minus scabris; *foliis* strictis, planis, apice longe convoluto-cuspidatis, ligulis brevibus truncatis; *radice* breviter stolonifera sæpius multicaule. Rudimentum floris secundi, quod huic semper adest, nonnumquam in florem perfectum minutum explicatur.

In campis siccis et collibus sterilibus Bahusiæ ad *Marstrand* et Hallandiæ borealis ad *Släp* rara.

Uti № 5 meddelas de underrättelser, som Kongl. Vetenskaps-Akademiens Sekreterare erhållit från Mag. N. J. Andersson, hvilken såsom botanist åtföljer fregatten *Eugenie* på dess jordomsegling. Dessa underrättelser delgâfvos Akademien på dess sammankomst den 12 Maj och tillåta vi oss att införa desamma i sin helhet.

»Fregatten hade i medlet af Jannari anländt till Platafloden. Vegetationen var kring Montevideo högst törftig, just som den måste vara på Pampas, stora gränslösa falt, bevuxna med *Cynara Cardunculus*, Fenkol och *Echium*, samt ett *Chenopodium*. Deremot var trakten kring Buenos Ayres fuktigare och rikare på växter, blott några få träd, mest örter, de flesta tillhörande europeiska genera, såsom *Oenothera*, *Lythrum*, *Cyperus*, *Bupleurum*, men deri inblandad en mängd helt främmande. Mina samlingar *) från båda ställena äro visserligen icke rika, det kunde de ej blifva under ett så kort uppehåll, men de skola dock, hoppas jag, temligen visa karakteren af denna Flora».

»Den 29 Januari, fortfar Hr Andersson, voro vi utanför Magelhaens sund, och fjorton dagar derefter hade vi genomgått sundet och gungade den 10 Februari på Stilla hafvet. Det var en lika svår som vacker segling. Ända till Cap Froward och ett stycke der bortom hade vi att kämpa mot vestliga vindar och trånga nästan obekanta farvatten. Temperaturen gick ofta ned till + 3° C. Likt en kanal slingar sig sundet mellan fjellen, nedtill betäckta af en yppig vegetation af stora bokskogar, upptill af vidsträckta snöfalt eller glacierer, än molnhöljda ända till foten, än gnistrande i solljuset och i det klara vattnet återspeglade sina jätteformer. Det var det mest ödsliga jag skådat, dystert men mäktigt. I de lägre regionerna gjordes under tre dagars uppehåll i Port Famine, två dagars i St. Nicholas Bay och en förmiddags i York Bay, flitiga exkursioner, men till fjellspetsarne hunno vi ej. Likväl voro vi en gång uti de två dagar vi hade på oss och lågo öfver natten i skogen. Men dessa bokskogar öfverträffa allt hvad man af intrassladt och insnärjdt kan tänka sig. De resliga stammarne, ända till tjugu alnar höga, stå så tätt tillsammans, att man har all möda att

*) De under resan insamlade växterna skola, enligt föreskrift, allesammans aflemnas till Vetenskaps-Akademien, hvilken, då tillgång finnes, säkerligen, i likhet med hvad som blifvit föreskrifvet om de Widgrenska växterna, kommer att utdela mindre samlingar till de offentliga läroverk, der lärare i naturalhistoria äro anställda.

tränga sig emellan dem, och det mellanrum som finnes, är uppfyllt af de tätaste snår af små hoptrasslade ungbokar, af Drimysbuskar och tre arter Berberis med stickande taggar. Derunder är marken betäckt af de försåtligaste lager af kullfallna, af regn och fuktighet genomvittrade stammar och grenar. Har man med möda lyckats att genomtränga dessa svårigheter, möta myror af alnsdjupt Sphagnum och stickande Juncus-arter, här och der med öppna frätsår af stinkande gölar och stundom en och annan vresig bok. Går nu vägen tillika uppför en stupande fjellsida, måste man, med all brinnande längtan efter fjellens friska fält och snöregionens vegetation, likväl uppgifva hoppet att nå detta mål. Så gick det mig, och jag hemför inga växter från fjellregionen kring fretum magelhaenicum, men från de lägre regionerna en liten ganska vacker samling. Vegetationen hade likväl äfven der helt och hållet fjellkarakteren, få men stora blommor af rena färger. Syngenesister och gräs voro öfvervägande. De flesta genera voro rent europeiska, men arterna egna. Det intressantaste för mig var en ny Wahlbergella. Dessutom bland andra Carex stygia, som är utomordentligt vacker och distinkt, samt en mängd vackra lafarter. Af Alger medför jag några jättar, men tyvärr icke många. Drimys Winteri, Fuchsia coccinea i ogenomträngliga snår, Ribes magellanicum, samt Berberis ilicifolia voro, likt häckar, ymniga vid stränderna i skogsbrynet. I dessa trakter hafva vi fått skörda sammanlagdt endast fyra dagar; må man ej därför fordra mycket.»

Uti *N° 6* förekommer en afhandling af Professor E. Fries, om nya och sällsynta Svamparter, med titel: »*Hymenomyces, novos et rariores, anno 1851 in Suecia observatos, recenset E. Fries*». Den börjas med följande inledning: »Is videtur temporis nostri genius, ut res jam cognitae et exploratae permulti negligant, nova prius prisca didicerint venantes. Sic Mycologi hodierni fungorum stricte sic dictorum seu perfectiorum, magis spectabilium et vitæ communi inservientium studium negligere videntur, toti in fungis elementaribus et ancipitibus describendis occupati. Hujus ratio porro quærenda est in summa facilitate hos

sub microscopio lustrandi, cum perfectiorum evolutionis historiam et differentias observare arduum sit opus, sub microscopio nempe, quale possideo optimum, singulæ horum species paucos offerunt characteres singulares et ea, quæ nudis oculis patent, vix observant Mycologi recentiores. Hinc apud div. Corda identica longe separata, remotissima conjuncta videre licet. Cognitio Hymenomycetum, ante 50 annos vulgata, inter hodiernos Mycologos, paucis exceptis, hinc pæne periisse videtur. His igitur equidem præ ceteris attentionem dico et ad horum cognitionem restaurandam icones in Musæo Academiæ Scientiarum depositæ fontem fore primarium fingimus. Anno præterlapso quoque pictæ sunt haud paucæ memorabiles, præcipue e rarissimo et nobili Hydnum genere».

Derefter uppräknas 12 svamparter, hvaraf 11 äro funna vid Upsala och en på Omberg. Fem af dem äro upptagne och definierade uti Epicrisis Systematis Mycologici; de öfriga 7 synas vara nya, och beskrivas utförligt. Deras diagnoser följa här:

1. »*Agaricus (Flammula) abruptus*, pileo carnoso e convexo plano glabro nitido, margine primitus involuto, stipite subsolido elastico basi incrassato extus intusque e luteo fulvescente, lamellis adnato-decurrentibus planis subdistantibus fulvescentibus nudis

In silva L. Djurgården prope Upsaliam ad terram».

2. »*Polyporus (Caseosus) Spongia*, pileis imbricatis spongiosis applanatis inæquabilibus leproso-villosis e sulphureo brunneo-ferrugineis, contextu floccoso fibroso concolori, poris curtis mediis inæqualibus lacerisque sulfureis (in sicco fuscis).

Ad truncos vetustos abiernos in silvis circa Upsaliam».

3. »*P. (Fomes) epipteleus*, suberosus, albus, intus mollis ferrugineus, pileo crassissimo amorpho incrustato glabrescente, poris minimis æqualibus.

Ad Ulmos vetustos prope radices in Horto Botanico Upsaliensi».

4. »*P. l. Polystictus vulpinus*, pileo subsuberoso pulvinate obsolete concentrice sulcato setoso-hirto fulvo, intus fibrilloso saturatori, poris elongatis minutis integris e pallido cinnamomeis nitidis.

Ad truncos in silvis circa Upsaliam frequens. A filio meo *E. Fries* primo distinctus».

5. »*P. l. Polystictus leporinus*, pileo suberoso-coriaceo azono molliter et adpresse villosa umbrino-fusco, sicco sordide fulvo-expallente, intus fibrilloso concolori, poris elongatis minutis inæqualibus acutis brunneis.

Ad truncos vetustos in silvis umbrosis circa Upsaliam».

6. »*Hydnum (Apus) fulgens*, aurantio-fulvum, pileo spongioso-carnoso mollissimo flabelliformi-expanso undulato lobatoque fibrilloso-hispido, aculeis confertis compressis acutissimis incisiss.

Ad truncos in monte Omberg Ostrogothiæ. *C. A. Holmgren*».

7. »*H. (Apus) geogenium*, imbricato-multiplex, concrescens, e sulfureo fuscescens; pileis carnosofibrosis, lentis inæquabilibus villosis aculeis brevissimis acutis integris.

Ad margines fossarum glareosos late incrustans, pileis reflexis, prope Upsaliam. *Lindblad et Johansson*».

De fem arter som, förut beskrifna, blifvit funna vid Upsala äro: *Agaricus (Amanita) strangulatus*, *A. (Lepiota) cristatus*, *A. (Tricholoma) militaris*, *A. (Collybia) Clavus* och *Hydnum (Mesopus) graveolens*.

Uti № 8, som redogör för de föredrag, hvilka höllas vid Kongl. Akademiens sammankomst den 13 Oktober, upptagas tvenne mindre afhandlingar, den ena af Herr Professor *E. Fries* med titel: »Anmärkningar öfver *Cotula matricarioides* Bung. jemte några nya Svenska växter», den andra af Herr Rådman *P. J. Beurling* om »De Svenska arterna af *Sparganium* L.» Med Författarnes benägna tillåtelse införas dessa små afhandlingar ordagrannat här nedom, den förra serskildt i ändamål att rätta och komplettera en uppgift i förledna årets Botaniska Notiser, benämnd: »Nyheter för Skandinaviens Flora».

»Anmärkningar öfver *Cotula matricarioides* Bung. jemte några nya Svenska växter». Af *E. Fries*.

»Af de flera tusende utifrån erhållna frön, som sist ledne vår utsåddes i härvarande Botaniska trädgård, erhöles af sex olika slag, hänförde till 5 olika släkten, en art, neml. af *Achylopsis suaveolens* *Lehm.* (=Tanacetum

suaveolens *Hook. Fl. Bor. Am.*) Hort. Hamb. 1851!, Hort. Monach. 1851!, *Cotula matricarioides* (*Bunge*) Hort. Christ. 1851! Ber.! Monach., *Matricaria discoidea* (*Decand.*) Hort. Petr. 1851! *Matricaria tanacetoides* (*Fisch. Mey.*) H. Wien. 1851, *Pyrethrum defloratum* (*Engelm.*) Hort. Ber. 1851!, *Tanacetum pauciflorum* *Dec.* H. U. 1851. — Ehuru oftast 2—3 af dessa namn förekomma i samma trädgårds frökatalog, är jag af noggrann jemförelse fullt öfvertygad, att alla dessa förmenta arter utgöra en enda art. Men enligt authentika exemplar, hvartill *Torrey* och *Gray!* i *Fl. Bor. Am. II. p. 413* redan visat vägen, hör till nämde art ännu ett stort antal namn-arter, f. e. tre, upptagne under trenne till Tribus skilda släkten i Decandolles Prodrumus. Under den förbistring, som råder i de exotiska växternas synonymi, torde ännu flere höra hit; här torde tillåtas mig samla de mig bekanta:

Akylopsis suaveolens, *Lehm!* *Ind. H. Hamb. et pl. hortt.!*

Artemisia matricarioides, *Lessing in Linn. VI. p. 210.*

Cotula matricarioides, *Bung.!* *Sitch. p. 150 et H. Bert.!*

Lepidotheca suaveolens, *Nutt. Am. phil. soc. transact.*

VII. p. 397, fide Gray.

Matricaria discoidea, *Dec. Prodr. VI. p. 50.*

Matr. tanacetoides, *Fisch et Mey.!* *Ind. VII. p. 52.*

Pyrethrum defloratum, *Engelm. sec. sem. ex hort. Ber.!*

Santolina suaveolens, *Pursh Fl. Bor. Am. — Dec.*

Prodr. VI. p. 37. Herb. Tuck.!

Tanacetum matricarioides, *Less. syn. p. 265.*

T. pauciflorum, *Dec. Prodr. VI. p. 131, et Hortt.!*

T.? suaveolens, *Hook. Fl. Bor. Am. I. p. 327, t. 110*

et Hortt.!

Utom dess har den uppkommit i härvarande trädgård af frön sådde för en art af *Microlonchus* *H. Dresd.* och *Echinosperrum glochidiatum* *Fr. = Cynoglossum glochidiatum Wallich* (då funiculus saknas, måste den föras till förra släktet); men naturligtvis har härvid någon förvexling egt rum, sannolikt hafva de verkliga fröen ej grott och denna i stället uppkommit.

Denna hittills endast från Norra Amerika (både ostkusten och vestkusten) och Siberien kända art är en *Svensk*

växt, flerstädes växande här kring Upsala, på sina ställen blandad med *Anthemis Cotula*, för hvars *forma eradiata* den blifvit öfversedd. Sannolikt hör *Anth. Cotula disciflora Lang.* Dansk. Fl. p. 482 äfven hit, men jag har ej sett exemplar deraf. Huruvida arten utgör eget slägte, eller till hvilket af anförde den rättast hör, beror på olika uppfattning af charactererna. Utseendet är af en *Cotula*, men släktskapen synes störst med *Matricaria*, men afviker dock genom endast 4-tandade diskblommor, som tillika äro plattade och något tvåäggade.

I sammanhang med föregående torde tillåtas mig meddela notis om några andra, i år funna för Svenska floran nya växter:

1. *Verbascum Phlomoides*, Linn.

Då den Blekingska sannolikast är förvildad, förtjenar anmärkas att den af min son Theodor i somras fanns fullkomligen vild vid vägen mellan Hjelmsta och Lindberga gästgifvaregårdar i Upland.

2. *Euphrasia salisburgensis*, Funk. — Mert. et Koch. D. Fl. IV. p. 351.

Funnen på Gottland nära Westringe i Etelhems socken af v. Pastor O. Westöö.

3. *Arabis stenopetala*, Willd. Hort. Ber. Suppl. p. 46.

Detta är det äldsta och riktigaste namnet på den af Hr Lönnroth på Gottland funna och af Hr Westöö i stor mängd för Herb. Norm. (jemte *Inula ensifolia*) insamlade *Arabis auriculata v. Gerardi Dec.* eller *A. Gerardi*, Bess. Koch.

4. *Rosa carelica*, Fries Summ. Veg. Sc. p. 171.

Denna utmärkta törnros, som redan förra året fanns vid Skellefteå i V. Botten och vid Uleåborg i Ö. Botten, är allmän kring Archangel och i Samojedernes land, således tillhörande hela arktiska zonen i Europa. Stats-Rådet Meyer i St. Petersburg hänför den som varietet till *R. acicularis Lindl.*, men hvarje ord i Lindleys diagnos strider åtminstone emot vår. Också tvekar Dr: Ruprecht i *Symbol. Pl. Ross.* p. 221 huruvida den icke rättare skiljes och anmärker, att den redan 1618

fanns kring Archangel och erkändes för en ny art af *Tradescanti*, som nämde år företog en sjöresa till Archangel, enligt dess i Oxon. Mus. förvarade handskrift. — En med denna, som det synes, närbesläktad ros fanns sistlidet år vid Köping på Öland af Hr D:r *Petersson*.

5. *Astragalus hypoglottis* L.

Funnen på Engö i Kalmarskären af Hr Doct. *Petersson*; äfvensom *Potent. incana* *Mönch* (= *cinerea* *Auctt.*, non *Chaix* ap. *Vill.* cfr. *Jord.* obs.) på Stensö backar.

6. *Potamogeton coloratus* *Vahl* (*P. plantagineus* et *Hornemanni* al.) — Upptäckt af v. Pastor *Oskar Westöö* vid Erikskällan i Bäl socken på Gottland.

7. *Potamogeton rutilus*, *Wolfg.* — *Summ. Veg. Sc.* p. 215.

Först upptäckt och bestämd af Studeranden *Lönneroth* i Metsjön vid Lenælunds garfveri i Fasterna socken.

8. *Festuca sciuroides* *Roth.* — Denna är upptäckt och bestämd af Mag. Docens *O. Hammar*, som tagit den detta och förra året på strandklippor vid Mörrum i Bleking.

Derjemte må tilläggas, att den som nytt slägte beskrifna *Microstoma hiemale* *Bernst.* i *N. Act. Nat. Cur.* XXIII. p. 649. t. 61 är *Peziza protracta*, *Nov. Symb. Myc.* I. p. 127.»

»De Svenska arterna af *Sparganium* L». Af *P. J. Beurling*.

1. *Sparganium ramosum* *Huds.* *Rchnb.* *Icon.* tab. 326. fig. 751.

α. *erectum*.

β. *natans.* *Sp. natans* *Fr.* *Herb. norm. fasc.* 13. n:o 76. *Th. M. Fries* i *Bot. not.* Jun. 1852. tab. 1. fig. A.

2. *Sp. simplex* *Huds.* *Rchnb.* *Icon.* tab. 325. fig. 750.

α. *erectum*.

β. *natans.* *Sp. natans.* α. *Linn. sec. Læst.* *Sp. affine* *Schnitzl.* in *Bot. Zeit.* 1845. pag. 670. *Rchnb.* *Icon.* tab. 417. fig. 925. *Sp. boreale* *Læst.* in *schæd. Sp. natans* var. *Th. M. Fries* l. c. tab. 1. fig. B.

3. *Sp. glomeratum* Læst. in schæd.

α. erectum.

β. natans. Sp. fluitans Fr. Th. M. Fries l. c. tab. 3.

4. *S. minimum* Fr. Th. M. Fries l. c. tab. 2. Sp. natans
Auct. plurim. Rchnb. Icon tab. 324. fig. 749.

α. suberectum. Sp. natans var. minimum Hn.

β. natans. Sp. natans *α.* Hn.

5. *Sp. hyperboreum* Læst. in schæd. Sp. natans var. sub-
muticum Hn.

α. suberectum.

β. natans.

Anm. 1. Så vida hufvudformerna af arterna 1 och 2 bibehållas från hvarandra *specifice* skiljda till följd af den *constant* olikhet, som artnamnen antyda, måste inbördes emellan deras med *β* betecknade afvikelser iakttagas *samma* förhållande, enär emellan dem *enahanda* olikhet eger rum. Ville man anse dessa sistnämnda jemväl hvar af sin hufvudform oberoende och följaktligen betrakta dem såsom *sjelfständiga arter*, så skulle jag deremot icke hafva att erinra *annat*, än att mig ännu är obekant, huruvida icke, på sätt af *analogien* med tydliga förhållandet hos arten 4 med skäl förmodas, äfven hos förstnämde tvenne arter *α* utan språng öfvergår i *β*.

Anm. 2. Då, enligt min åsigt, hvarje särskild art af slägtet har sin egen *forma natans* och *Linné*, efter all sannolikhet, med namnet *Sparganium natans* afsett alla dessa *formæ natantes inclusive*, har det synts mig bäst att numera aldeles öfvergifva berörde namn, likasom åtskilliga andra, hvilka blifvit mindre tillämpliga till följd deraf, att hvad med namnet *ursprungligen* betecknats antingen icke vidare *adæquat* motsvarar något visst *species denominanda*, utan omfattar två eller flera, delade eller odelade, eller ock icke kunnat med *tillförlitlighet* utredas, ehvad än ett, än ett annat föremål påpekats såsom det sannskyldiga. Magister C. Hartmans afhandling: »Anteckningar vid de Skandinaviska Växterna i *Linné's Herbarium*» kan i detta afseende jemföras.»

Skandinaviska Florans Novitier.

Då erfarenheten lärt, hvilken svårighet det stundom medför för växtälskare, som icke ega tillgång till botaniska biblioteker, att erhålla fullkomlig kännedom om de växter, som då och då uppgifvas såsom novitier för fäderneslandets Flora, har utg. trott sig tjena det botaniska publikum genom inrymmandet i denna tidskrift af en afdelning med ofvanstående titel. Under denna rubrik skola efter hand upptagas och beskrivas de växter, särdeles af Cotyledoneæ och Heteronemeæ, som blifvit funna inom Skandinavien på sista tiden och icke finnas nog utförligt beskrifna uti allmänt spridda och mindre kostsamma Skandinaviska botaniska arbeten.

Matricaria discoidea De Cand.

(*Cotula matricarioides* Bongard. — Fr. i Öfvers. af Kongl. Vetensk.-Akadem. Förhandlingar 1852, p. 189. Bot. Notis. 1853, p. 19.)

Om man icke endast därför vill hänföra nämnda växt till släktet *Cotula*, att den saknar strålblommor och har fyrtandade diskblommor, utan, enligt hvad yttre utseendet i öfrigt, äfvensom lukten synes försvara, anser den som en art *Matricaria*, så kan dess artkännemärke blifva följande:

Blomkorgarne rötblommiga; blomkronorna fyratandade; blomfästet kägellikt, spetsigt; skalfrukterna med nästan omärklig, helbräddad krona; holkfjällen elliptiska, mycket bredt hinnkantade; blomkorgskafen temligen korta, enblomstriga; bladen två- till tredubbelt parbladigt-delade, med jemnbreda, spetsiga flikar.

Till den mängd synonymer, som redan finnas anförda af den utmärkta förf. i »Öfversigten», kan, efter Al. Braun, som uti »Botanische Zeitung» för den 17 Sept. 1852 infört en utförlig redogörelse för samma växt, uppgifvas ännu tvenne, neml. *Coenocline pauciflora* C. Koch och *Chamomilla discoidea* Gay.

Hela växten är vanligen glatt, eller med några få och föga märkbara hår på de öfre delarne. Stjelken är upprät, oftast från basen grenig och med alla grenarne blombärande, sällan enkel. Bladens omkrets äggrund eller aflång. Svepefodret (blombolken) är mycket lika med den vanliga Chamomillans, äfvensom det kägellika och inuti toma

blomfästet, men holkfjällen äro något bredare och blomfästets yta tydligare rutig än hos densamma. Blommorna, hvilka, såsom ofvan uppgifvits, äro fyratandade, hafva mycket kortare och mera vidgad kronpip än hos den vanliga Chamomillan. Vid blomningstiden eger *M. discoidea* en tydlig, något tandad kant, uppkommen af blomfodrets ofvan fruktämnet nående, fria bräm, hvilken äfven på den mogna skalfrukten vanligen är märkbar, hvit och något vinklig. Skalfrukterna äro mycket lika hvarandra hos de båda ofvannämnda arterna, d. v. s. aflånga, något krökta och försedda med 7 långsgående ribbor, men sidoribborna äro starkare utvecklade hos *M. disc.*, så att frukterna synas nästan tvåäggade. Blomkronorna äro gula. Växten ettårig.

Enligt Ledebours *Flora Rossica* är den ifrågavarande växten funnen vid Ochotzk i sydöstra Siberien, på Kamtschatka, samt på öarne Unalaschka (en af Aleutiska öarne) och Sitcha (belägen nära nordliga delen af Norra Amerikas vestra kust). Vidare är den funnen i norra delen af Californien, samt vid St Louis i Missouri och vid Philadelphia. På dessa båda sednare ställen tros den vara inkommen på sednare tider. Under sommaren 1851 utdelades den redan från Upsala, ehuru under orätt namn. Då den odlas derstädes i botaniska trädgården, kan man väl förmoda, att den utkommit derifrån med frön, och sedan, såsom en nordlig växt, sjelfsätt sig och troligen qvarstadnar för alltid i denna trakt, som synes för densamma passande. Under sista sommaren är den funnen af A. Braun på gator i byn Schöneberg vid Berlin, icke långt från botaniska trädgården, från hvilken den troligtvis utflyttat. Den växte i stor mängd bland andra ruderväxter. Om den icke på sednare tider flyktat från botaniska trädgården i Upsala till de ställen der den nyligen blifvit funnen, så är det oförklarligt, huru den kunnat undgå de många och skickliga botanister, som årligen vistas i universitetsstaden och göra utvandringar i dess grannskap.

Tilia platyphylla Scop.

Årsskotten och bladskafen håriga; bladen bredt och snedt hjertlika, nästan cirkelrunda, kortspetsade, spetsadt sågade. på undre sidan gröna, oftast på båda sidor små-

håriga, eller åtminstone med undre sidans nerver håriga och i nerv-vinklarne skägghåriga; blomqvastskaftens skärmbblad nedåt snedt afrundade; blomqvastarna vanligen 2—4 blommiga; blomkronorna utan bihang; stiftet glatt, af ståndarnes längd; märkets flikar uppräta; fröhusen tätludna, kantiga, ribbade, med tjocka, hårda, nästan vedartade väggar.

Syn. *Tilia grandifolia* Ehrh. *T. pauciflora* Hayne, *T. corallina* Ait. *T. rubra* DC.

Detta träd är af Gymnasii-Läraren Mag. *C. J. Lindberg* funnet växande vildt på öarne Ödö och Helsö utanför Strömstad i norra delen af Bohuslän. I Danmark är det blott funnet vildt på ön Flatö i Guldborgs sund (melan Laaland och Falster). I medlersta Europa, ss. Tyskland, Frankrike, England, äfvensom i medlersta och södra Ryssland är det allmännare spridt.

Qvistarne äro vanligen småhåriga eller smäludna, punkterade eller vårtfulla, grågröna eller rödaktiga. Skärmbbladen nedlöpa nästan ända till blomqvastskaftens basis. Blomqvastarne äro 2—4-blommiga, stundom ända till 7-blommiga. Blommorna stora, ljus gulaktiga.

Strödda underrättelser.

1. Om Botaniska Reseföreningen.

Vid denna tiden har, under de tre föregående åren, inbjudning blifvit utfärdad till deltagande uti reseföreningen för den stundande sommaren. På uppmaning af flera bland det förra årets ledamöter, äfvensom af egen kallelse, får derföre tidskriftens utgifvare härmed inbjuda alla vänner af den botaniska vetenskapen, att för innevarande år ingå som Ledamöter i denna förening, hvars systemål förut blifvit flera gånger utveckladt uti Botaniska Notiser, men serdeles utförligt och öfvertygande i årgången 1850; nemligen »att årligen sätta någon eller några unga personer i tillfälle, att med noggrannhet undersöka ännu otillräckligt kända, men i botaniskt hänseende viktiga eller intressanta trakter inom Skandinavien, samt att derifrån hemföra deras märkvärdigaste växtformer», hvaraf mindre samlingar skola af de resande efter resans slut öfverlemnas till ledamö-

terna, som således, utom fagnaden att bidraga till fosterlandets allt noggrannare kännedom, äfven få sina växtsamlingar riktade med intressanta och sällsynta växter.

Minimi-afgiften är, såsom hittills, Tio Riksdaler Riksgäldssedlar, men de som äro hugade att bidraga med större summa, kunna påräkna en större växtutdelning, i förhållande till summans storlek.

Under förledna året utgjorde den sammanskjutna summan endast 100 R:dr B:co, hvilken derföre icke kunde delas, utan öfverlemnades till Gymnasii-Läraren i Göteborg Herr Magister C. J. Lindeberg, såsom understöd för en tillämnad och under sommaren sedermera utförd botanisk resa i Bohusläns skärgård.

De vackra fynd Hr Lindeberg under denna resa gjort och insamlat för Ledamöternas räkning, hafva redan för några veckor sedan anländt till Stockholm och blifvit utdelade till de härstädes boende Ledamöterna. De öfrigas andelar finnas till afhämtning hos denna tidskrifts utgivare eller skola, på framställd begäran derom, afsändas till egarne enligt uppgifven adress. Den reseberättelse som förväntas öfver sista sommarens resa, skall inom kort inflyta i denna tidskrift.

Ett återkallande i minnet af deras namn, som under de föregående åren bidragit till Reseföreningen, kan icke gerna skada. Till följd häraf får utg. anföra, att följande Herrar, till antalet 20, utgjorde Reseföreningens Ledamöter år 1850:

Prof. <i>P. F. Wahlberg.</i>	Magister <i>C. Lagerheim.</i>
» <i>J. E. Wikström.</i>	» <i>R. Rudbeck.</i>
» <i>S. Lovén.</i>	» <i>J. A. Holmström.</i>
Rådman <i>P. I. Beurling.</i>	Studer. <i>G. Sjögren.</i>
Bruksp. <i>J. G. Clason Jr.</i>	» <i>C. Holmgren.</i>
Docent. <i>Hj. Holmgren.</i>	» <i>J. E. Zetterstedt.</i>
» <i>N. J. Andersson.</i>	» <i>G. Westfelt.</i>
Candidat. <i>C. F. Nyman.</i>	» <i>Th. Fries.</i>
Direktör <i>D. Müller.</i>	» <i>O. A. Reuterskiöld.</i>
Magister <i>C. Hartman.</i>	Apoth. <i>K. Fr. Thedenius.</i>

Den insamlade summan utgjorde 200 R:dr R:gs.

De botanister, som kommo i åtnjutande af de samlade medlen, voro Herr *J. E. Zetterstedt*, som undersökte

Kinnekulle och Herr *Fr. Holmgren*, som i botaniskt afseende granskade *Omberg*. De vackra växtsamlingar, som hemfördes från dessa rika berg, utgöra ännu en fägnad för våra herbarier och de upprättade, noggranua växtkatalogerna för samlingen af våra provinsfloror.

År 1851 deltogo, såsom Ledamöter i Botaniska Reseföreningen, följande 17 Herrar:

Prof. <i>P. F. Wahlberg</i> .	Magister <i>C. J. Lindeberg</i> .
» <i>S. Lovén</i> .	Direktör <i>D. Müller</i> .
» <i>J. E. Wikström</i> .	Herr <i>F. Holmgren</i> .
Baron <i>Gyllenstjerna</i> .	» <i>C. J. L. Lönnberg</i> .
Brukspatr. <i>J. G. Clason Jr.</i>	» <i>C. E. Bergstrand</i> .
Magister <i>Hwasser</i> .	» <i>Tengman</i> .
» <i>C. Hartman</i> .	» <i>Ljungstedt</i> .
» <i>N. J. Andersson</i> .	» <i>Westholm</i> .

äfvensom denna tidskrifts nuvarande utgifvare.

Den insamlade summan utgjorde 170 R:dr R:gs, hvilken fördelades mellan Hrr *C. E. Bergstrand*, *C. A. Westerlund* och *A. E. Goldkuhl*. Hr *Bergstrand* botaniserade hela sommaren uti *Äländska skärgården*, och Hrr *Goldkuhl* och *Westerlund*, hvilka gjorde sällskap, undersökte *högtrakterna på gränsen af Kalmare och Jönköpings län*. Uti »*Botaniska Notiser*» förvaras de interessanta reseberättelser och lokalfloror, som blefvo en följd af dessa resor, äfvensom våra herbarier fått del af de insamlade växterna.

Såsom ofvan är omnämnt, uppnådde den under sistledne året insamlade summan endast 150 R:dr R:gs, hvilken tilldelades Magister *C. J. Lindeberg*, såsom bidrag till fortsättande af hans fleråriga undersökningar af *Bohuslänska skärgårdens vegetation*. De vetenskapens vänner, som sammanskjöto denna summa, voro:

Brukspatr. <i>J. G. Clason Jr.</i>	Magister <i>C. J. Lindeberg</i> .
Prof. <i>P. F. Wahlberg</i> .	» <i>C. Hartman</i> .
» <i>J. E. Wikström</i> .	Direktör <i>D. Müller</i> .
» <i>S. Lovén</i> .	Studer. <i>C. J. L. Lönnberg</i> .
Apoth. <i>O. L. Sillén</i> .	» <i>J. A. Lagerström</i> .
» <i>C. O. Hamnström</i> ,	» <i>C. E. Bergstrand</i> .

äfvensom denna tidskrifts utgifvare.

Oaktadt Reseföreningens nuvarande målsman icke

kan genom någon värtalig inbjudning verka på öfvertygelsen hos den botaniska vetenskapens vänner, hoppas han dock, att ett tillräckligt antal bidragande skola gifva sig tillkänna, emedan saken talar tillräckligt för sig sjelf; och under denna förutsättning är det, som han fördristar sig, att nu uppmana till anmälan de unga botanister, som kunna vara hugade, att under instundande sommar erhålla resebidrag af de inflytande medlen, emot den kända förbindelsen, att botaniskt undersöka någon interessant trakt och på samma gång insamla växter för Ledamöternas herbarier.

Såsom en uppmuntran för botaniskt sinnade unga studerande, att ingå såsom Ledamöter i denna Reseförening, anser sig utg. böra nämna, att, då flera anmält sig såsom sökande till åtnjutande af reseunderstöd på uppgifna villkor, Ledamöterna alltid hafva företräde, och bland dem, de som icke förr kommit i åtnjutande af reseunderstöd. Då flera af Ledamöterna äro äldre personer, som icke hafva tid att företaga längre botaniska resor och således aldrig komma att täfla med de yngre om reseunderstöds erhållande, så inses lätt, att Reseföreningen blir ett slags ränteförsäkringsanstalt eller sparbössa, hvaruti man, genom några få gångers årliga insattser af 10 R:dr R:gs, inom kort kommer i åtnjutande af ett, ja möjligen ett par hundra R:dr eller så stor summa, att en botanisk resa kan derföre företagas.

Om så lyckligt vore, att en någorlunda stor summa blef på ofvanuppgifne sätt samlad, så kunde två eller tre botanister resa åt olika håll och så mycket mera uträttas på ett år. Vackra exemplar af sällsyntare och kritiska skandinaviska växter torde hvar och en behöfva för sin samling, och sådana fås tvifvelsutan lättare och billigare genom Reseföreningens medverkan än på något annat sätt.

Hvilken fägnad skänker icke en vacker samling Gottländska och Öländska Orchider och Helianthemmer, Halländska Genistor och Hyperiker, alla de vackra och sällsynta växter, som Skånes och Westergöthlands bygder så rikligen framalstra, andra gynnade provinsers skatter att förtiga? Deras inträdande bland innevånarna i våra gamla, men kära herbarier sprider samma lif och glädje, som en

älskvärd och skön ynglingaskaras i ett sällskap af gamla och förtorkade, men alltid goda och värderade ålderdomar. Skynden derföre att ingå i en förening, som har så goda ändamål och medför så mycken tillfredsställelse.

2. Botaniska sällskapet i Göteborg.

För några år sedan stiftades bland dervarande Gymnasii-ungdom ett sällskap, som hade till ändamål att, genom lämpliga föredrag i naturhistoriska ämnen, väcka håg för dessa vid våra elementar-läroverk alltför mycket försummade studier. Då emellertid denna sysselsättning dels öfversteg de flestas förmåga, dels hotade att urarta till ett torrt kammarstudium, utvidgades under förra året sällskapets verksamhet genom ett stadgande, som ålägger hvarje dess arbetande ledamot att uppräta en noggran växtförteckning öfver den trakt, der han tillbringar sommarferierna. Dessa special-floror, jemte alla deri upptagna växter, skola under påföljande läsår inlemnas till sällskapets granskning, för att sedermera, jemte bifogade recensioner, bland sällskapets handlingar förvaras. Om man än icke får vänta särdeles mycket i vetenskapligt hänseende af dessa sysselsättningar, torde dock sällskapets egentliga ändamål, att väcka och underhålla hågen för studium af den *levande* naturen, dermed i någon mån vinnas, hvilket svårligen kan ske genom de få tillfällen till excursioner, som erbjudas under pågående läs-termier, då ungdomens tid företrädesvis tages i anspråk af andra viktiga studier. Man har derföre genom ofvannämnde stadgande (hvarigenom sällskapet trädt i närmaste likhet med det i Linköping, der, under Lector Wallmans nitiska ledning mången skicklig botaniker gjort sina första lärospån) velat förflytta detta viktiga sjelfstudium, utan hvilket dock hvarje naturstudium blir en betydelselös och snart bortglömd utanlexa, till den tid, som hufvudsakligen är bestämd åt vistelsen i den fria luften. Att likväl genom nämnde sysselsättningar något kan vinnas, åtminstone i växt-geografiskt hänseende, synes af följande korta utdrag ur de inlemnade växtförteckningarne för sommaren 1851.

F. O. Krook inlemnade 564 Phanerogamer och Fi-

lices, samlade omkring Uddevalla. Bland dessa märkas följande för trakten sällsynta: *Anthemis tinctoria*, *Artemisia maritima* γ . *suffruticosa*, *Filago montana*, *Hieracium murorum* och *palleescens* (båda sällsynta på västra kusten), *Galium uliginosum* (sporadisk i södra Bohuslän) *Convolvulus arvensis*, *Myosotis versicolor*, *Mentha sativa* L., Fr., *Veronica longifolia*, *Plantago media*, *Evonymus europæus*, *Sanicula*, *Reseda Luteola*, *Diplotaxis tenuifolia*, *Cardamine hirsuta* och *impatiens*, *Teesdalia*, *Geranium silvaticum* och *lucidum*, *Viola mirabilis*, *Silene inflata*, *Sagina maritima*, *Sedum rupestre*, *Cotoneaster vulgaris*, *Potentilla rupestris*, *Spiræa Filipendula* (mycket sällsynt på västra kusten), *Prunus Padus*, *Trifolium agrarium* och *filiforme*, *Pyrola chlorantha*, *Rumex pratensis*, *Listera cordata*, *Carex maritima* och *montana*, *Avena præcox*, *Milium effusum*, *Asplenium Breynii*, m. fl. Följande voro *nya* för provinsen: *Erigeron Dröbachensis*, *Hieracium fallax*, *Thymus Serpyllum*, *Ballota foetida*, *Veronica hederifolia*, *Neslia paniculata*, *Ribes alpinum* och *Saxifraga granulata* v. *integrifolia*.

Th. Wallerius hade undersökt Götheborgstrakten och derstädes funnit följande för Götheborgsfloran nya växter: *Valeriana dioica* (af gammalt uppgifven, men först på sednare tider återfunnen i Rya skog på Hisingen), *Myriophyllum alterniflorum*, *Rosa pomifera*, *Potentilla maculata*, *Salix plicata* och *Hordeum maritimum*. *Cotoneaster melanocarpa* Bl. förekommer flerstädes kring Götheborg, såväl på fastlandet, som på öarna. Dessutom meddelades nya loca för en mängd växter, hvilka vi här förbigå, såsom af alltför speciellt intresse för Götheborgsfloran.

A. Almén inlemnade omkring 400 arter från Oroust i mellersta Bohuslän, bland hvilka följande förtjena nämnas: *Hypochæris radicata*, *Sambucus nigra*, *Lobelia*, *Digitalis*, *Veronica spicata*, *Berberis*, *Senebiera Coronopus*, *Geranium molle*, *lucidum* och *silvaticum*, *Sorbus scandica* (en sällsynt främling inom Bohuslän), *Rosa rubiginosa*, *Lathyrus palustris*, *Rumex pratensis*, *Taxus* och *Carex maritima*. *Ny* för provinsen var *Rosa inodora* Fr., som förekommer i mängd vid Grinsbyvattnet. Den öfverensstämmer hufvudsakligen med den Halländska från Björke-

ris, men är mera småväxt med stundom trubbiga blad, liknande *Rosæ mollissimæ*.

J. D. Ehnebom inlemnade omkring 300 arter från Tanum i norra Bohuslän, af hvilka följande voro de utmärktaste: *Senecio aquaticus* (hittills blott funnen i södra skärgården), *Anchusa officinalis*, *Stenhammaria maritima*, *Ligustrum vulgare*, *Thalictrum minus*, *Glaucium luteum*, *Crambe*, *Malva moschata*, *Hypericum hirsutum*, *Stellaria nemorum* och *crassifolia*, *Sorbus Aria*, *Melilotus officinalis*, *Herminium Monorchis*, *Carex incurva*, *Glyceria plicata* och *Setaria viridis*. *Thalictrum simplex* var *ny* för provinsen.

C. M. Ullman hade undersökt Askimstrakten söder om Götheborg och derstädes återfunnit flera af Götheborgsflorans sällsyntare alster, bland hvilka *Eryngium*, *Symphytum*, *Stellaria holostea*, m. fl.

C. S. Norlander inlemnade omkring 400 arter från södra Halland, bland hvilka märkas: *Chrysanthemum Parthenium*, *Cineraria palustris*, *Serratula tinctoria*, *Galium saxatile*, *Lathræa Squamaria*, *Oenanthe fistulosa*, *Dianthus superbus*, *Vicia cassubica* och *tenuifolia*, *Genista tinctoria* och *germanica*, *Ononis campestris*, *Neottia*, *Convallaria verticillata*, *Juncus balticus*, *Scirpus multicaulis* och *fluitans*, *Avena strigosa*, *Aspidium Lonchitis* och *Lycopodium inundatum*.

A. Thomæus inlemnade 300 arter från Warberg, bland hvilka följande rariora: *Eupatorium*, *Thymus Serpyllum*, *Galeopsis Ladanum*, *Gentiana Pneumonanthe*, *Hydrocotyle vulgaris*, *Helosciadium inundatum*, *Haloscias*, *Malva silvestris*, *Ballota ruderalis*, *Myriophyllum verticillatum*, *Orchis sambucina* och *Rosa collina*.

C. J. Lindeberg.

På NYA BOTANISKA NOTISER, som för innevarande år utgifvas med ett ark i månaden jemte behöfliga plancher, emottager Apothekaren K. Fr. Thedenius i Stockholm prenumeration med 2 R:dr B:co för hela årgången. Genom bokhandeln kan tidskriften äfven erhållas.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 3. **K. F. THEDENIUS.** Mars.

1853.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH.: BEURLING: *Caricum Scandinaviæ conspectus, commentariis illustratus.* LITT.-ÖFVERS.: Öfversigt af Kongl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar Årg. 9, häft. 9—10; Årg. 10, häft. 1—2. SKAND. FLORANS NOVITIER: *Agrimonia odorata* Mill. — *Euphrasia salisburgensis* Funk. STRÖDDA UNDERR.: Hoppe's method att inlägga växter för Herbarium. Beriktigande.

Original-Afhandling.

Caricum Scandinaviæ conspectus, commentariis illustratus. Auctor P. J. Beurling.

Sect. I. Monostachyæ.

a) distigmaticæ.

1. *Carex dioica* Linn. & var. *androgyna*. 2)

2. — *parallela* Sommerf. 3) & var. *paralleloides*. 4)

3. — *nardina* Fr.

4. — *capitata* Linn.

5. — *psyllophora* Ehrh. 5)

b) tristigmaticæ.

6. — *pauciflora* Lightf. 5)

7. *Carex microglochin* Wg.

8. — *obtusata* Liljebl.

9. — *rupestris* All.

Sect. II. Homostachyæ.

(Omnes distigmaticæ.)

10. — *Deinboelliana* Gay. 6)

11. — *incurva* Lightf. &

var. *erecta*. 7)

12. — *chordorrhiza* Ehrh.

13. — *disticha* Huds.

14. — *arenaria* Linn.

1) Peninsulæ scandinavicæ proprio sensu.

2) *Car. dioica* var. *isogyna* Fr. C. Metteniana C. B. Lehmann. C. Custoriana Heer in Hegetschweil. helvet.

3) Fr. Herbar. norm. VII. 86.

4) *Car. gynocrates* Fr. Herb. norm. XII. 90, non Wormskj.

5) *Car. pulicaris* Linn. pro parte.

6) *Car. arctica* Fr. Nomen a Gayo datum prioritate gaudet.

7) In Norvegiæ alpebus dovrensibus ad Kongsvold: O. F. Lang in Linnæa 1851. pag. 507. (cum descriptione).

<p>15. <i>Carex pseudo-arenaria</i> Rehn.
 16. — <i>Schreberi</i> Schrank.
 17. — <i>ovalis</i> Good. 8) & var. <i>argyroglochin</i>. 9) var. <i>virens</i>. 10)
 18. — <i>festiva</i> Dew.
 19. — <i>lagopina</i> Wg. 8)
 20. — <i>glareosa</i> Wg.
 21. — <i>heleonastes</i> Ehrh.
 22. — <i>norvegica</i> Willd.
 23. — <i>helvola</i> Fr.
 24. — <i>microstachya</i> Ehrh.
 25. — <i>multiculmis</i> Ehrh. 11)
 26. — <i>Boenninghausiana</i> Weih.
 27. — <i>remota</i> Linn.
 28. — <i>curta</i> Good. 12) & var. <i>pseudo-norvegica</i>. 13)</p> | <p>29. <i>Carex lapponica</i> O. F. Lang. 14)
 30. — <i>Persoonii</i> Sieb. 15)
 31. — <i>macilenta</i> Fr. 16)
 32. — <i>tenuiflora</i> Wg.
 33. — <i>loliacea</i> Linn.
 34. — <i>gracilis</i> Ehrh. 17)
 35. — <i>virens</i> Lam. 18)
 36. — <i>divulsa</i> Good.
 37. — <i>stellulata</i> Good. 19)
 38. — <i>grypus</i> Schkuhr. 20)
 39. — <i>muricata</i> Murr. 21)
 40. — <i>nemorosa</i> Rehbent. 22)
 41. — <i>vulpina</i> Linn. & var. <i>interrupta</i>. 23)
 42. — <i>teretiuscula</i> Good. & var. <i>Ehrhartiana</i>. 24)
 43. — <i>paradoxa</i> Willd.
 44. — <i>paniculata</i> Linn.</p> |
|--|---|

8) *Car. leporina* Linn. pro parte.

9) *Car. argyroglochin* Hornem.

10) *Car. leporina* var. *virens* Anders. Ex ipso admissa; mihi ignota.

11) *Car. elongata* Auct. plurim. *C. brizoides* Linn. herbar!

12) *Car. canescens* Auct. svec. *C. brizoides* Linn. herbar!

13) *Car. canescens* var. *robustior* Fr. Herbar. norm. VII. 83. *C. canescens* forma *paludosa* Herb. norm. XI. 80.

14) *Car. canescens* var. *subloliacea* Læst!

15) *Car. Gebhardi* Hopp. ex speciminib. authent.! *C. vitilis* Fr.

16) *Car. tenuiflora* var. *macilenta* O. F. Lang.

17) *Car. tenella* Schkuhr. *C. disperma* Dew., non Kunze. Vide »Note upon *Carex loliacea* Linn. and *C. gracilis* Ehrh. By A. Gray.» in Sillim. americ. journ. ser. secund. Vol. IV. pag. 19—22.

18) *Car. loliacea* Schreb. *C. nemorosa* Lumnitz., non Rehbent.

19) *Car. muricata* Linn. pro parte. *C. echinata* Murr.!; nomen nomine a Good. dato *vetustius* et forte *præferendum*. De confusione specierum a Linnæo ipso orta vide Hopp. caricolog. pag. 17.

20) *Car. stellulata* var. *grypus* Hn. Ex Auct. svec. recent. admissa. Specimina scandinavica non vidi.

21) *Car. muricata* Linn. pro parte. Vide Hopp. caricolog. pag. 17.

22) *Car. vulpina* var. *nemorosa* Auct. svec. Ex Willd., Schkuhr., Sw., Rehn. etc. pro specie distincta forte non immerite habenda.

23) *Car. vulpina* var. *elongata* Anders. Herbar. norm. IX. 23. Minor, foliis angustioribus, spica *elongata*, *interrupta* nec, ut in forma normali, ex ovato oblonga.

24) *Car. Ehrhartiana* Hopp. ex speciminib. ab ipso communicatis. *C. teretiuscula* var. *crassior* Hn. *C. teretiuscula* var. *major* Koch.

Sect. III. *Heterostachya*.

a) distigmaticæ.

45. *Carex maritima* Müll.46. — *cryptocarpa* C. A. Mey. 25)47. — *hæmatolepis* Drej.48. — *salina* Wg. svec. 26)49. — *salinoides*. 27)50. — *subspathacea*
Wormskj. &
var. *curvata*. 28)51. — *vulgaris* Fr. 29)52. — *turfosa* Fr.53. — *bolina* O. F. Lang. 30)54. — *Drejeri* O. F. Lang. 31)55. — *stricta* Good.56. — *acuta* Good. 32) &var. *personata*.var. *prolixa*. 33)57. *Carex tricostata* Fr.58. — *aquatilis* Wg.59. — *borealis* O. F. Lang. 34)60. — *vacillans* Drej. 35)61. — *limula* Fr.62. — *elytroides* Fr.63. — *hyperborea* Drej.64. — *rigida* Good. 36) &
var. *androgyna*. 37)
var. *inferalpina*.65. — *bicolor* All.66. — *rufina* Drej. 38)

b) tristigmaticæ.

67. — *Buxbaumii* Wg. &var. *submutica*.var. *heterostachya*.var. *cylindrostachya*. 39)25) Ex Hn. *scandinavicis adnumerata*.26) *Car. cuspidata*, *C. salina* var. *cuspidata* et *C. salina* var. *mutica* Wg. *antea*. *C. cuspidata* Hn. Ad litora Norvegiæ borealis.27) *Car. salina* Hn. ed. V., non Wg. Herbar. norm. VIII. 72. Prope Christianiam Norvegiæ.28) Minor, culmo *curvato*, spicis paucifloris.29) *Car. cæspitosa* Good. *C. Goodenowii* Gay. Varietates frustra referendæ.

30) In Norvegiæ alpium dovrensiū paludosis prope Kongsvold, ad viam versus Vaarstien: O. F. Lang in Linnæa 1852. pag. 551. (cum descriptione).

31) *Car. pacifica* Drej.! *C. cæspitosa* Fr., non Good.32) *Car. acuta* β. Linn. spec.! *C. gracilis* Curt.33) *Car. prolixa* Fr. Occurrit rarissime spicis femineis longius pedunculatis, basi laxifloris, pendulis; squamis angustissimis, seriatim verticillatis: *C. prolixa* var. *protensa* Fr.34) *Car. aquatilis* var. *epigejos* Læst.! *C. epigejos* Hn., non Fr. sec. Anders., ex quo *C. epigejos* Fr. sistit *C. discolor* Nyl. fenn.

35) Ex Hn. Mihi omnino ignota.

36) Herbar. norm. VIII. 74. In summis alpiibus *pumila*, contracta: *Car. rigida* var. *frigida* Hn. Eadem est, ex descriptione, *C. rigida* var. *glacialis* Anders., quæ tamen, ex citat. Herbar. norm. XII. 88., ad *C. pullam* Good. referenda esset.

37) Beurl. in act. holm. 1843. pag. 295.! Spica mascula, basi feminea. In subsylvaticis alpium jemtlandicarum, ex gr. Areskutan, frequens.

38) Nimis affinis *Car. bicolori* All., cujus forte var., ad *C. lividam* Wg. quoque vergit.39) *Car. Buxbaumii* var. *macrostachya* Hn. *C. Buxbaumii* var. *australis* Anders.

68. <i>Carex alpina</i> Liljebl. 40)	76. <i>Carex rariflora</i> Sm.
69. — <i>atrata</i> Wg. 41) &
var. <i>spadicea</i> . 42)
var. <i>pseudo-nigra</i> . 43)	77. — <i>livida</i> Wg. 49)
70. — <i>ustulata</i> Wg. 44)	78. — <i>pelia</i> O. F. Lang. 50)
71. — <i>fuliginosa</i> Schkuhr &
var. <i>misandra</i> . 45)	79. — <i>panicea</i> Linn.
72. — <i>irrigua</i> Hopp.	80. — <i>vaginata</i> Tausch. 51) &
var. <i>polygama</i> .
73. — <i>limosa</i> Linn. &
var. <i>pallescens</i> . 46)
var. <i>agnostachys</i> . 47)	81. — <i>capillaris</i> Linn. 52)
74. — <i>stygia</i> Fr. 48)	82. — <i>sylvatica</i> Huds.
75. — <i>laxa</i> Wg.	83. — <i>pediformis</i> C. A. Mey
	84. — <i>digitata</i> Linn.
	85. — <i>ornithopoda</i> Willd.
	86. — <i>pedata</i> Wg.
	87. — <i>globularis</i> Linn.

40) In alpebus minor, spicis *nigricantibus* (*Car. alpina nigrescens* Anders.); in inferalpinis major, spicis *virescentibus* (*C. alpina inferalpina* Anders.). *C. holostoma* Drej. in Scandinavia vix obvia.

41) Huc pertinere videtur *Car. atrata* var. *aterrima* Hn. *C. aterrima* Hopp. in Scandinavia vix reperta. Vide porro comment. 44. ad *C. ustulatam* Wg.

42) *Car. atrata* var. *brunnescens* Beurl. in herbar. propr., act. holm. 1843. pag. 295., Anders., O. F. Lang. Stirps *elegans*, spicis *spadiceis*, in Totthummeln alpis Areskutan Jemtlandiæ a me lecta.

43) *Car. atrata* var. *rectiuscula* Beurl. in act. holm. 1843. pag. 295. *C. nigra* Hn., Anders., vix All. Specimina perpauca, semipedalia et ultra, sed nullum *digitale!*, in alpe Areskutan Jemtlandiæ a me lecta.

44) Hæc sola, nec alia, est *Car. atrata* Linn. herbar.!

45) *Car. misandra* R. Br. melvill. pag. 283. Minor, culmo lævi; spicis ovalibus, minoribus; fructibus brevioribus et angustioribus. Specimina e Karesuando Lapponiæ tornensis et alpebus dovrensibus Norvegiæ habeo.

46) Anders. cyper. pag. 36. Spicæ longius pedunculatæ, mascula *deflexa*, femineæ luteæ, glaucæ, subrarifloræ, eximie pendulæ. Legi ad lacum Åre Jemtlandiæ.

47) Spica terminali mascula normaliter instructa sed spic. femin. *destituta*, ad Karesuando Lapponiæ tornensis lecta: *Car. limosa* *mas Læst. in schedul. A me quoque Holmiæ observata.

48) Duo tantum specimina ad hanc forte stirpem referenda vidi in herbar. reg. acad. scient. holm., a Læstadio »in Lapponia tornensi» lecta.

49) E septentrione longius descendens eximie *pallescit*, ex. gr. in paludibus junkilensibus Uplandiæ. Vide Herbar. norm. VII. 79: *Car. livida* var. *pallida* Beurl. in herbar. propr.

50) In paludosis prope Christianiam Norvegiæ: Blytt, ex. O. F. Lang in Linnæa 1852. pag. 575. (cum descriptione). Conf. *Car. panicea* *sublivida Hn., quam nondum vidi.

51) E confinio alpium nimis longe divagata aliquantulum *gracilescent*, sed *de cetero* specimina e diversis locis congruunt. Ex sententia Kochii (synops. ed. II. pag. 879.) huc pertinet *Car. subspathacea* Wormskj. fl. dan. tab. 1530.

52) Loca alpestris adscendens ibique humilior, spicis *albescens*: *Car. capillaris* var. *alpestris* Anders.

88. <i>Carex tomentosa</i> Linn.	98. <i>Carex Hornschuchiana</i>
Hopp.
89. — <i>pilulifera</i> Linn.	99. — <i>binervis</i> Sm.
90. — <i>montana</i> Linn.	100. — <i>punctata</i> Gaud.
91. — <i>ericetorum</i> Poll. 53)	101. — <i>distans</i> Linn.
92. — <i>præcox</i> Jacq. &
var. <i>refracta</i> . 54)	102. — <i>hirta</i> Linn. &
var. <i>hirtæformis</i> .
93. — <i>glauca</i> Scop. 55)	103. — <i>filiformis</i> Linn.
94. — <i>pallescens</i> Linn. 56)	104. — <i>evoluta</i> Hn.
95. — <i>flava</i> Linn. 57) &
var. <i>lepidocarpa</i> . 58)
var. <i>oedocarpa</i> . 59)
var. <i>Oederi</i> . 60)
var. <i>acrogyna</i> .	105. — <i>riparia</i> Curt. &
var. <i>deformis</i> . 61)
var. <i>gracilescens</i> . 62)
96. — <i>extensa</i> Good.	106. — <i>paludosa</i> Good. 63)
97. — <i>fulva</i> Good.	107. — <i>ampullacea</i> Good. 64)
	108. — <i>rotundata</i> Wg. &

53) Huic proxima *Car. membranacea* Hopp. in Scandinavia hactenus vix lecta.

54) Anders. cyper. pag. 29. Solo durissimo ad Fogelsången Holmiæ a me semel lecta.

55) Proxime affinis hinc *Car. clavæformi* Hopp. illinc *C. maximæ* Scop., sed locus in serie nostratum subdubius. Varietates in Anders. cyper. propositæ, Europam australiorem habitantes, in Scandinavia vix reperiendæ.

56) Stirps eadem, bracteis basi *undulatis*: *Car. undulata* Kunze.

57) Hujus forma peculiaris, spica mascula ut plurimum *acrogyna*, femineis sub-quatuor, aureis, a me in litore lacus Storsjön prope Östersund Jemtlandiæ lecta est in consortio formæ normalis et *Car. fulvæ* Good., quarum forte hybrida proles, huic fructibus et colore spicarum, illi culmo, foliis, bracteis et spicarum dispositione simillima, inter utrasque ambigens: *C. flavofulva* Beurl. in herbar. propr.

58) *Car. lepidocarpa* Tausch.

59) *Car. Oederi* **oedocarpa* Anders. cyper. pag. 25. Herbar. norm. XIII. 83. Holmiæ pluribus locis obvia.

60) *Car. Oederi* Ehrh.

61) *Car. nutans* Fr. mant. I., Hn. (exclus. ed. V.), non Host. *C. riparia* var. *obesa* Fr. summ. Gracilior, foliis bracteisqve angustioribus; spicis eximie androgynis, mascula subsolitaria, nutante, basi apiceqve feminea, femineis demum (apice earum masculo deflorato evanescente) abbreviatis, oblongis; fructibus formæ normalis. Ex specimine »a beat. Ahlqvist olim in rivulo ad Runsten Oelandiæ lecto», in herbar. reg. acad. scient. holm. asservato. Conf. Westerlund in Bot. Notis. Jul. Aug. 1852. pag. 112.

62) Ex Hn. ed. V. et Anders. Mihi ignota. Forte eadem ac var. præcedens.

63) Ab hac stirps scandinavica, quæ pro *Car. Kochiana* DC. habita est, non nisi notis in uno eodemque specimine variantibus recedit, quare ne ut varietas quidem commemoranda.

64) Bracteis *latis, longissimis*, ad Kengis Lapponiæ tornensis lecta: *Car. ampullacea* var. *rusticana* Læst. in schedul.

var. inferalpina. 65)
109. <i>Carex pulla</i> Good. 66) &
var. dichroa. 67)
var. fusca. 68)
110. — <i>vesicaria</i> Linn. | 111. <i>Carex rhynchophysa</i> C.
A. Mey. 69)
112. — <i>Pseudo-Cyperus</i>
Linn. &
var. <i>acrogyna</i> . 70) |
|---|---|

Litteratur-Öfversigt.

Öfversigt af Kongl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar. Årg. 9, Häft. 9—10; Årg. 10, Häft. 1—2.

För de föregående häftena af nionde årgången är förut redogjordt uti denna tidskrift. Uti nionde och tionde häftet, som utgöra ett dubbelhäfte, förekommer en »Öfversigt af de af Magister *Andersson* till Sverige öfverskickade växtsamlingar, gjorda under hans resa med fregatten *Eugenie* hösten 1851 och våren 1852.» Som Farsund i Norrige, samt öarne Wight och Madera besöktes temligen sent på hösten, så kunde de derifrån hemsända växtsamlingarne blott innehålla de få arter, som under denna årstid förekomma. Hvad som meddelas rörande de anlända växtsamlingarne, utgöres af följande:

»I. Samlingen ifrån Farsund i Norrige utgöres af 20 phanerogamiska arter och några få cryptogamiska. Dessa växter tillhöra det sydligaste Norrige, t. ex. *Sanguisorba officinalis*, *Erica cinerea*, *Sedum anglicum*, *Tha-*

65) *Car. ampullacea* var. *borealis* Læst. ! *C. ampullacea* var. *borealis* et var. *brunnescens* Anders. Major, evolutior, spicis dilutioribus.

66) Herbar. norm. III. 74. *Car. saxatilis* var. *pulla* Fr. summ. *C. saxatilis* Hn. *C. vesicaria* var. *pulla* Anders. *C. rigida* var. *glacialis* Herbar. norm. XII. 88. *Spicæ piceæ*.

67) *Car. saxatilis* Fr. Herbar. norm. XI. 76. *C. saxatilis* var. *Grahami* Hn. *C. vesicaria* var. *dichroa* Anders. et forte *C. saxatilis* Linn. Multo rarior *Carice pulla* Good., quæ in alpebus prævalet. *Spicæ subtessulato-variegatæ*.

68) *Car. vesicaria* var. *alpigena* Fr. Herbar. norm. VIII. 71. *C. stenolepis* Less. sec. O. F. Lang. Subalpina, major, evolutior, spicis fuscis.

69) *Car. lævirostris* Fr. Nomen a Meyero datum prioritare gaudet.

70) *Spica mascula apice feminea*. Pluribi, ex. gr. Holmiæ.

lictrum minus, *Teucrium Scorodonia*, *Centaurea nigra* m. fl., samt den för Norden nya Laf-arten: *Sticta aurata* Ach., hvilken förut är funnen i England och i Frankrike.

II. Samlingen ifrån ön Wight består af 42 phanerogamiska växter och 9 cryptogamiska. De flesta af dessa tillhöra Englands sydligaste nejder, t. ex. *Tamarix anglica*, *Armeria maritima*, *Rubia tinctorum*, *Chlora perfoliata*, *Clematis Vitalba*, *Ulex europæus*, *Centaurea nigra* m. fl.

III. Samlingen från Madera utgöres af 149 phanerogamiska arter, ibland hvilka 117 äro dicotyledoner och 32 monocotyledoner; derjemte 12 Filices, en Selaginella, samt några få arter af Cryptogamiens öfriga familjer. Här visar sig en temlig mångfald af arter, t. ex. af *Donax*, *Agrostis*, *Briza*, *Setaria*, *Cyperus*, *Solanum*, *Rosmarinus*, *Psoralea*, *Globularia*, *Euphorbia* o. s. v.

IV. Samlingen från Rio de Janeiro är den största ibland dem, som hitkommit, och framställer en stor mångfald af arter. Enligt en ungefärlig beräkning består den af 382 phanerogamiska arter, ibland hvilka 289 äro dicotyledoner och 93 monocotyledoner; 37 arter af Filices samt några få andra Cryptogamer. De flesta ibland dessa Brasilianska växter förekomma äfven uti Hr. Widgrens samlingar.

V. Samlingarne ifrån Buenos Ayres och Montevideo bestå ock af en mångfald af arter, nemligen af 290 phanerogamiska arter, och ibland dem 196 dicotyledoner och 94 monocotyledoner samt 4 Filices. Många ibland dessa växter finnas äfven vid Rio de Janeiro, och synas vara mera allmänna derstädes.

VI. Samlingen ifrån Magalhaens Sund. Denna växtsamling är den, som mest kan intressera nordiska naturforskare, i anseende till den likhet, hvilken någon del af landets vegetation eger med den nordiska. Den Magalhaenska växtsamlingen utgöres af 133 phanerogamiska arter, ibland hvilka 88 äro dicotyledoner och 45 monocotyledoner; härtill komma 8 arter af Filices, ett *Lycopodium*, omkring 50 arter af Löfmossor och Lefvermossor (Hepaticæ) samt åtskilliga Lafvar, ibland hvilka arterna af *Sticta* äro de mest utmärkta. Ibland de phanerogamiska växtfamiljerna äro Gräsen talrikast, med omkring 30 ar-

ter; dernäst Compositæ med 19, Cyperaceæ med 7 arter. De öfriga familjerna hafva här endast få arter.»

Uti första häftet för innevarande år lemnas ett intressant utdrag ur den berättelse som Studenten *R. F. Fristedt* afgifvit till Kongl. Akademien, rörande den botaniska resa, han under sista sommaren med Akademiens stipendium företog till Torneå träsk; men som det uti »Öfversigten» intagna utdraget är för vidlyftigt att i sin helhet härstädes införas och för samma resa uti Botaniska Notiser för 1852 (p. 158—160) redan influat en kort redogörelse, så torde det vara nog att härstädes omnämna, det nämnde utdrag, som bär titeln: »Botaniska underrättelser om trakten kring Torneå träsk», innefattar en skildring af den närmast omgivande traktens naturbeskaffenhet och vegetation, samt uppgift på de sällsynaste växterna som träffades på hvarje serskildt fjell och hvarje del af området. Såsom tillägg till hvad som redan blifvit omnämndt uti denna tidskrift, behöfver endast anföras, att *Cerastium latifolium* och *Umbilicaria atropurpurea* träffades på fjellet Ripanes, *Draba nivalis* på fjellet Waiwanenlaki samt *Carex parallela*, *Kobresia scirpina* och *Triticum violaceum* på fjellet Nuljalaki.

Uti andra häftet förekommer under titel: »Öfversigt af Characeæ», en af Lectorn m. m. Hr Wallman insänd uppställning af familjen Characeæ, öfver hvilken växtfamilj Hr Wallman under flera år bearbetat en monografi, som lärer vara färdig att till K. Vet.-Akad. insändas, så snart författarens af en långvarig sjukdom försvagade krafter tillåta honom, att dervid lägga sista handen. Den upptager af släktet *Nitella* 33 arter; samt af *Chara* 50, underarter och varieteter oberäknade, och ibland de förra flera förut obestämda, nya, såväl utländska som svenska arter. — Såsom bevis på uppställningssättet torde följande utdrag kunna tjena. De arter som härstädes upptagas, äro alla funna inom Skandinavien.

1. Genus *Nitella* Agh.

Simpliciter tubulosæ, læves, inermes, diaphanæ, flexiles. Exinvolutæ. Radii ebracteati: fructiferi divisi, fructificatione in angulo divisuræ. Globuli epigyni.

Sect. 1. *Ebracteatae*.

Radiatorum axis divisus.

A. Radii repetito-divisis.

† *Radiolæ*. Radii fructiferi passim triplicato-divisi, apice articulatum mucronati, vel breviter corniculati.

(Exoticæ.)

†† *Dichotomæ*. Radii fructiferi passim duplicato-divisi, apice (plerumque) articulatum mucronati, vel breviter corniculati.

(I. cruribus terminalibus mucrone articulatum inserto, vel corniculis instructis. a. cruribus infra articulum apicalem continuis.)

1. *N. norvegica* Wallm.

2. — *mucronata* Al. Br.

— *heteromorpha* Al. Br.

3. — *capillaris* Wallm.

B. Furcatæ. Radii simpliciter (semel) divisi.

1. cruribus terminalibus mucrone articulatum inserto armatis.

4. *N. Wahlbergiana* Wallm.

2. cruribus terminalibus apice continuis, exarticulatis.

(a. radiis cylindricis.)

† Monoicæ.

5. *N. flexilis* Al. Br.

†† Dioicæ.

6. *N. syncarpa* Thuill.

— *opaca* Ag.

— *atrovirens* Wallm.

— *lejobyrena* Al. Br.

Sect. 2. *Pseudobracteatae*.

Axis radii primarii usque ad apicem verticilli protensus, ad genicula radiis minoribus, in modum bractearum, stipatus.

(B. Proliferæ. Radii articulo terminali instructi; steriles plerumque simplicissimi.)

† radiis infra articulum terminalem bracteisque spuriis (radiis minoribus) articulatis.

(b. bracteis spuriis simplicissimis.)

7. *N. Stenhammariana* (nidifica) Wallm.

†† radiis omnibus infra articulum apicalem continuis.

8. *N. borealis* Wallm.

2. Genus *Chara* Le Vaill.

Caulis composite tubulosus, corticatus, sulcato-striatus, in sicco statu fragilis, plerumque strigosus vel aculeolatus (rarius simpliciter tubulosus, flexilis, Sect. 1.) Verticilli basi involucrati. Ramenta simplicissima, ad genicula bracteis subverticillatis instructa. Globuli epigyni, extrafoliacei (rarissime pleurogyni.)

Sect. 1. *Monosiphonicæ.*

Nitella Ag. Endl.

Simpliciter tubulosæ, læves, inermes, flexiles habitu Nitellarum. Ramenta ad genicula constricta, apice bracteifero-corniculata.

A. Barbatae, involucri aculeis elongatis, diametrum caulis superantibus; globulis pleurogynis.

(b. nuculis lateralibus.)

1. *Ch. alopecuroides* Del.

B. Imberbes, involucri aculeis abbreviatis; globulis hypogynis, extrafoliaceis.

(†† Monoicæ — b. nuculis lateralibus.)

2. *Ch. coronata* Ziz.

Sect. 2. *Polysiphonicæ.*

Composite tubulosæ. Globuli extrafoliacei, hypogyni.

(B. Polysiphonicæ propriæ. Caulis internodiumque ramentorum unum alterumve composite tubulosa, corticata, sulcato-striata.)

1. *Strigosæ.* Caulis saltem superne aculeatus vel papillosus.

† Monoicæ.

Cinerascentes: Exsiccatae cinerascentes, vel cretacei coloris, collabentes.

3. (*Ch. foetida* Al. Br.)

— *crassicaulis* Schleich.

— *longibracteata* Kütz.

Ch. caespitosa Wallm.

4. — *hispida* Smith.

— *circinnata* Wallm.

Virentes vel exalbidæ.

5. *Ch. distans* Wallm.

6. *Ch. baltica* Fr.

†† Dioicæ.

Vesiculosæ.

7. *Ch. ceratophylla* Wallm.

8. — *tomentosa* Linn.

Crinitæ.

9. — *crinita* Wallm.

β *subflexilis* Wallm.

10. — *aspera* α *strigosa* Willd.

β *aculeolata* Wallm.

2. *Inermes*.

† Dioicæ.

11. *Ch. annulata* Wallm.

†† Monoicæ.

12. *Ch. fragilis* (*pulchella*.) Desv.

— *capillacea* Thuill.

13. — *nigricans* Wallm.

Skandinaviska Florans Novitier.

Agrimonia odorata Mill.

Bladens större bladflikar 7—9 på hvarje blad, ägg-runda med temligen tvär basis, under mjukludna och bläddrigt glandulösa; uddfliken kortskastad; blomklasarne utdragna, böjliga; fruktfodren halfklotformigt klocklika, släta eller vid basen otydligt fårade, med oväpnade flikar och de yttre kroktaggarne horizontalt utstående.

Syn. *A. procera* Wallr.

På flera öar i Bohuslänska skärgården t. ex. Koön, Brännö m. fl. äfvensom vid Hinsholmen utanför Götheborg, är denna interessanta art funnen af Magister C. J. Lindeberg. I Danmark är den funnen på flera ställen, äfvensom här och der i Tyskland, Frankrike och södra Ryssland.

Denna art liknar ganska mycket *A. Eupatoria* till utseendet, men har vanligen något högre växt, kortare blomklasar och starkare (något terpentinarartad) lukt. De bredt klocklika fruktfodren innesluta

nästan alltid två frön, då deremot det ena vanligen har felslagit hos A. Eupatoria.

***Euphrasia salisburgensis* Funk.**

Bladen lancettlika eller aflånga med vigglik basis och två eller tre tänder på hvardera sidan; tänderna på lika afstånd från hvarandra, syllika, på öfre bladen afsmalnande till en nästan borstlik spets; fodertänderna sylspetsade; blomkronornas öfre läpp tvåflikig, med 2—3-tandade flikar; nedre läppen treklufven, med djupt urnupna flikar.

Syn. *Euphrasia alpina* DC. Fl. fr.

Denna, för skandinaviska Floran nya art, är af v. Pastor O. Westöö funnen nära Westringe i Etelhems socken på Gottland. För öfrigt förekommer den på medlersta och södra Europas alper, t. ex. i Tyrol, öfra Österrike, Kärnthen, Krain, samt på Pyreneerna.

Från *E. gracilis*, som den bland inhemska arter står närmast, skiljes denna lätt, genom smalare och mera jemnbreda blad, med aflägsset sittande, af en nästa rak bladkant skiljda, fliklika, nästan horisontalt utspärrade tänder. På utländska exemplar äro bladen och tänderna något smalare än på Gottländska.

Strödda underrättelser.

Hoppe's method att inlägga växter för Herbarium.

Då Hoppes växtsamlingar äro allmänt bekanta för sin ovanliga skönhet, tror man sig gagna vårt botaniska publicum genom intagande i Bot. Notiser af en öfversättning af den beskrifning öfver Hoppes sätt att torka växter, som förekommer uti Wittsteins »Vierteljahresschrift für praktische Pharmacie», 1 bandets första häfte.

Hela konsten, att erhålla skönt torkade växter, består deruti, att man så väl vid insamlingen som vid inläggningen använder den största omsorg och så mycket som möjligt undviker ovårdsamhet och ytlighet. Vidare fordras äfven att man eger nödvändiga requisita för botaniska utflygter: en ändamålsenlig portör och en passande knif. *Portören* bör vara så inrättad, att den kan beqvämt bäras och öppnas, samt vara så rymlig, att den kan hysa en ganska stor mängd växter på en gång; den måste vidare vara så beskaffad, att de samlade växterna kunna beqvämt inläggas i densamma och hvarken skakas tillhoppa under gåendet eller skadas genom

flere dagars förvaring, utan böra de i portören länge bibehålla sin naturliga friskhet. Den Portör, som Hoppe vanligen begagnade, var en aflångt fyrkantig låda af förtennt jernbleck, hvilken hade samma längd, som det pappersformat, hvaruti växterna plägade inläggas, något mer än hälften så stort djup som längden och omkring $\frac{1}{3}$ så stor bredd. Midt emot den platta och smala botten fanns ett hvälfdt och hela botten motsvarande lock, hvilket på den ena långsidan var fästadt vid sjelfva lådan medelst ett starkt gångjern och på motsatta sidan var försedt med en sådan läsning-apparat, som nu vanligen begagnas på portörer, nemligen en haspe som kan fällas öfver och omkring en märkla, hvaruti ett hänglås kan fästas, då man så önskar. På de smala sidoväggarne funnos märlor, hvaruti ett bredt band eller en rem var fästad, hvilken kunde beqvämt hängas öfver axeln. De cylindriska portörerna, med cirkelrund eller elliptisk afskärning och med locket på yttre sidan, äro redan derföre mindre ändamålsenliga, att de inlagda växterna, så länge portören icke är full, halka fram och tillbaka och derigenom lätt skadas, så snart samlaren kröker sig eller eljest rör sig hastigt. Något serskildt rum för mindre växter eller någon silapparat behöfves icke, ty de små växterna skyddas bäst, om de invecklas i papper och läggas bland de öfriga, och växternas uppfriskande verkställes bättre på annat sätt. Äfvenså synes det vara onödigt, att låta öfverdraga portören med fernissa (lackering), ty detta mindre värmedande öfverdrag, om det än långsammare uppvärms af solstrålarne, släpper också långsammare från sig den erhållna värmen och torde derigenom mera skada än gagna med afseende på bemödandet att hålla växterna friska. Förr än insamlandet börjas bör på portörens botten läggas ett lager af fuktig mossa eller läskpapper, som fått insuga kallt vatten. Detta försigtighetsmått har till följd, att växterna, som förvaras i portören, mycket länge undgå att förvissna, äfven om denne under exkursionen blir betydligt och länge uppvärmd af solen.

Det andra oundgängliga verktyget på exkursionerna är en passande *knif*. Den bör heldst vara smidd af stångjern, ty stål är så sprödt, att den lätt afbrytes, om den

är deraf förfärdigad. Bladet eller klingan, som bör vara orörligt fästadt uti ett trädskäft, måste vara vid pass en fot lång, från basen till spetsen lika bred och tvåeggad. Den kan antingen förvaras i portören eller ock instickas uti de märlor, hvarvid remmen eller bandet är fästadt. Då den skall begagnas, nedstickes den i marken på en eller annan tums afstånd från växten som skall uppgrävas, hvarefter man skär en cirkel omkring densamma och upplyfter växten med vidhängande jordtorfva. Jorden fränkiljes genom skakning eller bultning, eller, om detta icke lyckas, genom tvättning. Detta bör ske der växten insamlas, på det att man icke skall belastas med onödig börda eller smutsa de öfriga växterna. Då gräfnifven icke kan hållas nog hvass, är det nödigt att dessutom medföra en fällknif, hvarmed grenar och större eller hårdare växtdelar kunna afskäras. För neddragandet af högt sittande trädqvistar och uppfiskande af vattenväxter är vanligen en kryckkäpp tillräcklig.

Det är alldeles likgiltigt på hvilken tid af dagen man insamlar växterna. Vanligen har man ansett det vara ofördelaktigt, att insamla dem på morgonstunden, då de äro fuktiga af dagg, emedan de skulle svartna under torkningen, hvilket äfven skulle blifva händelsen, om de insamlades under regnväder; men ingendera medför den uppgifna olägenheten, såvida nödig omsorg egnas åt inläggningen och torkningen.

För insamlandet gälla följande regler:

1) *Tag icke de första exemplar som påträffas af den växt du önskar inlägga, utan se dig först omkring, om den icke växer ymnigt i grannskapet; och utvälj, sedan denna undersökning är gjord, de skönaste och fullständigaste exemplaren.* »Det bästa är godt nog åt mig» var Hoppes valspråk i detta afseende; och om han påträffade en intressant växt, så plögade han nedsticka sin käpp i marken bredvid densamma såsom igenkänningstecken. Därefter genomsökte han den deromkringliggande trakten, för att se, om han icke kunde påträffa ännu bättre och skönare exemplar, hvilka då, framför alla andra, åtnjöto äran att få inflytta uti hans portör. Den som insamlar hvad han först ser, bortspiller ofta onödigtvis mycken tid, i det

att han stundom föranledes att bortkasta de först insamlade exemplaren och utbyta dem mot bättre, som påträffas.

2) De växter äro passande för insamling, som antingen stå uti fullkomlig blomning eller ock uti fulländad fruktmognad. Ganska många växter, hos hvilka blom- och frukt-bildningen icke följa så hastigt på hvarandra, att båda kunna förekomma i olika blomställningar på samma stjelm, såsom hos de flesta Cruciferæ, Umbellater och Starrarter, m. fl. måste derföre, om de skola lemna en skön och lärorik bild i herbariet, insamlas under olika perioder af deras lefnad. Icke sällan träffar man dessa växter i herbarierna uti ett ömkligt mellantillstånd, hvarvid blommorna äro till största delen öfverblommade eller affallna, och frukten allt för litet utvecklad. Sådana exemplar duga hvarken för undersökning af deras blommor eller frukt, utan kunna i stället förvillla. Växterna stå uti sin bästa blomning, om blommorna öppnat sig men deras ståndarknappar icke ännu brustit (hos några växter sker dock detta före blommans fulla utveckling). Fruktmognaden igenkänner man lätt på den egendomliga fasthet och färg frukten erhåller hos olika växter. Växter, som bilda täta tufvor, såsom de flesta fleråriga gräs, många Syngenesister o. s. v. hafva redan vid blomningstiden och ännu oftare vid fruktmognaden afvisnade stam- eller s. k. rotblad. Af sådana växter är det ändamålsenligt, att redan före blomningen insamla stånd med rötter och blad, samt sednare taga blommande och frukt bärande exemplar.

3) Man tager växterna så fullständigt som möjligt, de örtartade, då sådant är möjligt, med rot, och, om det gifves tillfälle till urval, sådana exemplar, som motsvara det pappersformat, hvaruti växterna skola förvaras. Nybörjare försynda sig ofta emot denna regel, i det de bespara sig mödan med växternas uppgräfvande och vanpryda sin samling med odugliga växtstumpar. Mindre växter böra utan undantag insamlas med rot. Af större kan man vanligen vara belåten med de öfre delarne, förutsatt att de nedre och de öfre bladen hafva samma form (hvilket icke alltid inträffar), och att roten eller rotstoc-

ken icke eger någon egendomlig bildning. Uti de båda sednare fallen plägade Hoppe inlägga växtens öfre och nedre del serskildt; men detta förtjenar icke att recommenderas, då dylika afskurna delar lätt kunna förvexlas uti herbariet, och åt dem, som icke sjelfva insamlat växten, lemna ingen visshet, att styckena verkligen äro tagna af samma stånd. Bättre är det således, att lemna växten odelad, och derföre böja stjelken eller stammen så mycket, som papperets storlek fordrar. Det bästa formatet för herbaripapper är då arket har omkring 15 tums höjd och 18 tums bredd. I enlighet dermed väljer man sig äfven växtexemplaren och undviker derigenom, om icke andra afsigter föranleda dertill, såväl jättar som dvärgar.

(Forts.)

Författaren till Nerikes Flora har anhållit om plats för nedanstående:

I den af undertecknad utgifna andra upplagan af Nerikes Flora har pag. 56 uppstått ett stort, förvillande fel, derigenom att arbetet, i anseende till den långa tid, som tryckningen medtog, måste undergå åtskilliga förändringar, för att ej alltför mycket afvika från den under tiden utkomna 5:te Edit. af framl. Hr. Doct. Hartmans Skandnaviens Flora, och hvarvid inträffat, att bland de på nämnda pag. upptagna *Calamagrostis*-arterna vid *C. Halleriana* kommit att qvarstå orden: »Från föreg. art föga skiljd,» men hvilket naturligtvis har afseende på *C. lanceolata*, som vid Florans första uppsättning hade plats näst före *C. Halleriana*, hvilket jag alltså anhåller måtte bland »rättelser och tryckfel» i boken annoteras.

Stockholm i Mars 1853.

C. Osc. Hamnström.

På NYA BOTANISKA NOTISER, som för innevarande år utgifvas med ett ark i månaden jemte behöfliga plancher, emottager Apothekaren K. Fr. Thedenius i Stockholm prenumeration med 2 R:dr B:co för hela årgången. Genom bokhandeln kan tidskriften äfven erhållas.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:ris 4 & 5.

K. F. THEDENIUS.

April—Maj.

1853.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH.: SCHIMPER: *Thedenia*, ett nytt växtslägte. — BEURLING: *Conspectus Cyperacearum Scandinaviæ*. — *Luzularum Scandinaviæ conspectus*. — *Species scandinavicæ Generis Thalictri L.* LITT.-ÖFVERS.: TH. FRIES: *Lichenes Sueciæ exsiccati*, fasc. XII. — WALL: *Westmanlands Flora*. — LARSSON: *Plantarum vascularium in Verm-landia ferrimontana sponte crescentium Synopsis*. — ANDERSON: Register öfver de till Kongl. Vetenskaps-Akademien af Joh. Em. Wikström afgifna Årsberättelser i Botanik för åren 1820 till och med 1838. SKAND. FLORANS NOVITIER: SCHIMPER: *Thedenia suecica* Schimp., med planch. — WALLMAN: *Nitella polysperma* Kütz. STRÖDDA UNDERR.: MATHESIUS: *Hedera Helix*. — WALLMAN: För yngre Botanister. — Hoppe's method att inlägga växter för Herbarium. — Parasiter i människotänder. — Nyligen aflidna Botanister. — Exsiccatsamling. — Farmaceutisk botanik. — Öfversigt af den periodiska botaniska litteraturen. — Libanons Cedrar. — Annon.

Original-Ahandlingar.

1. *Thedenia*, ett nytt växtslägte, beskrifvet af J. W. P. Schimper, Professor i Strasburg.

Från Herr Professor Schimper i Strasburg har utgifvaren fått sig tillsänd en på latin, tyska och fransyska författad afhandling, med ofvanstående titel. Ehuru det måhända kan anses något egenkärt, att intaga densamma uti Botaniska Notiser, bör det klander, som möjligen derigenom kan uppstå, dock blifva lindrigare, än det som vore förtjent, om utgifvaren, af öfverdrifven blygsamhet, undanhölle det svenska botaniska publikum bekantskapen med ett interessant växtslägte, hvars enda för närvarande kända art utgör en egenhet och på samma gång en nyhet för svenska Floran. Afhandlingens innehåll, i hvad det rörer *slägtet*, skall därför här meddelas i öfversättning. Artens beskrifning blifver upptagen bland »Skandinaviska Florans Novitier».

Att döma af det yttre, synes släktet böra få sin plats emellan *Leskea* och *Pylaisæa*; dock skiljer det sig till utseendet, hvilket är svårt att beskrifva, betydligt ifrån dem båda. Stånden äro små, hoptrassladt tufvade, oregelbundet eller något pennlikt greniga, mjuka, rottrådslösa, med glest sittande, åt alla sidor utstående, släta, nästan glanslösa, mjuka, olikformiga blad, hvilka stundom från bredt äggrund basis äro kortare eller längre hvass-spetsade, stundom från oval basis utdragna till en lång, jemnbredt lancettlik och flerböjd spets. Frukterna äro lutande eller nästan upprätta, elliptiskt cylindriska, mjuka, med strutlik mössa, som når nära basen, sprötbärande lock och dubbel tandrad.

Stjelken är utbredd, mjuk, nästan rottrådslös, oregelbundet eller något pennlikt grenig.

Bladen, som sitta i fem glesa rader, äro åt alla sidor utstående, mjuka, olikformiga, bredt lancettlika eller äggrunda, stundom kort spetsade, stundom försedda med en lång, krökt eller flerböjd spets, helbräddade, nervlösa, löst rhomboidiskt — i basens vinklar kvadratisk — rutiga, med gröna, icke gryniga rutor (celluler).

Blommorna enkönade, sambyggare, mycket talrika; hanblommorna sittande på grenarne och smågrenarne, honblommorna på hufvudstjelken eller dess förgreningar.

Frukterna utgå från stjelken, ensamma, temligen talrika. *Perichæti*algrenen kort, sparsamt rottrådig; *perichæcium* mångbladigt, löst omslidande. Slidan aflångt cylindrisk, sparsamt hårig. Mössan stor, strutlik, långsprötd, nående nästan till kapselns hals, slät, blekt halmgul. Kapseln, som sitter på ett smalt, medelmåttigt långt skaft, är upprät eller något lutande, utdraget äggrund, på ena sidan något mera konvex än på den andra, understödd af en omvänt kägellik hals, hvilken likasom frögömmet är tunn, mjuk, och byggd af lösa, sexsidiga celler. Locket är från kägellik basis snedt sprötspetsadt. Ring saknas. Tandraden är dubbel och temligen stor; den yttres tänder uppkommande nedom kapselns mynning, jemnbredt lancettlika, blekt gulaktiga, med färglösa kanter, ledade och med ledstyckena, som äro både utåt och inåt framskjutande, mot spetsen sammandragna; den inres, basen utgörande, hinna köladt veckad, nästan af tändernas halva längd, högre upp

delad uti tänder och cilier, de förra längre än yttre tandradens, och icke efter midtkölen klufna. Sporerna temligen stora, mellanbruna. Växtstället är fuktigt och skuggigt.

Så vågadt det kan synas vara, att grunda ett nytt slägte på en enda art, så är detta dock stundom den enda utvägen att förebygga förvirring och att bevara redan existerande och naturligt begränsade släkten från främmande elementer. Då alla försök, att föra den ifrågasvarande mossan till ett redan fastställt slägte, misslyckats, så återstod intet annat, än att ånyo bilda ett nytt, och vi göra det i den på *lång* erfarenhet grundade öfvertygelsen, att, ju skarpare släktena äro begränsade, desto mera vinner systematiken uti klarhet och enkelhet. Öfvergifver man den grundsatsen, att slägtet måste omedelbart innesluta arten, så öfvergår slägtbegreppet till det obestämda eller blifver identiskt med begreppet om familj, hvarigenom alla systematikens lagar skulle förlora sin ursprungliga betydelse eller helt och hållet upphävas.

Likasom hos många andra organismer, kan icke eller hos mossorna slägtkaraktererna tagas af ett och samma organ, ty än träder den ena, än den andra växt delen i förgrunden, än är det hela växtens allmänna, yttre fysiognomi, som faller utslaget. Till hvilket outredligt trassel för moss-systematiken det leder, att strängt fasthålla en och samma karakter, är oss tillräckligt bekant. — Men vi återvända till vår interessanta *Thedenia*!

Att vår mossa hörer till *Pylaiseernas* afdelning bland de mångformiga *Hypnaceæ*, och att den bland dem är närmast beslägtad med genus *Pylaisæa*, är intet tvifvel underkastadt. Dock tillåta icke, efter vår åsigt, följande väsendtliga olikheter, att den förenas med sistnämnda slägte: Stjelkarne äro mjuka, rottrådslösa, under det att de hos *Pylaisæa* äro fasta och starkt rottrådiga; bladen äro sinsemellan mycket olika på stjelken och hufvudgrenarne, mjuka, bildade af grofva celler, föga glänsande, men hos *Pylaisæa* öfverallt fullkomligt lika, bildade af mycket små celler, fasta, nästan torrhinniga, sidenglänsande; blommorna äro lika talrika hos båda, dock sitta honblommorna hos *Thedenia* företrädesvis på hufvudaxeln, under det att de mycket talrika hanblommorna äro för-

delade på grenarne; mössan är hos *Thedenia* mycket större och når nära intill kapselhalsen; kapseln är kortare skaf-tad, mjukare, bildad af lösare och tunnare cellväf; locket har längre spröt, ring felas, det i öfrigt lika bildade pe-ristomet är mjukare, tänderna äro tydligare ledade, både utvändigt och invändigt tvärribbade, ofta parvis samman-växta, mot spetsen likaledes vid artikulationerna hop-dragna, det inre peristomet spädare, basilarmembranen bredare; de temligen fasta inre tänderna äro längre än de yttre tänderna, hvilkas yttersta spetsar hänga fast vid si-dorna af de inre, cilierna eller de mindre tänderna i inre tandraden äro, ehuru korta, dock regelmässigt utbildade, sporerne äro af lika storlek och gryniga, likasom hos den europeiska *Pylaisæa*.

Den enda hittills bekanta arten af släktet *Thedenia* tillhör nordén. Den är funnen på flera ställen i den svenska provinsen Herjedalen, hvarest den växer på träd-rötter och förmultnande qvistar.

Historia. Det nya släktet hafva vi tillegnat den första artens upptäckare, Apothekaren i Stockholm K. Fr. The-denius, hos hvilken vi stå uti förbindelse för talrika in-teressanta underrättelser rörande den skandinaviska half-öns moss-vegetation.

2. *Conspectus Cyperacearum Scandinaviæ.*

Auctor **P. J. Beurling.**

I. <i>Cyperus</i> Linn.	1. <i>C. Mariscus</i> R. Br.
1. <i>C. fuscus</i> Linn.	IV. <i>Rhynchospora</i> Vahl.
II. <i>Streblidia</i> Lnk. 1)	1. <i>R. alba</i> Vahl.
1. <i>S. ferruginea</i> Lnk. 2)	2. <i>R. fusca</i> Roem. &
2. <i>S. nigricans</i> . 3)	Schult. 4)
III. <i>Cladium</i> P. Brown.	V. <i>Nemocharis</i> . 5)

1) Gener. Schoeno ab Auct. fl. univ. subjunguntur species tantum novo-hollandicæ Browneanæ.

2) *Schoenus ferrugineus* Linn. *Chætopora ferruginea* R. Br.

3) *Schoenus nigricans* Linn. *Chætopora* Kunth.

4) *Rh. alba* β *fusca* Vahl.

5) *Α νεμος* et *χαρις*. A *Scirpo* præcipue differt glumis apice in-tegris (nec bilobis), anthela supradecomposita, corymbosa, totoque habitu, genus proprium indicante.

1. *N. sylvatica*. 6)

VI. *Scirpus* Linn. 7)

a) glum. marg. integr.

1. *S. maritimus* Linn. 8)

b) glum. marg. fimb.

2. *S. lacustris* Linn. 8)

3. *S. Tabernæmontani*
Gmel. 9)

VII. *Isolepis* R. Br.

1. *I. setacea* R. Br. 10)

VIII. *Heleocharis* R. Br. (Eleo-
charis.)

Sect. I. *Euheleocharis*.
(Stigm. 2.)

1. *H. palustris* R. Br.

2. *H. uniglumis* Lnk.

Sect. II. *Limnochloa*
Rehnb. (Stigm. 3.)

3. *H. multicaulis* Lindl.

4. *H. pauciflora* Lnk. 11)

5. *H. acicularis* R. Br.

6. *H. parvula*. 12)

IX. *Heleogiton* Lnk. (Eleo-
giton.)

1. *H. fluitans* Lnk. 13)

X. *Trichophorum* Pers. 14)

1. *T. cæspitosum* Hn. 15)

2. *T. alpinum* Pers.

XI. *Eriophorum* Linn.

Sect. I. *Monostachyon*.

1. *E. Scheuchzeri* Hopp.

2. *E. Chamissonis* C. A.
Mey. 16)

3. *E. vaginatum* Linn.

Sect. II. *Polystachyon*.

4. *E. gracile* Koch. 17)

5. *E. latifolium* Hopp.

6. *E. angustifolium*

Roth &

var. *elatus*. 18)

6) *Scirpus sylvaticus* Linn. Congener est *Scirpus radicans* Schkuhr (*Nemocharis radicans* mihi).

7) Glumæ apice *bilobæ* cum mucrone lobulis intercurrente.

8) Tristigmaticus.

9) *Sc. glaucus* Sm. *S. lacustris* β . *litoreus* Wg. svec. Distigmaticus ex Koch. — *Scirpo* pungenti in fl. svec. introducto at iterum dimisso *successit* *S. maritimus* var. *pseudo-pungens* (*distigmaticus* ex Örö Smolandiaë) Fr. summ., de quo vide Hn. scand. ed. V. pag. 257 in fine.

10) *Scirpus setaceus* Auct. plurim., non Linn. herbar. ex C. Hartman.

11) *Scirpus pauciflorus* Lightf. Stirps eadem, quamquam omnibus partibus minor: *S. pauciflorus* var. *minor* Anders. cyper., in insula *Sandö* extra Holmiam lectus.

12) *Scirpus parvulus* Roem. & Schult.

13) *Scirpus fluitans* Linn.

14) Gluma infima in mucronem crassum, obtusum, subfoliaceum excurrens.

15) *Scirpus cæspitosus* Linn.

16) Fr. mant. II., Ledeb. ross. *Er. vaginatum* var. *intermedium* Læst.! *E. vaginatum* γ . *perigynii* pilis fulvis (e New-foundland) Hook. bor. amer. *E. intermedium* Cham. *E. russeolum* Fr. mant. III. Antheræ omnino *E. vaginati* Linn., nempe *elongatæ*, *lineares* nec, ut in *E. Scheuchzeri* Hopp., abbreviatæ, oblongæ; *qua ipsissima nota*, adjecta spica *oblonga* et lana *fulvescente*, *E. Chamissonis* C. A. Mey. (vide Ledeb. l. c.) ab *E. Scheuchzeri* Hopp. *distinguitur*!

17) *Er. triquetrum* Hopp. ex speciminib. ab ipso communicatis.

18) Koch synops. ed. II. *Er. angustifolium* var. *longifolium* Hopp. ex speciminib. authent. Lapponia: *Læstadius*!

- var. minus .19)
- XII. *Elyna* Schrad.
1. *E. spicata* Schrad. 20)
- XIII. *Kobresia* Willd.
1. *K. caricina* Willd.

- XIV. *Blysmus* Lnk.
1. *B. rufus* Lnk. 21)
2. *B. compressus*
Lnk. 22)
- XV. *Carex* Linn. 23)

3. *Luzularum Scandinaviæ conspectus.*
Auctor P. J. Beurling.

- Luzula* DC. fl. franc.
a) vernaes.
1. *L. pilosa* Willd. enum.
2. *L. maxima* DC. l. c.
- b) spadiceæ.
3. *L. Wahlenbergii* Rupr.
Beitr. 1)
4. *L. parviflora* Desv. journ. &
var. *melanocarpa*. 2)
- c) stachymorphæ.
5. *L. campestris* DC. l. c.
6. *L. pallescens* Sw. summ. 3)

19) Koch synops. ed. II. *Er. angustifolium* var. *alpinum* Gaud. *E. gracile* Sm., non Koch. *E. angustifolium* var. *triquetrum* Hn. Lapponia: *Læstadius!* Occurrit rarius *monostachyum*: *E. polystachyon* var. *pseudostachyon* Læst. in schedul.

20) *Kobresia scirpina* Willd.

21) Ad litora maris occidentalis *major*: *Scirpus rufus* Wg.; ad litora maris baltici *minor*: *Scirpus rufus* β . *balticus* Wg.

22) *Schoenus compressus* Linn. spec. 65. et *Carex uliginosa* Linn. spec. 1381.

23) Vide Beurl. in Bot. Not. Mart. 1853 pag. 33—38. Addenda: *Carex dioica* β . *parallela* Læst. ex speciminib. authent. non solum *C. parallelam* Sommerf. verum etiam var. nostram paralleloidem (*C. gynocrat.* Fr.) complectitur. *C. vulgaris* Fr. potissimum refert *C. cæspitosam* Linn. herbar., a Linnæo ipso inscriptam numeroque 27. (ad Spec. plant. ed. I. delegante) præditam. *C. proluxa* Fr. (*C. acuta* var. *proluxa* nostra) sistit *C. acutam* Linn. herbar., inanu Linnæi propria numeroque 28. signatam. *C. Buxbaumii* Wg., nec alia, sistit *C. canescentem* Linn. herbar., nomine a Linnæo ipso inscripto. Quum, ex *C. Hartm.*, *C. alpina* Liljeb. (*C. Vahlîi* Schkuhr) a *C. pilulifera* Linn. herbar. vix differt, *C. pilulifera* Auct. svec. rite est appellanda *C. decumbens* nomine jam ab Ehrharto imposito!

1) *Luz. parviflora* β . *intermedia* Wg. svec.! *L. glabrata* Fr., Herbar. norm. VIII. 70., non Hopp. ex speciminib. ab ipso communicatis! *L. spadicea* Hn., Beurl. in act. holmiens. 1843 pag. 290, non DC. Alp. regionum borealium priva in Germania et Europa australiore desideratur.

2) *Luz. melanocarpa* Desv. l. c. A forma normali perianthii phyllis subpellucidis et capsulis magis prominulis, nigricantibus recedit. Specimina a Læstadio in Lapponia tornensi et lulensi lecta possideo.

3) *Luz. campestris* β . *pallescens* Wg. svec.! Plantæ nostræ et stirpis germanicæ homonymæ identitatem Kochius (Synops. ed. II. pag. 847.) infitatur, G. F. W. Meyerus vero (Fl. hanov. pag. 582.) adfirmat. Specimina germanica non vidi.

<p>7. <i>L. multiflora</i> Lejeun.
spa. 4) &
var. <i>congesta</i>. 5)
var. <i>nigricans</i> 6)</p>	<p>9. <i>L. arcuata</i> Sw. summ. 8) &
var. <i>subspadicea</i>. 9)</p>
8. <i>L. nivalis</i> Spreng. syst. 7)	<p>10. <i>L. spicata</i> DC. l. c. &
var. <i>conglomerata</i>. 10)</p>

**4. Species scandinavicae Generis *Thalictri* Linn.
 Auctor P. J. Beurling.**

<p>Sect. I. <i>Triptorium</i> DC.
1. <i>T. aquilegifolium</i> Linn.</p>	<p>2. <i>T. alpinum</i> Linn.
3. <i>T. minus</i> Linn. 1)</p>
Sect. II. <i>Euthalictrum</i> DC.	4. <i>T. majus</i> Murr. 2)

4) Per Scandinaviam fere totam dispersa a *Luz. campestri* DC. præcipue differt radice fibrosa, vix repente; culmo strictiore; anthelulis stricte pedunculatis, nec subcernuis, antherisque brevioribus.

5) *Luz. congesta* Lejeun. l. c. Fere ubique cum forma normali, a qua non nisi anthelulis subsessilibus, in capitulum congestis recedit.

6) *Luz. nigricans* Desv. l. c. Alpicola, a varietate præcedente vix nisi anthelæ colore atro-fuscø discrepans.

7) *Luz. campestris* β . *nivalis* Læst. in act. holmiens. 1822 pag. 334! *L. hyperborea* Fr., Herbar. norm. X. 65., non R. Br. *L. arcuata* var. *hyperborea* Hn. ed. V. Radix et folia radicalia (latiuscula, plana) fere *Luzulæ campestris* DC.; culmus subdigitalis; spatha membranacea; flores in capitulum densum, sublobatum, atrofuscum congesti. — Ab hac *L. hyperborea* R. Br. melvill., ad sinum Kotzebui, in insulis Melvillei et Chamissonis, Labrador, Groenlandia et forte Spitzbergen obvia, ex speciminib. a me visis evidenter differt radice et foliis (canaliculatis, angustis) omnino *L. arcuatæ* Sw.; culmo multo elatiore; spatha foliacea; anthelæ ramis sub-binis, elongatis, erectis, approximatis et anthelulis ovato-spicæformibus.

8) Firmior, anthelulis ut plurimum tribus, nempe duabus ramealibus et tertia intermedia, capituliformibus, densifloris. Per alpes Scandinaviæ maxime borealis.

9) *Luz. arcuata* β . *multiflora* Sw. l. c. *L. arcuata* Beurl. in act. holmiens. 1843 pag. 299! Gracilior, anthela composita, sublaxiflora. Haud absimilis *Luzulæ Wahlenbergii* Rupr., quæcum in herbariis interdum confusa. In alpihus Scandinaviæ australioribus, ex gr. Jemtlandicis, ubi forma normalis desideratur vel saltem nimis rarescit.

10) *Luz. conglomerata* Mielichhof. Specimina ex alpe Snasahögen Jemtlandiæ habeo.

1) *Th. minus* et *T. minus* var. *virens*, *T. flexuosum* (exclus. var. *capillari*) et *T. Kochii* Fr. summ. Herbar. norm. VII. 23. et 25. De laboribus circa hanc stirpem forte frustraneis vide Auct. opera, inter se collata! — Herbar. norm. VII. 24. exhibet specimina culta nimis dubii civis, nempe *T. capillar.* Rehn. excurs. et icon. fig. 4634! — Obs. Ex von Schlechtend. (Linnæa VI. pag. 573.) Lessingius in itinere per Norvegiam ibi legit *T. acutilobum* DC. (*T. foetidum* var. *Koch* synops. ed. II.), *T. foetido* Linn. simillimum. Ulterius inquirendum.

2) *Th. flavum* β . *rotundifolium* Wg. lappon. *T. majus* Wg. svec. et DC. (Murr.) ex von Schlechtend. (Linnæa VI. pag. 573.). *T. ru-*

5. <i>T. flavum</i> Linn. 3)	7. <i>T. simplex</i> Linn.
6. <i>T. strictum</i> Ledeb.
(1842). 4)	8. <i>T. galioides</i> Nestl. 5)
	9. <i>T. angustifolium</i> Jacq. 5)

Litteratur-Öfversigt.

1. *Lichenes Sueciæ exsiccati, Fascicul. XII, redegit Theodor Fries. Upsaliæ, C. A. Lesfler, 1852. 4:o.*

Efter lång hvila har denna vigtiga Lafsamling ånyo börjat utgifvas. Inga beskrifningar, inga plancher, om än aldrig så fullständiga och väl utförda, kunna ersätta en exsiccatsamling. Om den är utgifven eller godkänd af en utmärkt kännare af de lemnade växterna, eller, ännu bättre, af de lemnade arternas första beskrifvare eller utredare, så kan aldrig någon dyrbarare botanisk skatt besittas. En sådan samling kan genast slita hvarje tvist eller rätta hvarje misstag, rörande alla i densamma upptagna växter. Om hvarje botanisk författare hade beredt och utdelat ordentliga samlingar af de växter han beskrifvit eller utredt, så skulle den botaniska synonymien knappast finnas till, eller åtminstone hafva ett helt annat utseende än nu, och mycket af botanisternas tid kunnat användas till nyttigare forskningar, än uppspanandet och rättandet af föregångares och samtidas misstag.

Den exsiccatsamling, hvaraf tolfte fascikeln nyligen utkommit och härmed anmäles, är en af dessa ovärder-

thenicum Fisch.? *T. kemense* et *T. kemense* var. minus Fr. Cum *T. majori* Hort., a societ. horticult. svec. per decennium et quod excurrit culto, admodum congruens. Pluribi obvium; in Unalaschka et Kamtschatka: *Ad. de Chamisso* et *Ad. Ermann*.

3) Variat rarius foliorum segmentis angustatis: *Th. flavum* var. *angustatum* Fr. summ.

4) Nyland. fenn. *Th. flavum* var. *boreale* Herbar. norm. X. 24. *T. rariflorum* et *T. rariflorum* var. minus Fr. summ. In Dahuria quoque obvium ex speciminib. a D:re Sahlberg ibi lectis, in herbar. reg. acad. scient. holm. asservatis.

5) DC., Rehb., Koch etc. *Th. angustifolium* Linn. pro parte sec. DC., qui stirpem in herbar. Linnæi vidit. Oelandia: *Ahlqvist!*, C. P. *Hällström!*

liga botaniska skatter, som borde finnas mångenstädes att tillgå, men som utgör en verklig raritet. På högst få ställen torde alla de utkomna fasciklarne kunna anträffas samlade. Den nu utkomna tolfte har troligen länge varit väntad, ehuru uteblifven, då många år förflutit sedan den nästföregående utgafs, och den 14:de, som lupit förut, redan kan räkna sin ålder i femårtal.

Att utgifva en exsiccatsamling i talrika exemplar, medför ett otroligt besvär. Den som icke försökt, kan aldrig göra sig en föreställning derom; men just detta är en lycka, ty i annat fall skulle näppeligen någon sådan samling blifva utgifven. Ett nytt bevis på sanningen af detta påstående är just det med denna fascikel rådande förhållandet, att så få exemplar blifvit beredda, att den icke finnes att köpa, utan blott utdelas till några stora, naturhistoriska samfunds samlingar och några högst få andra lyckliga.

Likasom de föregående fasciklarne innehåller denna trettio numror. De äro upphäftade, en på hvarje blad, uti en bok af kvartformat. Under hvarje nummer finnes en fastklistrad etiquette, hvarpå nummern, namnet, växtstället och samlaren uppgifvas; stundom äfven några anmärkningar om växten. I början af fascikeln finnes ett blad, hvarpå alldeles detsamma står tryckt, som på alla etiquetterna tillsammans. Denna öfversigt af innehållet tillåta vi oss här aftrycka, då det kan vara af vigt att känna, hvilka lafvar som fascikeln upptager:

331. *Evernia divergens* (Ach. sub Cornic.) *Fries Lich. Eur.* p. 21.

Ex alpibus Herjeådalæ. *Thedenius.*

332. *Evernia divaricata* (L.) *Fr. L. Eur.* p. 25.

Prope Gevaliam, Gesticæ. *Sillén.*

333. *Cetraria pinastri* (Schreb.). *Sommerf. Suppl.* p. 113.

Upsaliæ (*Th. Fries*) et prope Helsingfors. *W. Nylander.*

334. *Sticta herbacea* (Huds.) *Fr. L. Eur.* p. 55.

Kullaberg Scaniæ. L. B. N. *Gyllenstjerna.*

335. *Parmelia perlata* (L.) *Fr. Lich. Eur.* p. 59.

Upsaliæ, in Suecia primus legit *Th. Fries*, at sterilem tantum.

336. *Parmelia Fahlunensis*. (L.) Fr. *Lich. Eur.* p. 66.
Upsaliæ (Th. Fries) et Helsingfors. W. Nylander.
337. *Parmelia stygia* (L.) var. Fr. *Lich. Eur.* p. 67.
Femsjö, Smolandia. Th. Fries.
338. *Parmelia physodes* v. *encausta*. Fr. *Lich. Eur.* p. 64.
In alpibus Herjeådalæ. Thedenius.
339. *Parmelia*-potius *P. Femsjonensis* (*Lich. Eur.* p. 98)
var. *microphylla*, quam *P. hypnorum* vera alpina,
a qua etiam L. S. n. 162 ad hanc recedit.
Ostrogothiæ ad Winnerstad. Th. Fries.
340. *Parmelia incisa*. Fr. *Lich. Eur.* p. 103.
Ostrogothiæ ad Söderköping. Dr C. Stenhammar.
341. *Parmelia confragosa* var. *metabolica*. Fr. *S. V. Sc.*
p. 107.
Upsaliæ. Th. Fries.
Hæc forma olim ad formas expallentes *P. sophodis*
v. *exiguæ* rejecta, at potius cum saxicola *P. con-*
fragosa jungenda.
342. *Parmelia carneolutea*. Turn. — *Lich. Eur.* p. 135.
Ad Helsingfors. W. Nylander.
343. *Parmelia cinerea* L. v. *obscurata*, crusta atrovirenti.
Upsaliæ. Th. Fries.
344. *Parmelia cenisea*. Fr. *Lich. Eur.* p. 180. Lec. sub-
fuscæ var. *Sommerf.*
Upsaliæ. Th. Fries; Helsingfors. W. Nylander.
345. *Parmelia cenisea* v. *sublutea*. Th. Fries.
Cum præcedenti, locis absconditis, analogæ cum *P.*
glaucoma subcarnea.
346. *Stereocaulon denudatum*. Fl.-Fr. *Lich. Eur.* p. 204.
Holmiæ: Dr Stenhammar, Helsingfors: W. Nylander.
347. *Cladonia amaurocræa*. Fl.-Summ. *Veg. Scand.* p. 110.
Upsaliæ. E. Fries.
A *C. gracili*, pro cujus subspecie olim sumpta (*Lich.*
Eur. p. 219), vere diversa et ad seriem *ochro-*
leucam referenda.
348. *Biatora erythrocarpia* (P.) *Lich. Eur.* p. 119.
Gottlandiæ Dr Stenhammar.
349. *Biatora cupræa* (Sommerf.) *Lich. Eur.* p. 265. var.
Salæ in Vestmannia. Th. Fries.

350. *Biatora anomala*. (Ach.!!) *Lich. Eur.* p. 269.
Upsaliæ. *Th. Fries.*
Perperam hoc nomen, *B. polytropæ* formis primitus datum, ad *B. mixtam* ducit *Schærer*. Huic demum fixit div. *Acharius*.
351. *Lecidea lugubris*. *Sommerf.* — *Lich. Eur.* p. 314.
Upsaliæ. *Th. Fries.*
352. *Lecidea papillata*. *Sommerf.* — *Lich. Eur.* p. 336.
e char. at corticola.
Ad Populos Upsaliæ. *Th. Fries.*
353. *Lecidea chloropolia*. *Fr. Summ. V. Sc.* p. 115.
Ad Helsingfors. *W. Nylander.*
354. *Siphula Ceratites*. (*Whlnb.*) *Fr. Lich. Eur.* p. 406
sterilis.
Alstenöe Nordlandiæ. Prof. *M. N. Blytt.*
Mire fructus, a *Sommerfeltio* et in *Lich. Eur.* l. c. descriptos, ignotos dicit *Schærer*.
355. *Endocarpon pusillum*. *Hedw.* — *Fr. Lich. Eur.* p. 411.
Gottlandiæ. D:r *Stenhammar.*
356. *Verrucaria conoidea*. *Fr. Lich. Eur.* p. 432.
Gottlandiæ. D:r *Chr. Stenhammar.*
357. *Verrucaria muralis*. *Ach.!* *Fr. Lich. Eur.* p. 436.
E loco primario! classico! Upsaliæ. *Th. Fries.*
Ob defectum specc. authenticorum multiplex apud Recentiores confusio synonymorum in hoc genere.
358. *Nostoc commune*. *Vauch.*
Upsaliæ. *Th. Fries.*
Hoc ad Lichenes a *Wallrothio* ductum, sequens a *Flotowio*, quare addimus, sed utrumque ad familiam *Ulvacearum* referendum censemus.
359. *Seytonema Friesii* (Ag.) *Fr. S. Veg. Sc.* p. 132.
Femsjö Smolandiæ. *Th. Fries.*
360. *Byssus abietina*. *Fr. S. Veg. Sc.* p. 122. *Dematium abietinum* *P.*
Upsaliæ. *Th. Fries.*

**2. Westmanlands Flora, innefattande provin-
sen Westmanlands vilda Phanerogamer och
Filices, af W. A. Wall, Gymnasii-Adjunct i
Westerås. Stockholm, P. A. Norstedt & Söner, 1852; pp. IV,
142. 8:o. 1 R:dr B:co.**

Såsom ett godt bevis på det stigande interessen för botanisk kunskap, kan man med skäl anse de ofta utkommande specialflororna öfver svenska provinser och mindre trakter, som förut varit i saknad af växtförteckningar. Den ofvannämnda floran, som låtit länge vänta på sig, oaktadt den varit mycket efterlängtd, är uppställd efter Linneiska sexualsystemet och upptager **722** Phanerogamer och **35** Filices. Till sin anordning liknar den mycket de äldre upplagorna af Hartmans »Handbok i Skandinaviens Flora». Hvarje klass börjar med en öfversigt af släktena jemte deras kännetecken. Under hvarje släkte finnes uppgifvet, ehuru ofta genom en onödig hänvisning till andra släkten, under hvilken familj detsamma föres. Inom ordningarne och släktena finnas ganska många underafdelningar, som lätta växternas uppsökande. Arternas varaktighet, blomningstid, växtplats, svenska namn och allmänna utseende angifves noggrannt äfvensom deras utbredning inom provinsens tre hufvudregioner, hvilka uppgifvas vara **1:o** Bergslagstrakten, **2:o** Mälarens omgifningar, och **3:o** den mellanliggande slättbygden. Då ganska många växtkännare, t. ex. Hrr *C. O. Hamnström, H. von Post, R. von Post, A. Roth, Åkerman, C. E. Bergstrand, C. H. Johansson, G. Ahlm, Hisinger, O. L. Sillén, A. E. Luhr, S. Troilius, J. F. Lagerlund, Öhrman, A. Svederus, R. Sundblad, W. Dybeck, Mag. Brodén, G. C. Timm, D:r Bergmansson, Engvall, Callstenius, Torngren, Wennström, Tegman, C. M. Palm* m. fl. lemnat uppgifter om inom provinsen funna sällsyntare växter och sålunda bidragit till traktens undersökning, så bör man kunna vänta, att det mesta skall vara framletadt. Att inom ett eller annat släkte större efterskördar torde kunna påräknas, t. ex. inom *Batrachium, Chara, Potamogeton* m. fl., är dock sannolikt.

Ehuru den lilla floran med skäl kan tillräknas många goda egenskaper och säkerligen är, med lärares tillhjälp, tillfyllestgörande för den ungdom, hvars nytta den före-

trädesvis afser, tror sig rec. dock böra omnämna de små anmärkningar, han känner sig uppmanad att göra, och som kunna tagas i betraktande, då en ny upplaga kan blifva af nöden. En brist är otvifvelaktigt, att det ingenstädes står uppgifvet, hurusom en del växter kunna sökas inom flera olika klasser eller ordningar. Om en nybörjare skall i denna flora »examinera sig till namnet» på t. ex. *Anthoxanthum odoratum*, *Avena elatior*, *Nardus stricta*, *Ribes alpinum*, *Rumex Acetosa*, *Cerastium semidecandrum* m. fl., och äfven på det noggrannaste gifver akt på klassernas och ordningarnes karakterer, så skall han ändock icke lyckas. Hvad som på minsta sätt kan försvåra de första stegen på den botaniska banan, bör, enligt rec:s åsigt, omsorgsfullt undvikas. — Ännu större olägenhet medför det tvifvelsutän, att ganska många felaktiga termer blifvit begagnade vid diagnosernas författande. Genom Arrhenii förtjenstfulla läroböcker i botaniska terminologien hafva de studerande längesedan fått tillfälle att lära sig riktiga, mot växtdelarnes natur och härkomst svarande benämningar på växtorganerna. Att återupptaga de oriktiga namnen: frö för skalkfrukter och smånötter, fröfjun för fruktfjun, frögömme för fruktgömme; att icke noggrant skilja mellan sammansatta, djupt delade, delade, klufna och flikiga blad m. m., är tydligen ett tillbakagående, ej ett önskvärdt och behöfligt framåtskridande. Dessa båda äro rec:s egentliga anmärkningar emot boken. Att ett mindre format troligen varit mera passande för en fickflora, dit denna väl bör räknas; äfvensom att några växtnamn, genom skrif- eller tryckfel, blifvit något oriktiga, troligen derföre att förf. icke vistats å bokens tryckningsort, är måhända öfverflödigt att anmärka. — Papper och tryck förtjena loford.

3. *Plantarum vascularium in Vermlandia ferrimontana sponte crescentium Synopsis, quam venia et auctoritate reverendissimi domini Doct. C. A. Agardh episc. etc. etc. atque max. ven. Consist. Carolst. publicæ censuræ proponit Mag. Laurentius M. Larsson. Carolstadii, C. Kjellin, 1852, pag. 35, 8:o.*

En afhandling med ofvanstående titel har under sistlidne höst blifvit utgifven i Carlstad. Den afhandlar den

fanerogama vegetationen i Wermlands Bergslag, omfattande socknarne Råmen, Gåsborn, Nordmarken, Fernebo, Lung-sund, Kroppa och Brattfors. Före växtförteckningen, som är uppställd i enlighet med Prof. Fries's Summa Vegetabilium Scandinaviæ, lemnas en redogörelse dels för de vattendrag, som genomkorsa trakten, dels för den geologiska formationen. Det största vattendraget, Svartelfven, anses utgöra en gränsskillnad emellan Sveriges vestliga och östliga vegetationsområden. För att lemna en öfversigt af Bergslagens vegetation i jämförelse med provin-sens öfriga delars, uppräknas såväl de växter, som före-komma i större delen af Wermland, men som saknas i Bergslagen, som de växter, hvilka föga aflägsna sig från Wenerns strand eller endast växa på dess öar, de som endast växa i Clarelvens grannskap, i Fryksdalen, i Vestra Wermland och i Carlskoga socken.

De växter, som inom Wermland endast finnas i den trakt som ifrågavarande afhandling afser, äro *Galium Mollugo*, *Campanula glomerata* och *rapunculoides*, *Veronica Beccabunga*, *Lathræa Squamaria*, *Thalictrum simplex*, *Arabis hirsuta*, *Melandrium vespertinum*, *Betula humilis* och *fruticosa*, *Equisetum variegatum*, *Coeloglossum viride*, *Cypripedium*, *Orchis angustifolia*, *Lilium bulbiferum*, *Carex sparsiflora*, *sparsiflora-vaginata* och *tenella* samt *Asplenium Ruta muraria*.

Författaren omnämner, att den håriga form af *Populus tremula* (var. *villosa*), som uppgifves växa vid Risäter, icke under sommaren skiljer sig något från den vanliga aspen, och således är utmärkt genom intet annat än under våren håriga blad, hvilka slutligen blifva glatta.

Vid Sättern nära Pershöjd har förf. år 1850 funnit ett gräs, som han benämner: *Calamagrostis litoreæ* DC. *forma*, och hvaröfver han lemnar beskrifning. Det var famnshögt, upprätt, helt och hållet grågrönt utom blommorna, som voro något ljus-violetta, bladen mycket breda. Det skiljde sig från den rätta *Calam. litorea* DC. bland annat genom merändels från ryggen utgående borst och kortare hår än blomfjällen. Ehuru endast ett exemplar blifvit påträffadt af detta gräs, synes det förtjent af uppmärksamhet, hvarföre beskrifningen härstädes införes:

»Panicula in descriptionem *Cal. litoreæ* quadrat; glumæ elongato-ovato-acuminatæ vel lanceolato-acuminatæ, apice compressæ, nervosæ, carinâ præsertim et marginibus scabræ vel hirsutæ; gluma interior exterioris quartas partes æquat; glumella exterior glumæ interiori longitudine par est; glumellæ apice profunde bifidæ; glumella interior multo brevior; arista aut dorsalis et medio pæne geniculata (quod plerumque fit) aut apicularis (e conjunctione dentium glumellæ exserta), erecta, scabra, glumellam semper paullo superans; pili densi et albi glumellam vix æquantes vel breviores, numquam superantes. — Gramen elatum (orgyale), totum glaucum (flores tantum fiunt paululum lilacini), erectum; folia latissima. — Unicum exemplar ad Sættern prope Pershöjd 1850. Differt a *C. litoreæ* DC. aristâ plerumque dorsali et pilis glumellam numquam superantibus aliisque notis. Nos ad *Calam. Phragmit.* Hn. quidem hoc gramen adnumerare volebamus; sed ad *Cal. litoream* hoc retulimus, quoniam Cel. Doct. Hartman in *Flora Scandinavica* contendit, exsertionem aristæ variare, quod in exemplaribus e Germania allatis se vidisse dicit, et præsertim quod Cel. Prof. Fries, cui nostrum exemplar ostendimus, ad *Cal. litoream* id retulit.»

Af *Betulæ* upptager afhandlingen icke mindre än 6 arter: *B. verrucosa* Ehrh., *odorata* Beckst., *pubescens* Ehrh., *humilis* Schrank, *fruticosa* Pallas och *nana* L. — För *B. fruticosa* lemnas diagnos och beskrifning, hvilka i sin helhet härstädes införas:

»*Betula fruticosa* Pallas. Ramis fusco-nigris, resinoso-verrucosis; foliis ovato-subrotundis, acutis, crenato-serratis, subtus venoso-reticulatis, punctulato-glandulosis; squamis digitato-trifidis, lobis lateralibus abbreviatis, latioribus; nucibus alâ obcordatâ apicem superante cinctis.

Descriptio: *Frutex* sæpe orgyalis et ultra, ramis elongatis, sparsis et erectis instructus. *Cortex* niger vel fusco-niger, resinoso-verrucosus; verrucæ resinosæ in cortice ramorum plus minusve frequentes, frequentissimæ in ramis junioribus, occurrunt. *Folia* ovato-subrotunda, basi interdum leviter cordata, usque a crenâ plerumque tertiâ inde ab apice in dentem acutum vel in crenam ovatam, crenis ceteris angustiolem, acutam et productam subito

decrementia, crenato-serrata (crenæ serratæ, sursum versæ et interdum serraturâ minore instructæ, reniforme — vel subrotundo-acutæ seu apice acuto, sursum verso, apiculatæ), subtus venoso-reticulata, punctulato-glandulosa, glauca. In omnium foliorum pagina inferiore punctuli glandulosi plus minusve frequentes occurrunt; ubi punctuli glandulosi frequentes adsunt, ibi folia magis fiunt glauca. Magnitudo foliorum valde est varia; exstant enim folia pollicem et ultra lata convenienterque magna; sunt etiam sæpius multo minora. Folia firma, ut in *B. nana*, supra plus minusve atrovirentia. *Petioli* breves cum margine foliorum infimo leviter sunt pubescentes. *Amenta* erecta, breviter vel brevissime pedunculata, curta, oblonga et densa. *Squamæ* stipitatæ, sursum fere triangulariter dilatatæ, digitato-trifidæ et inclinato-adpressæ; lobi laterales abbreviati, latiores; omnes distinctissime antice porrecti; *lobus intermedius* longe productus, lateralibus fere dupplo longior, fere triangulariter oblongus (= a basi latiori leniter et æqualiter attenuatus), obtusus vel brevissime apiculatus; *laterales* plus minusve distantes vel raro fere contigui et lobo intermedio adpressi, apice obtusissimi et rotundati vel extrorsum oblique truncati, e quo fiunt breviter apiculati et apice introrsum versi, lobo intermedio latiores (interdum latitudine lobi intermedi), margine, præsertim interiori, pilosi. *Squamæ* præterea valide trinerves. *Nuces* alâ obcordatâ apicem superante cinctæ, oblongo-ellipticæ vel ellipticæ, apice sparse pilosæ (variant etiam obovato- et ovato-ellipticæ; sunt tamen dupplo longiores quam latæ apicibusque obtusiusculæ). *Alæ* nucem semper distinctissime superantes, sed vix ad medium stigmatum productæ, æqualiter lunatæ, latitudinem nucis æquant, totum fructum efficiunt reniforme (dupplo latiore quam longum), apice obcordatum et basi fere eundem.

A *Betula fruticosa* var. *microphylla* (a *Forsander* ad Mjöhult Smolandiaë lecta et a Cel. Prof. *Fries* in parte II operis, quod inscribitur »*Summa Vegetabilium Scandinaviæ*», descripta) differt ramis *resinoso-verrucosis*, nec *pilosis* (rami maxime juniores hornotini sunt pilosi). Magnitudo foliorum valde variat. Videtur esse, quoad e descriptione Cel. *Friesii* et Ill. *Kochii* in »*Synopsi Floræ Germanicæ* et

Helveticæ» augurari possumus, *forma primaria Betulae fruticosæ* Pallasii in Siberia crescens. Nulla tamen exemplaria siberica vidimus, nec ulla exemplaria ad *B. fruticosam* vel *microphyllam* pertinentia, qui quidem frutex, ut videtur, valde rarus occurrit, quoniam Clar. Th. Fries, in itinere suo Smolandico (vide *Bot. Not.* 1852 № 6), quamvis accuratissima descriptione habitationis hujus fruticis instructus, eum non potuit invenire. — Habitat in Verm-landia ferrimontana inter Liljendal et lacum Fjällrämen in paludibus unâ cum *B. nana* et *humili* non rara; plures enim frutices omnium ætatum ibi adsunt.»

Vid afhandlingens slut omnämnas några sällsyntare mossarter, som förf. funnit på nya localer.

4. Register öfver de till Kongl. Vetenskaps-Akademien af Joh. Em. Wikström afgifna Årsberättelser i Botanik för åren 1820 till och med 1838. På Kongl. Vetenskaps-Akademiens föranstaltande upprättade af N. J. Anderson. Stockholm 1852, P. A. Norstedt et Söner, pp. VI, 170, 8:o. 2 R:dr B:co.

Denna bok innehåller egentligen fyra olika uppställda register öfver ofvannämnda årsberättelser. Beskaffenheten inhemtas bäst af följande utdrag ur företalet:

I. *Allmänt Innehålls-Register* öfver samtliga Årsberättelserna från 1820 till och med 1838, som utgöres af en i bokstaflig följd ordnad sammanställning af de Innehållsförteckningar, som Prof. Wikström ställt framför hvarje af sina årsberättelser. Det fördelas, likasom dessa, i de större afdelningarne: *Phytographie*, *Växtgeographie*, o. s. v. Familjerna och artiklarne äro ordnade efter begynnelsebokstafven för att lätta igenfinnandet. Detta Register, hvilket på sätt och vis kan betraktas såsom ett Repertorium i hvarje afdelnings eller familjs litteratur under nämnde år, äger en fullständighet, som gjort det nödigt, att i det följande Registret utesluta åtskilligt.

II. *Enskildt Sak-Register*. »Då, med hänsyn dels till första Registrets innehåll, och dels till omöjligheten att häruti upptaga (såsom titeln möjligen kunde antyda) allt, som af växtnamn och titlar finnes uti de 19 Årsberättelserna, detta Register icke blifvit större än det är och

mången troligen åstundar», så upplyses, att deruti saknas allt generelt, d. v. s. 1:o titlar på verk, hvilka framställa antingen det artificiella eller det naturliga systemet i sin helhet, emedan de igenfinnas under det allmänna Registrets §§ för systemerna; 2:o verk och afhandlingar öfver hela familjer, hvilka förut blifvit anförda och lätt igenfinnas på det första registret; 3:o titlar på allmänna verk i växt-anatomien, växt-fysiologien och Fornverldens flora, hvilka sökas på första registret. Deremot är upptaget allt specielt, d. v. s. monografier och afhandlingar öfver enskilda grupper, släkten, arter och afarter; verk, som afhandla enskilda delar af växt-anatomien etc.

III. *Författare-Register*, upptagande, utan undantag, namnen på alla i Årsberättelserna omnämnda författare, forskare eller resande.

IV. *Geographiskt Register*, upptagande alla de ställen, hvilka i Årsberättelserna finnas omnämnda såsom föremål dels för serskilda floror, dels för växtgeografien; dock med det undantag, att alla smärre ställen, hvilka innefattas i ett större, uteslutas.

Att Registret är i hög grad fullständigt, kan man af ofvanstående sluta. Hvad man dock måste beklaga, är, att registret icke sträcker sig till den tid, som gick näst före detsammäs tryckning. Under år 1852 utkom från trycket Botanisk årsberättelse för 1849, afgifven 1850. Registret är således onödigtvis minst tio år på efterkälken, men hvar till någon orsak icke uppgifves. Måhända önskar författaren följa den gyllene regeln: »nonam prematur in annum». — Det ånyo förändrade stafningsättet för författarens namn utgör äfven en märkvärdighet.

Skandinaviska Florans Novitier.

Thedenia suecica Schimp.

Med planch.

Sambyggare, nedtryckt tufvig; stjelen nästan utan rottrådar, späd, grenig; bladen glesa, utstående, äggrundt lancettlika, från äggrund eller aflång basis bandlikt och

flerböjdt spetsade, mjuka, nervlösa, helbräddade, rhombiskt- i basens hörn kvadratisk-cellulösa; blommorna mycket talrika, honblommorna utgående från hufvudstammen, hanblommorna från grenarne; perichætiabladen nästan omsliddande, de inre smalt aflånga, kort spetsade; kapseln temligen kortskafstad, något lutande, äggrundt cylindrisk, gulaktig, utan ring, med kägellikt, snedt sprötspetsadt lock och stor, strutlik mössa; yttre tandraden gulaktig, den inre med långa, temligen fasta tänder och korta, ensamma eller parvisa cilier.

På Hamrafjellet och Funnesdalsberget, båda belägna i provinsen Herjedalen, är denna art upptäckt år 1836 af Apothekaren K. Fr. Thedenius, som ånyo insamlade den dersammastädes på sin botaniska resa 1842, och nyligen meddelat oss vackra exemplar deraf. (Den växer på trädrötter och nedre delen af gamla stammar, förtorkade grenar o. s. v.)

På den bifogade planchen framställes mossan, — som växer i täta, mjuka, rent gröna, nedplattade tufvor — såväl i naturlig storlek, som förstorad.

Stjelken omkring tumslång, krypande, mjuk, sparsamt rottrådig, oregelbundet delad, föga smågrenig (Pl. fig. 1, 2 och 1 b).

Bladen glesa, halftomfattande, dels bredt äggrundt lancettlika, dels från aflång basis bandlikt och flerböjdt spetsade (figg. 3—9), helbräddade, nervlösa, mjuka, byggda af olikformiga celler, nemligen af rhomboidiska i bladets medlersta och öfversta del, rhombiska i bladets kanter och kvadratiska i bladbasens sidor (figg. 5 a. och 5 b).

Blommorna förekomma mycket ymnigt och detta af båda könen; honblommorna merändels på stjelken, hanblommorna på grenarne, mera sällan blandade (fig. 11); blomhyllena temligen tjocka, tolfbladiga (fig. 12); mosshanarne (antheridierna) aflånga, sparsamt försedda med parafyser, hvilka äro spensliga (fig. 13); honblommorna eller perichætierna spädare (fig. 14); mosshonorna (archegonierna) med kort stift och talrikare samt gröfre parafyser (fig. 15).

Frukterna, som talrikt förekomma på stjelken och hufvudgrenarne, sitta ensamma (fig. 1 b). Perichætiet, som

stundom är vid basen något rottrådigt, stundom utan rottrådar, är tolfbladigt och nästan omslidande; de yttre perichæialbladen små, äggrunda eller äggrundt lancettlika (figg. 10 och 16), de medlersta aflånga, sylspetsade (figg. 17 och 18), de innersta utdraget aflånga, kort spetsade, mera omslidande (figg. 19 och 20), alla blekare och mjukare än stjelkbladen. Slidan aflångt cylindrisk, glest hårig (fig. 21). Mössan stor, halmgul (fig. 22). Kapseln, som sitter på ett omkring halftumslångt, smalt, rödaktigt, genom torka under kapseln venstervridet, längre ned höger-vridet fruktskaft, är nästan upprät eller något lutande, späd, äggrundt aflång eller aflångt cylindrisk, nedåt utdragen uti en omvänt äggrund hals, mjuk, uti mörkt guldgul dragande; torr och tom är den nästan cylindrisk, obetydligt hoprynkad, under mynningen lindrigt samman-dragen (fig. 23). Locket kägellikt, utdraget till ett något snedt spröt. Peristomet, som utgår nedom den ringlösa, ojemna kapselmynningen (fig. 26), är af medelmåttig storlek. Yttre tänderna lancettlikt syllika, med glesa, i spetsarne hopdragna leder (fig. 27), som på både yttre och inre sidan äro något framskjutande (fig. 26); i kanten äro de omgifna af en färglös och grynig, smal hinna, för öfrigt gulaktiga, de närbelägna stundom vid basen eller mot spetsen hopsittande (fig. 25). Inre tandradens odelade basilarhinna är nära hälften så hög som yttre tandraden; den flikiga delen upplöst dels uti tänder, som äro längre än yttre tänderna, försedda med en efter längden gående, föga gapande köl, fint gryniga och i spetsen ofta bärande den öfversta, afslitna delen af de närsittande yttre tänderna (fig. 28), dels uti korta cilier, som sitta en eller tvenne mellan hvarje inre tand och äro något mörkare färgade än dessa. Sporerna äro medelmåttigt stora, bruna och gryniga.

W. P. Schimper.

***Nitella polysperma* Kütz.**

Sedan i Botaniska Notiserna en särskild artikel blifvit börjad för Novitiæ Floræ Scandinaviæ, anser jag mig böra till densamma lemna följande bidrag:

Nitella polysperma, radiis verticillorum sterilium elongatis, patentibus, articulatis, ad geniculum infimum divisis; verticillis fertilibus approximatis, dense glomeratis; radiis ad genicula 1—2 infima divisis, radiolis (bracteis spuriis) inferioribus elongatis, iterum divisis; radiis omnibus (primariis et minoribus s. radiolis) multiarticulatis, attenuatis, acuminatis, apiculo articulatim inserto, subtili passim munitis; nuculis in axillis verticillorum vel ad divisuras, numerosissimis, 11—12 striatis. *Monoica*.

Syn. *Ch. polysperma*, Al. Braun Monogr. Regensb. Botan. Zeit. 1835: *Ch. fasciculata*, Amici Descriz. di Chara pag. 16. — *Nitella polysperma*, Kütz. Phyc. germ. pag. 255. — *N. nidifica* β . *polysperma*, Rabenhorst kryptogamenfl. N:o 5907. — *Nitella fasciculata*, Al. Braun. Schweizer. Char. Regensb. Botan. Zeitschrift 1849. Kütz. Species Algarum.

Fig. Amici l. c. Tab. V. fig. 3.

England — Italien; Korsika, Abano. — Schweiz. — Tyskland i Rhentrakterna! — Danmark, lergropar på Fyen! — Sverige, Gottland, Mästerby socken, i en vattenpuss vid Botels! *Oscar Westöö* (Professor Fries' Herbarium).

Af medelstorlek (en fots längd). Vegeterar mycket bittida, tidigast af alla Europeiska Characeæ, i Tyskland redan i Mars månad, och öfverses derföre lätt. Den förfaller derefter snart, antager en svag inkrustation, blir smutsigt grågrön och slutligen grågul och försvinner sedermera. I herbarierna förekommer den vanligen i detta tillstånd, liknande stora, täta, gråaktiga knippen af en så egen habitus, att den som en gång sett växten, genast igenkänner den.

Den är närmast *N. prolifera* Ziz., med hvilken den också i Al. Branns senaste skrifter blifvit förenad, såsom hufvudart, och beslägtad med *N. Stenhammariana* (nidifica), från hvilken den likväl skiljes med lätthet genom delta sterila radier och småradier eller brakteer, samt smala, mot spetsen uttänjda, finspetsiga radier och sin fullkomligt olika habitus. I biologiskt hänseende utmärker den sig också medelst sin tidiga vegetation, färgförändring och växtställe i sött vatten, i lergropar etc. *N. Stenhammariana* har breda, tvärstympade radier, alltid de sterila

dierna och småradierna enkla, odelta; vege-
terar midt i
sommaren eller mot slutet, bibehåller sin gröna färg och
glans, och förekommer aldrig i sött vatten. Båda höra
till sectionen Pseudobracteatae af släktet Nitella. (Jfr Bo-
tan. Notiser för detta år *N* 1 och 2.)

Vid ett besök i Upsala under Professor Wahlenbergs
sista år, då han benäget tillät mig att genomgå sin sam-
ling af Characeæ, anmärkte jag en Nitella, hvilken, ehuru
ännu ung och ej inkrusterad, hade en frappant likhet med
den ännu icke i Sverige funna *N. polysperma*, att jag ge-
nast antog den antingen identisk med den senare, eller
såsom ett nytt species af samma serie, hvilken då endast
egde en svensk representant; men som växten var fast
adglutinerad vid papperet (under namn af *Ch. flexilis* 1),
kunde någon visshet icke erhållas. Professor Wahlenberg
uppgaf, att den blifvit funnen i trakten af Godtsunda vid
Upsala, i ett afloppsdike från ett utdikadt kärr vid lands-
vägen, åt den sidan som ligger åt bergen. Närmare un-
dersökningar på stället skola snart afgöra, hvilken af de
båda meningarne är den rätta. Är växten identisk med
N. polysperma, så är dess vegetationstid i början af våren.

Joh. Wallman.

Strödda underrättelser.

***Hedera Helix* — med anledning af Utkast till
Svenska Florans Litteraturhistoria af Johannes
Aug. Holmström, samt den af J. Ludenius för-
svarade akad. afhandlingen om denna växt. —
Se Nya Botaniska Notiser för år 1849, p. 159.**

»Patrum studium numquam negligendum!»

Fries.

För att bestyrka verklig tillvaro af den för Halle-
berg i W.g. uppgifna kolossala Hederan, äfvensom att
Ludenius ej var den förste, som anmärkte den anförda
växtlokalen, får jag ur Eric Benzeli »Superficiaria deline-
atio Itineris mei in Vestro-Gothiam anno 1706 mensi-
bus Junio et Julio». — Linköp. Bibl. Benz. Saml. T.
XXXII. fol. — anföra följande utdrag:

Den 5:te Juli — »Sedan reste jag samma dag och
 »besåg Hederam perennem, som växer vid Halla, ett berg
 »vid endan af samma pastorat, men liggiande uti Flos
 »gjäll. Thet var en af the härligaste trån jag uti verl-
 »den seet — växer upp uti 5 grenar och hvardera $\frac{1}{2}$
 »aln vid pass tjåcka, öfver 100 alnars höjd, och nästan
 »lika bredd. Jag tog en qvist eller annan med mig.
 »Juletiden blomstrar then, är mycket likt at munckarne
 »fordom planteradt henne; ty strax thervid ligger ett torp,
 »som heter Munckesten. Uthi 50 år vid pass har then
 »dock varit the närgränzande bekandt, och en mycket
 »senare, allenast för 2 à 3 år sedan åt andra.» — — — —

Vidare en berättelse om sal. Grefve Dalbergs besök
 hos sin måg Bejer, då han af trovärdiga män lät sig före-
 visas och berättas ortens märkvärdigheter — i samma fo-
 liant *N° 76*:

»Monckestufvan belägen i högsta flugett i Halsbergh,
 »af en temligh storlek och en litten ingångh in i hårda
 »berget och eij långt therifrån dett för några åhr upp-
 »fundna träd som både sommar och vinter ähr grönt —
 »en dell bladh äbro lika päronlöf, en dell lundelöff.» —
 — — — — — — — — — — — — — — — —

Ytterligare ur Ullenii Skara Stifts Sochn-Register-
 manuscrypt:

»Framåt Näs vid gården Monchesten stod then sköna
 »*Hædera*, gemenligen *Gröna Trädet* kallad, som stod grön
 »hela året öfver, blomstrandens en gång hvart år emellan
 »Jul och Kyndilsmessan, och af blomman växte sedan löf;
 »men blef borttorkad uti then starka vintern, som be-
 »gyntes Michelsmessodagen 1708 och framhårdade till
 »Midfasto-söndag 1709.»

J. Mathesius.

För yngre Botanister.

Då uppmärksamheten blifvit mer, än förr, riktad på
 Charernas växtfamilj och sannolikt rika insamlingar deraf
 komma att företagas, vill man erinra om följande icke
 oviktiga omständighet. Ibland de enröriga, flexila och
 genomskinliga arterna (*Nitellæ*) förekomma 2:ne serier:

flexiles och syncarpæ, hvilka hafva ett gemensamt kännetecken, som skiljer dem från alla andra skandinaviska arter, nemligen, att kranstrålarnes spets är utan led, men sins emellan konstant åtskiljas derigenom, att de förstnämnda alltid äro monoeciska och hafva antheridier (de rödgula kulorna) och nötterna på samma stånd; men de senare äro dioeciska med antheridier och nötter på särskilda stånd. Detta kännemärke, som är mycket lätt att på friska växten iakttaga, är deremot ofta ytterst svårt att på torkade specimina, äfven med goda mikroskop, med fullkomlig säkerhet bestämma; hvarföre också dessa båda serier i samlingarna icke sällan förvexlas, isynnerhet som intet af öfriga hittills uppgifna kännetecken är tillräckligt att åtskilja till utseendet förvillande lika former af båda serierna. *Denna svårighet undvikes lätt, om vid insamlingen antecknas, huruvida arten är monoecisk eller dioecisk.* För nybegynnare erinras, att *antheridierna* äro fullkomligt klotrunda, högröda eller af gulröd färg, nötterna deremot alltid något aflånga, med 6 eller 7 upphöjda, spiralförmigt omkring nöten vridna strimmor, en fin spets och vanligen brunaktig färg. — Äfvenledes uppmanas forskare att estersöka den omsider i Sverige funna *Nitella polysperma*, hvilken vegeaterar *tidigare* än alla andra af släktet, eller redan i denna månad och under sitt utbildningstillstånd genast igenkännes af sina stora, veka, gråaktiga vippor. Den förekommer isynnerhet i trakter med kalkformation i lergropar och andra mindre vattensamlingar.

I det utdrag af min *Conspectus Characearum*, som är infördt i *Botaniska Notiser* № 3, är under afdelningen *Radiolæ* ibland skandinaviska arter *Nitella gracilis**) uteglömd och sidan 43 genom tryckfel vid *Ch. ceratophylla**) och *crinita**) mitt namn (Wallm.) infördt i stället för Wallroths (Wallr.), hvilket benäget torde rättas. Tillika torde det tillåtas mig omnämna, att vid den slutliga revision, det numera fulländade arbetet om *Charernas*

*) Alla dessa trenne fel förekomma uti den i andra häftet af »Öfversigt af Kongl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar 1853» intagna »Öfversigt af Characæ», hvarutur utdraget var gjordt. Felen böra derföre icke tillräknas Red. af *Botaniska Notiser*.

växtfamilj undergått, förf., i anledning af senare upplysningar, i några detaljer ändrat den först publicerade öfversigten, äfvensom åtskilliga nya exotiska arter, om hvilka författaren först sedermera erhållit kännedom, blifvit på sina ställen införda. Enligt den senare justerade öfversigten utgör antalet af species (underarter och varieteter oberäknade) af släktet *Nitella* 52 samt af *Chara* 58 eller tillsammans af hela växtfamiljen 110. Dertill kommer omkring ett tiotal, om hvilka förf. ej kunnat skaffa sig kännedom, samt några fossila arter. Af dessa äro Extra-europeiska af *Nitella* 25, af *Chara* 29; gemensamma, af *Nitella* 4, af *Chara* 5; uteslutande Europeiska af *Nitella* 23, af *Chara* 24.

Joh. Wallman.

Hoppe's method att inlägga växter för Herbarium.

(Forts. fr. p. 48.)

4) *Af vedartade växter, träd och buskar, tager man de smalaste qvistarne. De låta lättare inlägga sig, än de tjockare grenarne och hafva samma egendomliga utseende som dessa.*

5) *Alla insamlade växter böra nedläggas uti portören uti en och samma rigtning, med topparne framåt, och med undvikande af hvarje onödigt upprifvande af det redan inlagda. Den första delen af denna regel är redan vigtig för iakttagande af ordning, och dessutom förtjent af att ihågkommas, emedan derpå beror möjligheten för de uppriskade växterna, att under natten tillväxa uti en enda rigtning, nemligen uppåt, för hvilket ändamål man ställer portören på ett kyligt ställe så, att växternas toppar vända sig uppåt. Underlåter man detta, så antaga växterna, under deras sträfvande att nå ljuset, de onaturligaste böjningar, och kunna icke lätt vid inläggningen återgifvas sitt naturliga läge. Den sednare delen af regeln afser, att de förut i portören befintliga växterna icke skola skadas.*

6) *De hemförda växterna låter man, såvida de icke kunna genast inläggas, ligga qvar uti portören, sedan de blifvit bestänkta med vatten, och upphänger densamma på ett kyligt ställe. Detta är mycket bättre, än att man, så-*

som ofta brukas, straxt efter hemkomsten tager upp växterna, och nedsätter dem uti ett kärl med kallt vatten. De till en del förtorkade och sammanskrumpnade kärlen uti rot- och stjelkspetsarne hafva redan, såvida man icke ånyo afskär dem, förlorat en del af sin förmåga att insuga vatten, hvarföre växterna ofta följande dagen äro mera förvissnade, än då de nedsattes uti vattnet. Uti en stor portör kan man utan olägenhet inhålla ett halft stop vatten och det skadar intet, äfven om det samlar sig tumshögt på botten, ty genom den ständiga afdunstningen förminskas det småningom och en ständigt fuktig atmosfär erhålles uti portören, hvilken länge bibehåller de inneslutna växterna friska. Att portören bör stå upprätt under den tid, då växtinläggningen är afbruten, är redan förut omtaldt. Till portörens förvaring passar bäst en källare eller annat kyligt ställe.

Vid växternas inläggande mellan papper förfor Hoppe i allmänhet på följande sätt: Han tog ett släthyfladt, icke serdeles tjockt bräde af halfva pappersarkets längd och bredd, lade derpå ett lager af 6—10 uti hvarandra instuckna ark grått läskpapper, och derofvan åter, såsom underlag för växterna, ett halft (eller helt) ark limmadt tryckpapper eller hvitt makulaturpapper. Härpå lades nu växterna och utbreddes med den största noggrannhet till alla sina delar, hvilka, om de icke sjelfmant ville bibehålla det läge han gifvit dem, qvarhöllos deruti genom pålagda vigter, mynt eller blyplåtar. Framför allt tillsåg han, att inga serskilda delar lågo omedelbart på hvarandra, emedan dessa under pressningen och torkningen skulle taga intryck af hvarandra, sammanklibbas och svartna. För detta ändamål hade han alltid i beredskap en stor mängd pappersblad af olika storlek och form, och lade dem emellan, då beröring, t. ex. mellan tätt intill hvarandra sittande blad eller blommor, icke på annat sätt kunde förhindras. Äfven utbreddes han blommorna så, att de inre delarne, ståndarne och pistillerna, blefvo synliga, så vidt möjligt var. Så snart växten var på detta omsorgsfulla sätt utbredd, borttogos efterhand och försigtigt de begagnade tyngderna, och ett annat halfark hvit makulatur lades ofvanpå densamma, samt derofvan ett nytt

lager af (6—10 ark) grått läskpapper. Derofvan lades ånyo växter mellan tvenne halfark hvitt papper, derpå grått papper o. s. v. Efter fem eller sex sådana omvexlande lager, med saftiga växter ännu förr, lades en pappskifva eller ett tunnt bräde, för att förhindra ojemn pressning. Derofvanpå utbreddes ånyo växter mellan hvitt och grått papper, som nyss är beskrifvet. Hela trafven betäckte han slutligen med ett tjockt och släthyfladt bräde, liknande det understa, och satte den så fort som möjligt i press, hvartill begagnades en vanlig bokbindarepress. Gräslika växter blefvo från början underkastade så stark pressning som möjligt; växter med tjocka och saftiga delar i början svagare, men efterhand stärkare, åstadkommen genom småningom skeende tillskrufning.

Få timmar efter växternas inläggning i pressen, eller åtminstone följande dagen, måste papperet ombytas. Härtill begagnas andra, lika beskaffade gråpappers-packor af 6—10 ark, som vid första inläggningen; men de som begagnas till ombyte måste framför allt vara fullkomligt torra. Ännu bättre uppfylla de ändamålet om de äfven äro varma eller heta. För detta ändamål sökte Hoppe alltid att förlägga sitt botaniska laboratorium i grannskapet af ett bageri, då han skaffade sig tillfälle att torka sina pappersbingor i det varma rummet ofvanför bakugnen. Utbytandet af de fuktiga gråpappersbingorna emot torra och varma är ett arbete, som går mycket fort, om man låter de närmast växterna liggande, hvita halfarken vara orubbade. Den värme, som utströmmar från det gråa papperet, är tillräcklig att äfven torka det tunna papperet, som närmast omgifver växterna. Dessutom vinnes derigenom att detta papper icke ombytes, att finare växt-delar icke kunna sammanrulla sig, eller det läge växten fått, icke förändras. Emedan limmadt papper bättre leder värmen än olimmadt, så begagnade Hoppe limmadt, hvitt papper närmast växterna. Då alla växterna uti trafven blifvit försedda med torrt och varmt papper, sattes de ånyo i press, likasom förut, och ännu en eller annan gång utbyttes det fuktiga papperet emot torkadt, hvarmed fortsattes tills de blifvit fullkomligt torra.

Genom det här uppgifna förfarandet var Hoppe i stånd att bibehålla den naturliga färgen på växterna, samt att preparera och kringsprida en stor mängd sådana växter, oaktadt den myckna tid och omsorg han använde på hvarje serskildt exemplars insamlande och utbredande mellan papper. Det förhållandet, att växterna blifva skönare allt efter som torkningen går hastigt, har troligen sin orsak deruti, att, med fuktigheten, orsaken till växtbeståndsdelarnes kemiska sönderdelning försvinner, så att chlorofyllen och de öfriga färgade beståndsdelarne sättas ur stånd att öfvergå till andra föreningar.

Att Hoppe stundom och för vissa växter begagnade sig af flera konstgrepp, torde vara onödigt att här omnämna, då desamma dels redan äro till en del bekanta, dels påhittas under det man sysselsätter sig med växtpressning. Dit hörer t. ex. orchiders, crassulaceers och andra saftiga växters neddoppande uti kokande vatten, klyfning af tjocka rotstockar och blomhufvuden, rening och utredande af mycket rottrådiga rötter medelst kam, o. s. v. Några andra konstgrepp, hvaraf Hoppe stundom betjenade sig för att erhålla sköna exemplar, vilja vi deremot beteckna såsom mindre efterföljansvärda. Detta gäller t. ex. om »Gräsens Recomposition», som han sjelf har utförligt beskrifvit uti sin »Anleitung, Gräser und grasartige Gewächse nach einer neuen Methode für Herbarien zuzubereiten etc.», och som hufvudsakligen bestod deruti, att flera enkla exemplar lades med rötterna vid och på hvarandra, och då genom stark pressning blefvo förenade till ett enda exemplar, bildande en konstgjord tufva. Dertill räkna vi äfven det allt för sorgfälliga bortplockandet af alla något skadade blad och blommor, emedan derigenom ofta aflägsnades karakteristiska, ehuru icke alltid sköna växtdelar; bortskärandet af blomskäft uti täta blomställningar, fastlimmandet af blomblad, som lätt af falla, o. s. v. Sådana, allt för konstmässigt behandlade, växter framställa visserligen för ögat en angenäm bild och förmå uppväcka de oinvigdas beundran, men kännare lemna de otillfredsställda, då naturen har blifvit uppoffrad för konsten och den rätta bilden visas mer eller mindre vanställd. Afräknar man slutligen, att Hoppe

begagnade allt för stark pressning på sina växter (hvilket ådrog honom mycket tadel), så kan man i alla öfriga fall anse hans method som ett mönster.

Parasiter i människotänder.

En läkare har upptäckt, att tandvärk och tändernas förstöring härrör från djuriska och vegetabiliska parasiter, och att dessa tillhöra flera djursläkten och *tvänne växtsläkten*. Enligt hans uppgift finnes blott ett enda grundligt reningsmedel för tänderna, hvarigenom all tandvärk blir förebyggd och afhjelpat, och detta är att noga borsta dem med fin hvit tvål. Öfver denna viktiga sak har D:r H. J. Boditsk vid slutet af förra året i New-York hållit en egen och sedermera tryckt föreläsning. Den förer till titel: »Om djuriska och vegetabiliska parasiter, som förderfva människors tänder och de medel, hvarigenom parasiterna kunna förstöras.» Uti tyska tidskrifter finner man redan utdrag ur denna afhandling.

Nyligen aflidna Botanister.

Den 3 Febr. detta år afled Lichenologen, Pastorn i Belp i kantonen Bern, *Ludvig Emanuel Schæerer*, född i Bern den 6 Juli (enl. »Flora» den 11 Juni) 1785. Utom det allmänt kända, år 1850 tryckta arbetet »Enumeratio critica Lichenum europæorum» och den utmärkta, af 600 numror bestående exsiccatsamlingen »Lichenes Helvetici exsiccati», har Schæerer utgifvit många afhandlingar om lafvarne. Han var en ärans man och en utmärkt lafkännare.

Den 4 Mars afled i Berlin efter få dagars sjukdom *Leopold von Buch*, K. Preussisk Kammarherre, och en man med omfattande naturvetenskapliga kunskaper. Han har lemnat många viktiga bidrag till växtgeografien och kännedomen om foruverldens flora. Inom Skandinavien var han känd genom sina, äfven på svenska utgifna, resor i Sverige, Norrige och Lappmarken. En utförlig fysisk beskrifning öfver Caneriöarne är äfven utgifven af honom.

Den 12 Mars afled i Braunschweig Professorn *A. F. Wiegmann* (förut Apothekare dersammastädes), en ifrig botanist, som gjort sig känd såsom författare till flera prisbelönta skrifter, hvaraf en är serdeles berömd, neml. »*Ueber die Bastarderzeugung im Pflanzenreiche*».

Uti allmänna tidningarne har blifvit berättadt, att *Academiæ Adjuncten*, Mag. *Alexis Edvard Lindblom*, denna tidskrifts grundläggare och mest nitiska utgifvare, efter en långvarig sjuklighet nyligen aflidit i sin hemort Ronneby.

Exsiccatsamling.

Ph. Wirtgen i Coblenz har uti tidskriften »*Flora*» för den 7 Jan. 1853 tillkännagifvit, att han, under sin granskning af släktet *Mentha*, beslutat sig för att utgifva ett Herbarium eller exsiccatsamling, bestående endast af detta släktes arter. Ehuru detta arbete icke ännu är afslutadt, vill han dock, för att något minska sitt stora förråd af exemplar, afyttra samlingar, innehållande 30 arter, varieteter, former och hybrider, antingen emot femtio exemplar af någon honom felande art, eller ock emot 1 Thlr Pr. C:t. Förfrågningar och andra meddelanden rörande detta herbarium önskar han frankerade.

Uti № 6 af samma tidskrift finnes intagen en förteckning på de arter och former, som förekomma uti samlingen, hvilken kallas: *Herbarium der rheinischen Menthen*. 1 Lief. № 1—30. Herausgegeben von *Ph. Wirtgen*.

Farmaceutisk Botanik.

Dr *M. A. Höfle*, Docent uti Pharmacologien vid universitetet i Heidelberg, har föresatt sig, att utgifva en förteckning på de läkemedel ur växtriket, som inom Tyskland försäljas i s. k. Handköp, och som således af befolkningen begagnas utan läkares ordination. För detta ändamål har han kringständt tryckta planer till Apothekare och Läkare, som interessera sig för frågan, hvarjemte han anhållit att återfå planerna, sedan uti därför upprättade kolumner blifvit anteckadt:

1:o Systematiska namnet på den växt, som lemnat droguen;

2:o Det af befolkningen nyttjade namnet på både växten och droguen;

3:o Sjukdomarne, hvaremot den begagnas, samt

4:o Droguens beskaffenhet och användningssätt.

Öfversigt af den periodiska botaniska litteraturen.

Uti den nu löpande årgången af Regensburger »*Flora*»; utgifven af D:r Fürnrohr, har med № 7 börjats och i de följande numrorna blifvit fortsatt en öfversigt af *alla* botaniska afhandlingar, som innehållas uti den periodiska litteraturen under sednare hälften af nittonde århundradet. Att detta »Repertorium» skall vara högst välkommet för alla botanister faller af sig sjelfst, då man känner huru svårt, om ej omöjligt, det är för hvarje enskild, att taga reda på eller ens att få veta af alla utkommande botaniska afhandlingar. Äfven för yngre svenska botanister bör detta repertorium medföra mycken nytta, och det vore måhända i sin ordning att afstrycka detsamma i denna tidskrift; men då ganska mycket rum skulle derigenom borttagas för inhemska meddelanden, och tillfälle att läsa den tyska tidskriften icke bör saknas, då densamma finnes hos flera äldre botanister, tror Red. sig icke för närvarande kunna gå längre, än att lemna ofvanstående underrättelse om öfversigtens tillvaro.

Libanons Cedrar.

Tvenne Amerikanare hafva nyligen besökt Libanons berömda Cedrar, och funnit att endast omkring 400 sådana träd numera finnas kvar. De tolf, som först påträffas, hafva stammar af ungefär 25 fots omkrets, men på en af dem uppnår omkretsen 30 fot. Hos de äldsta begynner förgreningen vid 10 till 15 fots höjd öfver marken, hos andra först vid 25 fots höjd. Den tron, som några hyst, att denna cedersort icke skall finnas vild på något annat ställe, utan endast planterad, är felaktig; ty nämnda Amerikanare funno äfven på andra ställen i Syrien samma sort Ceder. Veden har hvit färg och angenäm lukt, men är icke så fast som den vanliga röda Cederns ved.

Annons.

Följande botaniska böcker finnas till salu emot vid-satta priser. Böckernas öfversändande till köparen om-besörjer denna tidskrifts utgifvare.

- Andersson*: Atlas öfver den Skandinaviska Florans natur-liga familjer. Med 29 plancher. Stockholm 1849. 8:o. Obunden, 2 R:dr. (Boklådspris 2 R:dr 32 sk.) Ny.
- » *Catabrosa algida* Fr. Med en planch. Stockholm 1849. 8:o. Häftad, 12 sk. banko.
- » Inledning till Botaniken. Stockholm 1847. 8:o. Häftad, 8 sk.
- » Nya Botaniska Notiser för år 1850. Ny, obunden, 1: 24. (Boklådspris 2 R:dr.)
- » D:o d:o för år 1851. Ny, obunden, 1: 24. (Bok-lådspris 2 R:dr.)
- Arrhenius*: Utkast till Växtrikets Terminologi. Upsala 1842. 8:o. Med atlas. 32 sk.
- Bauhinus*: Pinax Theatri botanici. Basileæ 1671. 4:o. 3 R:dr 16 sk.
- Bergius*: Materia medica e regno vegetabili. Stockholm 1778. 8:o. Bunden 1 R:dr 24 sk.
- Bromelius*: Lupulogia eller en liten tractat etc. 2:a uppl. Stockholm 1740. 8:o. 32 sk.
- Forskål*: Flora ægyptiaco-arabica. Havniæ 1775. 4:o. 2 R:dr. Vackert, felfritt exemplar.
- Fries*: Novitiarum Floræ Suecicæ mantissa altera. Upsaliæ 1839. 8:o. 24 sk.
- » De historiæ naturalis studio controversiæ. Upsaliæ 1836. 8:o. 8 sk.
- Haartman*: Linnæi Indelning i Örtriket efter Systema Na-turæ. Stockholm 1753. 8:o. 16 sk.
- Haller*: Bibliotheca botanica. Tiguri 1771. 4:o. 2 R:dr.
- Hartman*: Svensk och Norsk Excursions-Flora. Stockholm 1846. 12:o. Bunden 32 sk.
- Hartman jun.*: Flora Gevaliensis. Gevaliæ 1847. 8:o. 16 sk.
- Hedin*: Minne af von Linné, Fader och Son. Stockholm 1808. 8:o. 24 sk.

(De återstående i nästa nummer.)

NYA

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:ris 6 & 7.

K. F. THEDENIUS.

Juni — Juli.

1853.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH.: SANDAHL: Strödda morfologiska anteckningar. — **BEURLING:** Synopsis specierum scandinavicarum generis *Potamogeton* L. — **W. NYLANDER:** Om Thuret's iakttagelser öfver *Fucaceernas* befruktning. — **W. NYLANDER:** Observationes adhuc nonnullæ ad Synopsin *Lichenum Holmiensium*. **LITT.-ÖFVERS.: C. J. HARTMAN:** Svensk och Norsk Excursionsflora, Phanerogamer och Ormbunkar. Andra upplagan med rättelser och tillägg af *Carl Hartman*. — Öfversigt af Kongl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar. Tionde Årg. Häft. 3—4. **STRÖDDA UNDERRÄTTELER:** Om Botaniska Reseföreningen. — Lichenologiskt. — *Spartium scoparium*, funnen inom Stockholmsfloras område. — Annon.

Original-Afhandlingar.

1. *Strödda morfologiska anteckningar af Oskar Th. Sandahl.*

Växtlärans mest intresseväckande del är utan tvifvel *Morfologien*. Först genom tillämpning af dess innehåll vid studerandet af växtformerna erhålla dessa sistnämnda sin rätta betydelse, och endast härigenom blir organografien någonting annat, än ett naket register öfver konstord, hvilket såsom sådant saknar lif och anda, och lätt är i stånd att bortfuska eller rent af döda till och med ett varmt sinnes begär, att studera naturen. Forskningen inom detta här vidrörda område möter större svårigheter än inom någon annan del af växtläran, ty den sträfvar inåt och går på djupet samt nalkas åt detta håll den vegetativa-lifsformen närmare, än på någon annan väg. Farorna för misstag blifva allt större och större med hvarje steg i denna rigtning, och om Förf. i knapphändiga »anteckningar» här nedan framställer sin uppfattning af några begrepp, som visserligen närmast höra till växtsystematiken, men till sin inre grund falla inom *Morfologien*, så är det egenteligen med en anspråkslös uppmaning till unga kamrater bland Floras vänner, att der-

est den här yttrade uppfattningen icke öfverensstämmer med deras egen, framställa huru de tänkt sig dessa begrepp och deras inbördes förhållande. På detta sätt skulle möjligen kunna uppstå en rätt lifvande diskussion, som kanhända kunde medföra något gagn för botanikens studium i vårt fädernesland och hvars utgång, då den naturligtvis endast hölle sig helt lugnt till sak, aldrig rörde vid person, på intet sätt kunde vålla obehag. Förslaget är måhända djerft, och måtte det med mildhet bedömas, om ej för annat, åtminstone för dess härledningsgrund: »tantus amor florum!» —

Morfologien hos växterna och *Embryologien* hos djuren äro i viss mån analoga, men erbjuda derjemte en del af de viktigaste skilnaderna mellan dessa båda olika slags organismer (naturligtvis mellan bådås fullkomligare former), i det att *plantan*, när hon upphör att vara föremål för morfologien, är död, då deremot *djuret*, sedan det genomlupit sina embryoniska och foetala stadier, först nu börjar sitt fullt typiska och rätta lif. Häraf är äfven en nödvändig följd, att släkte och art hos djuren äro vida mer bestämda och osvikliga än hos växterna. De förras släkten och arter granskas och bestämmas icke förr än de äro fullt utbildade och afslutade, och emedan hela deras utveckling på det allra närmaste är förenad med och beroende uteslutande af föräldrarne, så finnas nästan inga yttre inflytelser hvilka kunna framkalla förändringar och öfvergångar i djurets form. Helt annat är förhållandet med de sednare eller växterna. Deras släkten och arter beskrivas och bestämmas just under utvecklingens gång, ehuru visserligen närmare dennas afslutning, men bestämningen kan aldrig komma att fullt och på en gång afse växten såsom ett samtidigt afslutadt helt. Man är vid växtbestämningen nödsakad — för att erhålla en så hel bild som möjligt — att plocka ihop delar, som höra till olika utvecklingsstadier, och man vet hvilken snart sagdt oändlig mängd det gifves af yttre förhållanden — antingen hämmande eller påskyndande — hvilka kunna mer eller mindre betydligt förändra den typ, som i och med befruktningen blifvit uti växtägget inplanterad och som sedan under mognaden utvecklats i fröet

till anlag. Härigenom kunna dessa tallösa öfvergångsformer mellan arter uppkomma, hvilket förhållande är så eget och utmärkande för växtrikets alster, att man väl kan uppställa såsom regel: ju fullkomligare utbildad en växtfamilj är, eller ju mera central han står inom sin serie, sin klass eller sin ordning, desto svårare är det att skilja mellan familjens släkten och arter, — hvilket äfven kan sägas omvändt. Hvarje sådan familj är också alltid desto mer naturlig och på samma gång svår, ja nästan omöjlig, för abstraktionen, — som sätter arten i karaktären, — att behandla i deskriptiv väg, då deremot reflexionen från historisk och biologisk grund fattar familjens undertyper klart och reder dessas analoga formserier lättare.

Detta leder in på kapitlet om slägt- och art-begreppen inom växtriket. Den gamla striden om dessa begrepp, hvilketdera som företrädesvis är grundadt i naturen, lär kunna anses afgjord genom Prof. Fries's genialiska afhandling härom i Linnéansk anda, meddelad i 2:a Bandet af »Botaniska utflygter». Striden har förts af somliga med oreda i uppfattningen och söndrande småaktighet. Att naturen är gestaltad i vissa former, hvilka till en viss gräns äro beständiga, lærer den dagliga erfarenheten hvarje uppmärksam och tänkande betraktare. Hvar gränsen för denna formbeständighet ligger är egentligen sjelfva frågan, och svaret på densamma torde aldrig kunna blifva annat än relativt. Den deskriptiva botanikens historia eller, närmare bestämdt, växtverldens uppställning och beskrifning på olika tider eller af olika författare visar huru godtycklig begränsningen af ofvannämnde begrepp ofta till större delen är, enär den ene i abstrakt söndringsnit af en lokal-varietet gjort en ny art, ett nytt slägte af någon ej fullt typisk art och sedan nya familjer af några afvikande släkten, under det en annan åter, oförmögen af tålig forskning och reflexion, liksom sammanföser heterogena bildningar inom samma inhägnad. Detta antyder att begreppen *art*, *slägte* och än mer *familj* till en viss grad äro endast relativa, det är, beroende af vår uppfattning och insigt. I detta påstående ligger dock ingalunda något förnekande af att i naturen dessa

begrepp äro nedlagda. Det innebär blott ett tvifvel om huruvida någotdera begreppet kan sägas vara *absolut* grundadt i naturen och sedan de öfriga i afseende på sin bestämdhet detta underordnade; huruvida sålunda i naturen kan sättas någon strängt begränsad enhet (släkt- eller artbegreppet) och om icke en sådan sträng begränsning är ett brott mot den gamla, endast genom missförstånd någon gång bekämpade satsen: »*Naturen gör intet språng*», hvilken rätt fattad är liktydig med: *det gifves en stor omfattande och inneboende enhet i naturens oändliga mångfald.*

För att emellertid icke sväfva omkring allt för vida bland framkastade tvifvel och allmänna satser, må vi gå ut från det antagandet, att intet af naturens i växtsystemerna använda formbegrepp (art, släkte, familj o. s. v.) är satt såsom någonting absolut begränsadt, och derefter se till, hvarest man sannolikt bör finna den sökta begrepps-enheten, d. ä. hvilketdera af ofvannämnda begrepp, som är det minst relativa eller, med andra ord, renast grundadt i naturen sjelf. Härvid har man, såsom vid all induktiv forskning, att stiga från mångfalden uppåt. Motsatta vägen leder till att antaga individerna (*Knopparne, gemmæ*) såsom formenheter. — Följande den antydda stråten föres man äfven genom en begränsad och ung erfarenhet, — understödd af den ledning erkända mästare lemnat i sina arbeten öfver den angenämaste af alla vetenskaper — bestämdt till samma resultat, som »*princeps nostræ scientiæ*» *Linné* och sedermera *Elias Fries* uttalat, nemligen att släkt-begreppet är det mest naturliga, att sålunda den sökta begrepps- och form-enheten klarast uppenbarar sig i hvad man benämner ett släkte (*genus*). Detta framgår äfven som en nödvändig följd af den här framkastade analogien emellan djurens embryologie och växternas morfologie, hvilken analogie äfven innebär flera antitheser i likhet med de flesta öfriga förhållanden mellan djur och växter. Djurens släkten och arter bestämmas, sedan embryon- och foetus-tillståndet slutat, och blifva derföre så distinkta. Växternas släkten bestämmas genom befruktningsdelarnes bildning, sålunda under sista och högsta stadierna af utvecklingen. Växten

har då uppnått sin typ, så mycket som den kan göra detta; och de kännemärken, som den under detta tillstånd lemnar, måste vara de minst föränderliga, de mest bestämda.

Då släktbegreppet på sådant sätt begränsas, så vidgas dess innehåll betydligt öfver dess vanliga i nutidens florer och i några fall — just de naturligaste — vilja släkte och familj nästan sammanfalla (t. ex. *Synanthereæ*, *Labiatae*, *Cruciferae*, *Orchideæ*, *Gramineæ* m. fl.). Ett naturligt begränsadt släkte är alltid i hög grad homogent till sitt innehåll, vida mera än familjen t. o. m. den allra naturligaste. Hos denna sistnämnda störa nemligen alltid de ingående släkt-enheterna homogeneiteten.

Arten, å andra sidan, är vanligen bäst utpräglad i de olikheter, som de lägre metamorfosgraderna hos växten framvisa, såsom stammens, örtbladens, skärmlbladens o. s. v. förhållanden. Arten är sålunda vida mer än släktet beroende af yttre inflytelsers inverkan på dess form, emedan artens karakteristik, hvarigenom den söndras från sina samarter, utvecklas enligt den inlagda speciella normen under ett tidigare, mindre fullkomligt stadium af växtens lif, och det är just under denna yngre period, som bildnings-anlaget är minst mäktigt att beherrska främmande momenter, som kunna störa dess normala utvecklingsgång. Härigenom uppkommer denna stora mängd af former, som varit och är ett så tacksamt fält för s. k. »lyckan» att bearbeta och indela helt dött och mekaniskt i hvad de godtyckligt hedra med namn af arter; men hvilka former rätteligen kunna ordnas inom vissa, nästan parallela serier, hvardera med sin grundform, från hvilken de öfriga radiera.

Ofvanstående knapphändiga reflexioner hafva blifvit föranledde närmast genom några från vanliga förhållanden afvikande växtformer, som mött mig under mina exkursioner i min hemort (Walle härad i Westergöthland), och af hvilka det möjligen kan vara af något intresse att här meddela ett par.

Den vanliga *Linaria vulgaris*, som genom axelns och bidelarnes starkare utveckling å den ena sidan fått sin oregelbundna maskeradt läppformiga krona med *en* sporre, visar, såsom känt är, ofta nog å gynnande lokaler en sträfvän till regulier form, i det den genom utbildande af ända till 5 sporrar i progressiv rigtning så att säga reglerar sin genom ensidighet oregelbundna form. Vid Foxerna i Walle härad Westergöthland träffades för några år sedan 2:ne exemplar af nämnde växt, hvilka också blifvit regelbundna, men hade i regressiv rigtning sökt uppnå typisk form. Rot, stjelk, blad, blomställning och foder voro alldeles lika bildade som vanligt, men blomkronan och ståndarne hade naturen återställt från dess otypiska form och antal. Dessa båda exemplaren voro nemligen utmärkta genom: *Corollis omnibus omnino regularibus, gamopetalis, patenti — campanulatis, quinque — partitis; staminibus 5, æqualibus, corollæ insertis.* Frukten hade vanlig bildning. — Öfvergången från *Solanaceæ* till *Personatæ* är constant i naturen förmedlad genom *Verbasceæ*, och släktskapen mellan de nämnda familjerna är i många fall alldeles klar och tydlig. Ett ytterligare i nära nog bokstaflig mening påtagligt bevis härpå har naturen sjelf omedelbart gifvit genom det tillfälliga frambringandet af denna typiskt regelbundna *Linaria*, som till sina blomdelar helt och hållet återgaf *Solanaceernas* grundform, med någon dragning åt den bildning af blomkronan, som man finner hos den analoga familjen *Polemoniaceæ*, — en liten fingervisning på att naturen vid sina alsters gestaltning aldrig förfar godtyckligt, utan troget gör afseende på så väl växtens affinitet som analogie. — Af *Drosera rotundifolia* förekomma på torfmossarne inom Skärfs socken af samma härad tvenne former: den ena och vanligaste med enkel blomstängel uppbärande en ensidig klase; den andra åter har stängeln delad just der blomklasen börjar i 2 eller flera grenar, som hvar för sig bilda ensidiga blomklasar, och i grenvecken sitter alltid en ensam blomma eller ock stundom ett ensamt blad, till form och hårighet alldeles lika med rotbladen. Dessa sistnämnda tendera mera till en omvändt hjertlik gestalt, då deremot den enkla formen af arten företrädesvis har

njurformiga blad. Alla öfriga delar visa intet skiljaktigt. Inom Skärfs socken har den greniga formens stängel sällan varit mer än 2-grenad, och så har jag äfven träffat den på Ingarön nära Pilhamn i Stockholms skärgård, och i Haynes »Beschreib. der in der Arzneyk. gebräuchl. Gewächse, Berlin 1813» III. 27 finnes denna form temligen troget aftecknad. I Rådman P. J. Beurlings utmärkt vackra och rika Herbarium förvaras exemplar från Lokatrakten, tagna af D:r Elgenstjerna, hvilka visa en månggrenig blomställning. — Hittills har jag icke hos de andra Svenska Drosera-arterna träffat en dylik förgrenad form. I fall bland Nordens arter *Drosera rotundifolia* ensam visar en dylik bildning af en grenig blomställning, så vore denna lilla observation af något intresse, såsom anvisande åt denna art bland de enkla Droseræ platsen närmast intill de exotiska, greniga arterna af samma slägte.

I sammanhang med ofvanstående må det tillåtas nämna, att i samma trakt förekommer ymnigt en vacker missbildning af *Cardamine pratensis*, i det ståndarne genom s. k. »regressiv metamorfos» (så vanlig inom horticulturans alster, men sällsynt bland den fria naturens) stadnat liksom på kronbladens stadium, och, i stället för qualitativ förädling, i qualitativt hänseende vunnit en många gånger fördubblad utveckling, så att hvarje blomma liknar den täckaste lilla klotrundt dubbla löfkoja. Denna monstrositet förekommer i 1000-tals exemplar alla år kring sjön »Nyckeln», och bibehåller sig oförändrad, om den inflyttas i en trädgård. Den visar sig sålunda konstantare än mången annan växtform, som fått namn af art, ehuru visserligen genom frösådd den normala typen äfven här skulle återkomma om blott man kunde erhålla frön efter denna monstrosösa *Cardamine*, hvilket knappast kan ske ens genom befruktning från något annat ej fördubbladt exemplar, emedan icke blott ståndarne hos monstrositeten icke hunnit till sin rätta utveckling, utan äfven fruktbladen blifvit så ofullkomliga, att de nästan hafva sammanmält med blommans förlängda axel.

2. Synopsis specierum scandinavicarum generis Potamogeton Linn. Auctor P. J. Beurling.

Potamogeton Linn.

I. Plantaginei.

1. *P. natans* Linn. 1)

2. *P. fluitans* Roth. 2)

3. *P. sparganifolius* Læst. 3)

4. *P. polygonifolius* Pourr. 4)

5. *P. plantagineus* Ducr. 5)

6. *P. rufescens* Schrad. 6)

7. *P. salicifolius* Wulfg. 7)

8. *P. heterophyllus* Schreb. 8)

1) Rehn. icon. fig. 89, Herbar. norm. V. 73. *Variat* locis exsiccatis caule subnullo: var. *acaulis* Fr.

2) Rehn. icon. fig. 88, Herbar. norm. IX. 72.

3) Folia natantia non raro desunt.

4) Rehn. icon. fig. 79—81. Herbar. norm. V. 74, 75. Pot. oblongus Vivian. in annal. bot. anno 1802. *P. parnassifolius* Schrad. Nomen a Pourretio jam anno 1788 in act. tolos. datum prioritate gaudet.

5) Rehn. icon. fig. 82—84. Pot. polygonifolius var. plantagineus Hn. Ad »Erikskällan» paroeciæ Bäl Gottlandiæ: O. Westöö, sec. Fr. Specimina scandinavica non vidi.

6) Rehn. icon. fig. 56, Herbar. norm. V. 76. Folia submersa 3—5 poll. longa. *Variat* 1:o in lacubus alpinis (ex. gr. »Björkvattnet» Jemtlandiæ: C. J. Hartman!) minor: var. *alpinus* Rehn. icon. fig. 57 (var. minor Hn. Pot. alpinus Balb.), 2:o in rivulis foliis natantibus longius petiolatis, in petiolum magis attenuatis, elongato-subspathulatis: var. *rivularis* Sond. hamburg., ad *P. spathulatum* Schrad. (Rehn. icon. fig. 86) subaccedens, atqve 3:o (in torrentibus?) ad Kengis Lapponiæ tornensis foliis submersis longissimis, circiter 8-pollicaribus: var. *longifolius* Læst. in schedul. (non *P. longifolius* Gay, qui *P. lucenti* Linn. proximus.)

7) Pot. lithaunicus Gorsk. *P. lanceolatus* Rehn. icon. fig. 55! *P. salicifolius* var. *lanceolatus* Hn.! Folia omnia submersa, membranacea, pellucida, a basi semiamplexicauli elongato-oblonga vel lanceolata, 5—6 poll. longa, circiter $\frac{3}{4}$ poll. lata, iis *P. prælongi* Wulf. haud absimilia. *Variat heterophyllus* foliis natantibus subpellucidis, ovalibus, petiolo longioribus: *P. salicifolius* α Hn.! et, ex Læstad., incauta exsiccatione *P. nigrescens* Fr. Inter *P. rufescentem* Schrad. et *P. prælongum* Wulf. quasi medius. Specimina ad Kengis Lapponiæ tornensis a Læstad. lecta possideo.

8) Rehn. icon. fig. 72—75. Pot. gramineus var. heterophyllus Fr. atqve »*P. coloratus* Horn. var. forte» ex *Harplinge Hallandiæ* Herbar. norm. fasc. IX. n:ro 73, hoc loco supplens vices *P. nigrescentis* Fr., in ejusdem fasciculi indice indicati itemqve, ex Fr., ad *Harplinge Hallandiæ* obvii. *Variat* foliis natantibus subdeficientibus: *P. gramineus* »L.! certe clareque!» Fr. summ., Herbar. norm. V. 77 (Rehn. icon. fig. 71); sed sub *P. graminei* nomine in Linn. herbar., ubi *P. heterophyllus* Schreb. desideratur, ex C. Hartm. occurrunt: 1:o *P. compressus* Hn. scand. ed. V, a *Linnæo ipso* nomine *P. graminei numeroque* 10 signatus!, atqve 2:o *P. zosteræfolius* Sehum.

<p>9. <i>P. nitens</i> Web. 9)
 10. <i>P. decipiens</i> Nolte. 10)
 11. <i>P. lucens</i> Linn. 11) &
 var. <i>Zizii</i>. 12)
 12. <i>P. prælongus</i> Wulf. 13)
 13. <i>P. perfoliatus</i> Linn. 14)
 14. <i>P. crispus</i> Linn. 15)</p> | <p style="text-align: center;"><i>II. Zosteracei.</i></p> <p>15. <i>P. zosteræfolius</i>
 Schum. 16).
 16. <i>P. acutifolius</i> Lnk. 17)
 17. <i>P. obtusifolius</i> Mert. &
 Koch. 18)
 18. <i>P. Oederi</i> G. F. W.
 Mey. 19)</p> |
|---|---|

9) Rchnb. icon. fig. 60—62, Herbar. VIII. 67. *Pot. nitens* β Koch synops. ed. II. *P. curvifolius* Hn.! *Folia submersa recurva. Variat in fluviis (præclare in »Holma-ån» paroeciæ Wingåker Sudermanniæ: Indebetou!) caule elongato foliisque submersis strictis: P. nitens α salicifolius Koch l. c.*

10) Rchnb. icon. fig. 63. A me jam anno 1826 in lacu »Trehörningen» infra Blomensberg Holmiæ lectus, tunc temporis indescriptus et innominatus.

11) Rchnb. icon. fig. 64, 69. *Folia omnia brevipetiolata.*

12) *Pot. Zizii* Mert. & Koch, Rchnb. icon. fig. 66! *P. proteus* var. *Zizii* Cham. *P. Zizii* α Fieb. *P. lucens* var. *minor* Nolte. *Folia inferiora subsessilia, superiora petiolata (petiolo interdum pollicari et ultra), iis formæ normalis subsimilia sed multo minora. Circa insulam lacus Mæleri »Fläsklösan» Holmiæ! et verosimiliter pluri in eodem lacu. Cum P. lucente coriaceo Nolte (Rchnb. icon. fig. 65) haud confundendus. Forte species distincta.*

13) Rchnb. iconograph. fig. 323, ejusdem icon. fig. 59, Herbar. norm. IX. 74. *Pot. acuminatus* Wg. upsal. *P. flexicaulis* Dethard.

14) Rchnb. icon. fig. 53. *Folia ovata, basi cordata. Variat in exsiccatis foliis confertis, subrotundis: var. rotundifolius* Mert. & Koch (var. *terrestris* Mey. hanov. *Pot. Loeseli* Roem. & Schult.), in fluviis autem foliis in formam lanceolatam transeuntibus: var. *ovato-lanceolatus* Rchnb. icon. fig. 54.

15) Rchnb. icon. fig. 50, Herbar. norm. VIII. 68.

16) Rchnb. iconograph. fig. 308, ejusdem icon. fig. 45. *Pot. laticaulis* Wg.! *P. compressus* »Linn.! certiss.» Fr. summ., Herbar. norm. V. 78; at stirpem herbarii Linnæani *unicum*, quem *Linncæus ipse* nomine *P. compressi numeroque 7* signavit, ad ullam non referri posse speciem scandinavicam expertus est C. Hartman.

17) Rchnb. iconograph. fig. 309, ejusdem icon. fig. 44, Herbar. norm. V. 79.

18) Rchnb. icon. fig. 43, Herbar. norm. V. 80. *Pot. Liljebladii* Wallm. *Folia 5-nervia, nervis lateralibus geminis, margini proximis, costæ nervulis pluribus, adgregatis; ex quibus notis, Reichenbachio monente, huc omnino referendus est »Potamogeton pusillus major* Fr. Nov.» e *Lincopia Ostrogothiæ* Herbar. norm. V. 81, a Fr. ipso denique ad *P. obtusifolium* Mert. & Koch relatus: *P. obtusifolius* var. *lacustris* Fr. summ.! *Obs. in Hn. scand. ed. V. perperam ad unam eandemque speciem (compress.) citantur insimul Herbar. norm. V. 81 (P. obtusifolius Mert. & Koch) atque Rchnb. icon. fig. 42 (P. Oederi G. F. W. Mey.)*

19) Fl. hanov. *Pot. compressus* Oed. fl. dan. tab. 203, Rchnb. icon. fig. 42!, Theden. holmiens. *P. mucronatus* (Schräd.) Sond. *P. pusillus major* Auct. plur., non Herbar. norm. V. 81, de quo vide comment. 18 ad *P. obtusifolium* Mert. & Koch. *Folia 5-nervia, nervis lateralibus geminis, approximatis, margini quam costæ propioribus. Inter P. obtusifolium Mert. & Koch atque P. pusillum Linn. medius.*

19. <i>P. pusillus</i> Linn. 20)	22. <i>P. zosteraceus</i> Fr. 23)
20. <i>P. gracilis</i> Fr. 21)	23. <i>P. pectinatus</i> Fr. 24)
21. <i>P. rutilus</i> Wolfg. 22)	24. <i>P. marinus</i> All. 25)

3. Om *G. Thuret's* iakttagelser öfver *Fucaceernas* befruktning*) af *W. Nylander*.

Antheridiernas fysiologiska rol hos de högre kryptogamerna synes vara redan någorlunda känd. Man tvekar ej mera att anse dem för befruktande organer och att antaga antherozoiderna, som de innehålla, för befruktningens omedelbara agentia, ehuru man ännu ej kunnat direkt iakttaga deras inverkan på honorganet (archegonium). Men denna fråga är mindre utredd i afseende på de lägre kryptogamerna (Alger, Svampar och Lafvar). Tillvaron af antheridier hos dem är en upptäckt, som forsk-

20) Rchnb. icon. fig. 38. *Pot. pusillus vulgaris* Koch. *P. Reichenbachii* Löhr. Folia 3-nervia; spica brevissima, subcapituliformis. *Variat* foliis confertioribus, brevioribus: *P. Berchtoldi* Fieb., Rchnb. icon. fig. 37.

21) *Pot. pusillus tenuissimus* Mert. & Koch, Rchnb. icon. fig. 39. *P. tenuissimus* Löhr. Folia 1-nervia, subsetacea. A me nondum visus.

22) Roem. & Schult. mant. pag. 362, Rchnb. icon. fig. 41, 42. *Pot. cæspitosus* Nolte. Basi subcæspitoso-ramosus, caulibus rigidulis, foliosis, foliis bifariis, approximatis, erecto-patulis, trinerviis, basi biglandulosis. *P. zosteræfolium* diminutum fere referens. A Wolfgangio et Bessero in lacubus prope Wilnam, a Nolteo Holsatiæ lectus: In »Metsjön vid Lenælunds garfveri i Fasterna socken»: Stud. *Lönneroth*, ex. Fr. Specimen Wilnæ lectum, authenticum, nullum vero scandinavicum, vidi.

23) Rchnb. icon. fig. 33. *Pot. marinus* Wg. svec.! In var. robustiorem *P. pectinati* Fr. forte transiens.

24) Rchnb. icon. fig. 30, Herbar. norm. V. 82. *Pot. marinus* Linn. in herbar. propriol, ubi nullum adest specimen *P. pectinati* nomine inscriptum. *Variat* 1:o (in »Husarviken» Holmiæ!) robustior: *P. Vaillantii* Roem. & Schult., Rchnb. icon. fig. 31, atqve 2:o tenuior, superne fasciculato-scoparius: var. *scoparius* Wallr., Rchnb. icon. fig. 30 β. (var. *setaceus* Hn.)

25) Rchnb. icon. fig. 27, Herbar. norm. III. 65. (an Linn. pro parte? ex specimine in ejusdem herbar. asservato gottlandico, »*P. marinus*» inscripto, de quo C. Hartman hæc: »fructus et folia filiformia s. potius capillaria omnino sunt *P. marini* Hn. fl., etiamsi vaginæ et inferior pars caulis *P. zosteraceo* Fr. similiores sint.) *Pot. setaceus* Schum. *P. filiformis* Pers. Pedunculi fasciculos foliorum excedunt. *Variat* (ad insulam »Sandö» extra Holmiam: *G. L. Sjögren!*) pedunculis brevioribus, fasciculos foliorum haud excedentibus: *P. fasciculatus* Wolfg., Rchnb. icon. fig. 28, 29.

*) Comptes Rendus de l'Acad. des Sciences T. XXV. 17 (25 April 1853).

ningen synes utsträcka småningom till alla familjer af dessa växter, men hvars visshet likväl ej kan fullt erkännas, innan man faktiskt bevisat dessa organers befruktande verkan på fröbildningsapparaten eller dess produkter.

Thuret har nyligen under sina forskningar i Cherbourg anställt experimenter i denna väg, hvilka direkt bevisa, att en verklig könsskillnad äger rum hos de lägre kryptogamerna. Det är förmedelst artificiellt verkställd befruktning af Fucaceer, som Thuret lyckats konstatera detta intressanta vetenskapliga faktum.

Många arter af denna algfamilj äro dioecister. Dessa växter, hållna någon tid i fuktig luft, utkasta sporer och antherozoider i stor mängd på bladens yta; det är då lätt att uppsamla och taga i förvar deraf i kärl fyllda med hafsvatten eller helt enkelt på en glasskifva i en vattendroppa, som aktas för afdunstning.

Då frukter och antheridier hvardera sättas i skilda kärl inträffar följande förhållanden med dem. Antheriderna utkasta genast sina antherozoider; dessa röra sig med största hastighet och deras rörelser fortfara ett dygn, aftagande småningom i liflighet. På den tredje dagen börja de att decomponeras. Sporerna åter uthålla ungefär en vecka utan att undergå någon verklig förvandling, men derefter upplösas äfven de, utan att hafva bildat någon verklig grodd. Så inträffar med alla sporer, som undandragas beröring med antherozoiderna.

Men helt annorlunda sker det, när sporer och antherozoider blandas tillsammans. Dagen derpå eller sedan på den tredje dagen finner man, att sporen omgäfvits med en ny tydlig membran. Samtidigt bildar sig en tvärvägg, som delar sporen i två hemisferer; ett tydligt utskott börjar visa sig på en punkt af dess yta. Derpå fortgår den unga växtens utveckling med hastighet, genom nya tvärväggars uppkomst förökas cellernas antal, det nämnda utskottet tillväxer alltmer och inom tio dagar är sporen förvandlad till en liten cellmassa af ovoid form, brun färg, uppburen af en genomskinlig rotsträng.

Antherozoidernas befruktande inverkan på sporerne är således ett obestridligt faktum.

Thuret har försökt befrukta sporer af *Fucus nodosus* med antherozoider af *Fucus serratus* och *vesiculosus* och tvertom. Men ehuru sporer och antherozoider af dessa tre arter erbjuda den fullkomligaste likhet, erhöll Thuret likväl sålunda ingen groningen.

Befruktningen hos de högre kryptogamerna företer, som bekant är, två olika modifikationer. Hos Mossor och Characeer äger den rum hos den fullvuxna växten och synes vara oundgänglig för sporernas fullständiga utveckling: måste således förnyas hvarje gång växten fructificerar och skiljer sig i detta afseende ej från tillgången hos Fanerogamerna. Hos Equisetaceæ, Filices, Lycopodiaceæ och Rhizocarpeæ är det någon tid efter sporernas groningen, som befruktningsfenomenet försiggår på groddbladet (prothallium) och har till följd utbildningen af den egentliga växten, som derefter bär frön hvarje år utan ny befruktning. Fucaceerna förete en tredje modifikation af detta fenomen, mer liknande den sednare än den första, och som erbjuder måhända ännu mera analogi med samma fenomen hos djuren. Här är det på sporen sjelf som antherozoiderna utöfva sin befruktande egenskap; det är till följe af en omedelbar beröring med dem, som sporen utvecklar sig till ett stamblad, som sedermera fructificerar hvarje år utan att dertill behöfva förberedas genom någon vidare befruktningsprocess.

4. *Observationes adhuc nonnullæ ad Synopsis Lichenum Holmiensium*, Auctore W. Nylander.

Quum nuper videre contigerit expositionem, quam conscripsit Amic. Thedenius, Lichenum Holmiensium, cujus typos plurimos possidemus, de quibusdam eorum nonnulla adnotanda, fructus senioris experientiæ, haud inutilia duximus, ut ad observationes nostras priores addantur. Præmittere modo veniam petimus, nos in apotheciis discoideis termino *disco* designare superficiem eorum summam h. e. stratum e capitulis paraphysium granulis minutis adglutinatorum formatum, hymenium superne tegens (hypothecio lateribus contiguum); *hymenio* stratum modo paraphysium et thecærum, *hypothecioque* interdum di-

stinguere strata duo vel tria^{*)}. *Stratum* hypothecii *subhymeniale* dicimus superius, cui hymenium mox superpositum est; *stratum excipulare* infimum vel hypothecium a thallo limitans; dein *stratum medium* hypothecii distinctum observatur, ubi (in nonnullis Lecideis) *subhymeniale* et *excipulare* bene separata, densa fusca, tum strato medio dilutius colorato et cellulis laxioribus conspicuo. Sed plerumque hypothecium homogeneum (flavidum, fuscum, nigrum) est, in quibus casibus strata illa ibi frustra quærentur, in aliis autem quam optime manifesta adsunt (jam unum vel alterum diverso modo coloratum), præstantissimas ex nostra mente præsentia notas ad species distinguendas.

Necesse fuit his partibus anatomicis nomina dare definita, nam nimis vaga et incerta hucusque terminologia earum, quod tamen demonstrare nos hic nimis longe duceret. In sequentibus utilitatem practicam harum distinctionum nostrarum exemplis confirmare conabimur.

1. Ad *Pyrenothecas* primo observandum, eas, ut jam cognitum est, nonnisi spermatogonia (spermogonias Tul.) sistere aliorum Lichenum. — *P. stictica* Fr. ita ad *Arthoniam pruinosa* Ach. pertinet. *P. leucocephalæ* Fr. in synopsi perperam referenda habetur forma ibi memorata, quæ revera est *Thrombium asserculorum* Wallr. organa modo spermatifera offerens *Lecideæ denigratæ* (Biatora) Fr., apotheciis numerosis in eodem thallo crescentis. Fateri fas est, nos tamen sporas non invenisse in his apotheciis, unde dubia restare possint de determinatione, sed omnibus partibus simillimam alibi (Parisiis) legimus Lecideam, cui eodem modo aderat s. d. *Thr. asserculorum*, sporis conveniens cum *denigrata* Fr. L. S. 98! dilute flavis fusiformibus simplicibus vel obsolete uniseptatis longit. 0,010—15 mm., latit. 0,003 mm. Spermata oblonga

^{*)} In angiocarpeis perithecium parte superna, *ostiolo*, discum refert apotheciorum scutellarium, parte infera et laterali hypothecium excipulare, at hoc in peritheciis *dimidiatis* infra deficiente, stratum subhymeniale tunc nucleum fructus infra cingit. Perithecium nil est aliud quam apothecium discoidale in statu nascenti, disco nondum explicato. In omnibus fructibus Lichenum eadem elementa; angiocarpeorum est forma primitiva apotheciorum, in Endocarpo analogâ Parmeliaceis, in Verrucariis Lecideis.

vel cylindrica longit. 0,0035—0,005 mm., latit. 0,002 mm. — At vera *Pyrenotheca leucocephala* (Ach.) Fr. L. S. 19 certe spermatogonia exhibet *Lecideæ abietinæ* Ach., cujus varietas *incrustans* Fr. (*Lec. Brebissonii* Del.) miro errore a divo Schærerer (Enum. p. 131) cum *Peziza Mougeotii* Pers. et *Biatora campestri* Fr., licet dissimillimis, jungitur.

2. *Verrucaria æthiobola* Ach. Holmiæ ad Sundsta quoque adest, mihi varietatem modo sistens minorem *V. margaceæ* æque ac *V. hydrela* Ach. Has omnes formas microscopice cum typis ex herbario Achariano comparavi. Paraphyses nullæ distinctæ, sporæ oblongæ intus granuliferæ longit. 0,032—35 mm., latit. 0,015—14 mm. apud formam *margaceam*, apud *æthiobolam* vero nonnihil minores seu 0,024—20 mm. longæ et 0,010—0,008 mm. latæ (interdum nucleum unum majorem globularem includentes). — *V. clopima* Holmiensis est vera *Wahlenbergii*, ut posterius examine speciminis authentici certi facti sumus.

3. *Verrucaria muralis* Fr. (L. S. exs. 357!) vix differt a *V. rupestri* Schrad. nisi ut varietas. Perithecia ambis *dimidiata*, modo hypothecio subhymeniali fuscescente (Cf. Leighton Ang. Lich. tab. XXIV. 1 et tab. XXV. 4). Paraphyses modo tractibus indistinctis in massa hymeniali gelatinosa indicatæ. *Verrucaria lævata* Ach. autem peritheciis omnino integris et sporis majoribus gaudet. Ad Holmiam pone Skanstull in tegulis lateritiis formam *denigratam* legimus *Verrucaricæ muralis*, thallo nigricante insignem, non vero confundendam cum *V. nigrescente* Pers. Sporæ *V. muralis* flavidæ oblongo-ovoïdeæ, plerumque globulum magnum intus foventes, longit. 0,022—18 mm., latit. 0,011—0,008 mm.

4. *Verrucaria epigæa* Ach. Holmiensis specie forte non differat ab homonymo operis citati Rev:di Leighton (tab. XXVII. fig. 4), ubi tamen thallus crassior quam in nostra peritheciumque relative minus delineata sunt. In *V. epigæa* enim Holmiæ lecta (ut in eadem parisiensi) perithecium infra thallum saltem dimidia parte protumet in planta vegeta. Sporæ dilute flavæ, oblongæ, longit. 0,026 mm., latit. 0,010—0,009 mm., granulis minimis

faretæ vel aliquando nucleis binis vel unico. Paraphyses distinctæ, tenuissimæ.

5. Ad *Verrucariam oxysporam*, quam quoque sat frequenter ad Parisios Galliæ observavimus, addatur sporas (8: nas in ascis) in individuis Holmiensibus maturas longitudinem 0,030—34 mm., latitudinemque 0,0025—0,004 mm. offerre, contento homogeneo vel granuloso vel globulis paucis majoribus congesto. Paraphyses distinctæ. Spermata minima breviter cylindrica, recta, longit. 0,004—5 mm., latit. vix 0,001 mm., in spermatogoniis minutis nigris. Thallus hypophlæodes. — In *V. epidermidis*, a qua »*fallax*» Obs. p. 178. 9 non ut varietas separari mereatur, spermata duplo longiora quam *oxysporæ*, longit. 0,008—0,010 mm., latit. 0,001 mm. recta cylindrica utroque apice obsolete acutiusculo. — Quoad *Verrucariam carpini* observetur eidem identicam esse *V. fusiformem* Leight. et sporas ejusdem normaliter esse dilute flavas.

6. Pro »*Endocarpo pusillo* Hedw. *lachneo* Ach.» dicendum est *Endocarpon rufescens* Ach., cujus vere sunt specimina nostra e Danviksbergen, ibi in muscis ad radices rupium parce obvenientia. — *End. Hedwigii* Ach. (Fr. L. S. exs. 355) forte diversa species thallo cartilagineo adpresso et sporis paullo minoribus.

7. *Calicium viride* synopsis non est nisi varietas *hyperelli* apotheciis obscurioribus. — Ad *C. byssaceum* Fr., parum cognitum, animadvertatur, sporas eidem esse simplices vel 1—3-septatas longitudine 0,015—20 mm., latit. 0,005—7 mm. — *C. lenticulare* Holmiæ ad quercus est forma *quercinum* Schær. (exs. 505!).

8. *Arthonia patellulata* n. sp. thallo obsolete indeterminato hypophlæode (gonidiis subepidermicis), apotheciis nigris adpressis rotundatis immarginatis (diam. circa 0,7 millim.) intus concoloribus; sporis parvis flavis longit. 0,009—0,011 mm., latit. 0,004 mm., oblongis, altero apice plerumque paullo tenuioribus, uniseptatis, sæpe globulum majorem in loculo utroque gerentibus; paraphysibus leviter coerulescentibus invicem non distincte separatis; spermatis exilibus cylindricis longit. 0,005—6 mm., latit. 0,001 mm. rectis in conceptaculis minimis nigris. —

Ad Populos prope Holmiam, sed locum specialem, unde hunc Lichenem minutum habeo, adnotare neglexi. Supra hypothecium loco paraphysium adest stratum e cellulis cohærentibus dense verticaliter extensis, irregularibus tenuissimis, ascos clavatos suffulciens. Hypothecium inferne cellulis densioribus stratum obscurius excipulare simulat. — *Arthonia lurida* Ach. (Fr. L. S. exs. 1, Schær. exs. 17) affinis, distat apotheciis confertioribus fuscis, lamina subtili dissectis versus lucem (aqua immersa) visa ochraceo-luteis (in *patellulata* flavidis, coerulescentibus), sporis 4-nis majoribus longit. 0,012—14 mm., latit. 0,005—6 mm. ascis breviter pyriformibus, paraphysibus adhuc minus discernendis. — *Arthonia galactites* Duf. similior adhuc nostræ *A. patellulatæ*, at thallo determinato *) epidermidem albo-tingente, lamina fructus dissecta tenui versus lucem visa dilute ochraceo-lutea et spermatis arcuatis triplo longioribus, longit. 0,013—18 mm., latit. 0,001 mm.

9. In Wärmö ad betulas simul cum *Opegrapha herpetica* var. *rubella* Schær. invenimus *Arthoniam Swartzianam* Ach., quam pro forma *A. astroideæ* Ach. habemus. Alia ejusdem varietas est *radiata* Ach. (Fr. L. S. 24), quæ minime, quantum videmus, *Opegraphæ atræ* conjugenda est.

10. Quæ sub nomine »*Opegrapha atra* var. *siderella* Fr.» affertur nostra ex sententia absque dubio ullo ad *Opegrapham herpeticam* Fr. pertinet dicendaque est *O. herpetica* Fr. var. *rubella* Schær. (exs. 95 omnino identica cum speciminibus Holmiensibus). Sed *O. rufescens* ß. *siderella* Schær. Spic. et exs. 96 certe varietas *O. atræ*, arctissime accedens ad formam *stenocarpam* Ach. (Schær. exs. 93). Ita *siderellam* Fr. in formas *rubellam* Schær. et *siderellam* Schær. separandam habemus, quarum illa ad *O. herpeticam*, hæc ad *atram* ferendæ.

11. *Lecidea Oederi* Ach. *petrææ* Flot. est varietas. — *Lecideæ atroalbæ* Flot. legimus ad Holmiam varietatem (*chlorosporam*) a typica, ibi quoque obveniente, differens sporis etiam maturis non nigricantibus (hilocularibus, longit.

*) Tamen notandum *Verrucariam epidermidis* etiam ad populum thallo determinato albo obvenire (ad Parisios).

0,018—21 mm., latit. 0,009—11 mm.), hypothecio crassiore nigro, paraphysibus coerulescentibus et facie externa interdum omnino *Biatoræ rivulosæ* Fr., a qua tamen facile mox separatur apotheciis intus atris et sporis uniseptatis, majoribus, latioribus. — In Gallia occidentali (DD Lenormand et Brébisson) alia varietas insignis (*atroalbella*) *L. atroalbæ* occurrit minor, sporis obscure fuscis, longit. 0,012—13 mm., latit. 0,007—8 ellipsoideis, uniseptatis. Forte quoque hæc in Scandinavia detegenda. — Hoc loco animadvertere liceat, characteres microscopicos, utut illos oculis nudis seu lente simplici sumtos in speciebus diversis plus minus variare, in aliis constantiam offerre immutabilem, in aliis vero intra limites certos vacillare, ut ex. gr. formæ et magnitudo sporarum apud polymorpham *Biatoram vernalem*, cui adnumerandam habemus *B. muscorum* Leight. Lich. Brit. Exs. 90 et Schær. Exs. 209.

12. Quæ sub nomine *L. confluens* in Synopsi citatur non est vera forma Schæreri, quæ thallo magis contiguo albo-glauescente insignis, sed modo varietas *L. contiguæ* Fr., sub qua de cetero etiam subjungere vellemus *confluentem* Schær., differentias enim nullas constantes videmus et varietas *convexa* Fr. transitum omnino demonstrat.

13. *Lecideam lapicidam* Fr. parum statu ferro non tincto cognitam, Holmiæ in Danviksbergen transeuntem observavimus ad *silaceam* et dein examine microscopico eas formas subjiciens convenientiam plenam in ambis invenimus notarum analyticarum, sine quibus nulla in *Lecideis* determinandis certitudo. Hypothecium lamina tenuissima dissectum ad longe maximam partem hyalino-flavum, tantum inferne strato nigricante tenui excipulari a medulla thalli discretum. Sporæ oblongæ vel ovatæ simplices, intus globulis binis, plurimis minutis vel nullis, longitud. 0,010—12 mm., latit. 0,005—7 mm. In forma primaria apothecia *sicca* intus cinerascentia, in oxydata magis nigricantia. — *Lecidea tessellata* Flk. Flot. (*spilota* Fr.) *L. lapicidæ* valde affinis, nec dissimilis nisi hypothecii strato excipulari obscuriore nullo, apotheciis intus albis.

14. *Lecidea disciformis* spermatia habet parva cylindrica recta longit. 0,007 mm., latit. 0,0015 mm.; *L. pa-*

rasema (nostro sensu) vero easdem longissimas arcuatas, longit. 0,016 mm., latit. 0,001 mm. Ad *disciformem* spectant Schær. exs. 197, 198 et 199, et 200 ad *myriocarpam* DC., quæ fortasse specie distingui possit a *disciformi* ob thallum indeterminatum et apothecia minora*). Cum *L. disciformi* porro convenit quoad sporas fuscas uniseptatas *crustulata* Ach. varietatemque igitur ejusdem eam habemus saxicolam. *L. nitidula* Fr. itaque dissolvenda est, altera parte ad *L. disciformem*, altera ad *parasemam* pertinente.

15. *Lecidea muscorum* var. *quercicola* Synopseos absque dubio ad speciem propriam, quæ *L. vermifera* nobis, referenda est, eadem ratione distincta a *L. muscorum* ut *L. enteroleuca* a *parasema*, nam apothecia sicca intus albida, in *L. muscorum* vero fuscoatra. Huic nostræ *vermiferæ* etiam trahenda, quæ citatur »ad truncum putridum pone Skanstull», sporis gaudens vermicularibus circa 0,028 mm. longis et 0,0025—0,002 mm. latis.**). Ejusdem statum *nigrescentem*, thallo viridi-nigricante, maculas obscuras semipollicares vel minores offerente, ad fraxinos juniores Norcopiæ reperimus, sporis vermiformibus, sæpe spiraliter bis curvatis, longit. 0,040 mm., latit. 0,0025 mm. Nostra hic indicata *L. vermifera* non ob sporas subsimiles graciles, elongatas, confundatur cum statu *Biatoræ luteolæ* apotheciis nigris (*endoleucam* in literis a nobis dictam), quæ *L. premnea* Hook. Br. Fl. 176***) (*Biatora premnea* Leight. Lich. Brit. Exs. 90), apotheciis intus albis, hypothecio excipulari nullo visibili, sporis subularibus sæpius rectis, longit. 0,043—56 mm., latit. 0,004 mm. In *Lecidea muscorum* (Fl. D.) typica hypothecii strata tria conspicua, in varietatibus ejus (quarum etiam una corticola) stratum subhymeniale brunneum distinctum, excipulare vero obsoletum; in *L. vermifera* autem excipulare fuscescens constans.

*) In forma eidem forte adnumeranda Parisiensi spermatia parva curvatula vidimus, longit. 0,007 mm., latit. 0,002 mm.

***) Ibi simul obvenit *L. parasema* lignatilis thallo valde simili, sed apotheciis atrioribus intus nigris, sporis ellipsoideis et ceteris notis speciei facillime distincta.

***) *Lecidea premnea* Ach. Fr. S. V. Sc. et *L. leucoplaca* DC. Fr. V. Sc. (exs. 26) minime eidem identicæ, sed veræ *Lecidæ*.

16. *Lecidea nigrītula* n. sp. thallo tenui pulverulento-granuloso cinereo, indeterminato, apotheciis parvis (diametro vix 0,5 mm.) superficialibus convexiusculis immarginatis intus concoloribus atris, opacis; sporis minutis dilute nigrescentibus oblongis vel breviter cylindricis uniseptatis, longit. 0,008—11 mm., latit. 0,004—0,0035 mm.; hypothecii strato excipulari fusco distincto. — Holmiæ ad corticem inæqualem quercuum in Djurgården parce. — Sat similis externe est *Lecideæ myriocarpæ* minutæ, facile autem distinguenda sporis aliis minoribus et tenuioribus, in *myriocarpa* enim sunt saltem 0,014 mm. longæ et 0,007 mm. latæ et præterea plerumque globulo majusculo in utroque loculo munitæ et obscuriores. — In specimine Parisiensi nostræ *L. nigrītulæ* spermatia invenimus tenella obsolete curvatula, longit. 0,003—4 mm., latit. 0,001 mm.

17. *Lecideam* nostram *fuscocineream* ante a D. FLOTOW dictam fuisse *L. tenebrosam*, per litteras nobis indicavit optimus VON ZWACKH. — Eodem animadvertente *Lecidea Bayrhofferi* Schær. Enum. pag. 324 erit identica cum nostrâ *L. melanospora*, sed speciem hanc reddi non fingatur descriptione divi SCHÆRER, quæ thallum alius Lichenis (*Parmeliæ olivaceæ* sæpe intertextæ, ut in Obs. Holm. anterioribus p. 177, 5 attulimus) et fructum alius (*L. melanosporæ*) haud clare adumbrans, a nemine intelligi possit. Forte igitur nomen *melanospora*, utpote plantulam (l. c.) plenius designans, conservari possit, sed nullam prædilectionem nominibus a nobis datis fovere possumus. — Obiter adhuc animadvertere liceat, *Lecideam glaucosporam* (Obs. p. 177 et fig. 10) longe diversam esse a *L. parasitica* Flk. Schær., quæ in Pertusariis præcipue crescit; in illa apothecia plerumque agglomerata saltem duplo majora vel diametri 0,5 mm., crasse marginata, tota opaca, fere scabrida, sporæ dilute flavæ; in hac apothecia discreta, diametro vix 0,25 æquante, disco opaco, margine nitidiusculo et sporæ dimidio minores oblongo-fusiformes, fuscæ, triseptatæ, longitudine 0,011—14 mm., latit. 0,0045—0,005 mm.

Litteratur-Öfversigt.

1. **Svensk och Norsk Excursions-Flora, Phanerogamer och Ormbunkar, af C. J. Hartman.** Andra Upplagan med rättelser och tillägg af Carl Hartman, Philos. Mag., Lärare i Naturalhistorien vid Gefle Gymnasium. Stockholm, Zacharias Hæggström, 1853, pp. XVI. 191. 12:o. 1 R:dr 8 sk. B:co.

Ingen svensk botanisk författare torde egt lyckan, att se sina arbeten så allmänt begagnade, som framlidne D:r Hartman. Af den egentliga floran hafva redan fem stora upplagor funnit afsättning, och detta så hastigt, att det alltid före hvarje ny upplagas utgifvande funnits en tid, då den föregående icke kunnat köpas i bokhandeln. Den femte, uti December 1849 utkomna, lärer äfven vara utsåld, så att en allmän längtan efter den sjette redan råder. Då dessutom den första ganska stora upplagan af Excursionsfloran (tryckt 1846) under samma tid funnit afsättning, så kan man med skäl säga, att Hartmans floror äro mycket begagnade i Sverige, samt på samma gång, att vårt botaniska publikum ingalunda är litet.

Den nya upplagan af Excursionsfloran, som härmed anmäles, är mycket lik den första. Såsom orsak dertill uppgifver utgifvaren uti förordet, det han hyser den öfvertygelsen, att »bearbetaren af en annans verk icke är berättigad, att deruti införa sådana förändringar, som strida emot den ursprungliga Författarens åsichter», och att han ansett sig »vara ännu mera förpligtad, såsom son af Författaren, att i en bok, som bär hans namn, undvika allt, som han sjelf icke gillade eller äfven vid närvarande tid sannolikt icke skulle hafva gillat.» Dock må man icke tro, att andra upplagan blott är ett aftryck af den första. Långt derifrån. Alla tillägg och rättelser, som genom de sednaste årens upptäckter blifvit nödvändiga, äro gjorda och detta på ett sätt, som säkerligen på det noggrannaste liknar den allmänt saknade Författarens eget, mycket väl kända. — Någon närmare redogörelse för bokens beskaffenhet torde med skäl kunna anses öfverflödig, då dess föregångare är allmänt känd och den

säkerligen sjelf skall blifva mycket begagnad. — Trycket är lika med förra upplagans, men papperet är vackrare.

2. Öfversigt a Kongl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar. Årg. 10, Häft. 3—4.

Då uti Botaniska Notiser förut blifvit intaget hvad »Förhandlingarne» innehållit rörande Hr Mag. N. J. Anderssons botaniska forskningar under sin verldsomsegling, så införa vi nu hvad uti ofvanstående numror förekommer och hvilket utgör det enda botaniska, som de båda månadshäftena upptaga; men då det sednare häftet innehåller utdrag utur ett tidigare skrifvet bref än det förra häftet, så meddelas utdragen här nedan i omvänd ordning.

Uti *N° 4* träffas, under titel »Söderhafsöarnes vegetation», följande utdrag ur ett bref från Hr Andersson, dateradt: Sidney d. 21 October 1852:

»Vi afseglade den 11 Aug. från San Francisco och anlände den 25 i samma månad till Honolulu. Som vi der ej qvardröjde mera än två, egentligen halfannan dag, var icke tillfälle att mer än hasta upp åt bergen i en förut af mig ej besökt dal. Utbytet kunde således ej blifva stort; dock medförde jag några rekryter för mina förra samlingar från Oahu, mest Filices och Rubiaceæ.

Den 14 September ankrade vi utanföre Papeeti på Taheiti och qvarlågo der endast fyra dagar. Jag gjorde derunder en excursion på det smala slättlandet längs stranden och upp till en fransysk bergfästning, Fatuahua, belägen midt ini centern för den höga klippöns stora bergssystem, på en höjd af vid pass 6,000 fot. Den herrligaste natur omgaf på alla sidor, den yppigaste frodighet och de skönaste former mötte allestädes, och om de voro korta dessa njutningsfulla stunder, så voro de så mycket mera innehållsrika. Vegetationen särskilde sig här i fyra mycket tydliga regioner, hvarigenom den erhöll en omvexling och rikedom, som intet annat förut af oss besökt land uppvisat: *slättlandet*, utmärkt af ogenomträngliga guavesnår (*Psidium*), *Barringtonia*, *Cocospalmer*, *Brödfrukträd* och andra odlingar, samt talrikare Syngenesister;

bergfotregionen, der *Ficus*arter, *Citrus*, *Aleurites*, *Pandanus* och *Dracæna* bildade trädvegetationen, der gräsen voro talrika och ormbunkar började visa sig; *bergbananernas* region, der dessa växter stodo i oöfverskådliga massor, trädartade ormbunkar uppträdde, och en stor mångfald af de mest olikartade buskväxter, *Zingiber*, *Ananassa*, *Alpinia* o. s. v. frodades, samt *bergkammarna*, fullsatta med medelmåttigt stora ormbunkar, parasitiska orchideer (som totalt saknades på Oahu), *Lycopodia*, *Ericineæ*, *Metrosideros* m. fl. Vi afseglade till klippön Eimeo, der vi tillbragte sju timmar. Naturen derstädes var i alla afseenden fullkomligt lik den på Taheiti, med den skillnaden likväl, att den nyss anförde tredje regionen der alldeles saknades.

Den 28 passerade vi utanföre Savage Island och emottogo ett besök af der boende menniskoätande vildar, och den sista September ankrade vi utanför Foua, en af de medlersta Vänskapsöarna. Alldeles saknande berg, såsom helt och hållet bestående af korallbildning, egde den en vegetation i betydlig grad afvikande från Taheitis, Oahus och Eimeos. Märkbarast var den totala bristen på ormbunkar, som annars på Söderhafsöarna äro så förherrskande, och på Taheiti spelade en så förvånande stor rol.»

Under titel: »Bref från resande naturforskare» innehåller *N:o* 3 följande utdrag ur ett sednare bref från Hr Andersson:

»Vi anlände till Sidney sent om qvällen den 21 October och afseglade den 31 tidigt på morgonen. Vi hade således åtta dagar på oss här i denna nya natur, i detta det intressantaste af oss hittills besökta land, endast åtta dagar att se, studera och samla! Hvad skulle vi då kunna uträtta? Emellertid tror jag mig ej från någon lokal hafva sammanbragt så betydliga samlingar som härifrån; jag är ej i stånd att noggrannt uppgifva antalet, men jag vill tro mig hafva insamlat åtminstone 400 arter i 4000 exemplar om ej mera. I berättelsen från förra expeditioner hade jag läst, att vid pass 70 mil söder om Sidney finnes ett distrikt, Illawarra, der naturen skulle vara ytterst luxuriös, rik och skön i förening. Föreståndaren för Sid-

neys botaniska trädgård bestyrkte min afsigt att resa till denna »Nya Hollands trädgård», som trakten kallas, och hade artigheten att sjelf dit åtfölja och på allt upptänkligt sätt leda mig. Jag afreste således med ett ångfartyg till distriktets stad Wollongong och uppehöll mig derstädes tre dagar, samt hembragte betydliga skördar så väl af torkade växter som stammar af ormbunkar och palmer, samt diverse mineralier. Under andra förhållanden än dem, hvarunder jag såg Nya Holland, skulle dess naturscenerier säkerligen hafva frapperat mig, men intrycken af det myckna outhärligt sköna jag skådat på Sandwichsöarne och Otaheiti, för att ej nämna allt det föregående, var för lifligt, att jag skulle mäktigt imponeras af hvad jag här såg. Landskapet egde visserligen ett outhärligt bördigt utseende, en stor rikedom af olika situationer och tät lummighet af grönskande skogar, men saknade dessa storartade berg eller denna saftfullhet och omvexling, som ensamma förmå att skapa en naturskön nejd. Närmast en vidsträckt sandstrand, derofvan vidsträckta betesmarker, så ett kuperadt åkerbruksland och sist en temligen sakta sluttande medelmåttig bergås — bortom hvilket allt omätliga vattentomma, brännheta, af låga buskväxter betäckta slätter utbreda sig — se der det allmänna utseendet af Illawarras distrikt, som dock skall vara det vackraste. Den nyholländska vegetationens allmänna karakter af torrhet och mager enformighet passar ej fullt här, men återfinnes i all sin sanning omkring Sidney. Här var frodigheten, bördigheten större. Märkvärdigt, att ibland växtmassor af en alldeles från våra förhållanden afvikande fysiognomi, med former i grunden egendomliga för detta land, jag skulle träffa flera gamla bekanta från det kära Norden än någorstädes annars. *Veronica* nära *Chamædrys*, *Scirpus maritimus* och *palustris*, *Triglochin palustre*, *Solanum nigrum*, *Stellaria media*, *Prunella vulgaris*, *Plantago major* och *lanceolata*, *Sonchus oleraceus*, *Juncus bufonius*, *Drosera rotundifolia*, *Senecio* nära *erucifolius*, *Rumex* liknande *conglomeratus*, *Trifolium repens*, *Ranunculus acris*, *Cerastium vulgare*, jemte *Briza virens* och *major* samt *Cynodon Dactylon* m. fl. voro af detta slag. Till ett närmare åskådliggörande af denna ve-

getation skall jag korteligen omnämna det mest framstående. På den sandiga hafsstranden voro *Calystegia rupestris*, ett *Triticum* och ett annat märkvärdigt gräs allmänna; der insamlade jag åt ARESCHOUG en vacker samling *Spongiæ*, till ersättning för de få Alger (blott tre arter härifrån!) jag annars varit i stånd att få. Ofvan denna sand, på den hårda banken, bildade *Banksia integrifolia* och *Fabricia lævigata* ogenomträngliga busksnår; på öppnare ställen växte *Westringia rosmarinifolia* i täta småbuskar och hvitblommig, *Pimelea pilosa* bildade täta hvita tufvor, *Herotes altissima* i stora gröna ruskor, samt deribland de blå *Wahlenbergia grandiflora*, *Aster herba-cea*, gula *Meliloti* och *Medicagines* samt *Plantago hispida*. Betesmarkerna derofvan hade en ej aflägsen likhet med våra; ymnigt betäcktes den af *Trifolium repens* höljda marken af *Pteris esculenta*, nu brunvissnad, liksom vår ormbunke; stora sträckor fylldes af *Melaleuca armilloides* och den gullgula *Viminaria*, medan *Xyrides*, *Lycopodia*, *Triglochin*-arter fyllde våtare ställen och den glesa skogen utgjordes af *Eucalyptus*- och *Casuarina*-arter. — Det rika, bördiga och blott af få farmers bebodda odlingsbara landet med sina väl skötta åkerfält, der 30 år å rad samma sädesslag kan odlas utan behof af gödning, med sina yppiga betesmarker, der klöfver och rajgräs bildade herrligaste naturliga ängar, med sina af jättelika *Eucalypter* och fasta *Casuariner* bestående skogar, var ett riktigt Eden. Hvete och majs odlades företrädesvis, vinskötseln är ock mycket på modet. Alla Europas ädla fruktsorter lyckas förträffligt, och boskapsskötsel (inclusive smör-, ost- och äggberedning) utgör provinsens hufvudnäring. Vål har vegetationen redan här den egendomliga prägel, men det var egentligen först med bestigandet af berget, som den utvecklade all sin kraft och tjusande mångfald. Nedersta regionen utmärktes af *Leucadendron*-buskar med sina björkhvita stammar och kolsvarta grenar, *Pittosporum fulvum* och *Eugenia trinaria* (?), bland hvilka den röda *Kennedya rubicunda*, den blå *Hardenbergia monophylla*, den gula klocklika *Billardiera scandens* slingrade sig, insnärjd bland klättrande *Bignonia pandorana*, *Goodenia aurea*, *Passiflora* en gulröd art, *Clematis steno-*

petala, *Eustrephus angustifolius*, medan tomrummen fylldes af den hvita *Cassia arborea*, den violettepurprade *Prostanthera*, *Pimelea hypericifolia*, *Gymnostachys acutus*, gulglänsande *Senecio*-arter, det yfviga buskartade *Solanum laciniatum*, och vår allmänt bekanta *Helichrysum bracteatum*. — Mellersta regionen, omfattande 2—600 fots höjd, företedde dock den mest storartade karakteren. Här nådde *Eucalypterna* en höjd af nära 200 fot med en diameter af minst tre alnar, omkransade af ofantliga svamp-utväxter eller enorma myrbon högt uppe på stammen eller af de fågelbo lika ormbunkarne *Acrosticum alcicorne* och *Neothopteris vulgaris*, blandade med väldiga *Acacia melanoxylon* samt de mer än hundra fot höga palmerna *Seaforthia* och *Corypha australis*, under hvilkas kronor de mer än 20 fot höga trädartade ormbunkarna *Dicksonia antarctica* och *Cyathea dealbata* höjde sina fina bladmassor, medan gigantiska *Ficus*-träd utsände sina väldiga af slingrande Lianer genomflätade grenverk, och bland andra trädslag den tio alnar och mera höga *Urtica gigas*, med stora fotbreda rysligt brännande blad, trängde sig in i löfmassorna, — och man hade onekligen här en efterbild af den tropiska yppigheten, hvilken man icke skulle väntat sig vid en sådan latitud i Nya Holland, och som endast lär återfinnas i Illawarra. *Lasiopetalum*, *Smilax australis*, tre *Rubi*, *Clerodendron*, *Omalanthus populifolius* jemte flera voro här ymniga, och af ormbunkar *Polypodium rupestre*, *P. Billardieri*, *Gleichenia* tre arter, *Asplenium flabellatum* och andra. Äfven af Orchideer märktes ingen brist, men i allmänhet var bladsystemet här förherrskande. När man uppnår den tredje regionen, och dermed inträder på den sandiga torra jordmånen, återfinnas samma växter som vid Sidney, och hvilka jag snart skall närmare omnämna.

Återkommen från denna intressanta utfärd, exkurrerade jag i Sidneys omgifningar ett par dagar och gjorde ett besök vid den klassiska Botany Bay, der så mycket talar om de fordua tider, då BANKS först såg detta herrliga land och dess sköna växtskatter. Hela trakten hvilar på sandsten, sanden hopar sig allestädes i höga kullar, bevuxna af en tät buskvegetation och temligen resliga Eu-

calypter, Casuariner, Banksier, Xylomela, Podocarper, Aca-cier, mellan hvilka stå de talrika sköna växterna. Jag vet intet bättre att likna en vandring genom dessa skogssnår och dessa sandfält vid, än vid ett vistande i det vidsträcktaste, praktfullaste orangeri. Förtjusande former, herrliga, lysande färger, en otalig rikedom på individer, en förvånande blandning af arter, detta är den allmänna karakteren. Högre buskar bilda de talrika Grevilleerna (*buxifolia*, *sericea*, *linearis*, *concinna* m. fl.), den gulblom-miga *Aotus villosa*, *Gompholobium latifolium*, *Leptosperma*, de praktfulla *Callithamnierna* och *Callistemon*, de praktfulla *Lambertia formosa* och *Styphelia latifolia*, de talrika *Pulteneerna*, *Persoonierna*, *Lysinema pungens* och de småtäcka *Dillwynierna*. Mellan denna skiftande samling af sällsynta skönheter packa sig de icke mindre strålande *Epacrideerna*, (särdeles *grandiflora* och *pulchella*), de azurblå *Dampiererna*, de rosenfärgade *Bauera rubioides*, *Borreria pinnata* och *alata*, *Tetratheca ericifolia*, den hvita *Leucopogon microphyllum* och *Calliceme serrata* samt de gula *Billardiera*, *Platylobium*, *Pulteneerna* och *Diuris maculata*. Der är en variation, som sannerligen bländar ögat och man stannar nästan orörlig af förundransfull hänryckning. Ögat vänder sig från det underbara (såsom *Grästrädet*, *Xantorrhæa*, hvaraf jag hembragt hela stånd) till det sköna (hvaraf priset tillkommer *Epacrideerna* och de barrtorra *Papilionaceæ*), och vet ej vid hvilket man helst och längst skall fästa sig.

Nya Holland är utan gensägelse det mest afunds-värda land för en botanist. Morphologen har här gåtor att lösa, som ingenstädes annars, den former och färger älskande den största rikedom och mångfald, den som är fiken efter nytt, har här oändliga oundersökta ställen att genomforska. Jag kan icke tänka mig något så afunds-värdt öde som att få här vara och arbeta, och det skall bli målet för mina framtida ansträngningar att hit återvända.

Ingenstädes under hela vår färd hafva vi blifvit bemötta med en så hjertlig och stor gästfrihet och vän-lighet som här. Föreståndaren för den botaniska träd-gården, Mr CH. MOORE, åtföljde mig allestädes och underlättade mig med sina råd och anvisningar. Han gaf

en värdefull frösamling och lofvade att i framtiden skicka oss växter härifrån. MAC LEAY den äldre är visserligen för länge sedan död; men der lefde ännu en ganska åldrig MAC LEAY (sonen). Han bodde som en furste, hade en vidsträckt botanisk trädgård, ofantliga insektsamlingar och arbetar med stor ifver och sakkännedom i alla naturhistoriens grenar. Han bemötte mig med den mest vidsträckta artighet och välvilja, och bad mig helsa Prof. WAHLBERG och BOHEMAN, att det skulle glädja honom komma i utbyte med skandinaviska insekter mot nyholändska. Af Cassidæ hade han materialier till ett godt supplement.

Från Sidney gjorde vi en ytterst snabb resa. Redan den 8 Nov. voro vi utanför Stewartsöarne (öster om Salomons) ($8^{\circ}38'$ lat.), men ett långt framskjutande ref hindrade deras angörande. Kring linien fingo vi ligga i en af ytterlig hetta odräglig stiltje, och den 21 Nov. nådde vi Wellington Island (Carolinerna); jag fick gå i land efter några sköldpaddor, men det blef mörkt innan vi nådde det, så att jag fick intet se af vegetationen. Påföljande dagen fingo vi fyra timmar att besöka Ascension, en hög, stor vulkanisk ö, omgifven af vidsträckta korallbildningar. Vegetationen hann jag blott föga se. Den var alldeles densamma som på de förra öarne, Cocos-palm, Brödfrukträd, Ficus och Barringtonia öfvervägande, vid stränderna Rhizophora; men litet ostindiskt mötte redan här, t. ex. en ymnig Curcuma. Till Guaham hade vi en otroligt snabb resa, gjorde den 25 ända till 280 minuter! och anlände den 27 Nov. till hamnen Umata. Som icke mera än en och en half dag bestods oss att anställa exkursioner på, kunde skördarne ej blifva talrika. Jag besteg bergshöjderna, genomvandrade dalarne och strök längs hafsstranden, så att jag på den korta tiden dock fick ett ungefärligt begrepp om vegetationen. Den var alldeles lik de öfriga vulkaniska öarnes, men mindre rik på ormbunkar; de lägre trakterna hyste en otroligt yppig skog af två slags palmer, brödfrukträd, Rhizophora, Ficus, Bambusa och Hibiscus tiliaceus; höjderna betäcktes af två till tre alnar högt gräs i ogenomträngliga massor, men i öfrigt var artmångfalden ringa och antalet af för

mig nya besteg sig icke till tio. Emellertid bidrogo de få timmarne att temligen utvidga den förut förvärfvade kännedomen om Oceaniens Flora, och jag lemnade nu densamma ej utan talrika angenäma intryck.»

Strödda underrättelser.

Om Botaniska Reseföreningen.

Uti första numret af denna tidskrifts nu löpande årgång tog sig utg. friheten, att uppmana till teckning för ledamotskap i detta års Botaniska Reseförening. Med kännedom om, att icke mindre än tvenne unga botanister voro sinnade, att sjelfva förskaffa sig actieteckning för botaniska resor under den stundande sommaren, och att en af dem redan af några bland ledamöterna uti förra årens Reseförening erhållit löften om teckning, samt att dessa f. d. Ledamöter möjligen, till följd deraf, skulle vägra, att i år bidraga till Reseföreningen (hvilket äfven inträffat), var det icke utan fruktan, som utg. denna gång framträdde, med sin uppmaning. Det är derföre serdeles fägningsamt för utg. att kunna berätta, det han icke allenast för Reseföreningen lyckats samla tillhopa nära dubbelt så stor summa, som förra året, utan att han dessutom kunnat förskaffa ofvannämnde, på actier resande botanister ganska vackra penningebidrag till deras resor. De Herrar, som låtit teckna sig såsom Ledamöter af detta års Reseförening äro:

Professorn P. F. Wahlberg,

» J. E. Wikström,

» S. Lovén,

Brukspatron J. G. Clason Jr.,

» Cl. Tamm,

Prosten D:r Chr. Stenhammar,

Rådman P. J. Beurling,

Apothekaren F. M. Ekdahl,

» O. L. Sillén,

» C. O. Hamnström,

Direktör D. Müller,

Magister L. M. Larsson,

» C. Hartman,

Magister C. J. Lindeberg,

» N. J. Andersson,

» F. W. C. Areschoug,

Löjtnanten H. von Post,

Medicinæ Candidaten O. Sandahl,

Studeranden F. Björnström,

» C. A. Westerlund,

» C. E. Bergstrand,

» M. M. Floderus,

» G. W. Freese,

äfvensom denna tidskrifts utgifvare, hvilken, likasom Hr Brukspatron Clason, erlagt dubbel afgift.

En summa af 260 R:dr R:gs är på detta sätt hop-samlad, hvilken blifvit fördelad uti trenne delar, af hvilka Studeranden *M. M. Floderus* erhållit 120 R:dr R:gs för undersökning af Westervikstraktens och Ölands lafvegetation, samt emot förbindelse att insamla af dessa trakters sällsyntare växter i tillräcklig mängd för utdelning till Reseföreningens ledamöter; Studeranden *F. Björnström* 60 R:dr R:gs för undersökning af den del af Södermanlands skärgård, som räknas till Stockholmstrakten, och insamling till utdelning af derstädes förekommande sällsyntare växter, samt slutligen 80 R:dr R:gs till Mag. *F. W. C. Areschoug* för insamling af Skånska växter.

Enär Reseföreningens Ledamöter sålunda komma att erhålla växter från trenne olika och temligen vidt aflägsna delar af fäderneslandet, så hoppas utg. att deras billiga fordringar på växtutdelning skall kunna uppfyllas. Då resorna blifvit fulländade skall närmare redogöras för desamma. Ofvanstående rader äro endast ämnade att utgöra en notis.

Lichenologiskt.

Uti **N° 17** af tidskriften *Flora*, innevarande årgång, förekommer följande (naturligtvis på tyska):

»Denna tidning har redan omnämnt den om lafkunskapen högt förtjenta prestmannen Schærers död. Med denne mans död synes lafkunskapen inträda i en ny epok, i det att först nyligen en vetenskaplig grundläggning för lafsläktena blifvit påbörjad och en säker basis

påträffad för lafvarnes studium. *Tulasne's* och *Leighton's* ypperliga undersökningar öfver lafvarnes sporer äro bekanta. Redan förr än dessa undersökningar blefvo offentliggjorda, arbetade Prof. *C. Nägeli*, och D:r *Hepp* i samma rigtning på undersökning af alla bekanta lafvar, med afseende på deras sporer, och kommo till öfverraskande resultat, som icke blott gifva anledning till en omgestaltning af Lichenologien, utan genast framkallar densamma. Det ifrågavarande arbetet är af Prof. *Nägeli* redan fulländadt och blifver inom kort lagdt under pressen. — Icke mindre interessant torde det förekomma lafkunskapens vänner, att *Ph. Hepp*, som redan år 1824 utgaf en Lafflora för Würzburg, allt sedan dess fortsatt att studera dessa interessanta växter och nyligen upptäckt en mängd nya arter i kantonen Zürich, och beslutat, att fortsätta utgifvandet af Schærers samling i samma format och utstyrel. Af Schærerska samlingen hafva, som bekant är, utkommit 26 fasciklar, hvar och en innehållande 25 arter, och D:r *Hepp* lofvar, att redan under Juni detta år utgifva den första fortsättningen, bestående af 27 och 28 fasciklarne uti ett quartband, hvarå priset blifver 12 Francs. Denna samling (fortsättning) skall blott innehålla sådana arter, som Schærer antingen icke upptagit i sin samling, eller som äro uti densamma orätt bestämda.

För de Lichenologer, som icke ännu ega den Schærerska samlingen, utgifver D:r *Hepp* en ny normalsamling under titel: »*Europas Lafvar i torkade, mikroskopiskt undersökta exemplar, med uppgift på deras sporer.*» Halfcenturien kostar 12 Francs. En Centurie uti tvenne quartband lofvas färdig till Juni detta år. Beställning insändes antingen till »D:r *Ph. Hepp* am Bleicherweg in Zürich» eller till Meyer-Zellers bokhandel dersamma städes.

Af serdeles interesse är det, att i dessa båda samlingar, då det behöfves för en arts noggranna bestämmande, teckningar af sporerna bifogas (hvarvid såsom enhet är antagen en *mikromillimeter* = 0,001 millimeter). För hvarje art finner man utom namnet och växtstället m. m. äfven synonymien och sporernas beskrifning på

etiketten, så att denna samling fullkomligt ansluter sig till de ofvananförda, nyaste undersökningarne af Lafvarne. Zürich. *E. Regel.»*

***Spartium scoparium* funnen inom Stockholmsflo-
rans område.**

Utur ett bref till utg. torde följande interessera tid-
skriftens läsare:

»Kort efter min ankomst till Rydboholm omkring medlet af sistl. Juni månad, fick jag af trädgårdsmästaren derstädes höra, att en af hans arbetare hade i en skogshage, en fjerdedels mil eller något mera från gården, sett ett par exemplar af *Spartium scoparium*. — Jag blef mycket nyfiken att få veta huru härmed förhöll sig, och begaf mig genast ut att söka. Efter något letande fann jag icke ett eller par stånd, utan 150 till 200 på en liten omkrets, samt strödda deromkring på flere ställen än 20 till 30, än färre stånd tillsammans. Flere buskar hade 2 till 3 fots höjd och deröfver och tycktes hafva stått mycket länge på stället. — Huru de kommit dit och huru länge de stått der, vet ingen. Förmodligen hafva de blifvit ditförda genom frön för längre tid sedan och derefter fortplantat sig, så att nu säkerligen finnas flere hundra exemplar och de tyckas än mer sprida sig, såsom det ses af enstaka här och der stående exemplar. På Rydboholm har växten aldrig vetterligen varit odlad i trädgården eller annorstädes. Det närmaste bekanta ställe, der den nu finnes, är Kongl. Landtbruks-Akademiens Experimentalfält, som dock ligger på omkring två mils afstånd. Då *Spart. sc.* hittills icke blifvit funnen vild i Svea Rike har jag trott mig böra underrätta om fyndet, på det att Tit. måtte kunna meddela underrättelsen derom åt Botanister och andra som det kan intressera. Exemplar dels med blomma, dels med frukt har jag på stället samlat och kan deraf meddela åt dem som det önska.

J. A. Afzelius.»

Annons.

Följande böcker finnas till salu emot vidsatta priser. Böckernas öfversändande till köparne ombesörjer denna tidskrifts utgifvare.

- Hoffberg*: Anvisning till växtrikets kännedom. 2:a uppl. (rar) Stockh. 1784. 8:o 1 R:dr.
 » Dito dito 3:dje uppl. Stockh. 1792 32 sk.
- Holmgren*: Ombergs Phanerogamer och Ormbunkar. Stockh. 1851. 8:o. 16 sk.
- Lange*: Om nogle danske Planters Fordeling og formodede Grændser for deres Udbredelse. Köbenhavn 1849. 8:o. 12 sk.
- Larsson*: Symbolæ ad Floram Daliæ. Carolst. 1851. 8:o. 12 sk.
- Liljeblad*: Svenska Örtslagen. Upsala. 8:o. 12 sk.
 » Utkast till en Svensk Flora. 2:a uppl. Upsala 1798. 8:o. 32 sk.
- Lindeberg*: Synopsis Plantarum vascularium in regione Mæleri orientali-boreali sponte crescentium. Ups. 1848. 8:o. 12 sk.
 » Excursioner i Norra Halland år 1849. Stockh. 1850. 8:o. 4 sk.
- Linné*: Materia medica. Liber 1 de plantis. Holmiæ 1749. 8:o. 1 R:dr.
 » Philosophia botanica. Stockh. 1751. 8:o. 1 R:dr.
 » Termini botanici, ed. Giseke. Hamburgi 1781. 8:o. 32 sk.
 » Exercitatio botanico-physica de Nuptiis et sexu Plantarum, ed. Afzelius. Ups. 1828. 8:o. 16 sk.
- Lundqvist*: Flora Paroeciæ Bränkyrka. Ups. 1827. 16 sk.
- Myrin*: Corollarium Floræ Upsaliensis. Ups. 1833. 8:o. 40 sk.
- Nyman*: Synopsis Plantarum Bicornium europæarum. Stockh. 1851. 8:o. 12 sk.
- Renealmus*: Specimen Historiæ plantarum. Parisiis 1611. 4:o. 2 R:dr 32 sk.
- Rudbeck*: Nora Samolad sine Laponia illustrata. Upsala 1701. 4:o. 1 R:dr 16 sk.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:ris 8 & 9.

K. F. THEDENIUS.

Aug. — Sept.

1853.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH.: F. BJÖRNSTRÖM: Bidrag till kännedomen om Stockholms Skärgårds-Flora. — MÜLLER: Något om Genitaliernas retlighet hos Compositeerna. — LITT.-ÖFVERS.: REICHENBACH: ICODES floræ germanicæ & helveticæ. Vol. XIII & XIV. — J. G. AGARDH: De cellula vegetabili fibrillis tenuissimis contexta. — F. W. C. ARSCHOUG: Revisio Cuscutarum Sueciæ. — E. FRIES: Herbarium normale plantarum rariorum et criticarum Sueciæ. Fasc. XIV.

Original-Ahandlingar.**1. Bidrag till kännedomen om Stockholms Skärgårds-Flora af F. J. Björnström.**

Då jag genom understöd af den Botaniska Reseföreningen varit iståndsatt, att under sistförflutne sommar i botaniskt hänseende taga närmare kännedom om en del af den till Stockholms-Floran räknade skärgården, med hvilken jag redan förut genom resor blifvit något bekant, så har jag blifvit uppmanad att härmedelst i korthet meddela resultatet af mina undersökningar.

Den del af skärgården, som af mig blifvit besökt, innefattar egentligen de öar, som tillhöra Öster-Haninge socken jemte några tillhörande Wester-Haninge.

De större öarne bland dessa äro:

Nämdön, Ornön, Utön, Muskön och Gälön; men dessutom finnas omkring och utanför dessa en talrik mängd af smärre holmar och skär.

Vegetationen på de inre delarne af dessa öar öfverensstämmer till sin hufvudkaraktär så till fullo med det närliggande fasta landets, att den här ej behöfver någon närmare beskrifning; och de spridda sällsynta arter, som här förekomma, skola längre fram särskildt uppgifvas. Men det, som egentligen gör skärgårds-floran så egendomlig, är dess strandvegetation, hvilken, såsom betingad af det salta hafs-

vattnet, måste i väsendtlig mån avvika från Stockholms öfriga strandvegetation.

Såsom bekant är, har det salta vattnet i allmänhet det inflytande på vegetationen, att det framkallar köttiga och saftfulla former. Detta visar sig dels hos sådana arter, för hvilkas existens det salta vattnet är ett nödvändigt vilkor, och hvilka derföre aldrig förekomma vid sött vatten eller i det inre landet, såsom: *Aster Tripolium*, *Glaux maritima*, *Halianthus peploides*, *Salsola Kali* m. fl., dels hos sådana, som egentligen tillhöra det inre landet, men hvilka, då de uppträda vid eller i grännskapet af hafvet, antaga den ofvan anmärkta formen, t. ex. *Matricaria inodora*, som vid hafvet öfvergår till *var. salina*. Dessutom finnas några hithörande växter, hvilka först i sednare tider fått sig arträttighet tillerkänd, och äro egna derföre, att de icke allenast uteslutande tillhöra hafstrakterna, utan äfven inom det inre landets Flora äga bestämda representanter, från hvilka man skulle kunna säga att endast det salta vattnet afsöndrat dem och gestaltat dem till egna arter. Sådana äro: *Odontites littoralis* Fr. motsvarande *O. rubra* Pers.; *Juncus Gerardi* Lois. motsv. *J. compressus* Jacq.; *Scirpus glaucus* Sm. motsv. *Sc. lacustris* L. samt *Heleocharis uniglumis* Link. motsv. *H. palustris*. Br.

Innan jag går att närmare redogöra för de sällsyntare växter, som denna trakt äger, torde det vara lämpligt, att först framställa den gemensamma karaktären hos vegetationen i denna hafstrakt.

De flesta hithörande öar äro bergiga och till största delen beväxta med Tall- eller Granskog, isynnerhet de mindre holmarna eller de här s. k. »kobbarna», på hvilka Tallen är nästan ensam herrskande. Några få*) äro mera lågländta och hafva då gräsrika strandängar och en yppig löfträdsvegetation, bestående af Björk, Ek, Asp, Al, Rönn och dessutom Oxel och Ask, hvilka här äro mindre sällsynta än på fasta landet. Här och der träffar man i skogarne eller bland stenrösen en buske af *Taxus baccata*,

*) ss: Foglarö, Kymmendö, Welinge.

merändels låg och förkrympt, som sällan bär frukt*) och hvars lif synes alltmer aftyna.

Den mest egendomliga hafsvegetationen har vanligen slagit sig ned på mera lågländta, steniga eller gräsrika stränder, af hvilka jag här vill framställa en allmän bild. På de gräsbeväxta stränderna finner man ända ut i vattnet: *Scirpus glaucus*, *Sc. maritimus* och *Heleocharis uniglumis*; i vattenbrynet: *Aira bottnica*; längre upp blandade om hvarandra: *Juncus Gerardi*, *Plantago maritima*, *Lepigonum salinum*, *Erythræa linearifolia*, *E. pulchella*, *Trifolium repens*, *T. fragiferum*, *Carex Oederi* och *Agrostis stolonifera*. På några få ställen färgas mattan röd af *Odonites littoralis*. — De steniga stränderna deremot utmärkas af: *Elymus arenarius* och äfven här *Aira bottnica*, *Baldingera arundinacea*, *Sonchus arvensis* var. *littoralis*, *Valeriana officinalis*, *Erysimum hieracifolium*, *Veronica maritima* samt *Potentilla reptans* och *P. anserina*, hvilka begge sistnämnda vanligen bilda liksom en gränsskillnad emellan stranden och Al-buskarne ofvanför. — På de stränder, som utgöras af klippvallar, ser man här och der i någon mossbädd *Matricaria inodora* var. *salina*, men för öfrigt nästan endast några Läfvar ss: *Parmelia cæsia*, *P. cartilaginea*, *P. stygia* och *P. aquila*, *Umbilicaria vellea*, *U. hyperborea*, *U. erosa* och *U. polyphylla* samt *Ramalina scopulorum*, merändels steril, endast på lodräta klippväggar fruktificerande. Några för trakten egna mossor finnas ej utom *Grimmia maritima*, hvilken förekommer sparsamt i bergsspringor nära hafsbyrnet.

Ännu återstår att beskrifva en egen strandbildning, ej observerad mer än på Ålön och Nottarön, bestående af fin sand, hvilken är så lös, att den, lik flygsand, yrar upp kring buskar och träd, och sjunker djupt undan vandrarens fötter. Dessa torra sandfält äro till en del sammanbundna af den i långa rader härs och tvärs krypande *Carex arenaria* och de äro derjemte sparsamt beväxta med *Salsola Kali*, *Halianthus peploides* och *Lathyrus*

*) Den största Idegran, jag i denna trakt träffat, finnes på en holme vid Welinge. Denna hade en höjd af nära 2 famnar och lärer i tjenliga år sätta frukt.

maritimus, men för öfrigt och till största delen alldeles nakna.

Hvad ändtligen hafsbottens vegetation beträffar, så är den i allmänhet särdeles rik; ty den lemnar knappt någon fläck obetäckt. Största delen är upptagen af den här nästan enda, men också så mycket ymnigare Tångarten *Fucus vesiculosus*, hvilken sjelf vanligen är öfvertäckt af åtskilliga finare Alger. Den öfriga vegetationen utgöres mest af Familjerna *Potamogetoneæ* och *Characeæ*, af hvilka den sednare ej har flere representanter än *Chara tomentosa*, *Ch. aspera* och *Ch. nidifica*, men den förra deremot flera ss: *Potamogeton perfoliatus*, *P. pectinatus*, *P. zosteraceus* och *P. marinus*, *Zanichellia polycarpa* och *Z. pedicellata*, *Ruppia rostellata* samt *Zostera marina* och *Z. angustifolia*. Dessutom förekommer här och der *Batrachium marinum* och mycket sparsamt *Najas marina*. Längre ut på djupet än någon af de öfriga förekommer *Potamogeton perfoliatus*, hvilken icke skyr att sträcka sig 4 till 5 famnar i längd, för att nå vattenytan; och som den i det klara vattnet kan skådas till hela sin längd, så företer den en högst egen anblick.

Om vi nu jemföra *) den ofvan beskrifna delen af skärgården med Sveriges öfriga hafstrakter, så finna vi att den noga öfverensstämmer med hela den sträcka af Östersjökusten, som, emellan Gottland och Åland, sköljes af samma långt bort från det inre af Finska viken kommande vågor. De för denna sträcka mest utmärkande gemensamma växter äro: *Potamogeton zosteraceus*, *Silene viscosa*, *Sorbus hybrida* och *Aira bottnica*, hvilken sistnämnda äfven går upp i Bottniska viken. Af öfriga här förekommande växter äro en del spridda öfver hela östra kusten af Sverige ss: *Glaux maritima*, *Aster Tripolium*, *Plantago maritima*, *Halianthus peploides*, *Lathyrus maritimus*, *Triglochin maritimum* m. fl. Andra, kommande från söder, hafva här sin norra gräns ss: *Salicornia herbacea* (vid Mörkö), *Salsola Kali* (vid Ålö), *Hutchinsia petræa* (vid Utö), *Samolus Valerandi* (i Norra Roslagen) och *Cochlearia*

*) Härvid har jag rådfrågat Wahlenbergs och Hartmans Floror samt några Specialfloror öfver hithörande trakter.

danica (vid Grisslehamn). Några tränga upp i Geflebugten, men gå ej längre ss: *Erythræa linearifolia*, *E. pulchella*, *Batrachium marinum*, *Chara tomentosa* och *Najas marina*.

Den trakt af skärgården, hvilken jag företagit mig att beskrifva, har således mycket gemensamt med hela den öfriga östra kusten af Sverige; men den saknar också många arter, som förekomma dels blott i norr, dels endast söderut. Till de förra höra *Hippophaë rhamnoides*, hvilken trifves väl ända upp från Haparanda ner till Norrteljes skärgård, men märkvärdigt nog! ännu ej blifvit funnen inom de Sörmländska skären. Andra endast norrut förekommande äro t. ex. *Arabis petræa* och *Carex glareosa*. Men ännu flera tillhöra uteslutande de sydligare kusterna ss: *Artemisia maritima*, *Plantago Coronopus*, *Cakile maritima**), *Tetragonolobus siliquosus*, *Atriplex rosea*, *Halimus pedunculatus*, *Kochia*, *Schoberia*, *Chara crinita* m. fl. Ett eget förhållande är med *Silene maritima* och *Juncus balticus*, hvilka liksom öfverhoppat denna trakt, ehuru de eljest förekomma både i norr och söder om densamma.

Jag öfvergår nu till att anföra särskildta växtställen för åtskilliga sällsyntare arter, som i denna trakt finnas. Dessa äro neml.:

Scabiosa Columbaria: af C. Stenhammar uppgifven för Bunsö och Mörtö.

Odontites littoralis: Welingge och Gåssten.

Cornus suecica: Utön, Ornön, Bredskär vid Welingge, Hufvudskär m. fl. st.

Hutchinsia petræa: Utön vid grufvan.

Cochlearia danica: på Persholmen vid Utön, Norrö-Trollhätta samt på Hufvudskär.

Silene viscosa: sparsamt på bergkobbar nära Welingge t. ex. ett par af Trutkobbarna, Norrö-Trollhätta, samt temligen ymnig på Hansten.

Halianthus peploides: sandstranden på Ålön.

Geranium columbinum: Nämndö, Muskö, Utö.

Geranium lucidum är uppgifven att växa här och der

*) Denna är väl uppgifven för Stockholms skärgård, men är troligen nu utgången; åtminstone har jag förgäfves sökt den på det uppgifna stället.

mellan Dalarön och Utön; jag fann den blott på Ormskär vid Bunsö.

Epilobium tetragonum: Nämndö, i diken på Herrgårdens ägor.

Hippuris vulgaris var. *maritima*: sparsamt vid Sunnansund på Gälön.

*Sorbus hybrida**): på Mörtön ymnig och högväxt, samt ett litet träd på Welinge.

Rubus nemorosus: Utön, Welinge, Hansten, Gåssten m. fl. st.

Rubus pruinosis: på en liten holme invid Lökholmen nära Ornön, på Welinge ymnig samt på Bunsö.

Lathyrus sylvestris: Bunsö.

Lathyrus maritimus: på Södermarnsholme vid Ålön, äfvensom på den ofvan beskrifna sandstranden af samma ö; dessutom uppgifven för Muskön.

Atriplex littoralis: ytterst sparsam på Nottarön.

Salsola Kali: sandstränderna på Ålön och Nottarön.

Chara nidifica: Nottarö och Gåsö söder om Ingarö.

Chara tomentosa: Gälö, Kymmendö och Foglarö.

Cephalanthera rubra: i skogen nära Kroka på Utön.

Neottia Nidus avis: Utön i skogen mellan Grufvan och Kroka.

Taxus baccata: på många ställen ss: Welinge, Utön, Ålön, Hansten.

Allium ursinum: Ornö, Utö och Kapellholmen vid Muskö, allt enligt C. Stenhammar.

Potamogeton zosteraceus: »Alösundet vid Utön», »Ornön vid Hesslinge» samt vid Norrö gård på Fjellång.

Ruppia rostellata: »Utö», Foglarö (Thedenius).

Zanichellia pedicellata: Ålö, Hansten och Foglarö.

Zostera marina och *angustifolia* hittades på flera stränder uppflutna, t. ex. Bunsö, Nottarö, men deras växtlocaler kunde, oaktadt ifrigt eftersökande, ej anträffas.

Blysmus rufus: »vid Sandemar nära Dalarö», på »Welinge», samt på Nottarö storäng.

*) Det Svenska namn, som på denna växt är härstädes gängse, neml.: »Rönnoxel» utvisar, att folket vid denna art fästet samma begrepp af hybriditet, som auctorn för det Latinska namnet.

Carex irrigua: på Bredskär vid Welinge samt på Hufvudskär.

Carex arenaria: Ålö och Nottarö.

Glyceria distans var. *pulvinata*: på klippor vid sandstränderna på Ålön och Nottarön.

Melica ciliata: Nämdö nära Sandviken och Utö vid Kroka.

Asplenium Ruta muraria: Nämdö nära Sandviken, Utö vid Kroka.

Slutligen bör anmärkas, att jag på flere ställen träffade en form af *Juniperus communis*, hvilken till fullo öfverensstämmer med den var. *nana*, hvilken jag sett i Torne Lappmark och hvilken, jemte öfvergångsformer, jag funnit äfven i skären vid Haparanda. Den utmärker sig genom korta, breda nästan tegellagda och med spetsarne inböjda barr samt vanligen utefter marken utbredd växt. — Den mest typiska formen träffades på Hufvudskär.

9. Något om Genitaliernas retlighet hos Compositeerna, af Daniel Müller.

Under loppet af denna sommar har jag gjort några observationer beträffande Genitaliernas retlighet hos några växtarter af Compositeernas familj. Jag meddelar dem här, i hopp att de torde interessera Botaniska Notisernas läsare.

Redan länge förut har man vetat, att genitalie-knippena hos flera Compositeer hafva en egen rörelse, draga sig fram och tillbaka, eller göra en liten kretsformig sväng. Detta sker i det ögonblick, då pistillen bryter igenom antherröret. Rörelsen, eller den lilla skakningen som genital-knipppet erfar, kommer sig deraf att filamenterna, än på den ena, än på den andra sidan om pistillen, göra en båg- eller knäformig krökning. Meningen härmed synes egentligen vara, att draga antherröret nedåt öfver pistillen, vid hvilken akt denna rikligen förser sig med frömjöl. Orsaken, hvarför detta just inträffar när pistillen så långt framvuxit, att den vill bryta igenom, är, såsom jag tror, att ståndarne, som äro särdeles retliga hos dessa växter, erfara en spänning, derigenom att pistillen växer emot

antherörets öfra spets, som är slutet, och filamenterna gifva då genom ofvannämnda krökning sin gensträfvighet tillkänna, och befrämja härigenom pistillens genombrytande. Denna filamenternas retlighet finnes hos somliga arter redan en eller ett par timmar innan pistillen är färdig att genombryta, och upphör icke heller genast, sedan detta har skett, utan kan äfven förut och efteråt iakttagas, när man vidrör anthererna eller filamenterna, hvarvid visar sig genast en rörelse åt den sidan till, hvarifrån man har vidrört. Om man derefter vidrör motsatta sidan, så går knippet åter tillbaka; men härefter fordras $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ timmas hvilotid, innan retligheten åter på samma sätt kan iakttagas. Retligheten visar sig i allmänhet mellan kl. 10 f. m. och 3 e. m. och är större vid varm väderlek och klar luft än vid låg temperatur och mulen himmel; den tycks då till och med hos somliga arter alldeles upphöra.

Jag nämner detta i förbigående och vill endast tillägga, att jag funnit denna retlighet hos hela afdelningen Cynareæ (åtminstone hos alla deraf, som jag undersökt: Amberboa, Centaurea, Cirsium, Cynara, Onopordon, Silybum) hos alla Echinopsarter, hos Elephantopus carolinianus, Guizotia oleifera, Cryptostemma calendulacea, Wedelia hispida och, ehuru svagt, hos Cichorium Intybus och några Tragopogon-arter.

Det, som jag här egentligen ville anföra, är en egen retlighet, icke hos ståndarne, utan hos pistillen; och jag tror att detta ännu icke är fullt känt, åtminstone har jag icke funnit det omnämndt i något af de botaniska verk jag har att tillgå.

Det är endast få arter, hvilka jag här kan anföra som exempel, men jag tror att denna retlighet skall finnas hos flera andra, åtminstone hos alla arter af de släkten, till hvilka nedannämnda höra.

Arctotis breviscapa är en växt ifrån Cap. Blommorna äro temligen stora, strålblommorna af en mörkgul färg med bruna schatteringar, disken svartbrun. Strålblommorna äro fertila, äfven yttersta kransen af diskblommorna, alla de andra diskblommorna äro sterila. Men äfven dessa sterila blommor hafva väl utbildade genitalier. Pistillen

skiljer sig likväl ifrån de fertila derigenom, att den icke klyfves vid dess spets i öfra ändan, utan höjer sig (liksom de fertila här göra) fyra till fem millimeter öfver småblommorna, och 3—4 m. m. öfver antheröret, och är vid spetsen på 2 m. m:s längd rikt omgifven med frömjöl. Jag funderade på hvad dessa sterila pistiller med det magasinerade frömjölet kunde hafva för ändamål i blommans hushållning, och vidrörde tillfälligtvis en af dessa, och genast böjde denna sig åt den sidan, hvilken jag vidrörde. Jag vidrörde då den motsatta sidan: pistillen reste sig då åter upp och lutade öfver mot denna sidan; men härefter hade retligheten upphört, endast en svag lutning åt de båda andra ännu icke vidrörda sidorna syntes. Men efter en halftimmas förlopp hade retligheten åter uppnått sin förra höjd. Att rörelsen här icke härörde af filamenternas krökning var mig derigenom klart, att böjningen skedde ofvanföre anthererna, och att pistillen äfven bibehöll den genom retandet erhållna krökningen och att till och med, då jag hade tagit den ur blomman, den med en fjäderspänstighet återtog samma krökning när jag försökte rätta ut densamma.

Jag förmodade att denna retlighet icke skulle finnas enstaka hos denna *Arctotis*, och gjorde derföre försök med flera växter, först hos den med *Arctotis* mycket nära beslägtade *Cryptostemma calendulacea*, en rätt vacker växt ifrån Cap med gula och bruna blommor. Hos denna finnas endast fertila pistiller (ty hela blomkorgen är fertil), hvilka äfvenledes här höja sig lika mycket öfver småblommorna och antheröret som föregående, och äro äfven som hos denna på öfra ändan rikt omgifna med pollen. Kransen af småblommorna, som den ena dagen hafva pollen, förlora det den följande, pistillen börjar då klyfva sig på spetsen och inträffar äfven en märkvärdig förkortning af pistillen, som minst utgör 3 millimeter. Men innan klyfningen och förkortningen inträffar är pistillen retlig, på samma sätt som hos *Arctotis*; dock fann jag här två olika slag af rörelser. Vidrörde jag nemligen filamenterna, så böjde sig hela knippan af genitalierna åt den vidrörda sidan, (och detta tillskrifver jag filamenternas retlighet); vidrörde jag deremot pistillen ofvanför anthererna, så krökte

sig denna äfven på detta ställe och hela knippan gjorde det äfven mer eller mindre, allt efter som vidrörandet var mer eller mindre starkt. Men för att riktigt komma underfund med huruvida ståndarne, vid denna pistillens krökning, voro utan delaktighet häri, borttog jag med en fin pincett filamenterna och antherröret. Efter en half timmas förlopp visade pistillen, ehuru väl den nu stod ensam, samma retlighet som förut.

Nu började jag tro att all rörelse i Compositeernas blommor till en del berodde på pistillens retlighet. För att utröna detta borttog jag försigtigt antherröret i några småblommor hos Echinops, och bibehöll så mycket som möjligt filamenterna i hela deras längd. Dessa krökte sig kort derefter utåt, så att de vidrörde den lilla blomkronan. Experimentet med antherernas borttagande gjorde jag en qväll, hos helt unga blommor. Följande morgon undersökte jag pistillen, om den hade retlighet, men fann intet spår deraf. Nu vidrörde jag filamenterna, som ännu lågo utåt böjda emot blomkronan. Dessa uppreste sig då genast och lade sig emot pistillen, en rörelse, fullkomligen lik ståndarnes hos Berberis. Vidrörde jag dem nu ifrån motsatta sidan, så lade de sig ögonblickligen tillbaka i sitt förra läge, hvilket de äfven, ehuru väl mycket långsamare, gjorde, om de icke vidrördes. Men äfven här kunde jag icke reta strängarne oftare än en gång fram och en gång tillbaka, och först efter $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ timmas hvila visade sig retligheten åter i samma grad. Jag har sedermera gjort samma experiment med några Cynareæ och funnit, att det hos dessa växter endast är ståndarne, som äro retliga, och att pistillen är passiv, men hos Cryptostemma fann jag både pistillen och ståndarne retliga.

Jag vill här fästa uppmärksamheten på den styrka, som filamenterna utöfva på pistillen, i det de draga densamma med sig åt den vidrörda sidan. Pistillen hos Echinops t. ex. är minst 4 gånger så tjock som en af filamenterna och derjemte temligen styf. Vidrör man nu ståndarsträngarne, så är det endast 1—2 eller på sin höjd 3, som böja sig knäformigt, men de draga ändock med sig pistillen, jemte de å andra sidan om densamma befintliga ståndarsträngarne. Hos Cryptostemma måste, i följd

af pistillens retlighet, densamma göra ett aktivt motstånd när filamenterna ville draga den med sig.

Tiden har icke tillåtit mig att utföra många dylika experimenter, och kan jag endast nämna, att jag försökt hos *Helianthus annuus*, om icke filamenterna, när de voro frigjorda, visade någon retlighet, hvilket de icke göra då de äro förenade med antherröret och pistillen. Jag förmodade nemligen att de icke skulle rå med den styfva pistillen. Men jag fann äfven då icke spår af retlighet, och tror jag bestämdt kunna antagas, att dessa blommor jemte flere andra hos *Compositæ* sakna densamma fullständigt.

Sedan jag skrifvit detta har här (i Upsala Botaniska trädgård) uppblomstrat en *Arctotis lanata*. Blomman är alldeles gul. Alla småblommor, både i disken och strålen, äro fertila; denna växten står närmare *Cryptostemma* än *Arctotis*, eller också borde de tillhöra släktet *Arctotis* alla tre. Äfven här fann jag samma retlighet som hos *Cryptostemma*.

Litteratur-Öfversigt.

- 1. *Icones floræ germanicæ & helveticæ* auct. Lud. Reichenbach. Vol. XIII & XIV.** Äfven under titel: ***Orchideæ in Flora Germanica recensite, additis Orchideis Europæ reliquæ, reliqui Rossici imperii, Algerii, ergo Tentamen Orchidographiæ europææ*** iconibus illustratum Auctore **H. G. Reichenbach filio.** Lipsiæ, 1851.

För hvar och en vän af den europeiska floran och som söker att för sitt studium deraf vinna så många och så goda hjälpmedel som möjligt, bör det tvifvelsutan vara särdeles kärkommet, att det utmärkta verk, hvars hufvudtitel vi ofvan afskrifvit, med nya krafter och ny fart fortsättes. Den gamle inom den nyare botanikens häfder så frejdade åldrige primärutgifvaren har vid sidan af sig sett uppstå en son, som i så många hänseenden synes träda i sin faders så gagnande fotspår. Han har nemligen nu öfvertagit utgifvandet af detta nyttiga och ett högt veten-

skapligt värde egande arbete, och om man ock tycker sig berättigad att säga att det mäterligt mjuka och naturliga i afbildningarne, som utmärkte de gamla välkända Reichenbachska plancherna, ej ännu alldeles till så hög grad upphunnits af sonen, så måste man dock medgifva att dessa afbildningar särdeles nöjaktigt ställa sig vid sidan af de bästa vi nu för tiden ega, vissa eminenta praktverk undantagna.

Hvad sjelfva texten vidkommer och särdeles den som tillhör detta häfte, så eger man en borgen för dess förträfflighet i de långa, mödosamma, noggranna och följdrika studier d. y. Reichenbach sedan 9 år egnat åt Orchideernas sköna växtfamilj och hvarigenom han i afseende på hithörande exotiska former redan hunnit uträtta ej obetydligt. Och granskar man närmare detta innehåll, så skall man finna att det är ett gediget arbete man har framför sig.

Vi skola i denna korta anmälan inskränka oss till torftiga utdrag af hvad som hufvudsakligast kan intressera oss i och för de inom vårt fäderneslands Flora förekommande arter. Vi beklaga att författaren sjelf ej såsom inledning till sitt förträffliga arbete lemnat någon den ringaste öfversigt hvarken af familjens historia, morfologi eller geografi. Det hade i många hänseenden varit fägningsamt att derom höra hans på rik erfarenhet grundade åsikter.

Det hade varit refs afsigt att sjelf på grund af här meddelade uppgifter angående utbredningen lemna en öfversigt åtminstone af de Skandinaviska arternas förekomst, men något sådant har ej varit möjligt, då förf. ej alltid fullständigt upptager alla trakter, hvori arterna förekomma, utan blott angifver extremerna för deras geografi.

Texten innefattar 186 sidor i 4:o och Iconographien omfattar 170 plancher. Verket är dediceradt till Hooker, Klotzsch och Lindley; och i tillegnan uppräknas den massa af bidragande botanister i olika länder, hos hvilka förf. anser sig stå i förbindelse för flerfaldiga meddelanden. Dernäst följer en öfversigt öfver de här behandlade 22 släkten fördelade inom 6 grupper, samt en för-

klaring af de 4 plancher hvarå Orchidé-afdelningars analys afbildats.

Härefter vidtaga nu artbeskrifningarne, hvarvid först lemnas en kort diagnos för släktet med synonymi, en synoptisk öfversigt af hit hörande arter; så behandlas arterna med sin diagnos, talrik synonymi, anförande af figuren, fullständig beskrifning, förekomst och talrika anmärkningar i flerfaldiga hänseenden, särdeles kritiska och upplysande, och sist uttydning af hit hörande planch.

Författarens framställning i hvad den rörer våra arter är följande.

I. *Ophrydeæ*.

1. *Aceras* har 6 arter, hvaraf vår *A. pyramidalis* ensam hör till afd. *Anacamptis* (*calcaratæ*, *calcar filiforme*).

2. *Serapias* har 5 arter (3 dessutom osäkra). Ingen Svensk.

3. *Orchis* äger 35 arter. De Svenskas synopsis är följande:

Sect. 1. *Herorchis*: perigonii phylla externa conniventia galeata.

A. Bracteæ membranaceæ.

Labellum trilobum *O. Morio*.

» trifidum lacinia media sensim et paulo

dilatata *O. ustulata*.

» trifidum lacinia mediæ crura ligulata *O. Rivini*.

Sect. 2. *Androrchis*: perig. phylla lateralia patentia v. reflexa.

A. Bracteæ membranaceæ.

a. Folia oblonga s. obl.-ovata medio latissima; bracteæ simplicinerves *O. mascula*.

b. Folia lineari-lanceolata, a basi angustata. Bracteæ infimæ sæpe retinerviæ.

Labelli lobus medius productus *O. palustris*.

» » » abbreviatus *O. laxiflora*.

B. Bracteæ herbaceæ, prope omnes retinerviæ.

a. Caulis anthesi fistulosus.

a² Folia a basi angustata *O. incarnata*.

b² » » » angusta dilatata (medio latissima).

α Calcar cylindraceum.

1. Calcar amplum, rectum *O. latifolia*.

(2. » gracile, curvatum *O. pseudosambucina*.)

β Calcar cylindraceo-conicum. *O. sambucina*.

b. Caulis anthesi solidus *O. maculata*.

Hvad nu de Svenska arterna angår framställer förf. följande åsigter: — *Orchis militaris* L. kallas här *O. Rivini* Gouan., emedan det gamla namnet i Codex Linnæanus (n. 6816) äfven skall innefatta *O. purpurea*, *tridentata*, *Simia* och således såsom kollektivt ej längre kan bibehållas

— Vår nordiska *O. mascula* skiljer sig från den mellan-europeiska genom nästan helbräddade läppflikar, då den andra deremot har dem småtandade. — För *O. laxiflora* har förf. ej upptagit något svenskt växtställe. — Af förf:s sätt att behandla gruppen *latifoliae*, innefattande de hos oss mest omtvistade former och arter, skola vi lemna ett fullständigt utdrag, såsom det för vår flora kanske intressantaste i hela arbetet.

1. *O. incarnata* L. caule anthesi fistuloso, foliis a basi angustatis; perigonii phyllis lateralibus externis reversis, demum erectis; testæ cellulis hyalinis.

a. *incarnatae veræ*: foliis strictis arrectis.

α lanceata: valida, mediocris altitudinis, tuberidiis palmatifidis, foliis lanceolatis, acutis, spica pluriflora, cylindræa, labello æque longo seu longiore quam lato, calcare cylindræo, æquali, recto. (Ad *Orchis palmata palustris non maculata* etc. L. *Öl. o. Gottl. Resa* p. 48. *O. (incarnata) L. su. n. 802. O. mixta α incarnata Retz. 167. O. incarnata Fries Mant. 3 p. 127. O. angustifolia β elatior Hn. in litt. O. latifolia s. angustifolia v. extensa Hn. O. angustifolia W. Gr.) Gottland och ÖG. kring Omberg och Winnerstad.*

β angustifolia: gracilis, tenuis, tuberidiis macrodactylis, sæpe monodactylis, foliis anguste lineari-lanceolatis, spica pauciflora, perigonii phyllis 5 vulgo acutissimis (Ad *O. angustifolia* Rchb. *Fr. Mant. 3. p. 127. O. maculata β majalis* Wbg.) Est forma solo turfoso, humidissimo exorta. Gottland.

b. *sublatifoliae*: foliis patentibus, nunc flaccis, abbreviatis.

γ brevicarata: calcare cylindræo amplo recto, ovario brevior. (Formen med rödfläckiga blad är *O. cruenta* Müll. *Fl. D.*) Jemtl. ÖG kring Motala.

Härefter gifver förf. i en vidlyftig disquisition skäl för sin bestämda öfvertygelse att hans och Linnés *O. incarnata* äro desamma; hans hufvudskäl är, att, då Linné beskriver sin *Orchidem palmatam luteam, floris labio maculato Seguerii*, Holmgren iakttagit *Orch. incarnata* i sydl. Sverige »sæpe colore stramineo-eburneo provenire».

2. *O. latifolia* L. caule fistuloso, foliis a basi angusta medio dilatatis, apice acutiusculis s. acutis; perigonii phyllis lateralibus externis reversis, demum erectis, calcare conico cylindræo ovario brevior seu æquali; testæ cellulis subtilissime spirodeo-reticulatis.

a. *latifoliae veræ*: foliis infimis approximatis basi angustatis, patulis.

α genuina: foliis lanceolatis, acutis, elongatis, perigonii phyllis externis subæqualibus, calcare cylindræo (Ad *Orchis* p. 48 L. *it. oel. gottl. Fl. su. n. 728. O. latifolia L. sp. p. 941. O. comosa Scop. och O. majalis Rchb.*) Enligt upp-

gift af Hartman »apud nos rara, supra Upsaliam non lecta nuper in Norvegia ad Christianiam cl. Blytt invenit.»

β *brevifolia*: foliis abbreviatissimis, sed firmiori habitu atque spica densa a submaculatis diversa. (Det så bestämde och afritade exemplaret lög ss. Svenskt i Rich:s herbarium utan närmare uppgift om lokal eller samlare).

b. *subincarnatae*: foliis infimis approximatis basi angusta, arrectis.

γ *lapponica*: macra, humilis, gracilis, paucifolia, rari-serius sparsiflora, labello æque longo atque lato. (Ad *O. latifolia* Wbg. lapp. *O. lapponica* Læst. in sched. *O. Traunsteineri* α *lapponica* Hn.) Torneå Lappmark.

c. *subsambucinae*: foliis infimis approximatis basi valde angustatis, hinc anguste cuneatis, patulis.

δ *conica*: calcare conico ovario brevior; galeæ phyllis acutis, labello leviter trilobo, nunc subcordato.

aa. *genuina*: foliis Orchidis sambucinae, elongatis. (*O. cordigera* Fr. nov. su. mant. 3. p. 130) Gtld. Nordlanden.

bb. *Blyttii*: folio unico abbreviato. Dovre.

d. *submaculata*: foliis remotis, paucissimis in caule elongato, gracili, apice obtusis seu obtusissime acutis, omnibus a spica valde remotis. — Lundformen, ej sällan förekommande.

3. *O. sambucina* L. caule fistuloso, foliis lanceolatis seu ovato-lanceolatis, a basi angusta dilatatis, perigonii phyllis lateralibus externis reversis, demum erectis, calcare cylindraceo conico ovarium subæquante, testæ cellulis eximie reticulatis.

4. *O. maculata* L. caule anthesi solido, foliis a basi angusta dilatatis, perigonii phyllis lateralibus externis reversis, patulis; testæ cellulis subtiliter reticulato-subspiroideis.

a. *genuina*: robusta, foliis infimis obtusis, spica sub anthesi densa, calcare cylindraceo (*Orchis* L. it. *Öl. et Gottl.* p. 48. su. n. 729. *O. maculata* L. sp. 942. *O. mixta* Sw. enl. Sv. Bot. 413.

b. *sudetica* Pöch.: macra, gracilis, humilis, brevi-paucifolia, foliis plus minus curvatis. (? *O. recurva* Nyl. Fr.) Finland.

c. *Meyeri*: gracilis, laxa, elongata, foliis plerisque squamæformibus, infimis obtusis, spica elongata, sublaxiflora, parviflora, labello profunde trilobo, lobo medio producto, calcare angusto. ÖG. Motalatrakten. Synes mindre säker genom n. pipig stjelk &c.

d. *elodes*: foliis infimis lanceolatis acutis, nec oblongis acutis, calcare filiformi ovarium raro æquante. (*O. elodes* Gris.) Stockholm, Nyman. Lappland.

4. *Ophrys* L. innefattar 18 species (i artöfversigten 37!) efter förf:s begränsning af arterna och området. Deraf finnes blott en inom vår Flora, nemligen *O. myodes* L., som här fått Hudsons namn *O. muscifera*; Linné kallade den i spec. pl. *O. insectifera* α *myodes*.

5. *Nigritella* Rich. har blott 2 arter. Vår är *N. nigra* Reich. (*Satyrium nigrum* L.)

6. *Herminium* (L.) R. Br. med 3 arter; hos oss *H. Monorchis* L. och *H. alpinum* Lndl. (*Ophrys* L. *Chamorchis* Rich.)
7. *Gymnadenia* R. Br. räknar 5 species. Svenska: *G. albida* Rich., *G. odoratissima* Rich. (med var. *borealis*: foliis multo angustioribus, floribus minoribus pallidis) och *G. conopsea* R. Br. Af denna sistnämnda omnämns följande former:
- 1) *longicalcaratæ*:
 α . *inodora*: gracilis, angustifolia, caule superne subnudo, labello non elongato. (*G. Wahlenbergii* Afzel.!) Gottl. nästan i slutet af Juli. »Essentia speciei consistit in foliis s. bracteis sterilibus summis et infimis approximatis, internodiis valde distantibus». Hn.
 - 2) *brevicalcaratæ*:
 β . *densiflora* Fr. H. N. foliis latioribus (sæpe subdistichis), spica multo densiore, floribus majoribus, calcaribus ovaria haud multum excedentibus. Serotina.
 - 3) *ecalcarata*. Carpath. alperna. Lul. Lpmk. Pojo i Finland, Archangel.
8. *Platanthera* Rich. innefattar 13 arter. *P. obtusata* Lndl. går i Amerika äfven ned till Californien och Hvita bergen. *P. solstitialis* v. Bönng. heter nu vår gamla *Orchis* L. l. *Platanthera bifolia* Rich. Den har följande varieteter: a) *laxiflora*, b) *densiflora*, c) *patula*, d) *pervia*. *P. chlorantha* auctor. heter *P. montana* Reich. (*Orchis montana* Schmidt. 1793 »qui plantam optime distinxit»). Hit föres ock *Pl. viridis* Lindl. (*Satyrium* L. *Orchis* Scop. *Habenaria* Sw. Br. *Gymnadenia* Rich. *Coeloglossum* Hn).

II Neottiaceæ.

9. *Cephalanthera* Rich. med 4 arter. *C. ensifolia* Rich. har ombytt namn till *C. Xiphophyllum*, ty den var *Serapias Xiphophyllum* hos L. fil. Suppl. 404; endast Gottland anföres fr. Sverige för densamma. *C. pallens* Rich., som växer på Möen allmän o. sparsamt i östra Sjælland, heter nu *C. grandiflora* Bab. (*Serapias grandifl.* Scop.)
10. *Epipactis* (Cr.) Rich. har blott 2 arter, af dem vår *E. palustris* Cr. Under namn af *E. Helleborine* Cr. uppställer förf.
- 1) *microphylla*: gracilis, rubicunda, foliis internodia non excedentibus, ovato-lanceolatis, bracteis abbreviatis, hypochilii saccati ostio amplo, epichilii gibberibus gyrosis. (*Serap. microphylla* Ehrh. *Epipactis* Sw.) Oland.

- 2) *rubiginosa* Cr. valida, rubicunda, puberula; foliis oblongis acutis, internodia excedentibus lucidis; bracteis elongatis; hypochilii excavati inferne antrorsum angulati ostio amplo, epichilii cordati cristis basalibus crenulatodentatis. (*Scrapias latifolia* Scop. *Epipactis atrorubens* Schultes. *E. microphylla* Mérat. *Epip. media* Fr. *Mant.* 2.) Gottland, Östergöthl., Söderm., Rosl.
- 3) *varians* Cr. viridis, opaca, laxiuscula, foliis oblongolanceolatis internodia media superantibus; hypochilii elliptici ostio angusto; labelli callis subobsoletis. (*Epip. purpurata* Sm. *Ep. viridiflora* Hoffm.) Forsan per omnem Europam mediam et australem.
- 4) *viridans* Cr. viridis, subviolacea, robustissima, foliis ovatis, acutis, internodia media excedentibus; hypochilio orbiculari, ostio angusto; labelli callo in basi epichilii vulgo triangulo (*Ep. latifolia* Sw.) — A Suecia per Europam crescere videtur.
11. *Neottia* (L.) Rich. räknar här 5 arter, jemte vår *N. Nidus avis*, en *N. camtschatica* Rchb. fil. Dessutom föres till detta slägte äfven *Listera ovata* R. Br. och *N. cordata* Rich., emedan dessa båda släkten, såsom redan Lindley antydt, skiljas endast genom yttre habitus (bladlösa och bladbärande) medan blomdelarnes construction är densamma.

12. *Goodyera* R. Br. har blott en art: *G. repens* R. Br.

III. *Arethuseæ*.

13. *Epipogium* Gm. eger ock blott 1 species: *E. aphyllum* Sw.

IV. *Vandææ*.

14. *Calypso* bulbosa Rchb. fil. benämnes här vår vackra och rara *C. borealis* Salisb. emedan den var *Cypripedium bulbosum* L. enligt Richters Codex 6876. Finnes ock i Ryssland, Siberien, Nordamerika, både i Oregon och Canada samt Nya Skottland.

V. *Malaxideæ*.

15. *Corallorrhiza* Hall. Af *C. innata* R. Br. upptages *C. ericetorum* Dr. (*C. intacta* R. Br. enl. Cham.) såsom varietet: compacta, minor, ovarii costis valde undulato-crenatis.

16. *Sturmia Loeselii* Rchb. antages.

17. *Microstylis monophyllos* Lndl. heter här vår kända *Malaxis monophyllos* Sw. ty *Microstylis* skiljes derigenom från *Malaxis*, att den förra har rostellum triangulum, anthera rostellum accedens, pollinia collateralia, den sednare deremot rostellum trilobum, anthera subapicilaris, pollinia per paria incumbentia.

18. *Malaxis paludosa* Sw. är ensam i sitt slägte.

VI. *Cypripediæ*.

19. *Cypripedium* L. har 3 arter. Vår *C. Calceolus* Huds. uppstiger på alperna ända till 6,000 fots höjd.

Beträffande plancherne så upptagas der alla här beskrifna arter och nästan alla der omnämnda former; de åtföljas nästan utan undantag af särdeles rikhaltiga analytiska figurer af alla möjliga växtdelar, äfven de mest minutiösa.

Arbetet utkommer i 3:ne upplagor. Den första i 4:o och på fint papper samt helkolorerad kostar 1 Thlr 15 sgr. häftet, innehållande 10 plancher med text. Den andra är den samma men okolorerad. Den tredje (s. k. Wohlfeile Ausgabe) är i stor 8:o och blott halfkolorerad, men samma plåtar äro här begagnade, som i den stora upplagan. Denna sista kostar blott 16 sbgr. häftet.

Då man besinnar att förf. kanske mera än någon annan åtminstone yngre botanist satt sig i förbindelse med de flesta nu lefvande europeiska växtkännare och från dem erhållit originalexemplar och representanter af hvarje lands Orchidflora, att han med en särdeles ovanlig håg, ifver, skarpsynthet och skarpsinnighet kritiskt studerat denna familj, att han besitter en ovanlig förmåga af klart framställningssätt och mästerskap i afbildningskonsten för enad med den mest prisvärda omsorg och samvetsgrannhet — så skall man erkänna att nu refererade arbete är att räkna till de utmärktaste den nyare tidens vetenskapliga litteratur emottagit. A—n.

2. *De cellula vegetabili fibrillis tenuissimis contexta.* Auctore **J. G. Agardh.** Lundæ, typis Berlingianis 1852. 4:o p. 11 c. t. 2.

Om cellernas uppkomst och sättet för deras bildande förefinnas visserligen mellan nutida växtphysiologer betydliga meningsolikheter; om deras structur deremot herrskar mindre strid. Det antages, att hvarje cell är en från alla sidor sluten blåsa eller säck, att dess primära hud består af en liksom stelnad gelatina, hvarest inga enklare elementer kunna spåras; att inom denna aflagra sig småningom secundära lager; att alltefter som dessa sednare på vissa

ställen afbrytas uppstå på cellmembranen olika configurationer, nemligen spiral- och ringformiga eller porösa, och spiralfibrens uppkomst förklaras så, att moleculerna af den aflagrade materien hafva en viss tendens att förenas till spiral-linier. — *Meyens* åsigt, att äfven den primära cellmembranen skulle vara sammanväfd af spiralfibrer, och att dessa löpa på enahanda sätt i cellerna och kärnen, anses vara vederlagd af *H. v. Mohl*.

Författarens åsigt med detta sitt arbete är att framställa åtskilliga häremot afvikande meningar. Huruvida i de af honom observerade cellerna den yttre membranen är öfverallt slutet och homogen, synes honom ej afgjordt; tydligt har han iakttagit, att de secundära membranerna äro sammanväfda af i olika rigtning utlöpande och hvarandra korsande fibrer, såsom en linneväfnad; och han tror att en yttre skifvas fibriller öfvergå i en inre, att skiljeväggarne mellan cellerna äro bildade af dessa fibrer. Man får således ej anse cellerna utan fibrillerna såsom elementarorganer; dessa fibriller äro solida, än enkla, än sammansatta såsom ett hopsnodt tåg. De låta sig sällan skiljas genom yttre våld; ofta har han iakttagit flere fibriller förenade genom en ännu finare hud och liknande veck i en ytterst fin membran. De finare tyckas framgå liksom utredda ur de sammansatta; han anser knappast att en egentligen s. k. membran, alldeles slutet, förenande fibrillerna, finnes i de secundära lagren, ej heller har han sett någon primär membran utantill omgifva de secundära lagren; dock vågar han ej neka närvaron af någon viss gelatina, som täcker och lägger sig emellan fibrillerna.

Huruvida dessa, på endast få observerade växter stödda, åsichter äro tillämpliga på andra växters celler, lemnar förf. åt andra att afgöra. Men med samma rätt, som *H. v. Mohl* på iakttagelsen af *Conferva glomerata* grundat sin allmänna teori om cellernas structur, förökning och delning, anser sig ock förf. berättigad att upphöja de på *Conferva Melagonium* stödda rönen till allmängiltiga. Dess celler äro nemligen särdeles stora och fasta, och kunna med lätthet dissekeras härs och tvärs. Genom dylikt antagande kunna äfven flera phenomener, t. ex. endosmosen, skiljeväggarnes uppkomst mellan de delade cel-

lerna &c. lättare förklaras, och en dylik cellbyggnad visar derjemte en analogi med djurväfnadens, hvarest fibriller löpande i dubbel rigtning blifvit iakttagne.

Författaren nämner i slutet af sin inledande öfversigt, att de flesta här framställda åsigter redan 1840—41 voro gjorda och några flyktigt omnämnde i hans Alg. Medit. Paris 1842, samt att han således i deras offentliggörande nu mer än lydt Horatii »nonum prematur in annum».

Hvad sjelfva det närmare genomförandet af bevisningen och de särskildta speciella iakttagelserna på *Conferva Melagonium*, *Griffithsia equisetifolia* och *Polysiphonia complanata* angår, torde det ej vara nödigt att efter redan lemnad öfversigt referera dem, öfvertygade som vi äro, att hvar och en af våra yngre botanister, som hunnit öfverraseriet att samla herbarier och »hitta på varieteter» samt längtar efter reel insigt i växtlivets hemligheter och ett vetenskapligt studium af växternas sköna former, ej skall underlåta att vända sig till godo ett arbete, som väl är litet i omfång (10 pag. 4:o och tab. II.) men utan tvifvel större till inre betydelse och värde.

A.

3. *Revisio Cuscutarum Sæciæ, quam censent. ampl. fac. philos. Lundensi pro Laurea p. p. F. W. C. Areschoug, Scanus.* In Audit. I die 27 Aprilis 1853, h. a. m. s. *Lundæ*, typis Berlingianis, 8:o p. t. & pp. 20 c. tab. 1.

Under den sist förflutna vårterminen har i Lund blifvit öfver släktet *Cuscuta* utgifven en monografi med ofvanstående titel. Då akademiska afhandlingar, som icke utlemnas i bokhandeln, ganska sällan blifva tillräckligt spridda, har vanligen uti Botan. Notiser intagits en utförlig redogörelse för de inom Sverige utkomna, som egt botaniskt innehåll. På grund häraf torde för den monografi, som utkommit med ofvanstående titel, härstädes böra något utförligare redogöras, än hvad som kunnat behövas, om densamma varit tillgänglig i bokhandeln.

Den börjas med en utförlig inledning, hvaruti anföres, att släktet *Cuscuta* först under de sista 20 åren

börjat noggrannare studeras. Orsaken till de äldre botanisternas försumlighet i detta fall förmodas härleda sig från arternas stora yttre likhet, som icke vid hastigt påseende gifvit anledning att urskilja dem. Botanister, som på sednare tider användt omsorg på arternas noggrannare granskning, äro bland andra Choisy, Engelman, Babington och Pfeiffer. Dock förmodar förf., att flera arter ännu återstå att urskiljas. Inom Sverige har släktet blifvit försumadt, så väl i fråga om arternas bestämmande, som i observerande af de förändringar desamma undergå genom att förekomma på olika växtplats. Ehuru förf. begagnat de bästa kända, honom tillgängliga arbeten, som afhandlat ifrågavarande växter, beklagar han dock, att han nödgats sakna flera engelska skrifter, som innehållit afhandlingar öfver släktet. Professorerna Fries, Agardh och Zetterstedt anföras slutligen, att hafva lemnat flera för afhandlingens författande behöfliga upplysningar.

Efter framställandet af en utförlig släktkarakter omnämnes, att släktet blifvit af de flesta författare hänfördt under familjen Convolvulaceæ, hvilket afhandlingens förf. äfven gillar, i det han säger sig icke kunna godkänna Pfeiffers åsigt, att deraf bör bildas en egen familj, Cuscutaceæ. Likaledes ogillar han, att släktet sönderdelas uti flera mindre släkten. Pfeiffer har nemligen uppställt tre släkten: *Cuscuta*, *Epilinella* och *Cuscutina*, hvartill Engelman lagt ännu ett fjerde, *Lepidanche*. De Svenska arterna tillhöra *Cuscuta* och *Epilinella*, utmärkta, *Cuscuta* genom 4—5-flikig blomkalk, jemnbreda märken och tvårummigt fröhus, och *Epilinella* genom fembladig blomkalk, klubblikt förtjockade märken och ofullständigt tvårummigt fröhus.

Rörande släktets historia anføres, att G. Bauhin (1623) endast upptager två arter, *Cuscuta major* och *minor*, samt att Tournefort icke eller antog flera, lika litet som öfriga naturforskare före Linné. Nyssnämnda båda s. k. arter utgöra Linnés *C. europæa*, men en ny, *C. americana*, tillägges uti Linnés arbeten. Först uti den af Murray utgifna editionen af Linnés Systema Vegetabilium upptages *C. Epithymum*. Som ofvan anfördes, är det under de sista 20 åren, som artantalet blifvit betydligt förökadt. Så beskriver Choisy (i De Candolles Prodrômus) 38 säkra arter och

11 mindre kända. På sista tiden hafva ännu flera tillkommit.

Om de Skandinaviska arterna meddelas, att Tillands blott uppräknar en. O. Celsius framställer 2, *C. major* och *minor*, men Linné endast en såsom Svensk, *C. europæa*, med dessa nyssnämnda såsom former. Retzius upptager *C. europæa* och *Epithymum*. Wahlenberg tillägger (i Flora Upsaliensis) till *C. europæa* en varietet β *tenuior*, hvilken varietet Weihe framställer som en egen art, *C. Epilinum*. Hartman upptager blott 2 arter, *C. europæa* och *Epilinum*, hvartill Fries lägger *C. halophyta*.

Rörande arternas geografiska utbredning anföres bland annat, att arterna med knopplika märken tillhöra Australien, Amerika, China och Ostindien, då de deremot nästan alldeles saknas i Europa. De två eller tre till denna afdelning hörande arterna, som blifvit funna i Europa, synas vara förda med frön från Amerika. Arterna med spetsiga eller klubblikt förtjockade märken tillhöra Europa, Afrika och vstra delen af Asien. De två till denna sednare afdelningen hörande arterna, som blifvit funna i Amerika, anses vara öfverförda från Europa. De Svenska arterna höra naturligtvis till den sista afdelningen. *C. europæa* förekommer i hela södra och mellersta Sverige ända till Ångermanland och träffas dessutom i hela Europa, Algier, Caucasus, Turkiet och Japan. *C. Epilinum* har samma utbredning inom Sverige som *C. europæa* och förekommer i hela mellersta Europa. *C. Epithymum* bebor södra och mellersta Europa, Archipelagen, Syrien och Caucasus. Af Retzius anfördes den redan såsom Svensk, men utan växtställe. *C. Trifolii* finnes i England och Tyskland. Inom Sverige bebor den företrädesvis den sydligaste delen, men finnes äfven på öar nära Stockholm. *C. halophila*, som först träffades i Norrige, finnes äfven i mellersta Sveriges östra hafstrakter. *C. Ligustri* finnes i Bohus Län.

Enligt förf:s åsigt uppställas arterna bäst på följande sätt:

- I. Med utdragna märken och kringskurna fröhus.
 - A. Med kägellikt fruktämne och sammanväxta stift.
(Utländska arter.)
 - B. Med klotrundt fruktämne och från basen åtskiljda stift.

a. Med stor frukt; stift och märken korta, af fröhusets längd eller obetydligt längre.

b. Med mindre stor frukt; stift och märken mycket längre än fröhuset.

II. Med knopplika märken och vid affallandet öppnade (bärartade) fröhus. (Utländska arter.)

Ehuru det måhända mera varit i sin ordning, att under afdelningen »Skandinaviska Florans Novitier» upptaga de för Sverige nya arter, som ifrågavarande monografi innefattar och förbigå de redan kända, föredraga vi, att här nedan i sin helhet intaga alla sex arternas beskrifning ordagrant, sådan den i afhandlingen förekommer, då det tvifvelsutan skall interessera dem af tidskriftens läsare, som sakna tillgång till sjelfva monografien, att vid de Svenska arternas uppsökande och bestämmande kunna jemföra alla beskrifningarne sinsemellan:

»a) *stylis cum stigmatibus capsulam æquantibus vel interdum paullo longioribus, squamis tubo adpressis.*

I. C. Epillinum.

Char. Caule simplici, tubo corollæ per anthesin globoso, squamis instructo erectis, tubo adpressis, apice serratis, corolla marcescente basin capsulæ cingente, stylis ad basin parallelis, apice tantum divergentibus, stigmatibus clavato-incrassatis.

C. europæa α L. Sp. pl. pag. 180.

C. europæa β tenuior Wg. Flor. Ups. pag. 55.

C. Epillinum Weihe Arch. d. Apoth. Verein. 8 p. 51.

C. major. Koch et Ziz. cat. plant. palat. pag. 5.

C. vulgaris Presl. cechr. 56.

Epilinella cuscutoides Pfr. Bot. Zeit 1845 № 41.

Fig. Flor. Dan. 1987, Reich. V. 693, Herb. Norm. Fasc. 12 № 29.

Hab. parasitica in Lino usitatissimo per provincias plurimas Sueciæ meridionalis et mediæ usque ad Angermanniam ex. gr. ad Äska.

Descr. Caulis capillaceus, subsimplex, flavescenti-viridis. Florum, qui maximi fere sunt in genere, capitula

sessilia, subbracteata, densissima et remota, flavescentia. Calyx usque ad basin 5-partitus, corolla paullo brevior, lobis ovatis latissimis. Corolla post anthesin basin capsulæ circumdans, limbo marcescente in apice capsulæ contracto. Tubus corollæ globosus, limbum plerumque 5-fidum superans. Squamæ obliquæ, tubo adpressæ, erectæ, apice serratæ. Stamina 5 cum stylis plerumque inclusa. Capsula maxima stylis cum stigmatibus paullo longior, globosa, obtusa, semi-bilocularis, quum dissepimentum oblitteratur, ut dimidium tantum capsulæ dispertiat. Styli ad basin recti, demum divergentes. Stigmata clavato-incrassata. Species cum *C. europæa* olim confusa, sed jam habitu et pluribus characteribus distinctissima.

II. *C. halophila*.

Char. Caule simplici, tubo corollæ per anthesin globoso, squamis instructo, erectis, tubo adpressis, serratis, corolla marcescente basin capsulæ circumdante, stylis basi parallelis, apice divergentibus, stigmatibus acutis.

C. halophyta Fr. Mant. 1 pag. 8.

C. halophila Fr. Sum. Veg. pag. 191.

C. europæa β *halophyta* Hartm. Scand. Fl. ed. 5 pag. 38.

Hab. parasitica supra plantas litorales, succulentas ad Öro gubernationis Calmariensis (sec. spec. in Herb. Cl. Prof. Zetterstedt). Ad Christiania Norvegiæ.

Obs. Specimina, quæ in Herb. Norm. Fasc. 12 № 30 vidi, potius ad *C. europæam* accedere videntur.

Descr. Caulis filiformis, simplicissimus, purpurascens, minus scandens et adhærens reliquarum ob uberius matricis nutrimentum (Fr. Mant 1). Florum, qui præcedentis fere æquant, capitula sessilia, subbracteata. Calyx usque ad basin 5-partitus, corolla brevior, lobis ovatis, latissimis. Corolla marcescens basin capsulæ cingens. Tubus globosus, limbum plerumquæ 5-fidum æquans. Squamæ erectæ, tubo adpressæ, serratæ. Stamina 5 plerumque subexserta. Styli basi paralleli, apice tantum divergentes, cum stigmatibus acutis capsulam æquante. Capsula globosa, plerumque imperfecte bilocularis. Species quasi intermedia inter *C. europæam* et *Epilinum*. A *C. Epilino*

differt stigmatibus acutis et caule purpurascenti et plur. char.; a *C. europæa* calyce ad basin partito, caule simplici &cet. *C. Epithymo* nullo modo confundi potest.

III. *C. europæa.*

Char. Caule ramoso, tubo corollæ per anthesin cylindrico, squamis erecti tubo adpressis, plerumque bi-vel repetito bifidis, corolla marcescente apicem capsulæ coronante, stylis a basi arcuatim divergentibus, stigmatibus acutis.

C. europæa α L. sp. pl. pag. 180.

C. major Bauh. pin. 219.

C. major Choisy Prodr. Regn. Veg. tom. IX pag. 452.

C. vulgaris Pers. syn. 1 pag. 289.

C. tetrandra Moench. met. 461.

C. tubulosa Presl. delic. pag. 215.

C. filiformis α Lam. fl. fr. 2 pag. 307.

Fig. Reich. Icon. tab. 690 Fl. Dan. tab. 199 Sv. Bot. 352. Herb. Norm. Fasc. 11 № 17.

α *legitima.* Calyce et corolla plerumque 4-fidis, squamis latissimis bi-vel repetito bifidis, capsula in apice producta.

Obs. In Herb. Norm. varietas, nefrens, *C. europæa* proponitur, quæ squamis deesse dicitur. Supra Viciam sativam prope Warberg crescit. A me non visa est; sed specimina, quæ in Scania supra Viciam sativam vidi, semper habent squamas, quales in tabula delineatæ sunt, et capsulam in apice productam non obtusam, ut *C. Schkubrianæ*.

β *Epilotum.* Calyce et corolla plerumque 5-fidis, limbo tubum plerumque superante, capsula globosa maxime obtusa, squamis serratis.

γ *Epilobii.* Calyce et corolla plerumque 5-fidis, squamis linearibus, bifidis. Capsula obtusa.

Obs. Squamæ sunt in hac forma tam exiguæ, ut vix indagari possint. Suspicamur hanc formam esse *C. Schkubrianam* Pfr., quamvis Pfeiffer ipse dixerit, squamas in hac specie omnino deesse. A Pfeiffer sequenti modo describitur:

C. Schkuhriana Pfr. Caulis ramosus, tubus corollæ cylindricus limbum 4-(rarius 5-) fidum paulo superans, squamæ nullæ, capsula ovata obtusa. (Bot. Zeit. 1846 № 2).

In Hartm. Skand. Flor. ed. 5 pag. 38 legitur, formam a Borgström supra *Solidaginem canadensem* in *Werm-landia* inventam esse, quæ ab eo *C. Schkuhriana* existimaretur. Ad hanc formam manifeste pertinet, quum Hartman dicat squamas, quum investigari poterant, capillares esse. Squamas, numquam deesse arbitramur, quamquam interdum vix perspicui possunt.

Hab. per provincias plurimas Sueciæ usque ad *Angermanniam*, α parasitica in herbis scabridis aut villosis ex. gr. *Urtica dioica*, *Humulo*, *Cannabi* et *Vicia sativa*, β in *Loto corniculata* aliisque *Leguminosis*, γ in *Epilobio angustifolio* (et *Galiis*?).

Descr. Caulis filiformis, albidus aut purpurascens, ramosus. Florum capitula sessilia, subbracteata, densa et approximata. Calyx corolla multo brevior 4- (præcipue in α) aut 5- (β γ) fidus, lobis obtusis subovatis. Corolla 4- (in α) aut 5- (β γ) fida, marcescens apicem tantum capsulæ coronans. Stamina 4 aut 5 cum stylis plerumque inclusa. Styli cum stigmatibus capsulam æquantibus aut superantes (præcipue in *Cuscutis* supra *Urticam* crescentibus). Styli a basi arcuatim divergentes. Stigmata acuta. Capsula subglobosa, plerumque perfecte bilocularis, (in α in apice producta, in β , γ obtusa). Squamæ sub filamentis bifidæ aut profunde serratæ (in β); in α , multo latiores quam in γ , bi-aut repetito bifidæ (præcipue in *Cuscutis* supra *Humulum* crescentibus) in γ lineares non tam profunde bifidæ.

IV. *C. Ligustri.*

Char. Caule subsimplici, tubo corollæ per anthesin cylindrico, maxime dilatato, squamis paulo convergentibus, non tamen tubum cludentibus, in lacinias capillares sectis, corolla marcescente basin capsulæ cingente, stylis a basi arcuatim divergentibus, stigmatibus acutis.

Hab. parasitica supra Ligustrum ad litus marinum Bahusiæ ex. gr. ad Brännö, Hvalö (Lindeberg Bot. Not. 1852 pag. 23).

Descr. Caulis filiformis, subsimplex, purpurascens. Florum, qui minimi sunt in genere, capitula sessilia, subbracteata, approximata et purpurascencia. Calyx 5-fidus, lobis subacutis, corolla non multo brevius. Corolla 5-fida, marcescens basin capsulæ cingens; limbus autem exarescens non in apice capsulæ contrahi videtur, sed capsulam ipsam cingere (ulterius observandum est; in specimenibus, quæ nos examinavimus, semper ita fuit). Tubus cylindricus, maxime dilatatus, limbum 5-fidum plerumque æquans. Squamæ a tubo paulo divaricatæ, non tamen tubum claudentes, in lacinias capillares usque ad basin sectæ. Stamina 5 cum stigmatibus plerumque inclusa. Styli a basi arcuatim divergentes, cum stigmatibus acutis capsulam globosam, obtusam æquantes. Capsula perfecte bilocularis. Species jam habitu a reliquis distincta. Cum *C. halophila* confusa est, sed differt calyce non ita profunde partito, floribus et capitulis multo minoribus, minimis in toto genere, squamis paulo convergentibus, caule magis scandente et adhærente. Ut *C. halophila* transitum a *C. Epilino* ad *C. europæam* efficit, sic *C. Ligustri* transitum a *C. europæa* ad *C. Epithimum* facere videtur.

b) *Cuscutæ stylis cum stigmatibus acutis ovario duplo fere longioribus, tubo squamis clauso.*

V. *C. Epithimum.*

Char. Caule ramoso, tubo corollæ per anthesin cylindrico, squamis fimbriatis subtriangularibus clauso, corolla, calycem brevissimum longe superante, marcescente apicem tantum capsulæ coronante, stylis basi rectis, apice tantum divergentibus.

C. europæa β L. sp. plant. pag. 180.

C. minor C. Bauh. pin. 219.

C. minor Choisy in Prodr. Regn. Veg. tom. IX pag. 453.

C. Epithimum. Murr. L. Syst. Veg. pag. 140.

Fig. Flor. Dan. 427 Reich. icon. 692. Fr. Herb. Norm. Fasc. 12 № 31.

Hab. Plantam jam a Retzio. ut civem Floræ Sueciæ indicatam, a recentioribus autem exclusam hoc loco recepimus, quamvis certum nobis non fuerit, quo crescat. In »Kämpinge Ijung» Scaniæ australis eam habitare opinamur, quum nobis auditum sit, Cuscutam quandam ibi supra Callunam vulgarem crescere. Specimina autem hoc ab loco numquam vidi.

Descr. Caulis capillaceus, ramosus, purpurascens. Capitula florum sessilia, bracteata. Calyx brevissimus 5-partitus. Corolla calycem longe superans, limbo 5-fido lobisque elongatis, acutis, in apice capsulæ marcescens. Tubus corollæ per anthesin cylindricus, limbum denique expansum æquans, squamis convergentibus, subtriangularibus clausus. Stamina 5. Styli cum stigmatibus ovarium longe superantes. Styli ad basin recti, demum divergentes, cum staminibus exserti. Stigmata acuta. Capsula bilocularis, spherica.

VI. C. Trifolii.

Char. Caule ramoso, tubo corollæ per anthesin cylindrico, squamis fimbriatis rotundatis clauso, corolla calycem superante, marcescente, capsulam totam includente, stylis ad basin rectis, apice divergentibus.

C. Epithymum β *Trifolii*. Babingt. Man. Brit. Bot. pag. 302.

C. Trifolii Babingt. in Phytol. Vol. 1 pag. 467 (ut in Bot. Zeit. 1844 № 31 relatum invenimus).

Hab. Parasitica in *Trifolio sativo* in agris Scaniæ occidentalis et australis pluribus locis circa Lund, Hvellinge et Trelleborg copiosissime. In insulis circa Stockholm (Prof. Fries in litt.).

Descr. Caulis capillaceus, ramosus, albidus vel purpurascens. Florum capitula sessilia, bracteata, densissima maximeque approximata, albida aut purpurascens. Calyx corolla plerumque brevior, profunde 5-partitus, lobis ovatis acuminatis. Corolla marcescens capsulam totam cingens, limbo exarescente in apice capsulæ contracto, 5-rarius 4-fida, lobis ovato-lanceolatis, denique expansis. Tubus corollæ cylindricus, limbum æquans, squamis conver-

gentibus clausus. Squamæ fimbriatæ, rotundatæ, lateribus parallelis. Stamina plerumque 5. Styli ad basin recti, demum divergentes, cum staminibus exserti. Stigmata acuta purpurea. Ovarium obovatum stylo cum stigmatibus multo brevius. Capsula perfecte bilocularis. C. Epithymo tam affinis ut haud injuste conjungi possent. A. C. Epithymo differt, herba majori, squamis lateribus parallelis, calycibus plerumque longioribus et ovario obovato.»

På den bifogade planchen framställas öppnade blommor och fröhus af alla sex arterna.

Af ofvanstående utdrag synes, att denna akademiska afhandling utgör ett viktigt bidrag till kännedomen om den svenska floran. Den skall säkerligen väcka intresse för dessa små parasiters flitigare eftersökande hos oss och derved utgöra en god handledning.

4. *Herbarium normale plantarum rariorum et criticarum Sueciæ.* Fasc. XIV curante E. Fries.

Uti denna fjortonde fascikel, som innehåller sällsynta och kritiska växter, insamlade till det mesta under 1849—1852, upptagas efter vanligheten 100 arter. För att visa huru intressanta växter den innehåller, skall här nedan meddelas namnen på dem, äfvensom uppgift på det ställe, der exemplaren blifvit insamlade och de på etiketterna vidfogade anmärkningarne. I likhet med hvad händelsen var med den föregående fascikeln, utlemnas denna icke emot penningersättning, utan endast i utbyte emot insamlade och för en följande fascikel tjenliga växter. Innehållet utgöres af följande:

1. *Inula ensifolia* L. Gottland. 2. *I. salicina* L. Öland.
3. *Senecio Jacobæa* L. v. *eradiata*: Gottland. 4. *S. barbææfolius* Krock: Tyskland. »Ob capitula minora, inflorescentiam &c. ad hanc orientalem speciem refero specc. »*Sen. aquatici*» e Scania orientali, licet multo macriora sint.»
5. *Matricaria discoidea* DC. Upsala. 6. *Cotula coronopifolia* L. Danmark. 7. *Gnaphalium norvegicum* Gunn. Jämtland. 8. *Petasites frigida* Fr. Jämtland. 9. *Cirsium arvense* v. *integrifolium* Koch: Upsala. 10. *Hypochæris ra-*

dicata L. Småland. 11. *Hieracium stoloniflorum* v. *collinum* Fr. Tyskland. »Quam maxime differt ab *H. brachiato!* Fr. Monogr.» 12. *H. præaltum stoloniflorum*: Christiania. 13. *Cuscuta Trifolii* Babingt. Skåne. 14. *Pulmonaria saccharata* Mill. »Indicatur a Retzio ad »Ekerö» (ubi?) et huc ducitur *Fl. Dan.* t. 483; ut inquiratur damus cultam». 15. *Gentiana Pneumonanthe* L. Småland. 16. *G. tenella* Rottb. Dovre. 17. *G. germanica* Willd. Skåne. »Specimina digitalia tantum l. c.; hoc loco oblata pedalia ad ripas Viadri leg. Cel. *Buek.*» 18. *G. germanica* v. *obtusifolia*. »Hæc cum analogis formis *G. Amarellæ* (*G. lingulata*) et *campestris* vulgo confusa, certe prioris varietas.» 19. *Scophularia aquatica* L. Köpenhamn. 20. *Euphrasia salisburgensis* Funk. Gottland. 21. *Veronica spicata* v. *media* Fr. Halland. 22. *Pinguicula alpina* L. a. Jämtland och Lappmarken. b. »*P. flavescens*» Wg. Gottland. 23. *Eryngium maritimum* L. Skåne. 24. *Nuphar intermedium* Ledeb. Österbotten. 25. *Ranunculus polyanthemos nemorosus*: Gottland. 26. *Pulsatilla patens* Willd. Karelen och Tyskland. 27. *Polygala vulgaris* L. c. varr. Upsala »b) *P. oxyptera*; c) *depressa*; d) *calcarea* apud nos in hanc transeunt! at nullos vidi transitus *P. uliginosæ* in veram exoticam *P. amaram* Jacqu.» 28. *Corydalis rutacea* Th. Fries. Upland. 29. *Brassica Napus* L. *silvestris*. Gottland. 30. *Arabis sagittata* v. *Gerardi* Lehm. Gottland. »*Ar. stenopetala* Willd. nomen antiquius.» 31. *Cochlearia anglica* L. (grandiflora) Saltholmen i Öresund. 32. *Draba lactea* Ad. *Aretioides* Fr. Norrige. 33. *Tilia grandifolia* Ehrh. Bohuslän. 34. *Malva Alcea* L. Gottland. »Nulla differentia fide in foliorum forma a *M. fastigiata*, at hæc pilis adpressis, stellatis canescens et facile distincta. Utraque cultura constans.» 35. *Geranium rotundifolium* L. Upsala. »*Ger. rotundifolium* *Rec. Linnæo* ignotum fuit, teste herb., in quo exstat alia dubia forma petalis integris; necesse igitur servandum *G. viscidum* Ehrh.! Cfr. *C. Hartm.* fil. obs. ad herb. Linn.» 36. *G. dissectum* L. Upsala. 37. *Radiola linoides* Gmel. Småland. 38. *Silene tatarica* L. Tyskland. »Lecta ad Kemi Elf, at specc. in plurr. Herb. desunt indigena.» 39. *S. rupestris* L. Bohuslän. 40. *S. acaulis* L. Jämtland. 41. *Cerastium viscosum* L. Curtis.

Upland. 42. *Lepigonum salinum* Fr. (seminib. pyriformib.!) Småland. »Genus quoddam *Spergularia* (nomen pessimum!) apud Persoon non exstat, nec caractere difinitum! Cel. Fenzl quoque jam Lepigoni nomen recepit.» 43. *Saxifraga Aizoon* Jacqu. »Specim. oblata culta.» 44. *S. hieraciifolia* W. K. Norrige. 45. *S. Aizoides* L. Jämtland. 46. *S. Aizoides* v. *aurantiaca* Hn. Jämtland. 47. *Chrysosplenium oppositifolium* L. Fyen. 48. *Sedum Fabaria* Koch. Wiborg och Petersburg. 49. *Elatine triandra* var. Helsingfors. 50. *Hippuris (vulgaris) maritima* Hell. Åbo. 51. *Agrimonia odorata* Mill. Danmark. 52. *A. pilosa* Ledeb. Karelen. 53. *Alchemilla alpina* L. Jämtland. 54. *Potentilla Fragariastrum* Ehrh. Lolland. 55. *Vicia Lathyroides* L. Skåne. 56. *Astragalus alpinus* L. Lappmarken och Jämtland. 57. *Anthyllis Vulneraria coccinea*. L. Öland. 58. *Montia fontana* v. *rivularis* Fr. Halland. och Seland. 59. *Atriplex laciniata* L. »Nondum in Scandinavia lecta, licet in diversissimis quærat, quare genuinam exhibemus. *Wahlenbergii* Scanica est *A. rosea*; Bahusica sequ.» 60. *A. patulæ, hastatæ et crassifoliæ affinis*. Bohuslän. »Ab. *A. crassifolia* foliis minus lobatis &c. nonnihil recedit.» 61. *Halimus Portulacoides* Wallr. Amrom. »Additur culta.» 62. *Chenopodium opulifolium* Schrad. Upsala. 63. *Salix acutifolia* W. fem. Karelen. 64. *S. depressa* L. *primaria!* »Frequens in Lappon. boreali & Finmark. *Salix livida* Whlbn. certissime hujus australior, glabrata forma.» 65. *Orchis sambucina* L. a. b. Stockholm. »Utraque forma sub h. n. adest in Herb. Linn. et sub *O. incarnata* Wimmeri *O. angustif.*» 66. *Gymnadenia albida* Rich. Småland. 67. *Epipactis latifolia* Allion. Öland. 68. *E. palustris* Cranz. Öland. 69. *Cephalanthera ensifolia* Rich. Stockholm. 70. *C. grandiflora* Babingt. Danmark. 71. *Malaxis paludosa* Sw. Stockholm. 72. *Gagea lutea* Salisb. Upsala. 73. *Narthecium ossifragum* Moehr. Småland. 74. *Luzula maxima* DC. Norrige. 75. *Potamogeton (natans) sparganifolius* Læst. Torneå Lappmark. »Rarissime fructificat. Petioli in phyllodia longissima mutati.» 76. *P. decipiens* Nolte. Stockholm. »Ad Ulva prope Upsaliam a me primo distinctus, at ibidem ita squalidus, ut exhibere non licuerit.» 77. *Najas flexilis* Rostk. Upland. 78. *Sparganium*

(*natans?*) *affine* Schnizl. Småland. 79. *Eriophorum gracile* Koch. Medelpad. 80. *Rhynchospora fusca* (L.) Vahl. Småland. 81. *Carex vesicaria* L. Upsala. 82. *C. (salina) hæmatolepis* Drey. Göteborg. 83. *C. nigra* Allion. Norrige. 84. *C. atratæ* L. var. »Ex alpihus Dovrensibus in H. Christ. introducta, habitum a vulgari diversum servans.» 85. *C. incurva* Lightf. Nordlanden och Finmarken. 86. *C. arctica* Deinb.! Finmarken. »Nomen antiquius primi inventoris male mutarunt. *Falsarium* est commentum Langei nomen a Deinbölleo haud esse impositum; innumera ex ipsius manu exstant spec. in *Herbb. Christian. &c.* — Cel. Gay ipse citat Deinböllei nomen! — *Caricis rhynchophysæ* nomen (1845 primo publicatum!) *C. lævirostris* etiam recentius est!» 87. *Elymus arenarius* L. var. Dovre. 88. *Koeleria cristata* P. Jutland. 89. *Melica uniflora* Retz. Skåne. 90. *Calamagrostis phragmitoides* γ Blytt. Dovre. 91. *C. elata* Blytt. Christiania. 92. *C. Halleriana* **pulchella* Saut. Upland. 93. *Agrostis Spica venti* v. *pygmæa* Fr. Öland. »Cæspitosa, biennis, primo vere florens, panicula contracta.» 94. *Phleum alpinum* L. Jämtland. 95. *Polypodium alpestre* Hoppe. Lappmarken. 96. *P. Dryopteris* L. var. Christiania. 97. *Asplenium Ruta muraria* L. Gottland. 98. *Equisetum silvaticum* **capillare* Hoffm. Småland. 99. *Chara baltica* v. *fastigiata* Wallm. Gottland. »A meo speciei typo valde recedit. E. Fries.» 100. *Chara, hispidæ accedens; abnormis.* Gottland.

Utom sjelfva Utgifvaren, hafva till denna vackra fascikels insamlande bidragit: Herrar Fr. Areschoug, Mag. Backman, Fr. Björnström, Prof. Blytt, Buek, Mag. Ene-roth, B. Floderus, E. P. Fries, Oscar Fries, Otto Fries, Th. Fries, R. F. Fristedt, Baron Gyllenstjerna, C. Hartman jun., R. Hartman, D:r Kühlewein, N. Lagerheim, J. Lange, A. E. Lindblom, C. J. Lindeberg, D:r Ljungstedt, Moe, D:r Nissen, Cand. Norman, Edv. Nylander, Fr. Nylander, W. Nylander, D:r Poulsen, J. Sieurin, G. M. Sjöstrand, D:r Sydow, K. Fr. Thedenius, Mag. Thengberg, J. Vahl, O. Westöö och J. Ångström.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:ris 10 & 11. K. F. THEDENIUS. Okt. — Nov.

1853.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH.: C. A. AGARDH: Notis om *Calothrix Wrangelii*. — ÅNGSTRÖM: Några anmärkningar till afhandlingen: »*De Svenska arterna af Sparganium af P. J. Beurling*». — W. NYLANDER: Collectanea lichenologica in Gallia meridionali et Pyrenæis. — WESTERLUND: Botaniska anteckningar sommaren 1853. LITT.-ÖFVERS.: GRENIER et GODRON: *Flore de France*, tome deuxième. STRÖDDA UNDERR.: Något om Lycopodiernas utvecklingshistoria. — Om Botaniska Reseföreningen. — Botaniska resor. — C. F. Nyman. Annonc.

Original-Afhandlingar.

I. Notis om *Calothrix Wrangelii* af C. A. Agardh.

År 1811 eller 1812 fann jag i sällskap med Expeditions-Sekreteraren Baron Wrangel, på dennes Bruk Ramshyttan i Nerike, och i den å, som drifver bruks-hjulen, en liten ganska täck, förut för mig obekant Alg. Dess trådar voro öfvertäckta af ett fint ludd, som vi ansågo tillhöra sjelfva algen, hvarföre vi hänförde den till släktet *Thorea*, och med god anledning kallade jag den *Thorea Wrangelii*, såsom den nämnes uti min *dispositio algarum*.

Jag anträffade den sedan sällan, men tillräckligt för att öfvertyga mig, att luddet på trådarne var något främmande, samt att hon hade structuren af de oscillatorier, som växa uppräta, fästade vid andra kroppar, och hvilka jag sedermera förenade i släktet *Calothrix*. I detta släkte kommer hon närmast *Calothrix distorta*, först bekantgjord i *Flora Danica*.

Det var så mycket mera nöje och öfverraskning, som Hr. Kinberg, en allvarlig Botanices Studiosus, härstädes för några veckor sedan bragte mig utmärkt sköna exemplar af en alg, hvaruti jag efter närmare betraktande igenkände den för mig numera nästan okända *Calothrix Wrangelii*. Den växte i mängd i Wenern vid Carlstad utanför länderiet Marieberg, och på mossor nära stranden.

Då jag tviflar på, att någon annan än jag sjelf utur den ofullkomliga beskrifning jag derpå hittills måst lemna, skall med säkerhet kunna igenkänna denna alg, och således kanske upptaga den för någon ny art, vill jag nu derpå lemna följande beskrifning:

Torfvan (cæspes) är öfver $\frac{1}{2}$ tum lång, alldeles brun med en brytning i grönt på nedra delen. Den fäster ganska väl på papperet och återfår lätt sin yttre form.

Trådarne äro greniga, men med enkla och glesa grenar. Ofta sitta dessa grenar på ena sidan (secundi) och äro föga smalare än stamtrådarne. De äro mjuka och böjliga i vattnet, och sakna den oscillatoriska styfheten. Trådar och grenar äro i spetsen icke afsmalnade, utan sluta nästan i en klubbformig ända.

Grenarne utgå i en mycket spetsig vinkel, men böja sig sedan något utåt. Det hos *Calothrix*-arterna vanliga förhållandet, att grenarne äro liksom *appositi*, eller sitta liksom utanpå stamtrådarne, är på denna art mycket otydligt, och observerades af mig icke bestämdt; likväl visade sig grenarnes basis lika tjock med hufvudtråden.

Innanmätet i trådarne är till färgen brungult och antager flera former; än visar det sig som de oscillatoriska ringarne, än som små cylindrar, än och oftast såsom kulor, än slutligen såsom blott en oredig massa.

Algens färg är brungul, liknande hafsvattens-släktet *Sphacelariernas*, och vid första aanblicken tog jag den nästan för *Sphacelaria cirrhosa*, hvars växningssätt och storlek den har. Märkliga äro ock de klubbformade grenändarne, som äfven finnas på *Sphacelaria*-arterna, ehuru fyllda med en mörk massa. Den brungula färgen behåller hon som torkad. Hon är, äfven torkad, utan glans.

Det enda species, hon står nära i släktet, är *Calothrix distorta*, hvilken är, åtminstone i Sverige, likaså sällsynt, som denna vår art. Jag har, såsom ofvan är antydt, icke heller funnit ofta *Calothrix distorta*, hvilken dock alltid skiljt sig genom den sköna ärggröna färg hon antager, torkad på papperet. Jag är således nu ur stånd att uppgifva några andra bestämda skilnader dem emellan. På tabellen i Engl. Botany finnes tecknad en brun varie-

tet af *Conferva distorta*, som möjligen kunde vara *Calothrix Wrangelii*. Uti texten till Engl. Botany anmärkes, att grenarne på *Conferva distorta* äro litet snodda (tursted) ofvan deras utgång. Är denna observation grundad, så finnes deruti en fast karakter, ty jag tror mig kunna försäkra, att detta icke finnes hos *Calothrix Wrangelii*.

III) Då jag fann den i Nerike, var det äfven om hösten, och sannolikt är September hennes rätta årstid.

Då hon fauns denna gång i Wenern i så utbildad form, är det sannolikt, att hennes hemvist snarare är det medlersta Sverige än det södra, der, ifall hon varit mera allmän, jag hade bort oftare påträffa henne.

Den Nerkiska Algen växte, så vidt jag kan erinra mig, på stenar, som hon betäckte med ett brunaktigt ludd. Vår Weners-alg växte deremot på mossor. Detta föranleder mig ännu till några tvifvel om bådass identitet. Olyckligtvis är jag alldeles utan exemplar af den Nerkiska arten; men jag vill minnas, att jag deraf meddelat åt Professor Swartz, och tror, att hon således måste finnas i den Swartziska vackra algsamlingen.

2. Några anmärkningar till afhandlingen: »De Svenska arterna af Sparganium af P. J. Beurling», i öfversigt af Kongl. Wetenskaps-Akademiens förhandlingar. Årg. 9. N. 8. Af Joh. Ångström.

Innan jag öfvergår till sjelfva sammanställningen af arterna, må det tillåtas mig anföra några ord om de tvenne anmärkningar, hvarpå densamma stöder sig.

Att för det första alla arter af släktet måste hafva en forma natans, torde väl enligt min åsigt vara lika så litet nödvändigt, som att de alla skola hafva en forma erecta; ehuru det förra väl kan i visst hänseende, om man så vill, vara förhållandet med alla svenska arter af släktet med undantag kanske af *Sparganium ramosum*, hvaraf jag åtminstone ej sett någon så kallad forma natans; men denna forma natans visar, hvad fruktbildning, bladform m. m. vidkommer, icke den ringaste olikhet från sin forma erecta, i annat än det som är beroende af localiteten i afseende på stjelkens större eller mindre utdragenhet, och

ehuru det sednare förhållandet väl äfven finnes hos nästan alla arter i större eller mindre grad, torde man dock förgäfväs söka en forma erecta hos Sp. natans Fr.

För det andra torde Förf. svårligen kunna bevisa att Linné med sin Sp. natans afsett formæ natantes af alla arterna, om man derifrån afskiljer β , om hvilken Linné sjelf ej gör något positivt påstående att den hör till α , hvilket orden »planta β minima in paludibus erecta persistit, et facie admodum distincta, a natante puto nihilominus easdem esse plantas, loco diversas; qui velit eas distinguere per me faciat» tyckas visa. Uttrycket i Flora Svecica: »habitat in fluviis maximis pacificis, inque lacubus» synes för mig åtminstone tydligen bevisa att Linné icke hade afseende på några andra arter än Sp. natans Fr. och boreale Læst. och torde Förf. förgäfväs på sådan local söka någon annan fullt utbildad Sparganium än dessa tvenne, om nemligen den sednare är specificce skiljd från den förra, hvilket jag är böjd tro.

Hvad för det tredje anm. 1 vidkommer, har Förf. troligen rätt i sitt påstående att »såvida hufvudformerna af arterna 1 och 2 bibehållas från hvarandra specificce skiljda till följd af den constanta olikhet, som artnamnen antyda, måste inbördes emellan deras med β betecknade afvikelser iakttagas samma förhållande, enär emellan dem enahanda olikhet eger rum»; men deraf följer för ingen del att dessa sednare måste vara underarter eller varieteter af de förra. De äro i visst afseende analoga med dem, men alldeles icke identiska. Hvad änteligen slutet af denna anmärkning vidkommer, tyckes den mig just böra bevisa ett motsatt förfarande än som Förf. gjort; ty hvad man icke med visshet vet öfvergå i hvartannat, bör man enligt temmeligen allmänt antagna grunder ej förena, och sålänge Förf. icke funnit tydliga öfvergångar från Sp. ramosum och simplex med foliis triquetris till Sp. natans och boreale med foliis planis, torde de böra få kvarstå såsom från de förra skiljda men med dem analoga arter.

Äro nu mina observationer mot Förf:s anmärkningar grundade på sanningen, måste Förf:s sammanställning af

arterna, hvilken på nämnda anmärkningar är baserad, tåla hvarjehanda modifikationer, och torde den enligt min åsigt böra se ut som följer:

<i>Spargania typice rigida (erecta)</i> <i>Spargania typ. flaccida (procumbentia, fluitantia vel natantia) foliis planis.</i>	
<i>foliis triquetris</i> ¹⁾	
<i>Sparganium ramosum</i> Huds. ²⁾ <i>Sparganium natans</i> Fr. ⁵⁾	
<i>simplex</i> Huds. ³⁾ <i>boreale</i> Læstad. in sched. ⁶⁾	
<i>fluitans</i> Fr. ⁴⁾ <i>oligocarpon</i> n. sp. ⁷⁾	
	<i>minimum</i> Fr. ⁸⁾
	<i>hyperboreum</i> Læstad. in sch. ⁹⁾

1) Denna afdelnings arter skilja sig från den följande afdelningens med större rigiditet, tjockare, vanligtvis upprätt stjolk och hafva dessutom ingen egentlig forma natans, ty den under 3) anmärkta är, så vidt jag vet, blott funnen steril och ingalunda typisk.

2) Som ofvanföre blifvit yttradt känner jag ingen forma natans af denna art.

3) Utan att blifva tvungen taga sin tillflykt till förning af *Sp. boreale* Læst. med denna art för att hafva en forma natans åt densamma, skulle Förf. icke behöfva troligen gå längre än till snart sagdt hvilken sjö som helst på Upländska slättbygden, för att finna den; eller till hvilken art skulle Förf. vilja hänföra den alltid sterila med 2—3 linier breda, flera alnar långa, flytande blad försedda *Sparganium*, som på 1—3 à 4 alnars djupt vatten växer i sjöarne i Upsalatrakten? Icke till *Sp. natans* Fr., hvilken har bladen nära trådsmala och med hvilken denna form af *Sp. simplex* aldrig någonsin skulle kunna förenas af den, som sett båda i naturen. Denna form har jag aldrig lyckats finna fructificerande; men vid sjelfva stränderna på ett eller annat quarters djupt vatten och i djupare diken förekommer *Sp. simplex* frukt bärande med de nedre bladen flytande af lika struktur och form med den sterila varietetens, blott kortare, beroende af deras olika förekomst i anseende till vattnets djuplek.

4) Denna art har icke heller, så vidt jag vet, egentligen någon forma natans, ty att dess nedersta blad vid högt vatten flyta derpå och att den sjelf vid fruktmogningen

lägger sig efter marken eller ner i vattnet, utgör icke någon särskild form; ty då skulle samma individ på olika tider bilda än dess forma erecta, än dess forma natans.

5) Huruvida den af Th. Fries i Nya Botaniska Notiser, årg. 1852, pag. 92 anförda Sp. natans var. hör till Sp. natans Fr., hvilket är troligt, då frukten säges fullkomligt öfverensstämma med densamma, eller till Sp. boreale Læst., med hvilken beskrifningen för öfrigt öfverensstämmer, kan jag ej afgöra af brist på exemplar.

Likasom den under 3) omnämnda sterila formen af Sp. simplex förekommer ej sällan i sjöarne på Upländska slättbygden, likaså företräder Sp. natans Fr. dess ställe i Upländska skogsbygden, t. ex. i Dannemora Grufsjö och i Dannemorasjön förekommer den ej rar och fruktificerar temmeligen rikligt.

6) I följd dels af den i det föregående nämnda analogien i inflorescentia mellan de 2:ne först anförda arter och dessa 2:ne nu sist ömförmälda, dels af de längre skaftade och med längre spröt försedda frukterna hos den sist omnämnda måste jag anse densamma vara skiljd från den näst föregående. Dessutom förekommer denna i och vid de större floderna, hvarest mig veterligen Sp. natans Fr. icke förekommer, och synes icke utbilda sin frukt i djupare vatten, der Sp. natans Fr. deremot ofta rikligen fruktificerar. Den blommar väl i 1—2 alnars djupt vatten, men jag har icke påträffat en enda utbildad frukt, ehuru jag sett denna art på många ställen, då den deremot i de något sankta och om vårarne öfversvämmade pölarne vid stränderna fruktificerar rikligen. Den har äfven något bredare blad än Sp. natans Fr. Att denna art är den Sparganium natans, som af Linné beskrifves i Flora lapponica, är jag mycket böjd att medgifva Læstadius, isynnerhet som troligtvis Sp. natans Fr. hvarken växer i floder eller på dess stränder eller finnes inom Lappmarkens gränсор.

7) Denna art, hvilken jag i Lycksele funnit på 3:ne särskilda lokaler, nemligen i Djupskolen vid sjelfva Kyrkoplatsen, växande med Sp. minimum och Sp. boreale, nedanför Borgarbacken, också vid platsen bland Sp. boreale och vid Qvarnbäcken nära Betsele, blandad med Sp. hy-

perboreum och Sp. fluitans, har alltid förhållit sig konstant och väl skiljd från alla andra här växande Sparganier både i habituelt och diagnostiskt hänseende, och då här alla svenska arter med undantag af Sp. ramosum, simplex och natans Fr. finnas i ej ringa mängd och växande på mångahanda olika lokaler, har jag haft temmeligen godt tillfälle studera deras inbördes förhållande till hvarandra.

Dess diagnos är: Caule simplici flaccido, foliis caulinis e basi membranaceo-marginata dilatata linearibus obtusis, radicalibus longis angustis natantibus vel prostratis, spadicibus femineis 3—4 remotis infimis pedunculatis, superioribus sessilibus, masculis solitariis vel binis, fructibus brevius stipitatis oblongis rostro subulato longioribus.

Habitat in uliginosis ad rivulos, fluviosque vere irrigatis ad Lycksele et Betsele Lapponiæ Umensis. Mense Julio floret.

Till habitus liknar den något en späd gracil Sp. fluitans, hvarifrån den lätt skiljes med spadicibus remotis och fruktens form, hvilken sednare onekligen mycket liknar Sparganii borealis, men den är kortare skaftad och med kortare spröt försedd, samt sjelfva frukten större.

8) En form med längre tjockt spröt försedd, som jag funnit i några bäckar här i trakten, hänför jag tills vidare till denna art, ehuru den i flere afseenden är temmeligen utmärkt. Den vanliga formen förekommer äfven här omkring på några ställen.

9) En utmärkt vacker och distinct art, som icke utom sin forma fluitans, hvilken icke saknas hos någon af denna afdelnings arter, är underkastad några synnerliga förändringar, finnes på några ställen i denna trakt temmeligen ymnigt.

Lycksele den 25 Oct. 1853.

3. Collectanea lichenologica in Gallia meridionali et Pyrenæis a W. Nylander.

Brevi itinere, æstate præterlapsa ad partes meridionales Galliæ inter Beaucaire et Agde deinque in parte centrali et maxime elevata jugi montium Pyrenæorum

facto, quam maxime attentionem nostram naturæ lichenosæ in his terris adfiximus. In Gallia meridionali hebdomadem commorati sumus, quod tempus nimis breve, ut plenius investigari possit regio hæc indolis in Flora Europæa omnino peculiaris, lichenes licet certe non numerosos proferens, at multos eximios et coelo mitiori privos. In Pyrenæis deinde versus medium mensis Junii montes altiores adhuc nive pro magna parte obteatas invenimus ineunte usque mense Julio tenaciter persistente. Inde accidit, ut messis observationum nostrarum non ita dives facta sit, ac sine dubio rebus magis faventibus contigerit. Mereatur tamen, ut valde paucis memorentur inventa ejus itineris lichenologica, utpote aliquid boni forsant scientiæ conferentia et partem naturæ regionum, quas visitavimus, parum cognitam aliquatenus adumbrantia.

E Parisiis exeunte Majo profecti iter sine mora continuavimus meridiem versus usque ad urbem Beaucaire ad Rhodanum, ubi lichenes explorare incepimus et nonnullis horis in viciniis circumvagantes ad saxa calcis Jurassicæ mox adnotavimus plures species mediterraneas. Sequentes hanc vegetationem expriment *Parmelia parietina* var. *ectanea* Schær. (marginibus thalloseis crenatis), *Lecanora candicans* Schær., *ocellata* (Vill.) diametrum pedalem attingens, *erythrocarpia* var. *Lallavei* (Fr.), *Lecanora aurantiaca* var. *ochracea* (*Parm. ochracea* Fr.), *crassa* cum var. *Dufourei* (*Parm. Dufourei* Fr.), *fulgens* Ach., *callopisma* Ach., *murorum* Ach., *cinerea* var. *calcarea* (L.) et ejusdem modificatio *opegraphoides* DC., omnes frequenter, *cervina* var. *mosaica* Duf. miscpt. passim. Porro *Biatora testacea* Fr., *lurida* Fr., *decipiens* Fr.*), *Lecidea mammillaris* Schær. abundanter in rimis rupium, *stigmatea* Ach. (apotheciis intus albis, sporis ut in *L. disciformi*), *atrosanguinea* Flk. (Hoffm.), *calcivora* (Ehrh.), *pruinosa* (Sm.), *aromatica* Ach., *corallinoides* Flk., *vesicularis* Ach., *nigrocæsia* n. sp.¹⁾, *nigroclavata* n. sp.²⁾, *Gyalecta exanthematica* Fr. (L. E.),

*) Apothecia intus non alba (Fr. L. E. p. 252), sed lamina eorum fusca prominentiæ thalli albi insidet. Hic error haud rarus apud auctores, ut non rite separent quid fructui quidque thallo adtribuendum, quod tamen certe aliquando difficile, ubi textura hypothecii et thalli subjacentis identica.

Endocarpon rufescens Ach., *Hedwigii* Ach., *pallidum* Ach., *cinerascens* n. sp.³⁾, *Verrucaria nigrescens* cum varietate *viridula* (Ach.) optime evoluta, saxa maculis diametri plurimum pollic. obscure virentibus ornante, *fuscella* (Ach.), quæ mihi altera varietas ejusdem, et diversæ dein varietates *Verrucariæ rupestris* (a *calcivora* DC. usque ad *V. Hochstetteri* Fr., omnimodi lusibus intermediis, pro speciebus minime sumendis, peritheciis plus minus integris hinc hypothecio plus minus infuscato). Ad *rupestris*, cujus etiam formam *terrestrem* peritheciis integris ad Beaucaire legimus, referendam habemus etiam *murinam* Leight. ibi quoque obviam pariter ac *V. rupestris* Leight. Ang. Lich. tab. XXIV, fig. 4. — Ad eadem saxa invenimus *Limboriam Sphinctrinam* Fr. obiter inspectam sat similem *Verrucariæ rupestri*, at perithecio 3—4 fisso et paraphysibus distinctis distat ad hucque mucilagine hymeneâ iodo addito coerulescente. E Collemaceis *C. stygium* Schær., *turgidum* Ach., *melænum* Ach., *pulposum* Ach., *synalissum* Ach. (forte cum DD. Durieu et Montagne ad genus proprium *Synalissa* ducendum et cum his auctoribus *S. lichenophilam* dicendum). E *Cladoniis* nil visibile nisi parca individua sterilia *pyxidatae* var. *pacilli* Ach.*)

Regionem Monspeliensem latius investigantes eandem præcipue vegetationem ibi ac ad Beaucaire invenimus et præterea in Lavalette ad rupes calcareas formationis Jurassicæ *Biatoram olivaceam* Fr., *Lecideam episemam* n. sp. (abundantissime parasitantem ad *Lecanoram calcaream*, cujus varietas singularis phlyctiformis constans simul copiosa), *tabacinam* Schær., *Lecanoram chalybæam* (Fr.), *erasam* var. *periculosam* Schær., *Verrucariam æthiobolam* Ach. (*mauroidem* Schær.), *rupestris* var. *purpurascentem* (etiam individuo pro parte ochraceo-tincto — e loco ferruginoso saxi, cui insidebat). *Verrucaria epidermidis* ad cypressos cum *Arthonia cæsiella* n. sp.⁵⁾ Addantur *Lecanora*

*) Hic notetur, *Lecideam opacam* Fr. L. E. p. 289 ad Beaucaire modo, et rarissime lectam esse ab Illustr. Léon Dufour, nec in rupibus alpium Galliæ, ut l. c. statuitur. In specimine authentico herbarii Dufourei patellæ in sicco saltem non »intus atræ», sed cinerascens, immarginatæ planiusculæ, thallus infra stratum gonimon albidus; sporæ ellipsoideæ long. 0,010—9; lat. 0,005—0,0045. hypothecium fuscum.

ferruginea (obscura) ad quercus, *Lecidea alboatra* saxicola, *atroalba* var. *atroalbella* Nyl. ad silicem, *enteroleuca* Ach. saxicola. — Ad Trévies et Pic St Loup *Lecidea candida* Ach., *Leptogium ruginosum* (Duf.), *Verrucaria Dufourei* DC., *gemmata* f. *epipolæa* (Ach.). Hic plantulam quoque legimus similem *Limboriæ Sphinctrinæ*, propius vero examinatam spermatogonia modo sistere invenimus, at cujus nescimus. Ad saxa dolomitica inter Cambouse et Viols copiose obvenit *Lecidea adglutinata* Duf. hb. et mssept (ab eo ante in Hispania lecta), cui synonyma *Parmelia balanina* Fr. L. E. p. 107 (ex D. von Zwackh in Litt., specimen typicum Schleicheri possidente, at locus l. c. allatus erroneus, nam minime est alpina species sed omnino meridionalis) et *Lecidea opaca* Schær. En. p. 104 pr. p. — Ad Viols simul obvia *Lecidea cinereovirens* Schær. (nobis specie vix diversa a *squalida* Ach.), *Opegrapha opaca* n. sp.⁶⁾, *Verrucaria fuscula* n. sp.⁷⁾, *plumbea* Ach., *Phylliscum endocarponoides* nobis (*Endocarpon phylliscum* Whlnb. ad Collemaceas referendum, textura gelatinoso-filamentosa inspersis glomerulis gonidialibus, sporæ parvæ ellipsoideæ, spermatia 4-ple minora elongato-ellipsoidea), hoc ad saxa dolomitica parce, ibidem *Endocarpon imbricatum* n. sp.⁸⁾, *Cladonia endiviæfolia*.

E viciniis pagi Mirval inter eminentiora citentur *Biatora olivacea* Fr. statu Lecanorino (tunc *Parm. Montagnei* Fr., quod nomen speciei ex his formis compositæ retinendum, ut statum perfectiorem exprimens, at notandum »var. calcaream» Schær. En. p. 63 hujus non esse, sed *circinatæ*), alia simul ejusdem varietas thallo areolato absque ambitu effigurato, *Dirina repanda* (*Parm.* Fr., sed specie haudquaquam distincta a *Dirina ceratoniæ* Fr.) optima et copiosa, *Opegrapha lithyrgea* Ach., *Endocarpon imbricatum* insigne, *Lecanora purpurascens* n. sp.⁹⁾, *Verrucaria cæsia* n. sp.¹⁰⁾, *oxyspora* Nyl. abundans et optime vicens ad oleas, *Arthonia calcicola* n. sp.¹¹⁾, *Lecidea vesicularis* Ach. squamis dactylino-deformatis*).

Ad Cete nil aliud, præter plures species easdem ac

*) *Verr. nigrescentis* ibi etiam cepimus specimen pro parte dealbatam, et hac parte cum *rupestri* congruens.

ad Mirval, citandum vidimus, quam *Opegrapham grumulosam* Duf. et var. ejusdem apotheciis *Lecideinis convexis cæsiopruinosus* in societate *Dirinæ, Verrucariam chloroticam* Ach. — *Lecanora aurantiaca* var. *erythrella* (Ach.) frequens. *Lecidea adglutinata* rara. Deinde ad lavam prope Agde occurrere *Lecanora actinostoma* (Pers.) frequenter, *Schleicheri* varietate singulari *microcarpa, cervina* var. *discreta* (Fr.) et eadem dealbata, *oligospora* n. sp.¹²⁾, *sophodes* Ach. saxicola, *Lecidea canescens* Ach. fructifera, *fuscoatra* var. *grisella* (Schær.) *L. contiguae* accedens, *alboatra* crusta grisea ad oleas, *Opegrapha enteroleuca*¹³⁾, *cerebrina* DC. var. *fusca, Arthonia phlyctiformis* n. sp.¹⁴⁾, ad oleas.

Hinc Pyrenæos centrales petiimus. At ob ambitum parcum ephemeridum, ubi hæc imprimuntur, brevitati summæ studere coacti, adhuc paucioribus nunc afferamus eximiora ex his montibus speciosis et vegetatione licherosa diti vestitis.

Itaque et lichenibus prope Luchon, ubi saxa formationis primitivæ et transitionis, granitica, schistosa et calcarea, altitudo supra mare 2000—4000 pedes, hic memorentur *Sticta fuliginosa* Ach., *glomerulifera* Ach. fructifera ad fagos vetustas, *Cetraria tristis* Fr., *Parmelia Borreri* Ach., *sinuosa* Ach., *physodes* f. *diatrypa* Ach., *Physcia speciosa* Fr., *pulverulenta* var. *angustata* (Schær.) cum analogâ *Physciæ stellaris* Fr. ad fagos prope limitem arborum extimas, *Lecanora rubelliana* Schær., *coarctata* Ach., *elegans* Ach. (vix specie vere distincta a *L. murorum*), *oreina* Ach., *chalybæa* (Duf.) ad calcem schistosam æque ac *actinostoma* (Pers.), *Biatora lucida* Fr. (f. *leprosa* Schær.) ad rupes schistoso-micaceas præruptas, *glebulosa* Fr., *Gyallecta cupularis* Ach., *Lecidea geminata* Flot. ex Zw. (*murina* olim), *atroalba* Flot. ad saxa granitica haud rara, var. ejusdem *atroalbella* (obscura) parce, *cæsiocandida* n. sp.¹⁵⁾, *candida* Ach. pass. freq., *citrinella* Ach. (*flavovirescens* Borr. Flot.), *turgida* Schær. (species suspecta, ut status exclusive calcarei plerique pro speciebus habitus)*), *petræa* Flot. et var. ejus *obscurata* (Schær.), *pruinosa* (Sm.), *stigmatea* Ach. ad cal-

*) Ad s. d. *L. calcaream* abit, quæ iterum per *subconcentricam* (Dav.) cum *L. petræa* confluit. — *Lecideam Montagnei* Flot. a *geminata* Flot. distinguere haud valemus.

cem transitionis, *cinereovirens* Schær. (cui adnascitur plerumque *Sphæria* parva peritheciis 0,1 m.m. diam. ejusque spermatogonia), *eucarpa* n. sp.¹⁶), *geographica* var. *viridiatra* (Flot., non *Biatora* ejusdem nominis Fr., quæ *Lecidea* omnino alia), *micraspis* Smrf. ad *Lecan. saxicolam* var. *albescentem* parasitica (huc pertinet quoque *Calicium saxatile* Schær., *Lecidea Schæreri* Flot. ex Zw., licet crusta alia). *Psora privigna* Flot. *Abrothallus Smithii* Tul. ad *Parmeliam olivaceam* (A. Bertianus De Not. Mass.). *Opegrapha epipasta* Ach. ad fraxinos cum *Arthonia astroidea* Ach. *Endocarpon Schæreri* (Fr. sub *Parmelia* ob apothecia fortuito adnata *Lecanoræ saxicolæ* ad rupes calcareas), *pallidum* Ach. *Verrucaria rugulosa* Leight. parasitice ad thallum *Lecanoræ calcareæ* (quæ hæc a *Lecanora cinerea* specie distingui non potest), *pyrenophora* Ach. (Leight. Ang. Lich. tab. XXIII fig. 6, ad schistos argillaceos, pro varietate habenda *V. margacæ* Whlnb. similiter ac *æthiobola* Ach. ibidem ad rupes graniticas obvia), *Hochstetteri* Fr. *Coniocybe pallida* Fr. ad ulmos vetustas, altitudine fere 4000 pedum, raro. *Collema saturninum* Ach. ad fagos præsertim, *nigrescens* Ach. et var. *thysanæum* (Moug.), *synalissum* Ach., *myriococcum* Ach., *Leptogium muscicola* Fr. His accedunt *Parmelia* ad fagos juxta »Hospice de Vénasque» obveniens, quam ut formam ad *P. sinuosam* referamus, lacinie vero thalli sinibus minoribus, fere ut *tiliacæ*, excipulum thallinum infra nigro-ciliatum (inde *hypothrix* nobis), fortasse propria species, et *Lecanora pyrenopsoides* n. sp.¹⁷), *Stereocaulon denudatum* Flk., *nanum* Ach.

Ascendentibus nobis montem Port de Vénasque dictum (4200—7400 ped. supra mare) occurrere *Endocarpon cinereum* Pers. freq., *Lecanora brunnea* Ach., *hypnorum* Ach., *alphoplaca* Ach., *badia* Ach., *Cetraria juniperina* var. *terrestris* Schær., *cucullata* Ach., *nivalis* Ach., *Umbilicaria cylindrica* Fr., *Lecidea armeniaca* Schær., *cænea* Duf. ad schistos micaceos, *rivulosa* var. *Kochiana* (Hepp), *alpicola* (Schær., forte non tam constanter distincta a *L. geographica* ut autumat D. Flotow; status ambiguos vidimus), *morio* Schær. copiose (supra 6000 ped.), *atroalba* var. *badioatra* (Flk. Fr.) ad schistos calcareos, *muscorum* (Fl. D.) Nyl., *Lecanora glaucoma* var. *lecidina* (Schær. et *Lecid.*

cinereo-pruinosa Schær.), *Peltigera venosa* Hoffm., *Biatora ventosa* (Ach.).

E Luchon ad pedes Pyrenæorum descendimus ad Bagnères de Bigorre. Rupes hic a calce Jurassicæ formationis constitutæ. Inter lichenes ibi obvios enumerentur *Parmelia caperata* Ach. fructifera ad fagos, *filiformis* Gar.¹⁸), *Lecanora chalybæa* (Duf.), *saxicola* var. *pruinosa* (Chaub. Fr. L. E. p. 459, *Parm. incisa* Fr. l. c. p. 103, at non L. S. exs. 340, quæ varietas videtur *Physciæ stellaris* analogâ ut *chloantha obscuræ*), *Agardhiana* Ach., quam pro subfusca statu calcareo habemus, *coarctata* Ach., *aurantiaca* f. *calva* (Dicks.) freq., *coronata* Flk. statu biatorino, *Cladonia papillaria* Hoffm., *Biatora olivacea* Fr. pessima modo, hic ultimum attingens limitem simul cum *Lecidea adglutinata* Duf. valde depravata, *Gyalecta cupularis* Ach. thallo ochraceo rufescente, *exanthematica* Fr. freq., *Opegrapha lithyrga* Ach., *saxicola* Ach., *Arthonia galactites* Duf., *Lecidea episema* nostra ad *Lecan. saxicolam*, *sabuletorum* Schær. pr. p. (L. H. exs. 194), *tabacina* Schær. rara, *calcivora* (Ehrh.), *atrosanguinea* Flk., *parasema* var. *lutosa* (Schær.), *aromatica* var. *verrucarioides* nobis (thallo fusco-brunneo, forsitan propria species), *entereoleuca* saxicola, *Calicium microcephalum* Tul. Mém. Lich. p. 78 et tab. XV fig. 20 (vix Ach.) ad *Pertus. communem*, *Endocarpon Schæreri* (*monstrosum* Flot.) freq., *cinereum* var. *cartilagineum* nobis (foliola thallina *Cladoniæ pocilli* simulans), *Verrucaria Dufourei* DC. copiose, passim etiam thallo ochraceo, *gemmata* f. *epipolæa* (Ach.), *plumbea* Ach., *chlorotica* f. *carpini* Ach., *olivacea* Fr. Schær. (non distinguenda a *V. margacea* vel *nigrescente*) præcipue loco umbroso (Salut) obvia, *coerulescens* Flot. (peritheciis saxo immersis, sporis sphaericis), *lectissima* Fr. (*Segestria umbonata* Schær.) ad lapidem æque ac fungillus lichenoideus *Epilithia cristata* nobis²³).

Iterum ad jugum medium e Bigorre ascendentes, montes circa Barèges locis nive denudatis, pro dolor nimis arcte circumscriptis, omni sollicitudine exploravimus. Regio ibi, ut ad Luchon, partim granitica vel micaceo-schistosa, partim formationis transitionis. Primo lichenes inde stationum videamus inferiorum, hic jam 4000—5500

ped. altitudine sitarum. Sunt eminentiores *Evernia divaricata* Ach. præsertim ad taxos prope zonam Rhododendri, *Physcia speciosa* Fr. fructifera, *Lecanora sophodes* Ach. insignis et *pallescens* Ach. ad fagos, *tartarea* Ach. ad saxa, *cenisea* Ach., *cervina* formis *glaucocarpa* (Whlnb.), *sinopica* (Whnb.) et *discreta* Fr., *crassa* Ach. rara, *fulgens* Ach. parce, *circinata* Ach. freq. ad calcem, rara ad granitum, *Biatora microphylla* (Sw., distincta a *triptophylla*, quæ hypothecio fusco gaudet), *vernalis* Fr. pass., *luteola* Fr. rar., *decolorans* Fr., *Endocarpon Moulinsii* Mont. parce et internixta cum *miniato*, *Lecidea squalida* var. *cinereovirens* (Schær.), *petræa* var. *calcareæ* (Weiss), *tabacina* Schær. (huc verisimiliter pertinet *L. vesicularis* var. *paradoxa* Fr. L. E. p. 287), *contigua* var. *confluens* (Schær.), *protuberans* Schær. (L. H. exs. 203), *polycarpa* Fr., *steriza* Ach.?, *disciformis* (Fr.), *parasema* var. *microspora* nobis (externe referens *L. plocinam* Ach. ex specimine Schleicheri, structura vero interiore patellarum dissimilis), *candida* Ach., *cæsio-candida* nobis, *Psora aporea* nobis¹⁹), *Verrucaria nitida* Ach., *umbrina* Fr. et var. *clopima* (Whlnb.*), *rhyponia* Ach. (quæ vix nisi var. *denigrata* diminutaque (*V. epidermidis*), *chlorotica* Ach. muscicola (inutili nomine »illinita« amicis distributa), *pyrenophora* Ach. Leight., *gelatinosa* Ach.²⁰), *Usnea barbata* var. *dasy-poga* Fr. et *florida* Fr. ambæ fructiferae ad fagos et taxos, *Parmelia parietina* Ach. rarescens, nec nisi in cultis minus frequenter, Cladoniæ, ut in Pyrenæis in genere, paucæ.

*) Status scilicet hymenio (thecio) gonidia parva oblongo-cylindrica, globulos virescentes continentia, inter ascos offerens, coacervata, longa 0,007—20 m.m., lata 0,004 mm. Subsimilia corpuscula spermatiformia in peritheciis *Verr. rupestris* varietatis sporis leviter brunnescentibus, contento muriformiter disposito, inveni. Huc spectat observatio Celeberrimi Tulasne in Mém. Lich. p. 191, 192 et in Botan. Zeit. 1853 4 st. p. 56 not. Rationes, cur crederem hæc corpuscula spermatii non adsocianda esse, sunt inter alias color eorum virescens (spermatiorum constanter dilute flavus) contentum e globulis vel guttulis constans (in spermatii nullum) et præsentia eorum constans in *Endocarpo pallido* Ach., ubi eodem modo obveniunt, forma tantum sphaerica vulgari et colore gaudentia gonidiorum thalli, at multoties minora, simulque spermatogonia separata. Quando hæc gonidia hymenea adsunt mox apparent perithecio dissecto, nam sectio hymenii ab iis viret. In *Verr. umbrina* ea et sphaerica et elongata reperimus. Mirum quod semper tantummodo inveniuntur apud lichenes nucleiferos paraphysibus destitutos et sporis brunnescentibus contentoque muriformi præditos.

Ad montes adhuc altiores, quorum imprimis cacumen dictum La Blue examinavi, ad Pic du Midi de Bigorre pertinens, 5500—8000 pedum elevatione supra mare, notandæ species sequentes: *Parmelia encausta* Ach. freq. (vere distinctam credimus a *physode*), *fahlunensis* Ach. rar., *stygia* Ach. et var. *lanata* Fr. sat freq., *Physcia ciliaris* Fr. saxicola, *Lecanora chlorophana* f. *oxytona* (Ach.) *chrysoleuca* Ach. et var. *melaloma* (Ach.), *Phacopsis clemens* Tul. præcedentis apotheciis sæpe insidens, *Lecanora oreina* Ach. magnas plagas rupium obducens, *concolor* Ram. passim copiosa, *frustulosa* Ach., *sophodes* var. *turfæa* (Fr.), *verrucosa* (Ach.), *cupreobadia* n. sp.²¹), *Biatora atrorufa* Fr., *Lecidea morio* Schær. valde freq., var. *coracina* parcius, *elata* Schær. (anne status calcareus *tessellatæ*?), *atrobrunnea* DC. copiose, var. ejus pallide opaca spectabilis rara, *ambigua* Ach. (etiam ferro tincta), *conglomerata* Schær., *squalida* Schær. pass. freq., *alpicola* et *geographica**) innumeris ludentes formis, *tenebrosa* Flot. (*fuscocinerea* Nyl.), *Stereocaulon alpinum* Fr., *Cladonia vermicularis* (Sw.), *Umbilicaria anthracina* (Fr.), *Endocarpon cinereum*, *rufescens*, *pallidum* (obscurum), *Biatora decipiens*.

Deinde revertentes modo brevi mora in St Sever et Mont-Marsan lichenes nonnullos legimus, inter quos *Arthonia dendritica* Duf. varietatibus infinitis frustra que definiendis luxurians (inter quas quoque *medusula* DC.), *Lyellii* (Sm.) sat freq., *lyncea* (Sm.), *pruinosa* Ach.**), *cinnabarina* (DC.) abundanter et var. ejusdem *ochracea* (Duf.) parce, hæc ad alnos***), *Lecanora rubiginosa* (Thunb.) ad populos præsertim copiose, *mutabilis* Ach., *Bæomyces roseus* Pers., *Pertusaria ceuthocarpa* Fr., *Opegrapha sulcata*

*) E saxis primitivis ad ea formationis transitionis peregrinatur et tunc ad calcarea sæpius pruinosa evadit, inde var. *pulverulentâ* Schær.

**) Spermatogonia ejus sistunt *Pyrenotheam sticticam* Fr. pr. p., sed sub hoc nomine etiam alia ut illa *Lecideæ dolosæ* Whlbb., cujus sint, ni fallor, L. S. exs. 22. Hæc *Lecidea* etiam ad quercus in Suecia occurrit.

***) Inutile animadvertendi laminam fructus in hac specie minime aliter esse constitutam quam in ceteris Arthoniis et pulverem disci (epitheci) coloratum modo superficialem nihil commune cum sporis (vel soris) habere.

DC., *Stigmatidium obscurum* (Sm.), *Lecidea leucoplaca* DC. ex Fr. S. V. Sc. (*premnea* Auctt. pro max. parte), *Biatora carneola* Fr., *Phlyctis agelœa* Wallr. (*Lecanactis urceolata* Tul. Mém. Lich. sp. 66), *Verrucaria modesta* n. sp.²²) ad populos rarius, *macrostoma* DC., *Calicium microcephalum* Tul. vulgare, *Collema monocarpum* Duf. (specie hæud diversum a *cheileo* Ach.).

Lineis præcedentibus summam reddere conati sumus observationum nostrarum sub hoc itinere. Restat modo ut sincerissimas agamus gratias Dominis Dunal et Planchon Monspèlii, D. Paul Boileau in Luchon, D. Philippé in Bigorre et D. Léon Dufour in St. Sever ob benevolentiam summam et liberalitatem amabilissimam, quam nobis regiones eorum visitantibus præstiterunt. Ad damus notas breves circa species novas vel nondum descriptas.

1. *Lecidea nigrocæsia* n. sp. Thallus ater, pruina cæsia plus minus cinerascens, diffractus, rugosus, ambitu obsolete radio-diffracto, apothecia parva superficialia obsolete marginata plana vel convexiuscula, intus medio albido-cinerascentia; sporæ dilute flavæ ovoideæ vel ellipsoideæ, uniseptatæ, longit. 0,013—12 m.m., latit. 0,007—0,0065 m.m., paraphyses evidenter articulatæ. Granula gonima sæpe 2—4 moniliformiter invicem adhærentia. Ad saxa calcarea prope Beaucaire. (Non est *Coll. petrosum* Ach.)

2. *Lecidea nigroclavata* n. sp. Thallus hypophlæodes (glomerulis) gonidiorum subepidermicis vel fere denudatis, apothecia parva superficialia (diam. 0,3 m.m.) convexa aut juniora plana, intus medio cinerascens; sporæ 8næ minutæ dilute flavæ oblongo-cylindricæ, longit. 0,010—9, latit. 0,004—2 m.m., paraphyses crassæ apice eximie nigroclavatæ, hypothecium excipulare fuscum. — Ad cerasos prope Beaucaire; etiam ad ulmos prope Parisios.

— *Lecidea chalybeia* Borr., varietate quam mihi communicavit D. Leighton sat similis, at sporæ tenuiter uniseptatæ, clavæ paraphysium minores, thallus alius.

3. *Endocarpon cinerascens* n. sp. simile *End. cinereo* obscuriori, sed apotheciis *E. rufescentis*. Sporæ long. 0,014—16 m.m., lat. 0,005—6 m.m. Mucilago hymenea

iodo addito vinoso tingitur colore. Thallus terræ adglutinat. Difficile observandum ob colorem obscurum et minutiam. — Ad Beaucaire cum *E. rufescente* et *Hedwigii*.

4. *Lecidea episema* n. sp. Thallus proprius nullus, apothecia parasitica obtuse marginata intus concolora atra, sub epithecio modo linea tenui cinerascens; sporæ ellipsoideæ vel elongato-ovoideæ, sæpe septis 1—3 tenuibus divisæ, hypothecium fuscum. Thecium iodo vinoso rubet. Ad *Lecanoram calcaream* (cineream) Monspeliæ vulgatissima, thallum ejus apotheciis suis plerumque aggregatis inquinans. Ad Bigorre eandem ad *Lecanoram saxicolam* reperimus.

5. *Arthonia cæsiella* n. sp. Thallus hypophlæodes pæne nullus, maculis albis in epidermide indicatus, apothecia parva lanceolato-discoidea irregularia erumpentia, cæsiopruinosa; thecium lamina tenui visum sordide flavidum, iodo addito e coeruleo infuscatum, sporæ ovoideæ uniseptatæ long. 0,016, lat. 0,007. Ad Cupressos prope Monspeliæ.

6. *Opegrapha opaca* n. sp. Thallus opacus fuscus areolatus, apothecia innata fere *O. herpetica*, intus cinerascens. Sporæ oblongo-cylindricæ tenuiter 3-septatæ, long. 0,014—18 mm., lat. 0,007 mm. Monspeliæ ad calcem. An *O. herpetica* saxicola?

7. *Verrucaria fuscula* mihi (*Lecan. cervina* var. *protuberans* Schær. pr. p.? non L. H. exs. 483, *Paraphysorma* Mass.). Thallus fuscus areolato-rimosus, apothecia intus dilute rosea, extus ostiolo umbilicato nigro; sporæ globulares diam. 0,009—11 mm., paraphyses nullæ, perithecium modo superne infuscatum. Mucilago hymenea iodo vinoso coloratur. — Ad calcem Jurassicam prope Cambouse. Habitu externo *V. viridulam* nonnihil refert.

8. *Endocarpon imbricatum* n. sp. Thallus imbricatus et similis *Biatoræ luridæ*, quacum verisimiliter hucusque commixtus fuit. Apothecia *End. rufescentis*, sporæ ellipsoideæ long. 0,015—11 mm., lat. 0,005 mm. Ad saxa Gallie meridionalis satis frequens. — Cel. Prof. Dunal specimen certum dedit »*Endocarpi eburnei*» DC. ad murum Monspeliæ lectum, nucleis albidis peritheciis fuscis vel ru-

fescentibus, sporis fere ut apud Arthonias, paraphysibus nullis, thecio iodo lutescente, *End. pallidum* ex nostra sententia sistens peritheciis fungilli parasitæ infestatum. Similiter *End. rufescens* (in Collectione D:ni Lenormand, fovens vidi perithecia *Sphæriæ Hookeri* (Verr. *Hookeri* Borr. Leight., *Dacampia* Mass., Verr. *peripherica* Tayl. Leight.). Fructificationem Endocarpi excludunt hæ parasitæ, quantum vidimus.

9. *Lecanora purpurascens* n. sp. Thallus atro-castaneus diffracto-rimosus, ambitu lobato, apothecia purpurascens; asci polyspori, sporis sphericis diam. 0,007—8 mm., paraphyses articulatae, thecium valde gelatinosum late superne purpurascens (iodo coeruleo), spermatia bacillaria. — Prope Mirval ad calcem speciem hanc insignem invenimus, obiter visam subsimilem *Lecideæ nigrocæsiæ*. — Passim thallus quoque inferne purpurascit. Ad doto Kali caustico hic color evanescit.

10. *Verrucaria cæsia* n. sp. Thallus cæsius leprosus, perithecia integra nucleum album cingentia; sporæ oblongo-ovoideæ uniseptatae (septo interdum deficiente) longit. 0,025—30, lat. 0,009 mm., paraphyses tenues breves ramosæ. Mucilago hymenea iodo non coloratur. — Ad calcem prope Mirval. — Asci juniores cylindrici pariete crassissimo (0,009 mm.) insignes.

11. *Arthonia calcicola* n. sp. Thallus tenuissimus obsoletus, gonidiis inter particulas superficiei saxi intermixtis, apothecia superficialia cæsiopruinosa, epithecio denudato atro; thecium lamina tenui visum pallide flavidum, iodo addito e violaceo obscure fuscum, sporæ ovoideæ sæpe tenuiter uniseptatae long. 0,013—11, lat. 0,003—0,0045. — Ad calcem prope Mirval. Species distinctissima et cum nulla alia comparanda. Thecium loco paraphysium textura confusa generis. — Ad Parasios aliam speciem saxicolam (*A. ruderalis* nobis) sed valde diversam deteximus.

12. *Lecanora oligospora* n. sp. Similis *Lecanoræ cervinæ*, thallus areolatus opacus fusco-brunneus; sporæ 8næ in thecis, ellipsoideæ, long. 0,016, lat. 0,009—8. Hæc species certe arcte affinis *L. cervinæ* exemplum exhibet, quomodo divisiones genericæ solis rationibus sporarum

suffultæ parum sunt naturales, ut s. d. genus *Acarospora* Mass., ad quod pertineret *L. cervina*, sed nostra *oligospora* longe alias rejiceretur. Huic de cetero accedere videtur *Lecan. spadicea* Flot. Linnæa 1849 p. 362, cui autem sporæ describuntur »didymæ» (h. e. uniseptatæ).

13. *Opegrapha entereoleuca* n. sp. Omnino similis *O. grumulosæ*, at apothecia intus albida, hypothecium infra brunnescens, lateribus modo atrum (h. e. »excipulum annulare» ex terminologia Celeberrimi Fries). Ad murum prope Agde, versus pharum.

14. *Arthonia phlyctiformis* n. sp. Thallus epiphlæodes tenuis lævis albus, apothecia parva irregularia; sporæ oblongo-ovoideæ dilute flavæ contento per strata grosse granuloso, long. 0,029—18 m.m., lat. 0,010—8 m.m. Apothecia lamina tenui dissecta intus flavida, epithecio nigro; thecium iodo primo coeruleseit, postea vinoso rubescit. — Ad Oleas prope Agde hanc speciem legimus insignem magnitudine et contento submurali sporarum, thallo et habito *Phlyctis agelææ*. In *Arthonia dispersa* Duf. (ad oleas, non homonyma Mass.) sporæ fere similes, apothecia diversissima.

15. *Lecidea cæsiocandida* n. sp. Thallus albus (roseo fere nonnihil tinctus colore) lobato-areolatus, areolis superficie verrucoso-scabris vel sub lente concinne cancellato-rimulosis, apothecia dense cæsiopruinosa marginata, plana, intus atra; sporæ oblongo-cylindricæ long. 0,015—20—13 m.m., lat. 0,095—4 m.m., hypothecium fuscum medio dilutius. — Ad terram et saxa in Pyrenæis centralibus subalpinis parcius, plerumque sterilis. Est quasi inter *L. mammillarem* et *candidam* intermedia, ab ambis vero certissime distincta.

16. *Lecidea eucarpa* n. sp. Thallus vix ullus, apothecia saxicola maxima forte generis (sicca latit. 2,5—3 m.m.), humectata rubentia; asci polispori, sporæ minutissimæ oblongo-ellipsoideæ, longit. 0,005, latit. 0,002 m.m., hypothecium excipulare tenue nigrum, hymeniale rufescens. — Ad rupes graniticas prope Luchon (Portillon). Est ingens quodammodo *Lecidea pruinosa* nuda, hypothecio alio.

17. *Lecanora pyrenopsoides* n. sp. Thallus sordide niger granoso-areolatus, areolis scabriusculis, apothecia

urceolata, disco a margine thallino elevato connivente cincto; sporæ ellipsoideæ longit. 0,014—12—16 m.m., latit. 0,009—11 m.m., paraphyses tenuissimæ parciusculæ. — Ad calcareo-schistosa prope Luchon (Casarille), loco humido. — Externe tamquam *Lecanora cervina* (*discreta*) obscurata macra apotheciis urceolato-marginatis. Similior tamen *Pyrenopsi fuliginæ* nobis (*Verrucaria* Whlnb), quæ vero hymenio supra vel epithecio coerulescente (in *L. pyrenopsoide* epithecium fusco-brunneum, lamina scilicet tenui conspectum) et toto iodo lutescente (in *L. pyrenopsoide* coeruleo affecto colore), thalli dein textura diversa.

18. *Parmelia filiformis* Garov. ex D. von Zwackh in litt. Thallus olivaceo-nigrescens stellato-laciniatus, laciniis gracilibus pinnatifidis planis subtus fibrillis destitutis, centrifugus, diametri semipollicaris vel minoris. Modo sterilem vidimus. Ad saxa calcarea prope Bigorre. Ex affinitate *Parm. stygiæ* videtur.

19. *Psora aporea* nobis (an *Opegr. Persoonii* var. *aporea* Ach. Syn. p. 71?). Apothecia ut in *Psora privigna* Flot (*Lichen simplex* Dav.) sed sporæ 8næ oblongo-ovoidæ tenuissime uniseptatæ, (similes fere ac in *Arthonia galactite*) long. 0,016—9, lat. 0,006—4 m.m., asci cylindraceo-clavati in nucleos majores vel minores (plurimos in quovis apothecio) congestis, fasciculati, idque character præcipuus generis. — Ad calcem transitionis versus Pic du Midi prope Barèges simul cum *Lecid. parasema* var. *microspora* et forsitan in ejusdem thallo, saltem in omnino simili, albissimo. — *Psora privigna* Flot. ascis polysporis, sporis long. 0,045 lat. 0,001—0,0015 m.m., abunde diversa. Hæc ad granitum in monte Portillon. Sporæ a D. Flotow sumuntur pro »massa sporifera» (Botan. Zeit. 1851 p. 752, ubi etiam *Biatoram* Fr. L. E. p. 269 existimat huc esse referendam, l. c. p. 759, sed erroneæ, nam ex typo Illustr. Friesii nil aliud quam *Lecanora cervina* var. *glaucocarpa* acrustacea).

20. *Verrucaria modesta* n. sp. Thallus epiphlæodes albidus tenuis verniceus, disrumpens, nuclei protuberantiis convexusculis ejusdem inclusi, perithecio superne fuscescente, ostiolo puncto fusco conspicuo; sporæ 8næ in ascis cylindricis, ellipsoideæ, long. 0,025—58—19 m.m.

lat. 0,014—18—11 m.m., paraphyses tenuissimæ; spermatia arcuata long. 0,020, lat. 0,001 m.m. — Ad populos in Gallia (Paris. Mont-Marsan). An *Verr. sphaeroides* Wallr.? Iodo mucilago hymenea non coloratur.

21. *Lecanora cupreo-badia* nobis. Affinis *L. badia*, thallo autem cupreo badio diffracto-areolato, lævigato, apothecia margine thallino discum concolorem haud superante. Constanter similis in alpinis Pyrenæorum.

22. *Verrucaria gelatinosa* Ach., ut videtur. Supra Weissam crispulam ad Barèges. Sporæ magnæ 0,029—48 m.m. longæ, 0,027—50 latæ. Forsan *margacea* muscicola.

23. Ad latus umbrosum lapidis prope Bigorre fungillum lichenoideum maxime singularem et paradoxum deteximus, quem sub nomine *Epilithia cristata* hic designemus. Stipites ejus minuti grisei erecti (0,7—0,6 m.m. alti, circa 0,15 m.m. crassi) apice leviter curvati, excavati, margine lacero-cristati, cavitate sporas liberas innumeras congestas continente, longit. 0,040—0,2 m.m., latit. 0,002—1 m.m., vermiculares plus minus flexuosas, intus guttulas oleosas continentes, apicibus obtusis. Textura stipitis e cellulis longitudinalibus oblitteratis obscura. Stromatis loco in lapide indumentum maculare albicans obsoletissimum. — Cel. Lèveillé, quem de hac plantula consului et qui naturam ejus fungosam agnovit, nihil tamen inter fungos eidem analogum cognitum existere affirmavit. Quod si fungillus non esset, quid tum habeatur? In classe Lichenum (longe enim abest quin eos familiam Algarum dicamus) aliquantulum in memoriam revocat *Gomphillum calycioidem* nob. (*Bæomyces* Del. Dub.), sed hic mox ascis conspicuis et textura alia longe recedit, sit vero facile etiam formatio fungosa, quod absolute decidere scientia hodierna vix poterit. Ambis iodo nulla pars colorem mutat.

4. *Botaniska anteckningar sommaren 1853 af Carl Agardh Westerlund.*

I. *Novitier och nya växtlokaler för Kalmarfloran.*

Obs. att de växter, framför hvilka en asterisk står, äro novitier.

Achillea Millefolium L. var. *lanata* Koch. Flerestädes på backar omkring Källtorp i Förlösa socken.

**Hieracium Gothicum* Fr. Omkring Källtorp vid åkerrenar och på backar.

**Galium trifidum* L. Växer sparsamt bredvid ån nära Söderåkra prestgård.

**Jasione montana* L. — *litoralis* Fr. Växer på backar omkring Söderåkra ån, t. ex. på de s. k. Munkbackarne ej sparsamt och på backar nära ån söder ifrån Böke. Funnen i Okt.

**Solanum miniatum* Brnh. På gamla ballastplatsen vid Kalmar och på sjelfva hafsstranden vid Wärnanäs.

**Linaria vulgaris Peloria* L. har jag nu funnit sällsynt växande omkring Kalmar.

Veronica opaca Fr. Växer temligen allmän på åkrar och i trädgårdar omkring Källtorp.

Ranunculus repens L. Formen med upprätt stjelk och utan bladrefvor har jag i sommar funnit på flera ställen omkring Kalmar, t. ex. vid Källtorp och Boatorp. Denna form har alltid smalare bladflikar än den vanliga, ludna blad- och blomskaft, men glatta eller omärkligt håriga blad. Den synes uppkomma då växten växer på torrare och sterilare lokaler.

**Arabis Suecica* Fr. Sum. Veg. p. 147. Denna växt har en yngre bror funnit någonstädes omkring Kalmar (vid Berga?), men han vet icke med säkerhet hvarest. Exemplaren öfverensstämma alldeles med ex. från Strengnäs, men äro robustare.

**Arabis arenosa* Scop. har jag funnit på en backe nära Kamrådagården i Berga by. Den växte der temligen ymnigt.

**Stellaria nemorum* L. I den s. k. Skansen nära Kalmar i ett dike.

**Sedum, acre varietas*: »caule longissimo, foliis distantibus, cyma bifida racemosa, floribus pedicellatis» (Fr. Fl. Hall. p. 80) växer på backar vid Linneberga. Är troligen blott en äldre form af den vanliga.

**Cratægus monogyna* Jacqu. var. *pinnatifida*. På backar nära Källtorp.

**Potentilla collina* Wib. I Söderåkra på igenvallade åkrar — trädor — omkring kyrkan.

Potentilla procumbens Sibth. Af denna fann jag i Oktober månad en liten form i Söderåkra på backar tillsammans med *Jasione montana litoralis*.

**Spiræa Ulmaria* L. — *denudata* Pressl. Växer temligen ymnigt på uttorkade ställen i Boatorpån nära Mölltorpquvarnarne i Förlösa socken. — Äfven är den temligen ymnig längs hela Söderåkra ån, åtminstone söder om Böke och förbi Bruatorp, på slutningen och bland buskarne.

Atriplex rosea L. Växer ej sparsamt i diken och vid vägkanterna i Förlösa kyrkoby, $\frac{3}{4}$ mil ifrån hafskusten. Först der anmärkt af Med. fil. Cand. E. Brunstedt.

**Salix fragilis* β *decipiens*. Tagen i Berga by i Maj 1848, hittills öfversedd såsom *S. viridis*. Säkerligen finnas i Kalmartrakten många der ännu oanmärkta *Salix*-former.

Denna form är äfven af Herr J. Ankarcrona tagen i Blekinge vid Boråkra den 27 Maj d. å. enligt meddelade exemplar.

Potamogeton fluitans Roth. Fr. Växer i ån vid Söderåkra.

Triticum repens. L. Af denna art äro vid Kalmar följande former funna:

a) *agreste*: t. a.

* β) *nemorale*: Källtorp m. fl. st.

* γ) *litoreum-mucronatum*: på en vedgård vid Kalmar.

— *litorale*: på hafsstranden ss. vid »Kraners hägne» mycket rar.

**Glyceria maritima* Wg. a. *palustris* Anderss. (= *G. festucæformis* Heynh. Fr.): »Kraners hägne» nära Kalmar. Den vanligare formen b. *arenaria* träffas flerstädes.

Holcus mollis L. är allmän på ängsbackar och åkerrenar i Förlösa socken.

En annan gång torde jag få återkomma med några anmärkningar vid *Atriplices*, af hvilka flertalet af de många vestsvenska arterna och formerna tycks växa på Östersjöns kuster. Äfvenså kan jag då få tillfälle att anföra några observationer vid våra Svenska *Ajugæ*, som alla tyckas finnas vid Kalmar och i sådana former och öfvergångar,

att man icke utan stor tvekan kan låta dem gälla för — hvad de nu anses vara — väl skilda arter.

II. Novitier och nya växtlokaler för den Öländska Floran.

Mentha silvestris L. har jag funnit i strömmen söder om Gärdslösa kyrka.

Mentha gentilis L. Fr. växer mycket vacker vid Björnhofda i Thorslunda socken.

Anemone silvestris L. Växer vid Borgholm, nedanför landtborgen, $\frac{1}{4}$ mil söder om ruinen, vid en liten ensam stående koja.

Cerastium strigosum Fr. växer vid Runsten..

Potentilla. Ju mera svårbestämdt och inveckladt ett släkte är, ju nöjsammare är det att studera detsamma. Ibland sådana intager detta genus en utmärkt plats, ty det är ännu långt ifrån utredt. Man kan möjligtvis icke tro detta innan man studerat det t. ex. på Öland, der synnerligen *P. collina*-gruppen är så ytterligt krånglig; men då man der insamlat en hop exemplar, så skall man finna huru svårt och ofta omöjligt det är att få de i våra florer gifna diagnoserna att slå in på växterna. Såsom bevis härpå vill jag framställa ett exempel.

Potentilla argentea var. *sordida* Fr. Nov. pag. 164 (= *P. collina* var. *sordida* Fr. Sum. Veg. p. 170; *P. sordida* — *ascendens* Mant. 3. p. 45). Af denna har jag tagit sköna ex. i Gräsgårds socken. Hartman anser att den är samma som hans *P. argentea* β *virescens*, men det är den icke, ty den är alldeles icke »bar och gröngrå», utan, såsom Prof. Fries ll. cc. beskriver den, »*foliis subtus villosis canescentibus*». Den är mycket grenig och utbredd, rotbladen klufna ända till skaftens spets i 5—8 flikar, vanligen 7. Småbladen rundadt vigglika, djupt sågade, yttersta tanden icke utdragen eller längre än de båda sidotänderna, bladkanterna *tillbakavikna*. Stjelkbladen variera 3—5-fingrade. Fröna (?) äro mycket skrynkliga.

Troligen föres den rättast, såsom Fries gjorde i Nov. till *P. argentea* såsom en öfvergångsform till *collina*, hvilket den fullkomligt synes vara. De invikna bladkanterna, de mera raka fruktskaften (?) och de skrynkliga fröna (?)

förena den med den förra; den kortare yttersta bladtan- den, ludenheten m. m. närma den till den sednare.

Denna varietet kan, som det synes, icke jämföras med var. *virescens* af *P. argentea*, som blott är en mindre betydande lokalform, analog med *Spiræa Ulmaria denudata* m. fl.

I förbigående kan jag nämna, att en sådan form af *Pulsatilla pratensis* togs af Hr *M. Floderus* och sedan af mig på Vickleby berg. Den var alldeles glatt och af ljusare och friskare grön färg än den vanliga, så att dess utseende var nog eget.

Af *Potentilla collina* Wib. et Hn har jag på Öland tagit ex. som haft undre sidan af bladen och bladkanterna tätt långhåriga och dessutom mycket utseende af *P. inclinata* Vill.

Geum intermedium. Af denna tog jag i fjol ett exemplar vid Borgholm, som är betydligt olik den *Geum interm.* jag eger från öfra Sverige och från Kalmartrakten. Dessa sednare äro sådana de beskrivas af Fr. i Nov. p. 166 m. fl. st. och äro visserligen *Willdenows G. intermedium*. Den jag tog vid Borgholm har obetydligt lutande blommor, mindre än hos den förra, men vida större än hos *G. urbanum*, blombladen omvänt-äggrunda utan märklig klo, något längre än de spetsiga foderflikarne; rotbladen lyrformigt parbladiga, långt skaftade, stjelkbladen trefingrade med småbladen *skaftade* och något mer tillspetsade (på fastlandsformen bruka bladen ej vara olika den hos *Ribes nigrum*), stiplerna stora och djupt inskurna. Växten mycket grenig från roten, nära alushög. Synes vara *Ehrharts Geum intermedium* och *Geum hirtum* Wahlb. Goth. p. 60.

På samma ställe växte *Potentilla Tormentilla* Scop. 12—18 tum hög, mycket klynnedeld, med bladen 3—8-fingrade o. s. v.

**Gagea minima varietas*: kronbladen lancettlika, spetsiga (icke smalt lancettlika, utdraget spetsiga), rotbladet jämbredt (icke nästan trådsmalt), stängeln 6 till 7 tum hög (icke 3—4 tum), rotlöken äggrund, n. enkel (utan de många små sidolökarne), rakt (ej snedt) nedstigande och dubbelt större än på den vanliga *G. minima*. Denna

varietet har mycket tycke af *G. stenopetala*, men tillhör dock minima genom sina grenade blomskaft. Tagen på Öland i Resmo, ej långt från prestgården den 7 Maj 1850.

Anm. Från Hr Ankarcrona har jag erhållit många ex. af *Gagea pratensis* (Pers.?) Koch.? tagna i Blekinge vid Lyckeby slott den 19. Maj d. å. Denna växt tyckes lika litet och lika mycket kunna förenas med *G. lutea*, som med *G. stenopetala*. Den står alldeles midt emellan dem båda. Blad, habitus, kronblad (aflånga, trubbiga, bredare, — ej lancettlika, spetsiga) o. s. v. tillhöra *G. lutea*; men de 2—3 horisontalt utstående rotlökarne äro af *G. stenopetala*. Den är alltid mycket större än denna sednare och vanligen större än den förra. Några ex. från Lyckeby äro 8 tum höga med 13 tum långt rotblad, nedre skärmblandet 11 millimetrer bredt och blomflocken 6-blommig (vanligen 3—4-blommig). Skärmblanden äro i kanterna mycket ludna eller ulliga.

**Triticum caninum* Schreb. Tagen i Tveta äng den 11 Juni 1851.

Anm. I Hr Anderssons »Plantæ Scand.» fasc. 2: dus p. 45 står att blott en form af *Poa alpina* finns på Öland, nemligen forma *australis* And. eller *Poa alp. ? collina* Wbg. (»caule vix digitale» &c.); men på Vickleby berg och vid Resmo växer *Poa alpina* L. hufvudformen (13—15 tum hög) alldeles likadan som jag eger den från Helsingeland och från Lappmarkerna.

Litteratur-Öfversigt.

Flore de France, ou description des plantes qui croissent naturellement en France et en Corse, par M. Grenier et M. Godron. Tome deuxième. Paris 1850—1852.

Redan 1850 anmältes i denna tidskrift första delen af ofvannämnde arbete. Då sedermera äfven den andra blifvit fulländad, vilja vi än ytterligare rigta uppmärksamheten på detta arbete, som tvifvelsutan är ett af de viktigaste, som på sednare tider utkommit inom den de-

scriptiva delen af botaniken. Vid denna anmälan måste vi dock inskränka oss till blott några få referater af det rika och äfven för den skandinaviska floran vigtiga innehållet. Att anföra *allt* sådant vore att afskrifva större delen af arbetet, som i alla fall måste egas af hvar och en, som med allvar sysselsätter sig med den speciella botaniken.

Denna andra del innefattar familjerna *Araliaceæ-Globulariæ* af De Candolles system.

Rubiaceæ, bearbetade af Grenier, utgöra i Frankrike 84 arter, af hvilka släktet *Galium* ensamt innehåller 70, hvaribland alla våra, utom nordboarna *G. triflorum* och *G. trifidum*. Flere hos oss förekommande varieteter upptagas här såsom arter. *G. Mollugo*, som försvunnit, delas i tvänne: *G. elatum* och *erectum*, hvilka båda förf. säger sig hafva erhållit från Sverige under den förres namn. Såsom förmodade hybriditeter af dessa och *G. verum* uppställas icke mindre än 4: *G. decolorans*, *G. approximatum*, *G. eminens* och *G. ambiguum*, af hvilka vi åtminstone ega tvänne, de ochrolevcha formerna af *G. verum* och *Mollugo*, ehuru vi af lokala skäl ej kunna erkänna dem såsom hybrida. Mången skarpt begränsad lokal, t. ex. småöar i vestra skärgården, är alldeles öfvervuxen af särdeles den sednares forma ochrolevcha, oaktadt *den ena* eller *båda* af dess förmodade stamfäder der saknas. — *G. insubricum* reduceras, hvaremot *G. spurium* erkännes såsom egen art, under hvilken *G. infestum* och *tenerum* uppställas såsom varieteter! Denna uppställning, jemte växtlokalen, synes visa att förf:s *G. spurium* åsyftar en äfven hos oss icke ovanlig, glabrescent och smågrynig, form af *G. infestum*. Den äkta, omisskänliga *G. spurium*, sådan den sällsynt förekommer bland vårsäden i södra och ö. Sverige (t. ex. ÖG., kring Mälaren), har ej blott *alltid glatta* och *nästan släta*, utan ock *svartglänsande* frukter, och under denne kan svårligen någon af ofvannämnde former subordineras.

Synanthereæ upptager ej mindre än 545 arter, af hvilka 213 tillhöra *Corymbiferaæ*, 127 *Cynarocephalæ* och

205 Cichoriaceæ. De förra afdelningarna äro bearbetade af Godron, den sednare af Grenier. Häraf några få utdrag!

Erigeron Droebachensis upptages med synonymen *E. elongatus* Ledeb.; *E. politus* Fr. saknas. *Senecio barbareaefolius* Kr. upptages såsom art, men under Bertolonis namn, hvaremot *S. barbareaefol.* *Rchb.* föres såsom var. till *S. aquaticus.* *Sen. denticulatus Nolte* hänföres till *S. vulgaris,* *S. denticulatus Müll.* till *S. silvaticus.* *Matricaria maritima* L. anföres såsom tvifvelaktig. Af den knapphändig diagnosen synes ej heller klart om förf. haft någon annan under ögonen, än den vanliga strandformen af *M. inodora.* Släktet bibehålles, tvärtemot nyaste åsigter, med samma omfång, som i Fl. Su. De Linnéanska släktena äro här annars mycket styckade och annorlunda begränsade. Så t. ex. fördelas arterna af *Carduus* L. på ej mindre än 6 släkten, af *Anthemis* och *Chrysanthemum* hvardera på 4, o. s. v.

Cirsium innehåller 35 arter, af hvilka 15 antagas såsom *hybriditeter,* mest efter Nægeli. Äfven under *Centaurea* anföres några sådana (och naturligtvis äfven en mängd, 18 stycken, under *Verbascum*), ehuru förf. annars visst icke äro smittade af den hos somliga herrskande hybriditets-manien. Snarare torde de kunna beskyllas för en alltför stor utsträckning af art-begreppet. Se *Taraxacum* (med 7 arter!), *Hieracium,* m. fl. Det sistnämnda släktet har blifvit behandladt med synnerlig förkärlek och ett noggrannt användande af de rikhaltiga materialerna, bland hvilka främst nämnas Prof. Fries' monografi och herb. Norm. Det hade dock varit önskeligt att det sednare, för synonymiens befastande, blifvit oftare citeradt! Släktet upptar ej mindre än 80 arter, af hvilka 15 tillhöra *Piloselloidea,* 24 *Aurella,* 23 *Pulmonarea* och 18 *Accipitrina.* Såsom en egenhet i släktets geografiska utbredning kan anmärkas artrikedomen hos *Aurella* och *Pulmonarea,* och fattigdomen hos *Piloselloidea* och *Accipitrina genuina.* Bland *Pulmonarea* saknas flera skand. arter, såsom

hela Stirps Oreadis. Deremot har denna högst föränderliga grupp blifvit riktad med måhända allt för många *nya*. Åtminstone *synas* flera af dem hvila på något svaga och föränderliga karakterer. Af *Accipitrina* saknas äfven några hos oss allmänna arter, t. ex. *rigidum* och *gothicum*. *H. vulgatum* upptages under Lamarcks namn *H. silvaticum*, och *H. alpinum* återföres till *Aurella*. *H. paludosum* hänföres till det emellan *Crepis* och *Hieracium* inskjutna släktet *Soyeria*.

Labiatae äro bearbetade af Godron och innehålla mer än 140 arter. *Mentha* behandlas enligt Prof. Fries åsigtter. *Lamium confertum* kallas *L. hybridum* och föres till en annan afdelning af släktet, än *L. purpureum*. *L. intermedium* saknas. *Stachys ambigua* Sm. upptages efter Schiede såsom hybrid af *S. palustris* och *silvatica*. *Ajugæ* benämnas i Linnéansk mening. *Ajuga alpina* L. (?) eller *sarmentosa* (Fr.), en af vår floras största prydnader, saknas. Bland *Plumbagineæ* finna vi deremot den icke mindre prydliga *Statice Bahusensis* hafva flyktat nog långt utom fädernebygden.

C. J. L.

Strödda Underrättelser:

Något om Lycopodiernas utvecklingshistoria.

Då *Lycopodiernas* utvecklingshistoria är ett ämne, som ännu till någon ej ringa del är ett temligen outredt, hufvudsakligen till följe deraf att det så sällan lyckas bringa dessa små växter till groning ur sina sporer, torde det intressera de Bot. Notisernas läsare att erfaras, att Hr Biskop Agardh iakttagit de särskilda utvecklingsmomenterna af groende *Lycopodium dentatum*. Sedan Bischoff i sina »kryptogamische Gewächsen. 2:e Lief. Nürnberg 1828» meddelat hvad han sjelf och åtskilliga botanister före honom om förloppet härvid hade sig bekant, och *Spring* i Brüsselmemoirerna hufvudsakligen lemnat en större framställning af släktets-systematiska förhållanden, samt dertill fogat åtskilliga morphologiska anteckningar, samt slutligen

Link, *Schleiden* och *Mohl* temligen lösligt behandlat denna fråga, har särdeles *K. Müller* i en i *Botanische Zeitung*, 1846, 31 stück. införd afhandling: »Zu Entwicklungsgeschichte der Lycopodiaceen» utförligt och grundligt behandlat det intressanta ämnet. — Hr Biskop Agardh, som kände att dessa växters groningsprocess varit föremål för flerfaldig uppmärksamhet och forskning, förföljde ej alldeles in i detalj alla stadierna dervid, men uraktlät dock ej att af dem taga särdeles noggranna afbildningar, hvilka Hr Biskopen, jemte diverse anteckningar deröfver, haft godheten låta ref. taga kännedom af. Biskopens observationer och afbildningar öfverensstämma alldeles med de af *Müller* a. st. framställde; och afvika endast deri, att »med början af groendet spricker fröet eller nuculan upp i en frans; men inuti denna frans visar sig en tandad massa, ifrån hvilken både roten och plumulan utgår, så att der bildas ett slags rhizoma eller collum mellan båda.» Derjemte iakttog Hr Biskopen det särdeles anmärkningsvärda förhållandet, att ur en spor frambröto flera småplantor.

A—n.

Om Botaniska Reseföreningen.

De botanister, som under innevarande år erhållit understöd af Botaniska Reseföreningen, för att insamla växter åt dess Ledamöter och på samma gång närmare undersöka fäderneslandets flora, hafva lyckligen fulländat sina resor. Från tvenne af dem, Herrar *Floderus* och *Björnström*, hafva växtutdelningarne redan anländt till denna tidskrifts utgifvare och blifvit af honom fortskaffade till de flesta Ledamöterna. Blott till de aflägsnast boende hafva remisserna icke ännu blifvit afsända, emedan meningen varit, att invänta de skånska växterna från Hr Magister *Areschoug*, (hvilka tvifvelsutan snart skola anlända), och derefter öfversända hela utdelningen på en gång.

Hr *Björnström* har redan i ett föregående nummer af Botaniska Notiser bekantgjort sina iakttagelser under sin skärgårdsresa. Från Hr *Floderus*, som företrädesvis använt sommaren till granskning af Ölands- och Smålandsskärgårdens lafvegetation, har någon reseberättelse icke

ännu hunnit anlända, emedan dess författande fordrat noggrannare granskning af några dubiösa lafformer, än tiden bittills tillåtit; men då detta nummer var nära färdigt att läggas under pressen, har ingått en interessant afhandling om det sköna fynd, Hr *Floderus* i sällskap med Hr *W. Stenhammar* gjorde nära marmorbruket på Kolmården, neml. af den för nordiska floran nya umbellaten *Pleuro-spermum austriacum*, och hvilken afhandling skall inflyta i nästa nummer, som snarligen utkommer.

De utdelade växterna utgöra en vacker samling af de besökta trakternas sällsyntaste växtarter. Hr *Floderi* utdelning bestod af omkring 60 fanerogamer och dessutom 20 lafarter åt dem, som intressera sig för dessa växter. Hr *Björnströms* utgjordes af omkring 30 arter, de flesta sällsynta i Stockholmska skärgården. Då de skånska växterna hinna anlända, skall en förteckning öfver hela utdelningen införas.

Utom de botaniska resor, som redan blifvit omnämnda i denna tidskrift såsom företagne inom Skandinavien under sista sommaren, torde äfven böra anföras Magister *K. Lönnroths* till Gottland, Hr *Fristedts* och *C. O. Lovéns* till Herjedalen samt Magister *Larssons* och Hr *N. C. Kindbergs* till Norrige. Närmare redogörelser för desamma hoppas Utg. kunna meddela uti kommande numror af *Botaniska Notiser*.

Hr Kandidaten *C. F. Nyman*, som tillbragt nära ett år vid kejsrerliga botaniska trädgården i Wien, har nyli-gen återkommit till fäderneslandet, hufvudsakligen, som vi förmoda, för att öfvervara tryckningen af sin »*Sylloge plantarum europæarum*».

Annons.

Följande böcker finnas till salu emot vidsatta priser. Böckernas öfversändande till köparne ombesörjer denna tidskrifts utgifvare.

- Fries*: Flora Scanica. Ups. 1835. 8:o 1 R:dr 16 sk. B:ko.
- Gellerstedt*: Nerikes Flora. Örebro 1831. 12:o. 8 sk.
- Johnson*: The principles of practical Gardening. 1845.
bunden 2 R:dr 32 sk.
- Linné*: Genera plantarum. Ed. VII. Francof. ad Moen.
1778. 8:o. bunden 1 R:dr 16 sk.
- » Systema plantarum. Tom. I—IV. Colon-Allobrog.
1785. 8:o. 4 R:dr.
- Retzius*: Floræ Scandinaviæ Prodrömus. Holmiæ. 1779.
8:o. 32 sk.
- Schagerström*: Conspectus vegetationis Uplandicæ. Upsaliæ
1845. 8:o. 32 sk.
- » De antheris plantarum. Ups. 1848. 8:o. 8 sk.
- Sprengel*: Om växternas byggnad och natur. Öfvers. af
C. A. Agårdh. Upsala 1820. 8:o. 1 R:dr.
- Sweet*: The Hot House and Greenhouse. London 1826.
2 R:dr 32 sk.
- Tournefort*: Institutiones rei herbariæ. part. 2 & 3 inneh.
plancherna (489 st.). Paris 1719 4:o. 4 R:dr.
- Wahlberg*: Flora Gothoburgensis. p. prior. Upsaliæ 1820.
8:o 16 sk.
- Wahlenberg*: Flora Carpathorum princip. Götting. 1814.
8:o. 2 R:dr 32 sk.
- Wikström*: Årsberättelse om botaniska arbeten och upp-
täckter för år 1828. Stockh.
1830. 8:o. 32 sk.
- » » » för år 1831. Stockh. 1832.
8:o. 32 sk.
- » » » för år 1832. Stockh. 1833.
8:o. 32 sk.

*På NYA BOTANISKA NOTISER, som nästa år ut-
gifvas med ett ark i månaden jemte behöfliga plancher,
emottager Apothekaren K. Fr. Thedenius i Stockholm prenu-
meration med 2 R:dr B:co för hela årgången. Han om-
besöjer numrornas ordentliga utdelning med posten eller
kringsändande till de prenumeranter, som bo i hufvudstaden,
då så önskas och fullständig adress uppgifves. Genom bok-
handeln kan tidskriften äfven erhållas.*

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 12.

K. F. THEDENIUS.

Dec.

1853.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH.: M. M. FLÖDERUS: *Pleurospermum austriacum* Hoffm., en ny svensk växt. — W. NYLANDER: Animadversiones circa lichenes quosdam Scandinavicos. — BEURLING: Conspectus Onagrearum Scandinaviæ. LITT.-ÖFVERS.: DE CANDOLLE: Prodromus Systematis regni vegetabilis, tom. XIII, p. 1. STRÖDDA UNDERR.: Inbjudning till aktieteckning för erhållande af fjellväxter. — Natursjelfstryck. — Säckträdet. — Curiosum. — En ny sjödrottning. — Rättelser.

Original-Ahandlingar.

1. *Pleurospermum austriacum* Hoffm., en ny Svensk växt, beskrifven af M. M. Floderus.

Då den berättelse, jag är skyldig att afgifva öfver den resa, som på Botaniska Reseföreningens bekostnad af mig under sommarens lopp företogs till Öland och en del af Småländska skärgården, hufvudsakligen har till föremål de lichenologiska fynd, som derunder gjordes och dessutom ej är färdig, då åtskilliga dubiösa former ännu återstå att bestämma, så har jag trots det ej skulle vara utan intresse för Bot. Notisernas läsare, om jag i en särskild uppsats omnämnde det förnämsta fyndet under resan, nemligen en ej blott till arten, utan äfven till släktet, för Skandinavien ny umbellat.

Återvändande från Öland, begagnade jag mig af en inbjudning af Hr Doctorn m. m. Chr. Stenhammar, att som hastigast göra bekantskap med Östergöthlands Lichenologi. Under en utflygt till marmorbruket på Kolmården i sällskap med Stud. W. Stenhammar, hvars sällskap under sommarens exkursioner jag fått njuta, öfverraskades vi af en för oss okänd umbellat, som (knappt med undantag af *Hydrocotyle*, *Eryngium*, *Sanicula* och *Bupleurum*) är den märkvärdigaste af alla våra Svenska; en Umbellat med oledad stjeln och icke slidomsfattande blad! — Det var *Pleurospermum austriacum*, hvars karakterer äro följande:

Pleurospermum Hoffm. Foder 5-tandadt; kronblad omvändt-äggrunda, helbräddade; frukt äggrund, från sidan obetydligt hoptryckt, glatt, med 5 uppblåsta, rynkiga åsar, hvilka inuti sin ihålighet innesluta en mindre ås. Oljeränder inga.

Af våra Svenska *Umbelliferæ Campylospermæ* står den närmast *Myrrhis* och *Conium*. Habitus är deremot snarast af *Angelica* eller *Haloscias*. Från alla Svenska släkten är den väl skild genom fruktens egendomliga byggnad: »delfrukternas 5 åsar utgöras nemligen af i kanten fint rynkade vingar, som dock äro uppblåsta och invändigt ihåliga och af hvilka hvar och en i sin ihålighet innesluter en liten, tunn vinge. Egentligen är frukthyllet deladt i 2:ne hinnor, af hvilka den ena fast omgifver kärnan och är försedd med tunna vingar, den yttre åter är uppblåst i 5 större vingar och blott på delfrukternas insida och vid åsdälderna fastväxt vid kärnan. Åsdälderna under den yttre hinnan försedda med 1—2, insidorna med 4 strimor. Fröhvitan i genomsnitt halfmånformig.» Koch, Flora Deutsch. II. p. 466.

I. *Pl. austriacum* (Linn.) Hoffm.

Syn. *Pleurospermum austriacum* Hoffm. Umb. gen. I. pag. IX; Koch Flora Deutsch. II. pag. 466. — *Ligusticum austriacum* Linn. Spec. plant. I. 360. Wbg. Fl. Carp. p. 83. — *Ligusticum Gmelini* Vill. Dauph. II. 610 (enl. Koch). — *Laserpitium Archangelica* Geners. elench. scepus. (enligt Wbg.) — *Ligusticum Hacquetii* Guss. *Physospermum Cussoni* Lagasc. och *Thysselinum grandiflorum* Mönch (enl. Steudel).

Roten nära tumstjock, föga grenig. Den 3—5 fot höga, fårade och glatta *stjelken* utgör ett sammanhängande rör utan alla leder, ogrenad; endast straxt nedanför blomflocken händer stundom att den grenar sig, eller kanske rättare att några af kantstrålarne i Umbellan genom en luxurierande utveckling blifvit utdragna i spiral jemte svepebladen, som småningom öfvergå i stjelkblad; någon gång händer att dessa strålar samla sig till en umbella, hvarigenom stjelken vidare fortlöper för att i sin topp uppbära den egentliga umbellan. **Bladskafen**

ej slidomfattande, utau endast omfattande en tredjedel eller något mer af stjelkens omkrets; *bladen* 2—3-dubbeltdelta med sågade flikar, till omfånget liksidigt triangelformiga. *Blomflocken* sammansatt, mångstrålig, med både enskildt och gemensamt svepe; det gemensamma svépets blad stundom parflikiga, det enskildas lancettlika men en eller annau hårfin tand. *Blommorna* stora, hvita; stiften tillbakaböjda.

Växten förekommer på stembunden mark ungefär en åttondels mil norr om marmorbruket på Kolmården, ej ymnigt.

Utom Sverige förekommer denna växt på flera ställen i mellersta och södra Tysklands alper och för-alper, samt i Karpaterna. — Af släktet *Pleurospermum* finnas utom *P. austriacum*, enligt Steudels Nomencl. Bot. ytterligare 4 arter, af hvilka ingen är Europeisk.

Slutligen kan tilläggas, att Stud. W. Stenhammar, som sednare på hösten åter besökte det ställe, der vi funno denna växt, af densamma insamlat rikligt med frön för Upsala Bot. Trädgårds räkning, der man således nästa år kan hoppas få se den i blomma.

2. *Animadversiones circa lichenes quosdam Scandinavicos*, Auctore W. Nylander.

In nostris »Observation. adh. nonnull. ad Synops. Lichen. Holmiens.» terminos quosdam partes singulas apotheciorum designantes sensu definitiore limitare conati sumus. Addere hic liceat, pro nomine *disco*, ambigue usitato, substitui forsitan posse nomen *epithecium*, similiter ac pro hymenio *thecium* dici liceat. De cetero D. Flotow jam denominationem *epithecium* fere hoc sensu adhibuit. Animadvertatur adhuc obiter, etiam in lichenibus nostra ex sententia apothecii nomine tantummodo intelligi debere systema ex organis actui reproductionis strictè inservientibus constitutum, nec ut in descriptionibus horum vegetabilium auctores sæpe apothecio adscribunt partes systematis s. d. vegetativi vel thalli eidem externas (exempla: *Sphærophoron*, *Myriangium*, *Parmelia* &cet.), quod æque erroneum ac si in plantis superioribus ex. gr. pedunculus fructui adnumeretur. Igitur quod auctoribus »lamina pro-

ligeræ», (alibi »discus» aut »nucleus») hoc modo tamquam apothecium totum habendum. Terminus tamen »discus» quam maxime vario usui accommodatus fuit in licheno-graphia, jam enim in nostro sensu (ut *epithecium*), jam et sæpissime pro toto apothecio, jam deinde pro sporis (in Caliciis). Significatio »nuclei» similiter apud auctores ambigua. Thecium angiocarpeorum optime exprimat.

His præmissis animadversiones nostras exponamus.

1. *Verrucaria virens* mihi. Thallus castaneo-virens vel cinerascens areolatus, areolis rugoso-lobulatis, valde inæqualibus, epitheciis depressis, perithecio crassiusculo atro; sporæ 8næ ovoideæ vel ellipsoideæ, longit. 0,015—21—12 m.m., latit. 0,009—7 m.m. — Ad calcem primitivam prope Salam. — Mucilago hymenea iodo addito vinoso rubet. Perithecia diam. 0,3 m.m. attingunt.

Mihi vix nisi statum singularem sistit *Verr. nigrescentis* Pers., cui ut formas adjungendas referre cogimur *Sagediam viridulam* Fr. et inmo *fuscellam* Fr. — Nostra *V. virens* maxime accedit ad *viridulam*, sed differt sporis duplo minoribus, hypothallo nigricante parciore, peritheciis tenuioribus, his autem differentiis valorem magnum adtribuere non possumus, videntes quotidie quantum in *Verrucariis* variant hæ notæ. Distinguimus nostram *virentem* tamquam formam, si placet, at non ut speciem autonomam. — *V. macrostoma* DC., quæ ex nostra mente adhuc varietas modo *V. nigrescentis* Pers., a *virente* ostioli, statione &cet. diversa.

Verrucaria catalepta Schær. forma magna eximia nobis obvia fuit prope Norcopiam. Etiam hæc *nigrescentis* Pers. adhuc varietas, mediante *V. mauroide* Schær. (*umbrina* Leight., ut videtur*).

In *Verrucaria rupestri* (adnumeratis *murali* Fr., *patula* Leight., *subalbicante* Leight., *rupestri* Leight., et adhuc *lævata* Leight., *murina* Leight., similiter plurimis operis D:ni Massalongo, ut *faveolata*, *purpurascente*, *Veronensi* &cet.) perithecium et sporæ innumeras offerunt varietates,

*) Nec *Verr. olivacea*, *margacea*, *æthiobola* &cet. specie differre nobis videntur a *V. nigrescente*, nam formæ vel varietates jungentes et confluentes minime desunt. — *V. argillacea* Fr. ad *rupes- trem* pertineat. Rubedo nuclei status morbosus, degeneratus.

quas sane non mereatur nominibus indicare diversis, nam nil fixum ejusmodi nomina exprimerent. Quæ natura connectere jubet, ea frustra separentur. Asci 8-spori, absentia paraphysium et coloratio mucilaginis hymenei vinoso-rubra addita solutione iodi his omnibus notæ communes.

Animadvertatur simul nos ad Norcopiam eodem loco cum *V. catalepta* Schær. legisse ad saxa varietatem obscuram microphyllam, imbricatam *Endocarpi pallidi* Ach., speciei gonidiis hymeneis (0,005 m.m. diam.) insignis. Mucilago hymenea iodo colore vinoso-violaceo tingitur. Paraphyses nullæ, ut in ceteris congeneribus. »*Verrucaria Garovaglii*» Montagne ejusdem forte alia varietas minuta.

2. *Verrucaria lectissima* (Fr. sub *Segestria*, dein *Segestrella*; *Segestria umbonata* Schær., *Verr. irrigua* Tayl. Leight., *erysiboda* Tayl. Leight., *Segestrella thelostoma* Mass.) ægre a genere *Verrucaria* dimovetur, color enim testaceus perithecorum illi fusco v. c. *Verrucariæ chlorotiçæ* Ach. nimis propinquus et de cetero omnino conveniunt. Mucilago hymenea iodo non coloratur. Paraphyses distinctæ. Edwin Nylander *V. lectissimam* in insula Hogland invenit ad rupes porphyreas. — *Verrucariæ chlorotiçæ* Ach. et Schær. synonymæ sunt *V. macularis* Schær., *codonoidea* Leight., *Güntheri* Flot. (ut videtur), *Harrimanni* Mass., *Carpini* Ach., *fusiformis* Leight., *erumpens* Mass., *glabra* Mass. et forsitan *linearis* Leight.

3. *Lecidea citrinella* Ach. Fr. (*flavovirescens* Borr. Flot., *Rhaphiospora flavovirescens* Mass.). Paraphyses tenuissimæ, haud distinctæ, granulis subtilissimis adpersæ. Thecium iodo non coerulescit. Sporæ aculeiformes longit. 0,044—0,100 m.m., latit. 0,004 m.m. — *Lecideæ glaucomaricæ* Nyl. thecium iodo leviter coerulescit, postea vero mox aurantiaco tingitur colore; epithecium ejus valde crassum, sporæ denique dilute rufescentes.

4. *Lecidea papillata* Fr. L. S. exs. 352 non diversa videtur a *L. parasema* nostro sensu. Structura apotheciorum et sporarum identica, thallus in illa crassior. Ad fraxinos Upsaliæ.

5. *Lecidea melanospora* nostra est *badia* Flot. L. Sil. exs. ex D. von Zwackh in litt. igiturque *L. badia* Fr. L.

E. p. 289 pro parte, altera saltem parte ad »badiam», nostram omnino aliam in Obs. ad syn. Lich. Holm. memoratam pertinente, quæ novo egens nomine dicatur *Lecidea confusa*. — D. von Zwackh nobis etiam benigne communicavit typum *Lecidæ cinereorufæ* Schær., unde vidimus hoc nomen pertinere ad *Lecideam lugubrem* Smrf., et typum *L. cinereorufæ* var. *pyrenaicæ* Schær. Enum. p. 96, quam examini subjicientes nullis serioribus notis differentem invenimus a *L. confusa*, formam ejus minus evolutam forsitan modo sistit. Ad Örlösan Upsaliæ *pyrenaicæ* simillimam, saxicolam legimus sporis paucillum majoribus (longit. 0,016—12 m.m. lat. 0,004—0,0035) et sæpe obsolete uniseptatis, thallo cervino crassiusculo (3 m.m. usque adtingente) glomeruloso, glomerulis supra e lobulis concretis, infra centro ad pedunculum plus minus contracto saxo adfixis.

6. *Lecidea melæna* mihi. Fr. L. S. exs. 212 B. *Lecidea milliaria* var. *rudeta* Fr. S. V. Sc. p. 114 (non Ach.). Thallus e granulis nigris formatus, apothecia convexa intus concolora; sporæ dilute flavæ fusiformi-ellipsoideæ 1—3 septatæ, longit. 0,014—22 m.m., latit. 0,005—6 m.m. Thecium versus lucem conspectum coerulescens. Ab omni *L. milliaria* distat hypothecio aterrimo.

7. *Lecidea Dovrensis* mihi. Thallus albidus, diffracto-granulatus, apothecia convexa superficialia intus tantum mox sub disco leviter cinerascens; sporæ majusculæ ovato-ellipsoideæ, longit. 0,020—25 m.m., lat. 0,008—9 m.m., hypothecium infra late fuscescens. — In alpe Dovre div. Torsell ex collect. Præclarissimi Marklin. — Schær. L. H. exs. 195 (*L. sabuletorum* var. *alpestris* Schær. En. p. 134) ejus status depauperatus videtur, thallus macrior, sporæ minores. Forsan etiam vera sit *alpestris* Smrf., quod adhuc nescimus. A *L. milliaria* Fr. apotheciis nonnisi sub epithecio cinerascens, hypothecio fusco tincto et sporis differt, a *L. arctica* Smrf. affini iisdem partibus diversa. — Fr. L. S. 213 *Lecidæ milliariæ* varietas videtur sporis non septatis, long. 0,015—14, lat. 0,006.

8. *Lecidea miscella* Ach. Syn. p. 21. 2 (ut videtur). Thallus granulato-areolatus cinerascens, areolis planiusculis hypothallo atro impositis, apothecia convexa intus atra;

sporæ ellipsoideæ utroque apice angustiores longit. 0,013—12, latit. 0,0045—0,006, hypothecium totum fuscum, thecium infra rubricosum, epithecium nigrum. Ad terram alpinam in Funnesdalsberget (Thedenius). — A præcedente differt sporis multo minoribus, hypothecio fusco et thallo.

9. *Lecidea acervulata* mihi. Thallus cartilagineus cinerascens granulato-plicatus muscos gleboso-conglomerans, hypothallus fusco-niger, apothecia tenuiter marginata intus nigra, sporæ fusiformi-cylindricæ 1—3 septatæ longit. 0,024—19 m.m., lat. 0,005—4 m.m., thecium angustum, hypothecium fuscum, subhymeniale obscurius, spermatia arcuata longit. 0,012 m.m., latit. 0,001 m.m. — Ad saxa calcarea muscosa Salæ ad fodinas. Quasi inter *aromaticam* Ach. et *confusam* nostram intermedia.

10. *Biatora turgidula* (Fr. L. S. exs. 25) duplici forma obvenit, apotheciis nigricantibus cæsiopruinosi et pallidis, hæc difficiliter distinguenda a *cyrtella* Ach. Sæpe apothecia ambarum intermixta, et apothecia nigricantia occurrunt ad partem rufescentia. Spermatia bacillaria recta 0,005 m.m. longa, 0,001 m.m. lata.

11. *Biatora fuscorubens* mihi. Thallus tenuis e granulis planiusculis sordide cinerascens constans, hypothallo fusco impositus, apothecia fusco-rubentia (0,5 m.m. lata), convexiuscula immarginata, intus fusca, superficie dilutiora; sporæ ellipsoideæ 0,010—14 m. m. longæ 0,007—9 m.m. latæ, hypothecium crassum fuscum, epithecium dilute obsolete rufescens. — Salæ ad calcem primitivam. Forsan forma *Biatoræ sanguineatræ*, cui *atro-rufa* structura et coloratione apotheciorum similis, species affinis.

12. *Lecanora carneolutea* Turn. ex Leight. Ang. Lich. tab. XIV fig. 2, sporis triseptatis, omnino alia quam Scandinavica, cui hoc nomen adtribuitur (Smrf. exs. 148, Fr. L. S. exs. 342) sporis simplicibus. Huic proponerem nomen *Lecanora carneopallida*.

13. *Verrucaria biformis* Fr. pr. p., quæ in nostris Obs. Lich. Holm. p. 179 respicitur, *V. farrea* Ach. est ex Fries L. E. p. 444 (*V. alba* Schær., *V. Schæreri* Flot. ex Zw. in litt). In specimine Upsaliensi sporæ dilute fusco-nigrescentes 3-septatæ longit. 0,030—16, lat. 0,008

—7 m.m. Mucilago hymenea iodo obsoletissime colore violaceo tingitur (asci et paraphyses lutescunt).

14. *Stictis parallela* Fr. vere ad Lichenes ferenda. Gonidia hypoxylea. Thecium iodo coerulescit. Sporæ ellipsoideæ long. 0,011 m.m., lat. 0,006 m.m. Spermogonia punctiformia nigra, spermatia arcuata longit. 0,014 m.m., latit. 0,001 m.m. — Contra *Schizoxylon sæpincola* Pers. (Limboria Ach.) mihi Fungus similiter ac *Lecidea dryina* Ach. Fr. L. S. exs. 273 (*Coniangium corticolum* Fr. S. V. Sc.), quæ a præcedente ægre genere separanda. Ambis apothecia similiter constructa, asci polyspori, sporæ ejusdem formæ, thecium iodo eximie lutescens.

15. *Lecidea vermifera* var. *nigrescens* nostra (Obs. adh. Lich. Holm. 15) corticola videtur *L. holomelæna* Flk. Schær. L. H. exs. 536, specie vix differens a *vermifera*.

a 3. **Conspectus Onagrearum Scandinaviae.** Auctor
P. J. Beurling.

<p>I. <i>Chamænerium</i>¹⁾.
1. Ch. Gesneri²⁾.
II. <i>Epilobium</i> Linn.³⁾.
1. Ep. hirsutum Linn.⁴⁾ &
var. villosissimum⁵⁾.</p> | <p>2. Ep. parviflorum Schreb.⁶⁾ &
var. rivulare⁷⁾.</p> |
|--|--|

1) Epilobii sect. Chamænerion DC. Prodr. Chamænerion Scop. genus Epilobii *Linnæanum totum* comprehendit.

2) Chamænerion angustifolium Scop., Fr. summ. Ch. spicatum Gray. Epilobium angustifolium Linn. Ep. spicatum Lam. Ep. Gesneri All., Vill. Occurrit raro *albiflorum*. Obs. Nomina specifica *angustifol.* et *spicat.* ægre admittenda quum folia iis specierum congener. (Ch. Dodonæi, Fleischeri &c.) multo *latiora* floresque non spicati sed *racemosi* sunt, quare nomen *Gesneri* cum *Allionio* et *Villarsio* imposui.

3) Pro parte. Epilobii sect. Lysimachion DC. Prodr.

4) Epilobium hirsutum α . Linn. spec. et herbar. Ep. hirsutum β . Linn. svec. Ep. grandiflorum All.! Capsularum pili *breves*.

5) Koch. Epilobium hirsutum β . DC. Prodr. Ep. intermedium. Merat., Rehb. Capsule pilis *longis* lanato-villosæ.

6) Epilobium hirsutum β . Linn. spec. et herbar. Ep. hirsutum α . Linn. svec. Ep. hirsutum var. parviflorum Ehrh.! Occurrit raro (ex gr. ad Alby paroeciæ Botkyrka Sudermanniæ: *G. Westfelt!*) *verticillatum* (foliis subternis), ex specimin. in herbar. reg. acad. scient. holm.

7) Fr. summ. Epilobium rivulare Wg., DC. Prodr., Rehb. excurs. et icon. fig. 301. Ep. parviflorum var. subglabrum Koch. Ep.

3. Ep. montanum Linn.⁸⁾ & var. collinum⁹⁾.
 4. Ep. hypericifol. Tausch¹⁰⁾.
 5. Ep. roseum Schreb.¹¹⁾.
 6. Ep. tetragonum Linn.¹²⁾ & var. chordorhizum¹³⁾.
 7. Ep. palustre Linn.¹⁴⁾ & var. nanum¹⁵⁾.
 8. Ep. lineare Mühlenb. catal.¹⁶⁾.
 9. Ep. sudeticum¹⁷⁾.

(pubescens*) rivulare Herbar. norm. 5. 40. »Verosimiliter species distincta est et stolonum fabrica ab Ep. parvifloro Schreb. aliena» Grisebach in Bot. Zeit. 3 Dec. 1852.

8) Rchnb. icon. fig. 328. Occurrit raro *albiflorum* et porro (ex gr. ad Slaka Ostrogothiæ: Wallman!) *verticillatum* (foliis subternis).

9) Koch. Epilobium collinum Gmel., Rchnb. Ep. sylvestre Dierb. Minutum, foliis iis formæ normalis multo minoribus, crassiusculis, confertis, nitidis, subsessilibus, *obtusiusculis*. Usque in Lapponiam tornensem: *Læstadius!* Forte specie distinctum.

10) Specim. smoland. in herbar. *Theден.* vidi.

11) Rchnb. icon. fig. 329. »Petala dilutissime rosea aut albicantia, venis saturatoribus» Schreb. (De Epilobio purpureo Fr. halland. pag. 65, quod ex Griseb. l. c. sistit Ep. persicinum Rchnb., vix tuto dijudicandum!).

12) *Linnæanum*, nitidum, ex gr. loco classico ad *Linnæi Hammarby* prope *Upsaliam* obvium: Epilobium tetragonum Rchnb. Ep. tetragonum var. obscurum Fr. summ. (Herbar. norm. 8. 42); *ambiguum*: Ep. tetragonum Griseb. l. c. Ep. virgatum ambiguum Fr. summ. (Ep. virgatum Herbar. norm. 2. 46); *obscurum*, opacum: Ep. obscurum Schreb., Rchnb. Ep. tetragonum Fr. summ. (Herbar. norm. 8. 41); *subpetiolatum*, ex gr. ad Jerla Holmiæ obvium: Ep. Lamyi F. W. Schultz fl. d. Pfalz pag. 154, Bot. Zeit. 1844 pag. 806, Koch synops. ed. 2. pars 3. pag. 1023?

13) Epilobium chordorhizum (vide Fr. summ. pag. 177) Griseb. l. c. Ep. virgatum Fr. summ. (Herbar. norm. 10. 46).

14) Occurrit raro *albiflorum* (ex gr. loco umbrosissimo juxta cisternam *Sophiæ Albertinæ* in *Floræ* nemore prope Kina ad Drottningholm Uplandiæ).

15) G. F. W. Mey. hanov. Epilobium palustre β . Wg. upsal. ob locum. Ep. palustre var. brevipes Beurl. in act. holm. 1843 pag. 290, 300. Ep. palustre var. angustum Hn. excurs. et scand. ed. 5. Minutum, foliis sublinearibus, integerrimis, margine subrevolutis; flor. erectiuscul.; petalis inter pallide roseum et albidum versicoloribus; capsul. cano-pubesc. Per paludes sylvaticas desertas regionis fere totius. Obs. Hanc varietatem ab Ep. lineari Mühlenb. vix distinxit *Wahlenb.*, quare Ep. palustre β . *ejusd.* lapp. et svec. forte ambas stirpes complectitur.

16) Herbar. norm. 10. 43. Epilobium nutans Sommerf., Lindbl. (Ep. nutans Hornem. fl. dan. tab. 1387 petalis nimis amplis, violaceis peccat). Ep. palustre var. nutans Beurl. l. c. Apice nutans, foliis sublinearibus, denticulatis, obtusis; petalis minutulis, *lacteis*; capsul. subglabrat. Regionum borealium alp. et planit. subjacent. primum.

17) Epilobium nutans Schmidt bohem., Tausch in Bot. Zeit. 1828 pag. 462, Rchnb. excurs., Griseb. l. c. (De Rchnb. icon. fig. 338, 339 *Reichenbachius* ipse in fl. excurs. pag. 636 dubitavit, infauste! ex Griseb.) Ep. alpinum var. nutans Koch synops. ed. 2. *E. dasycar-

10. Ep. Hornemanni Rehn. ¹⁸). | 12. Ep. organifolium Lam. ²⁰).
 11. Ep. alpinum Linn. ¹⁹).

Litteratur-Öfversigt.

De Candolle, Prodrômus systematis naturalis regni vegetabilis. Editore et pro parte auctore Alph. De Candolle. Pars XIII. Sect. I. Parisiis 1852. 8:o. p. 741.

Detta halfband af »prodromus» innehåller F. Dunals länge väntade monografi öfver *Solanaceæ*, genom hvars

pum (sub Ep. alpin.) Fr. mant. 2. Ep. alpinum var. dasycarpum Hn. Ep. alpinum var. hebecarpum Fr. summ. Subdigitale, erectiusculum, subuniflorum, foliis ovato-oblongis, integerrimis, obtusis; petalis (ex sicco) pallide roseis; capsul. cano-pubesc. Inter Ep. palustre Linn. et Ep. alpinum Linn. ambigens, illi flore et fructu, huic foliis et habitu affinius. In alpibus (*Bohemice Sudetis!*, unde specimina habeo, et forte) Norvegiæ australioribus: *Schubert*, ex Fr. mant. 2 (locus natalis ibi commemoratus *alter* recte omittitur in Fr. summ. pag. 41). Specim. norveg. non vidi. Obs. Nomen specificum *nutantis*, a diversis Auct. diversis Epilobiis impositum ideoque anceps et difficile, in hanc speciem vix quadrat, quapropter ægre admittendum.

18) Icon. fig. 313 (non nisi petalorum colore violascente peccans. Excludatur synon. Hornem. fl. dan. tab. 1387 æque ac locus natalis »Filand» Fr., cui planta in icone representata debetur ex Rehn. excurs. pag. 635). Epilobium alpinum Fr. Herbar. norm. 8. 44, Hn. excurs. et scand. ed. 5. Ep. alpinum var. nutans Beurl. l. c. (Ep. boreale Beurl. in herbar. propr.) Pumilum ad *pedale* et ultra, *erectiusculum*, *uni-pluriflorum*, apice *nutans*, petalis minutulis, *lacteis!*; capsul. subglabrat. Ad scaturigines rivulosque alpium et planitierum subjacentium a summo nostro septentrione in Jemtlandiam: *ipse* et Herjedaliam: *Thedenius!* *Grisebach* specimina groenlandica, norvegica et lapponica, ceterum *nulla europæa*, vidit.

19) Sm. engl. bot. tab. 2001!, Wg., Sv. bot. tab. 707 fig. 1 optim.!, DC., Rehn., Koch, Beurl. l. c. pag. 290. Epilobium anagallidifolium Lam., Griseb. l. c. »Caule repente» Linn. spec. »Caule vix spithamæo et decumbente a reliquis differt» Linn. svec. »Stjelken uppböjd» Hn. scand. ed. 4. *Pusillum*, basi *decumbens*, (in formam fere litteræ S) sæpe *in- et recurvatum*, *uni-rarius pauci-florum*, petalis *purpureis!*; capsul. subglabrat. Ad scaturigines rivulosque alpium a summo nostro septentrione per Lapponiam: *Laestadius!* in Jemtlandiam: *ipse* (et Europam fere totam).

20) Rehn. icon. fig. 314, DC., Koch. Epilobium alpinum var. majus Wg., Sv. bot. tab. 707 fig. 2, Blytt, Herbar. norm. 5. 41 specim. maj. (de specim. min. vide *Lindbl.* in Bot. not. 1844 pag. 159). Ep. alpinum var. alsinifolium Beurl. l. c. pag. 290, 300. Ep. alsinifolium Vill., Sm. engl. bot. tab. 2000!, Griseb. l. c. Semipedale ad *pedale* et ultra, *erectiusculum*, *pauci-pluriflorum*, apice *nutans*, petalis *majusculis*, *purpureis!*; capsulis subglabrat. Ad rivulos alpium et planitierum subjacentium (Europæ fere totius; in monte Olympo: *Hedenborg!*).

fördröjande bandets sednare hälft måste utgifvas före (1849) denna dess första. Dessutom förekomma här *Diapensiæ*, »tribus Polemoniacearum», uteglömde vid denna familj i verkets 9:de del, afhandlade af utgifvaren och *Plantaginaceæ*, bearbetade af Decaisne i Paris, så att äfven *Corollifloræ* (DC) nu äro afslutade. Som *Diapensiæ* och *Plantaginaceæ* ej äro särdeles artrika, så upptager familjen *Solanaceæ* ensam största delen af bandet (690 sidor). Af dess arter äro de flesta tropiska, mest Amerikanska, ofta buskar eller små träd, väpnade med taggar. Vid familjens beskrifning vidröres i korthet hurusom (enligt Naudin och Sendtner) bladens och inflorescensens ställning uppkommer, nemligen de förras (*folia gemina*) genom s. k. *recaulescentia* (Schimp.), då blad, som stödja en biaxel hopväxa med dess nedre del, den sednares (*infl. extraaxillaris*) genom s. k. *concaulescentia* (Schimp.), då topp-inflorescensens skaft hopväxer med bi-axlarna, eller genom båda.

Släktet *Nolana*, hvars plats i systemet länge varit omtvistad, och som af Endlicher ställes som bihang efter *Convolvulaceæ*, förer Dunal här till *Solanaceæ* och bildar deraf (jemte några andra mindre släkten) familjens ena tribus: *Nolaneæ*, hvaraf de flesta och egentliga utmärka sig genom fria ovarier, »förenande, genom *Borrago* och *Falkia*, *Solanaceæ* med *Borragineæ* och *Convolvulaceæ*». Den andra tribus eller *Solanææ* utgör familjens egentliga kärna och delas efter fruktens och växtämnets beskaffenhet i 9 subtribus, hvilka sönderfalla i 55 släkten. Det släkte, som gifvit familjen namn, är också det rikaste, innefattande icke mindre än 898 arter (851 säkra). — *Solanum tuberosum* är vild på Södra Amerikas (central) Cordillerer. Af afdelningen »Morellæ» upptagas som arter utom *nigrum* (med *S. atriplicifolium* Desp. som var.): *S. Dillenii* Schult., *S. humile* Bernh., *S. miniatum* Bernh., *S. villosum* Lam. o. fl. a. Afdelningen »Dulcamaræ» har 45 arter, de flesta (syd)amerikanska. Af *Solanum Dulcam.* anföres 3:ne varieteter, nemligen med äggrunda, äggrundt-aflånga samt med både äggrunda och spjutlika blad, hvilka sedan åter variera på 11 särskilda sätt. Utom Europa förekommer växten äfven i China (var. γ *chinense*). *Melongena* T. för-

enas med *Solanum*, men *Lycopersicon* skiljes och har 10 arter. *L. esculentum* Mill. (*Solanum Lycopersicon* L.) är inhemsk i det varmare Amerika. Dess blommor och frukter blifva oftast »genom delarnas fördubbling» monströsa. Af familjens öfriga släkten vidröra vi endast följande:

Physalis med 44 arter. *P. Alkekengi* växer i Europa, kaukasiska länderna och China. — *Atropa Belladonna* ensam i slättet (jemte två tvifvelaktiga arter). »*Nimis frequens in silvis Europæ temperationis et meridionalis et circa Caucasum.*» — *Datura Stramonium* hemma i Amerika och derifrån spridd till Europa, Asien och Afrika. *Brugmansia* (*Datura arborea* etc.) återförenas med *Datura*. — *Hyoscyamus niger* (med *H. agrestis* Kit. som var.) finnes i Europa, Sibirien, Kaukasien och Norra Indien. — Slättet *Nicotiana* har 54 arter, troligen alla hemma i det varmare Amerika, men flera odlade »ob fumum quem spargunt v. in pulverem contritæ naribus ingestæ.» Af *N. Tabacum* anföras 9 varr. — *Petunia* har 16 arter. De allmänt odlade *P. nyctaginiflora* och *violacea* (*Salpiglossis integrifolia*) växa vildt i Södra Amerika. Den sednare hybridiseras ofta med den förra: »incestum cum *P. nyctaginiflora* hybridis procreat.» — *Fabiana imbricata* (ofta odlad hos oss) tillhör, liksom de flesta af slättets arter, Chile.

Diapensiæ bestå blott af tvenne släkten, *Diapensia* och *Pyxidantha* Mchx., hvardera med blott en art. *D. lapponica* växer i hela arktiska zonen. — *P. barbulata* är en liten nordamerikansk krypande halfbuske, liknande *Azalea procumbens*. Ståndarknapparnas rum äro »deorsum calcarati», liknande *Bicornium*. Endlicher ställer ock *Diapensiæ* närmast *Ericineæ* (till och med mellan dem och *Pyrolaceæ* —!) och måne icke i sjelfva verket slättet *Pyxidantha* antyder detta närmande? ehuru, såsom Alph. De Candolle anmärker, slägtskapen synes stor med *Polemoniaceæ* i anseende till fröhusets byggnad och äfven växtens utseende, hvilket ej är olikt vissa små *Polemoniers*.

Plantaginaceæ äga blott trenne släkten: *Plantago* (199 säkra arter), *Bougueria* Dene (*B. nubicola* en tufvig

ört från Perus och Bolivias högsta berg) och *Littorella* (*L. lacustris*). — *Plantago major* från Europa spridd kring hela världen; har 7 var., hvaribland *P. asiatica* L. *P. minor* Fr. anses som synonym till den ungerska *P. tenuiflora* W. et K.*). *P. media* växer i hela Europa. *P. lanceolata* odlas i England till foder och finnes utom Europa i N. Amerika, N. Holland o. s. v.

Vi önska och hoppas det stora verkets snara fulländning och avslutande. Genom arbetets fördelning och materialets mera monografiska behandling, har verket utan tvifvel vunnit, men ock å andra sidan derigenom vuxit till en vidlyftighet, som den första utgifvaren undviktit. Det typografiska är hos detta band lika vackert som hos de nästföregående.

N.

Strödda Underrättelser.

Inbjudning till aktieteckning för erhållande af fjellväxter.

Från Läraren i Naturalhistoria vid Götheborgs Gymnasium, Hr Magister C. J. Lindeberg, har inkommit en uppmaning, hvilken med glädje åtlydes, att genom tidskriften meddela, det han under nästa sommar ämnar företaga *en på aktier ställd resa till Dovre och andra fjelltrakter i Norrige*. Hvarje *hel aktie* är beräknad till 20 R:dr B:ko, men *halfva aktier* (å 10 R:dr B:ko) kunna äfven tagas. Åt dem, som taga en hel aktie, lemnas efter återkomsten och så snart det insamlade hunnit ordnas, en utdelning af 200 arter fjellväxter. Af närmare till halfva aktier erhålla utdelning i proportion. De som det åstunda kunna erhålla frösamlingar utan eller jemte växtexsicater.

*) Ref., som i Wiener-museum jemfört goda exemplar af *P. tenuiflora* från Ungern med dylika af *P. minor* från Öland, godhetsfullt skänkta af Prof. Wikström, finner, utom de af Prof. Fries sjelf angifna skillnader, följande karakterer:

P. tenuiflora W. et K., spica (longiore) interrupta, ante anthesin bracteis apice patentibus squarrosa, caps. operculo longe conico.

P. minor Fr. spica (breviore) contigua, bracteis adpressis numquam squarrosa, caps. operculo breviter conico.

Då Mag. Lindebergs naturvetenskaplighet och skicklighet att bereda vackra växtsamlingar är mer än tillräckligt känd, torde det vara tillfyllest för ernående af ett önskvärdt resultat, då härmed anmäles, att anteckning för deltagande önskas ju förr desto heldre och kan insändas antingen till Magister Lindeberg sjelf på Götheborg, eller till denna tidskrifts utgifvare, hvars adress är »Stockholm». Bidragen böra före April månads utgång insändas.

Natursjelftryck.

Om det uti Wien uppfunna, s. k. *Natursjelftrycket*, hvilket väckt mycket uppseende utomlands, innehålla tyska tidningar följande underrättelse: Originalet, det må vara en växt, en insekt, ett råämne eller en väfnad, lägges mellan en kopparplåt och en blyplåt, hvilka plåtar man låter löpa mellan två fast sammanskrufvade valsar. Genom denna pressning qvarlemnar originalet sin bild fullkomligt aftecknad, äfvensom hela ytan, på blyplåten. Pålägger man nu färger, liksom vid kopparstickstryck, på den präglade blyplåten, så erhåller man genom en förnyad pressning af plåten det fullständigaste aftryck af föremålet i dess naturliga färger. Då af blyplåten, för mjukhetens skuld, icke kan tagas serdeles många aftryck, så stereotyperar eller galvaniserar man densamma och trycker sedan med den stereotyperade eller galvanoplastiskt frambragta plåten. — Kan ingen tryckning användas på det föremål, man vill afbilda, så öfverstrykes detsamma med upplöst guttapercha, och öfverdrages derosvan med silfverlösning, hvarefter den erhållna guttaperchaformen användes såsom matrice för galvaniskt mångfaldigande. — Uti Hof- och Statstryckeriet i Wien (hvarest upptäckten först blef gjord) förevisas alla derstädes gjorda Natursjelftryck, och lemnas med största beredvillighet närmare upplysning om det tekniska förfarandet. — Uti Kongl. Wetenskaps-Akademiens Bibliothek i Stockholm finnas från Wien ankomna Natursjelftryck, hvilka förtjena att ses, såsom serdeles lyckade.

Säckträdet,

Antiaris saccidora, hvilket växer i Bombay, är ett jätte-träd med stam ofta af 18—20 fots omkrets. Om frukten såras, så utflyter, likasom från Gummiträden, en betydlig mängd klibbig mjölk, hvilken snart hårdnar till en glänsande återstod. Trädets inre bast är genomträngd af denna mjölk och består af så sega trådar, att de kunna tvinnas och begagnas som garn. Trädets namn härrör från ett egendomligt begagnande af dess bast. Då man vill hafva en säck till förvaring af torra eller äfven af fuktiga varor, så afskär man af trädet en gren, så lång, som den säck skall vara, som man vill hafva. Denna gren uppmjukas i vatten och piskas derefter med käppar, dock så, att man skonar grenens spets. Genom piskningen blifver bastet tunnare och utvidgadt, och omsluter snart grenen som en löst åtsittande mantel. Då säcken, till hvilken man förvandlat grenens bast, är vid nog, så afdrager man den från grenen, hvarefter den opiskade delen utgör säckens botten. — Innevånarena kalla trädet »Juzoogry» eller »Kurvut».

Curiosum.

Uti № 38 af Botanische Zeitung för 1853 förekommer följande uppgift om öfverensstämmelsen mellan folk och växter i Sverige: »Uti ett verk, som bär titel: La Suede et son commerce, Paris 1852, gör författaren, Baron *Knut Bonde*, interessanta anmärkningar öfver svenska florans förhållande till antalet af innebyggare i hvarje provins inom konungariket, hvilka anmärkningar bevisa, att ett nära öfverensstämmande eger rum mellan befolkningens utbredning och växtrikets utveckling. Så räknar Baron Bonde i Malmö län vid sundet 6,000 innevånare och 915 växtvarieteter på qvadratmilen, i Hernösands län, mellan 62 och 64 breddgraden endast 400 innevånare och 310 olikartade växter, och ännu mera mot nordn, i Piteå (län), mellan 65—69 graden, 60 innevånare och 93 växter. Dervid är anmärkningsvärdt, att antalet af nyttiga växter har förökats sig i förhållande till befolkningen.»

En ny Sjädrottning.

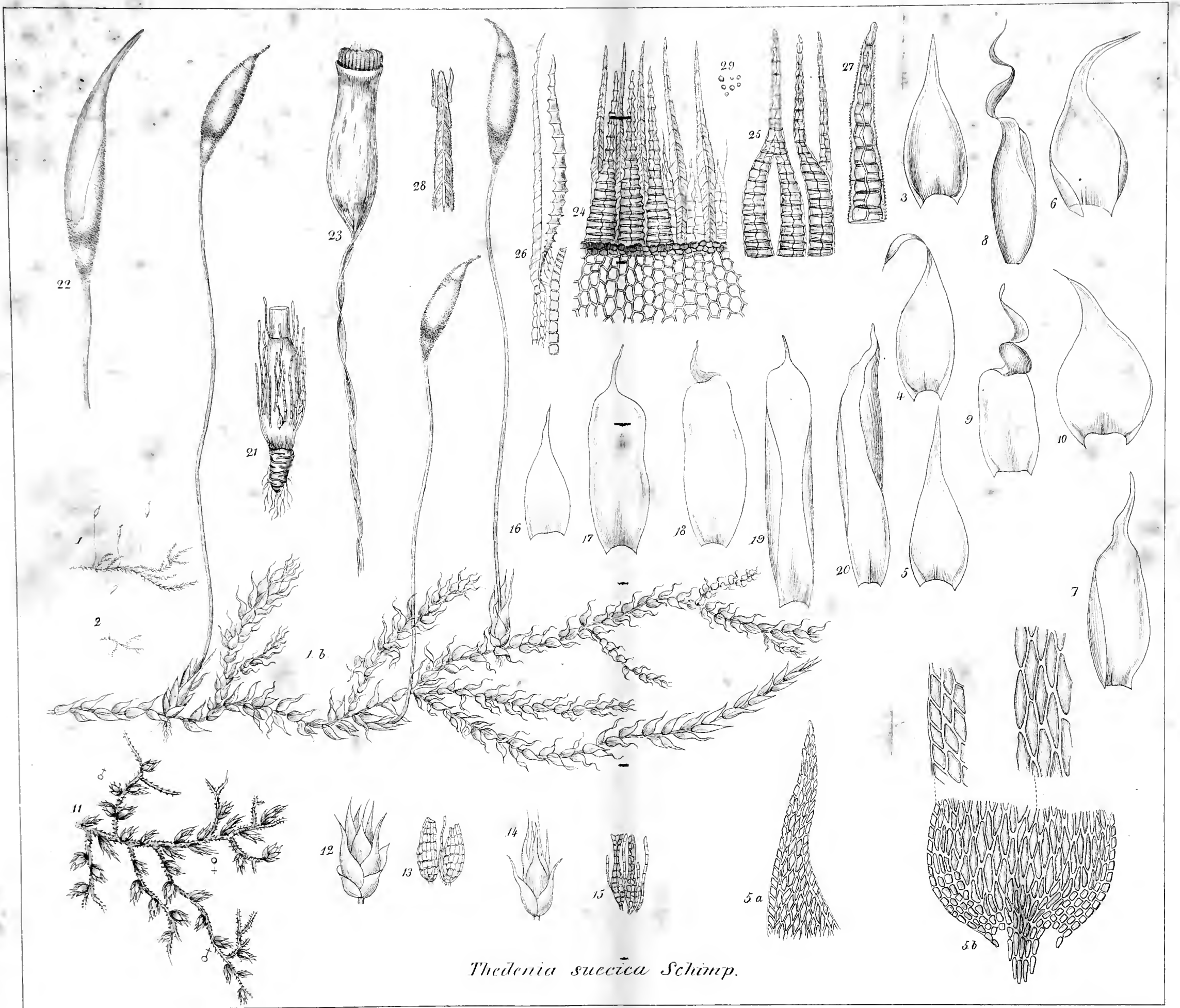
Victoria regia har erhållit en rival uti en till England från Australien öfverförd *Nymphæa*-art. Dess blad och blommor äro ännu större än Victorians, och de sednare af en skönt blå färg. Växtens namn är *Nymphæa gigantea Hook.* Den är nära beslägtad med förr bekanta blå-blommande *Nymphæor* och har af Hr *Bidwill* blifvit upptäckt på nordvestkusten af Nya Holland i distriktet Wide Bay. Den är aftecknad i v. Houttes Flore des serres t. 751 och odlas för närvarande i samma mans Victoriahus i Gent.

RÄTTELSE

till denna årgång:

p.	4, r. 16	står: et	läs: it.
»	7, » 15	» <i>Bruehs,</i>	» <i>Bruchs</i>
»	33, » 13	är uteglömd: 1)	
»	41, » 10	står <i>Exoticæ,</i>	» <i>N. gracilis Sm.</i>
»	43, » 9	» <i>Wallm.</i>	» <i>Wallr.</i>
»	— » 12	» <i>Wallm.</i>	» <i>Wallr.</i>
»	44, » 17	» nästa	» nästan
»	85, » 26	» lyckan	» tyckare
»	86, » 14	» otypiska	» atypiska
»	— » 40	» har	» har nästan
»	87, » 23	» qualitativt	» quantitativt
»	— » 31	» om	» , om
»	101, » 3	» a	» af
»	153, » 16	» ad hucque	» adhucque
»	154, » 39	» dealbatam	» dealbatum
»	155, » 18	» et	» ex
»	— » 20	» altitudo	» altitudine
»	157, » 22	» <i>entereoleuca</i>	» <i>enteroleuca</i>
»	158, » 21	» (V.	» V.
»	160, » 35	» varietate	» varietati
»	161, » 15	» ullus	» nullus
»	162, » 4	» ,	»)
»	163, » 6	» <i>entereoleuca</i>	» <i>enteroleuca</i>
»	— » 19	» habito	» habitu
»	164. » 33	» <i>erroneæ</i>	» <i>erronee</i>

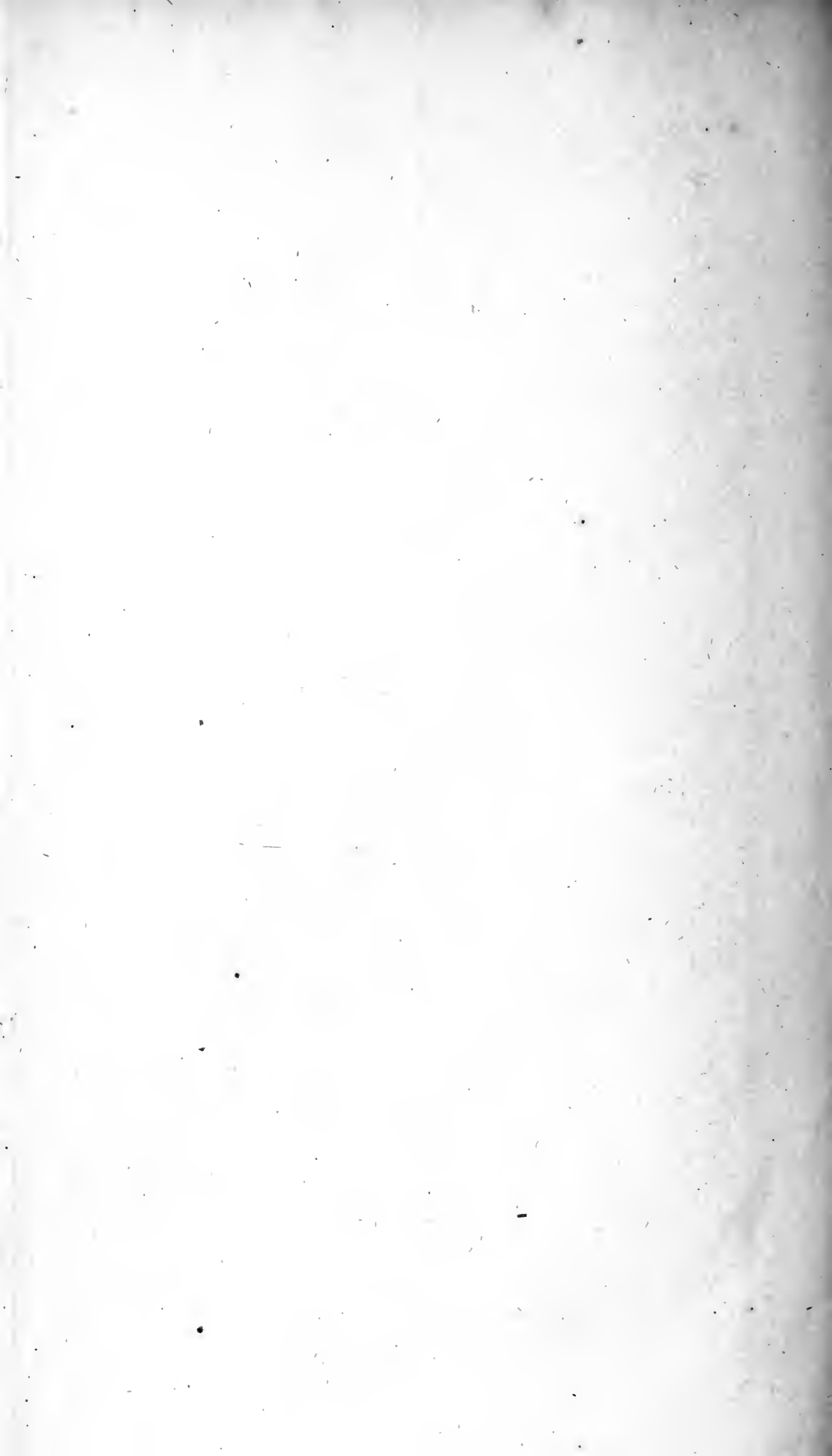
På NYA BOTANISKA NOTISER, som nästa år utgifvas med ett ark i månaden jemte behöfliga plancher, emottager utgifvaren, Apothekaren K. Fr. Thedenius i Stockholm, prenumeration med 2 R:dr B:ko för hela årgången. Han ombesöker numrornas ordentliga utdelning med posten eller kringläsning till de prenumeranter, som bo i hufvudstaden, då så önskas och fullständig adress uppgifves. Genom bokhandeln kan tidskriften äfven erhållas. — Insända afhandlingar och meddelanden emottagas med tacksamhet.

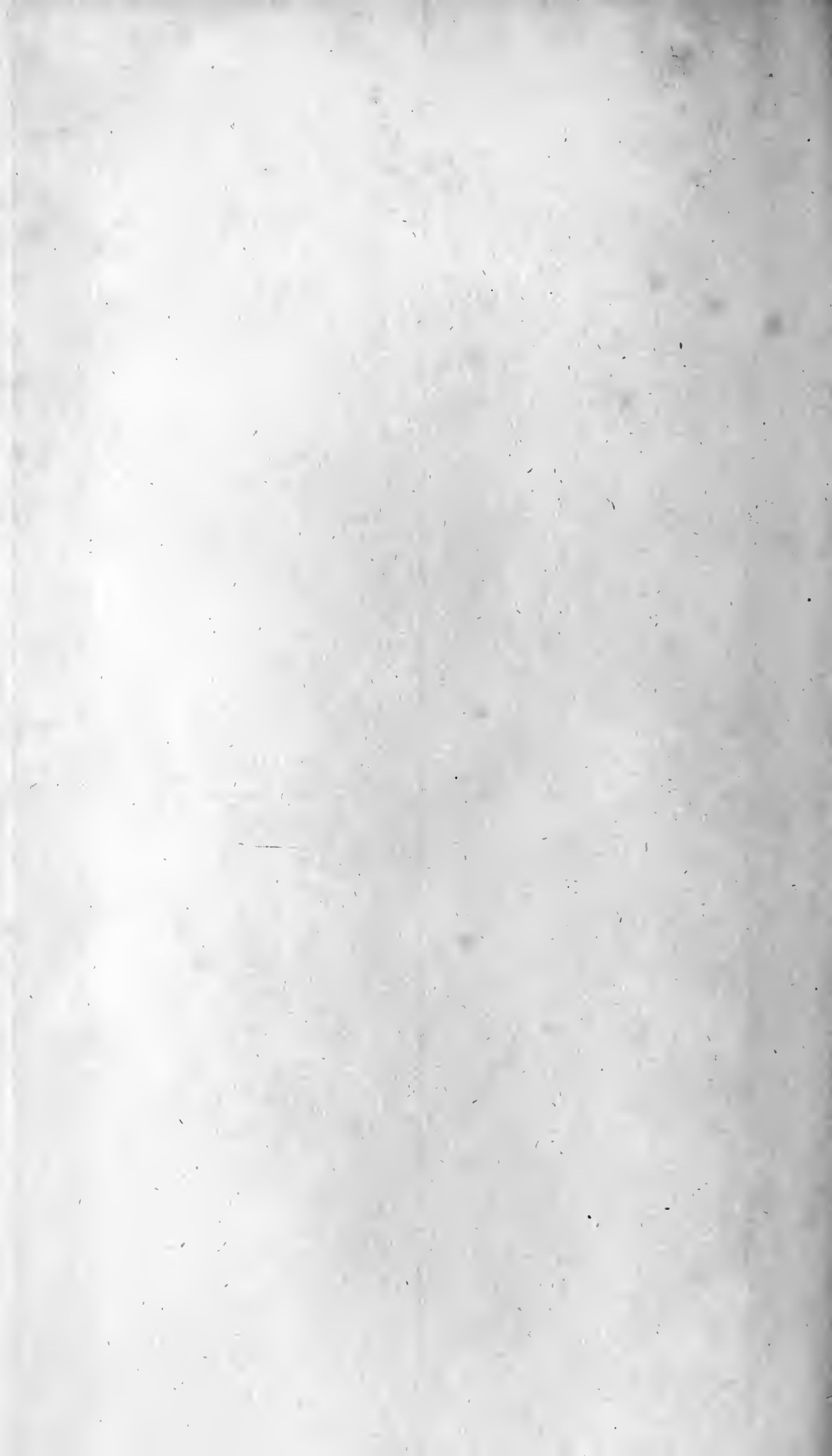

Thedonia suecica Schimp.

MAR 10 80

